Cezar B. Ştefan
Clar de Lună

Cezar B. Ştefan

Clar de Lună

Prolog

Oglinda luciului de apă capta cu acurateţe o parte a bolţii înstelate şi miliardele de stele grupate în constelaţii. Dar adevărata vedetă a cerului era Luna, mirificul şi tainicul astru al nopţii, supradimensionată atât acolo sus, cât şi pe modesta suprafaţă a lacului.

Vlad privea siderat această imagine în oglindă a corpurilor cereşti, dar în mintea lui stăruia perpetuu aceeaşi întrebare, oare acolo sus, Cecilia privea spre cel care o iubise mai mult decât oricare fiinţă din această lume în care toate trec, dar în care te alegi cu atât de puţin? Zilele alături de femeia iubită, adunate precum bătrâna lui mamă chivernisea puţinele parale într-un colţ de batistă, au fost cele mai frumoase, cele mai fericite, dar au zburat cu o viteză ameţitoare. Ce au însemnat zece ani, pentru cel care o dorise pentru totdeauna? O picătură de apă într-un ocean, o lacrimă în ploaie.

În fiecare vară, de Sânziene, venea în acest loc apropiat de căsuţa pe care Grig Atahanasiu-Comnen i-o construise la poalele Apusenilor. Împreună cu Cici, atâta vreme cât au ţinut-o puterile, gustau din magia locului, şase ani consecutivi nu plouase în acest sfârşit de iunie şi au putut să-şi petreacă noaptea la marginea lacului, admirând în oglindă Luna şi stelele, iar femeia vieţii lui probabil că se transformase într-una din ele, căci omul nu este altceva decât pulbere de stele.

Muzica cu care într-o vreme se mândrea, oamenii considerându-l un virtuoz de geniu, azi doar îl întrista şi îi producea tortura unor amintiri dureroase. Cel puţin Angel, fiul Sofiei, va fi mai fericit decât el, doar avea două mame şi un tată care ţineau la el ca la un odor nepreţuit. Băiatul deprinsese de mic pasiunea cântatului la pian, iar atunci când s-au reîntâlnit, puştiul interpreta stângaci o piesă pretenţioasă, parcă Chopin, dar Sofia era în al noulea cer. În glumă desigur, i-a salutat performanţa cu apelativul „maestre" şi de atunci n-a mai scăpat puşti. Azi se ridicase binişor, ajunsese un adolescent netimorat, mândru de ascendenţa lagunară, cu tenul smead, precum al celor din familia lui Vlad Cărămidaru, ţigani

şătrari, mândri ca nişte şoimi, dar cam prea iuți la mânie asemenea ulilor. Îi destăinuise lui Angel multe din tainele apăsării clapelor din fildeşuri albe şi mahoni negri, tehnică pură, dar şi din vraja contactului cu pedalele, căci de acolo se însufleţea ființa neagră cu trei picioare.

Aşa cum primul său profesor, evreul veşnic speriat asemenea unui viezure ieşit din vizuină şi nimerit în inima târgului, micuțul de statură Moritz Blumfeld, dar uriaşul pedagog al pianului, gata oricând să-şi lase temerile deoparte pentru a dezvălui o tehnică nouă elevului, Vlad l-a deprins pe Angel cu disciplina pianului, aplicându-i aceeaşi filozofie, omul trebuia să fie tot una cu instrumentul, indiferent de condiție sau statură. Pentru el fusese o lecție dură dată de omuleţul care-l ajutase să repurteze prima victorie din viața lui, cea împotriva sie însuşi.

Poate că Angel n-avea nevoie de asta, era foarte bine pregătit, putea face orice dorea în viață. Părinții lui îi deschiseseră calea, el nu trebuia decât să urmeze drumul.

„Tinere, îi spusese Moritz cu mulți ani în urmă, să nu crezi că drumul cel drept este cel care te va purta spre bogăție, succes, fericire, spune-i cum vrei. Câteodată, dacă mă gândesc bine de cele mai multe ori, drumul abrupt şi întortocheat pe care-l urci cu greutate, unde suferi durerile propriilor tale îndoieli, este calea pe care trebuie s-o străbați asemenea unui monah, rupându-te de lume şi părăsindu-i pe cei dragi!"

„Maestre, dar mama şi tata sunt pentru mine tot ce am drag pe lume şi cum oare să n-o mai văd pe Cici, mica mea prietenă cu ochii de păpuşă şi pielea ca teracota cu smaltul de un alb imaculat?"

„Copilăria nu durează o veşnicie, iar tinereţea este doar o iluzie. Te aşteapă un drum greu cu mulți ani de trudă, dar sunt sigur că vei ajunge mai sus decât crezi."

Previziunea lui Moritz se împlinise integral, dar pentru atingerea țelului trecuse prin toate chinurile posibile şi mai ales imposibile. Oare asta dorea pentru Angel?

Totuşi, acum, în pragul împlinirii celor şaisprezece ani, Angel interpreta cu o acurateţe inimaginabilă acea bucată muzicală care fusese propria lui piatră de temelie a carierei şi care adeseori declanşase ca într-un joc al sorții, cârma corabiei nebune care-i fusese viața. Angel Comnen cânta mai bine decât o putuse face însuşi maestrul Cărămidaru la aceeaşi vârstă, „Clarul de Lună", compoziția lui Debussy. Tuşeul copilului conținea magia specifică unui viitor virtuoz al pianului.

Atât cât îl va ține puterile, îi va dezvălui tot ceea ce ştia despre arta interpretativă, dar nu-i va da niciun sfat privind cariera muzicală şi pericolele care-l vor pândi la fiecare pas. Angel poate că nu va dori drumul plin de renunțări

sau regrete al maestrului şi va rămâne alături de frumoasa şi vesela familie dată de Dumnezeu.

„Doamne, nu m-am îndoit niciodată că exişti, te rog, ia-l în grija Ta pe băiat, pe adu-mă negreşit şi neîntârziat alături de draga mea Cici. Azi, în această noapte şi în acest loc, te rog, oferă-mi în dar eternitatea alături de scumpa mea femeie! Amin!”

Corul alcătuit din câteva broscuţe şi mulţi greieri, au ţinut isonul rugăciunii bătrânului care a adormit ca în zilele bune la marginea lacului. Era un preambul pentru somnul veşnic dorit şi nu prea îndepărtat.

Prima parte

Două zvârlugi oacheşe străbăteau oceanul de porumb verde ca brotacul şi înalt cât căruța cu coviltir. Plouase aproape toată luna lui Cireşar, dar acum, în miezul zilei, era într-adevăr luna lui Cuptor. Căldura îi toropea pe oamenii adăpostiți după pereții caselor din chirpici văruiți în alb orbitor. Câmpurile păreau pustii, până şi pândarii retrăgându-se la umbra a câte unui nuc bătrân.

Pe cei doi adolescenți din şatra lui Mozoncea, căldura nu-i deranja, dimpotrivă. Pielea închisă la culoare îi apăra de arsura soarelui, iar mersul desculț printre rândurile prăşite de porumb, chiar le făcea plăcere. Pământul încă mai păstra umezeala ploilor trecute, iar o senzație de răcoare le mângâia tălpile groase şi nu prea obişnuite cu încălțările. Departe de vatra şatrei, veniseră aici cu singurul scop, fiecare să-şi umple sacul din cânepă cu ştiuleți mari cât antebrațul unui adult.

Mergeau feriți şi în linişte, nu doreau să fie observați sau recunoscuți de vreun pândar zelos care părăsise confortul umbrei pentru a-şi face datoria. Ar fi fost o adevărată catastrofă pentru comunitatea lor aflată la mai bine de un ceas de mers. Bulibaşa Mițache, cunoscut mai bine drept Mozoncea, făcuse o înțelegere cu autoritățile plasei în care se afla oraşul Ciulnița. Fără furtişaguri şi cu interdicție de a intra în satele din împrejurimi în zilele obişnuite, cele de lucru. Aveau dreptul în schimb să-şi vândă produsele şi serviciile la iarmaroace, duminicile şi în zilele de sărbătoare, iar căruțele puteau ajunge acolo, în ajunul lor.

Dar furtul era un păcat capital, nu numai pentru administrație, ci şi pentru conducătorii *de facto* ai şatrei. Dacă oamenii ei erau alungați din cauza unui nemernic, acesta trebuia să fie judecat în *Stabor*-ul întrunit de urgență, iar pedeapsa putea merge de la o corecție zdravănă şi apoi predarea unei autorități competente, polițai sau jandarm, până la o pedeapsă capitală, hoțul era băgat într-un sac şi apoi

lapidat de fiecare om din şatră, de la copil până la bătrân. După supliciu, era îngropat adânc în pământ, uneori chiar înainte de a-şi fi dat ultima suflare.

Goşu nici măcar nu dorea să se gândească la pedeapsa care-l pândea în caz că era prins. Simțise deseori harapnicul bulibaşei sfârtecându-i pielea. Mițache, cu siguranță că avea ceva personal cu el sau cu cei din neamul său, câteodată îl atingea chiar din senin. Dar azi nu va fi prins, sacul aproape că se umpluse şi parcă simțea deja gustul porumbului fiert.

-Mai repede Drulă, se adresă prietenului de furtişag, acum trece de amiază şi pândarul va porni încoace.

-Goşule, mai bine taci şi ajută-mă!

A venit cu un braț de ştiuleți pe care i-a îndesat în sacul peticit cu paie de cânepă.

-N-ai găsit un sac mai bun? Ai venit la furat cu o treanță în care a fătat cățaua?

-Nici măcar nu vroiam să fiu aici. Dacă află tata, curul meu nu va putea sta o lună pe ceva tare.

-Tactu' e un bou şi Mițache îl face de râs peste tot, parcă nu i-ar fi frate. Ar fi trebuit să fie în *Stabor*, să fie respectat, dar în schimb este cel mai sărman om din şatră.

-De când a murit mama, a luat patima beției, iar rachiul îi întunecă mințile. Dar are suficientă putere să-mi înmoaie oasele dacă mă prinde cu sacul plin de ştiuleți furați.

-Asta n-o să se întâmple, ducem sacii în apropierea şatrei, cam la trei sute de paşi. Ştiu locul unde-i putem ascunde până seara, o pădurice la marginea gârlei. Apoi revenim pe înnoptat, cu Mamaie şi cu două căldări. Toată noaptea vom fierbe la porumb şi vom hali pe săturate. Peste două zile mergem la târg, iar mâine seară Mamaie o să vândă „porumbielul cald" din papornițe, frumos rânduit şi pe placul boierilor.

-Vise pulică, probabil că o să sfârşim cu oasele rupte de pietre în vreo groapă unde sunt aruncați câinii morți.

Amândoi s-au trezit râzând, mai mult pe tăcute, prea tineri şi prea imprudenți să creadă că pericolul tocmai trecuse la nici zece paşi. Pândarul şi proprietarul plantației de porumb, cercetau dacă oamenii tocmiți pentru praşilă făcuseră treabă bună şi dacă ar fi păşit doi metri mai la stânga, mica furăciune a țiganilor ar fi fost descoperită. În ultima clipă, Goşu i-a observat şi făcându-i semn pe mutește însoțitorului, amândoi s-au făcut tot una cu pământul rece. Înlemniseră de frică şi ar fi dorit să se îngroape acolo cât mai adânc, astfel încât să dispară pentru o vreme.

Cât au stat aşa? Poate un ceas, poate chiar două. Soarele trecuse mult dincolo de amiezi, dar ardea mai tare ca în prânzul zilei, aerul devenise aproape

irespirabil. Goşu a ghicit că sosise momentul aşteptat, cel în care trebuiau să părăsească repede precum şerpii locul păcatului capital.

Poverile de porumb greu, i-au lăsat curând fără puteri şi s-au oprit să-şi tragă sufletele după ce s-au asigurarat că puseseră o distanţă apreciabilă între lanul de porumb şi ei. Păduricea se întrezărea la orizont, încă un efort şi erau în afara oricărui pericol imediat. Mai mult, după ce doseau sacii, aveau timp şi de o baie, gârla era la o aruncătură de băţ. Mai aveau o încercare de trecut, trebuiau să traverseze neobservaţi şoseaua şi să se piardă în buruienile pârloagei de la marginea lizierei.

-Stai un moment Drulă, simt pământul trepidând, asta înseamnă că pe drum vine cineva. Hai să ne pitim după ciulini, sunt înalţi şi nimeni nu s-ar gândi, că ar putea să ascundă pe cineva.

-Au spinii tari şi înţepăturile lor sunt veninoase!

-Uite, chiar se vede cineva pe drum, haide, nu te mai plânge, aproape că am reuşit!

Au păşit cu precauţie, temându-se să nu ia vreun mărăcine în talpi şi s-au aşezat pe vine, cercetând şoseaua din acel punct de observaţie perfect. Pe drum hurducănea un ghioci cu coviltirul colorat, aşa cum ei nu mai văzuseră vreodată. Doi cai arătoşi, cu siguranţă bine hrăniţi, erau struniţi de o femeie, ţigancă de-a lor, foarte tânără şi foarte frumoasă. Un călăreţ pe un armăsar rotat, mândru de portul său şi de harnaşamentele bătute cu nituri de argint, dădea târcoale căruţei, îmboldind-o pe conducătoare de parcă ea era iapa care o punea în mişcare. Folosea o cravaşă precum ţiganii ungureni samsari de cai, nu lovind, ci doar ameninţând. Frumoasele animale de tracţiune simţeau pericolul plutind în aer, astfel că au iuţit pasul, ascultând mai mult de călăreţ decât de conductoare.

-Hai Virino, o să îmbătrânim înainte ca să ajungem la Mozoncea!

-Ce te grăbeşti aşa? Pe mine mă vinzi, tu mâine ai să fi liber ca pasărea cerului şi pe deasupra o să ai o sută unu' galbeni la chimir.

-Mâine o să fiu cuscru cu Mitache, iar tu o să faci parte din familia Mozoncilor.

-O să mă călărească toţi, tată, fiu, unchi şi nepot. Toţi o să-şi facă mendrele cu mine, apoi când voi ajunge borţoasă cu plodul al cărui tată nu-l voi ştii niciodată, voi slugări şi voi fi batjocorită în continuare.

-Asta-i soarta ţigăncii, dar tu trebuie să-mi fi recunoscătoare, te voi vinde celui mai bun dintre cei răi.

Călăreţul râse şi de această dată chiar lovi unul dintre cai cu cravaşa, dând semnalul unei goane nebune. Norul de praf ascunse numaidecât ciudata combinaţie călăreţ-căruţă.

-Goşule ai auzit? Asta-i muierea care va fi cumpărată de unchiul Mitache pentru văru'miu Zgonea.

-Virina, aşa o cheamă. Cred că n-am văzut niciodată o fată mai frumoasă. Zgonea s-a căcat în scăldătoare! Ce noroc a picat pe verişoru', aş face moarte de om pentru o femeie ca ea, l-aş omorî şi pe tata dacă ar atinge-o numa', cât este el de bulibaşă.

-Ce mai, te-ai îndrăgostit de femeia lu' văru'miu nebune, hai dracu' să ne cărăm de aici, cred că am luat un mărăcine în talpă!

Pe înserat, au adus-o pe Mamaie în pădurice, după ce aceasta îi bruftuluise zdravăn aflând ce puneau la cale. Dar era prea lacomă de bani ca să-i refuze. Deja îşi făcea socotelile cât avea să câştige, desigur, tinerii hoți n-aveau să pupe vre-o para' chioară. Va pune leu pe leu şi îi va împături pe colțul de batistă aşa cum făcuseră mama ei şi mama mamei ei, dar în acea noapte, Goşu şi Drulă vor mânca porumb fiert pe săturate.

Cei doi au ajuns la gârlă, tocmai când Luna se arătase în toată-i splendoarea de argint. Orbiți de strălucirea unduită pe ape, n-au observat-o pe cea care se îmbăia la doi paşi. Noaptea se lăsase, aproape neagră în albăstreala ei întunecată, reflexia selenă argintie lățindu-şi strălucirea luminoasă de la un mal până la celălatul. Dintr-o dată, Drulă a observat mişcarea producătoare de unde, care l-a speriat de moarte. Adeseori, bătrânii şatrei povesteau despre *ştima* din adâncul apelor, care-i amăgea pe cei fără frică şi îi ducea pe cei vii lângă cei morți.

-Goşule, hai să ieşim până nu e prea târziu! Am văzut *ştima,* în urma ei lasă valuri, uite, deja lovesc malul!

Un fior îi străbătu corpul gol de la noadă până în creştetul capului, nu credea în asemenea bazaconii, dar ceva produsese mişcarea dintre ape. Doi ochi strălucitori care captaseră lumina Lunii, îi priveau pe îndrăzneții care se încumetaseră să se îmbăieze nu departe de cumpăna dintre zile. Salba cu băncuțe, a dat-o de gol. Sunetul nefiresc de cristalin, spărgea tăcerea nopții.

-E țigancă de-a noastră, i-am văzut salba! Hei, femeie, cine eşti şi ce cauți aşa departe de ai tăi?

Goşu ridicase glasul, acum o vedea destul de clar, ochii ageri ca de pisică au dibuit-o cu toată întunecimea nopții chiar în mijlocul heleşteului.

-Acolo e multă mătasea broaştei, o să ieşi din apă mai verde ca orăcăitoarea. Hai că ne întoarcem, ieşi liniştită, nu ne uităm!

-Ați vrea voi să mă vedeți goală, dar să ştiți că nu mă ruşinez, şi voi sunteți goi, cred că nu este mare lucru de capul vostru dacă mă iscodiți.

Cei doi tineri au râs cu poftă, până acum câteva clipe nici măcar nu bănuiau că face baie cineva în aceste locuri şi încă la ceas de noapte. Goşu şi-a luat inima în dinți şi a privit-o chiar în momentul când fata părăsea goală puşcă apa la nici doi paşi, aproape simițindu-i răsuflarea.

-Hainele mele sunt aici, chiar lângă voi, spuse, apoi amuți căci băiatul de lângă ea era dezbrăcat la piele adoima ei.

Cei doi s-au privit ignorându-şi goliciunea, noaptea într-adevăr avea o vrajă aparte, clar de lună, foşnet de papuri, licurici cu felinare minuscule, orăcăit de broscuțe şi cânturi de greieri. Două trupuri goale care nu cunoscuseră păcatul originar în acest *Eden* terestru şi lacustru, aproape de răsuflarea lumii şi a celor care în mai puțin de un an şi o zi, aveau să le dorească moartea. Dar acum se uitau fascinați unul la celălalt şi Goşu a realizat că dracul ăsta de fată, fără nici un pic de ruşine sau teamă, arzoaica plină de salba prea grea cu multitudinea de galbeni, era hărăzită lui, soarta i-o scosese în cale, țintuind-o în inima fierbinte de țigan.

Fata îşi acoperi numaidecât goliciunea, se dezmeticise şi pudoarea îi revenise. Acum salba se revărsa peste sânii feciorelnici cu sfârcurile rozalii, întărite datorită celor văzute sau poate din cauza răcoarei care se lăsase dintr-o dată.

-Goşule, asta este fata care am văzut-o pe drum, cea care trebuie să se mărite mâine cu văru'miu, Zgonea.

-Îl cunoaşteți? Sunteți de-un sânge cu el?

-Drulă este, dar eu ba? Tu eşti Virina, te ştiu fa, acum te-am văzut şi goală, Zgonea probabil că o să te vadă şi el, dar nu prea curând, cel puțin nu până n-o să te vadă Mițache, ta'su. Ştii, la noi este un obicei, dreptul primei nopți aparține bulibaşei, cum Mițache-i bulibaşa Mozoncea, el...

-Bați câmpii Goşule şi o bagi în sperieți pe fată! Te minte Virino, vărul Zgonea este cam dus cu capul, iar ta'su vrea să-i cumpere femeie în speranța că se va deştepta.

-Ştiam eu, dar tu cine te crezi Goşule, că te ştiu după nume, dar nu ştiu cine-s neamurile tale?

-Sunt fiul tatălui meu Lele, fierarul şatrei, şi al Caliei, măicuța mea cea bună şi frumoasă. La culesul viilor o să împlinesc optesprezece toamne şi o să bat la forje cu Lele.

-Pe mine mă cheamă Virina lu' Haran, geambaşul de cai, şi al bunei mele mame Gheni, moartă la naşterea mea, acum şaisprezece ani. Tata vrea să mă vândă pe o sută unu' galbeni Zgonului lu' Mițache, şi n-am ce face, dar acum cel puțin am doi oameni cunoscuți în şatră, pe Goşu şi Drulă.

Fata îşi îmbrățişă noii prieteni, poate singurii ei aliați de acum înainte. Când îl atinse pe Goşu, i-a simțit freamătul asemenea roibului Calin, atunci când îi mângâia coama. A simțit la rândul ei un fior, şi, speriată, şi-a dat seama că-l iubea pe tânărul din fața ei, chiar înainte de a-l cunoaşte. Îl visase de nenumărate ori, chiar din timpurile copilăriei, *Zburătorul* îi luase chipul, iar adesea simțea o căldură plăcută în pântece.

-Mai avem pe cineva cu noi aici aproape, nu cred că te-a văzut făcând baie, pentru că Mamaie s-a pitit în pădure.

-Şi ce face acolo, stă singură?

-Fierbe la porumbi, mâine seară o să-i vândă la Ciulnița în gară, iar poimâine în iarmaroc. Azi însă, eşti cu noi, mergem împreună să ne umplem burţile cu porumb fiert, Mamaie n-o să se supere.

-Mâine pe timpul ăsta o să fiu măritată, aşa că pe naiba, hai să-i halim ştiuleții bătrânei.

De cum au depăşit primul rând al arbuştilor tineri, au simțit mireasma îmbietoare a porumbului în aburii care pluteau jur-împrejur. Mamaie adăugase în fiertură câteva buruieni numai de ea cunoscute, care asemenea vinariței puse în budanele cu struguri pentru vin, îi sporea puterea de atracție şi transforma dorința în voință de a gusta imediat.

-*Pfiu*, băieți, dar să ştiți că aici miroase al naibii de bine. Unde-i Mamaie?

O başoaldă cu zece fuste şi părul împletit cu bentițe galbene, roşii, albastre şi verzi, a răsărit ca din pământ. Cu greu îi puteai ghici vârsta, putea fi trecută de şaizeci de ani, dar la fel de bine putea să fie mult mai tânără. Pe fața ei nu exista nici un rid, însă pielea era neagră ca fundul ceaunului şi tăbăcită ca pielea de cal stătută în taninul de argăseală. În mâinile groase ca piciorul unui zdrahon, ducea două papornițe din care fumegau aburii de porumb proaspăt fiert.

-Mai am de fiert două căldări. Papornițele o să le duc la cort, să stea la răcoare, mâine pe la prânz o să-i dau în clocot astfel încât la Ciulnița în gară o să pară atrăgători ca fundurile de nou născuți. Frunzulițele de troscot şi foile de brusture, o să-i mențină proaspeți, boier şi sărăntoc o să se bată să halească din sarsanalele lui Mamaie.

O zări apoi pe fată, iar fața i s-a luminat de un rânjet care-i etala toată dantura din aur.

-Asta-i fata lu' Haran, geambaşul, cea hărăzită lu' netotu' de Zgonea lu' Mițache. Vedeți voi drăguților, ştiam cine umblă noaptea pe aici, chiar înainte ca tu să fi vândută de hoțu' de tac'tu. Bobii nu mint niciodată. Şi voi manglitorilor, ajutați baba să ducă papornițele la cort, iar tu fa, ai grijă de căldări să nu dea în foc şi să-l stingă. Ne întoarcem imediat.

Virina a vrut să protesteze, dar în glasul babei era ceva care o împiedica. N-o simțea vrăjmaşă, ci dimpotrivă, presimțea cumva că peste un timp, Mamaie o va salva de la ceva rău. Nu ştia când şi cum, şi, fără să scoată un cuvânt, s-a îndreptat spre locul unde câțiva tăciuni străluceau ca licuricii distonând cu întunericul nopții de vară.

Cei doi prieteni o conduceau pe Mamaie în tăcere, iar ea mergea cu paşi mari, aproape automat, căzută parcă în transă. N-aveau prea mult de mers, primele căruțe deja se conturau în zare, iar câțiva boldei tinerei neobişnuiți cu pasul de țigan, prinseră a lătra cu glasuri subțirele.

-Ai naibii, ăştia sunt coteii lui Bărbosu, n-are ce mânca, dar ține târlă de javre. Tăceți bă, spurcăciuni!

-Mai bine ai tace tu Drulă! Nu simți că glasul tău îi stârneşte mai rău?

Au ascuns papornițele în cortul femeii, aceasta scoțând la iveală alte două noi-nouțe, şi, îi îndemnă pe băieți să refacă drumul, de această dată înverș şi lipsiți de poveri. În mai puțin de zece minute au intrat în lăstăriş, iar baba a înviat ca prin minune, părăsindu-şi strania transă.

-Acum o să ne aşezăm în jurul focului, o să mâncăm porumb pe săturate, o să luăm o gură de secărică şi Virina o să ne povestească despre toți ai ei şi tot ce vrea de la viață. Mamaie o să-i ghicească în bobi, atunci când va răsări Luceafărul de ziuă. Goşule, de mâine viața ta se va schimba!

O clipă, tânărul țigan a crezut că visează şi tocmai s-a trezit în pustietatea nopții. Drumul în lanul de porumb, ştiuleții din sacii de cânepă, fata şi tatăl ei de pe drum, chiar Mamaie fierbând porumb, totul îi apărea o plăsmuire, un vis de o noapte. S-a ciupit de subțiori şi a scos un țipăt de durere. Mamaie, Virina şi Drulă se uitau mirați la el.

-Nu visez, totul este aievea! Ce-ai vrut să spui babo, cum că viața mea se va schimba după astă noapte?

-Exact ce vrei să auzi şi chiar ceea ce vrei să crezi! Goşule, deja schimbarea ta s-a produs, nu mai eşti cel de ieri, eşti ceea ce te-a făcut această zi, rosti Mamaie sibilinic. Dacă vrei să auzi mai multe, ai răbdare, dar îți mai spun un lucru care să-ți lumineze calea în viață, tu nu eşti printre cei blestemați, iar Virina nu este nici ea. Dar eu şi restul oamenilor din şatră, da, suntem blestemați să ne putrezească oasele în locuri uitate, aproape şi departe de aici, de toate ținuturile dragi nouă.

Bătrâna a tăcut, poate că vorbise prea mult, sau poate că era doar efectul secăricii din care trăsese câteva gâturi zdravene. Drulă înlemnise speriat de viitorul ce se anunța negru, mai negru ca pielea celui mai întunecat țigan. Goşu în schimb, nu ştia ce să mai creadă, ar fi dorit şi nu ca profeția să se împlinească. Un licăr de speranța îi lumină sufletul alimentându-i flacăra din inimă. Poate că mai era o speranță, cândva Virina o să fie a lui, simțise că fata oacheşă care se ospăta de zor dintr-un porumb de lapte pe jumătate fiert, avea un ochi şi pentru el. Ea nu auzise profețiile Mamaiei, rostite în timp ce aducea o mână de vreascuri.

A luat sticla de secărică din mâna lui Drulă şi a tras un gât, apoi a pasat-o mai departe Virinei. Fata se uita cu ochii ei mari şi negri, nevenindu-i să creadă că după nici măcar o zi, găsise o tovărăşie aşa ciudată. A luat o gură scurtă şi arsura din gât i-a provocat un scurt acces de tuse.

-Fată, este prima dată când guşti din „focul țiganilor”. Nu protesta, se vede şi cu ochiul şi cu mintea. Nu-ți fie ruşine, n-are de ce, tu eşti cea mai curată şi neprihănită ființă, hărăzită cuiva care te va iubi până la moarte.

-Bați câmpii Mamaie, Virina este hărăzită lui Zgonea cel berc, dar nu de coadă ci de altceva. Dă mai bine dă cu bobii şi vezi cine o s-o aibă primul din familia lui Mozoncea!

-Drulă, tu te-ai îmbătat! Mai bine taci, nu vezi că o înfricoşezi pe Virina? Nu plânge fa, nebunul s-a pilit rău. N-o să-ți facă nimeni nici un rău cât sunt prin preajma ta.

-Juri să mă aperi? Ce-o să fac dacă tu nu eşti lângă mine? Mai bine mi-ai spinteca inima cu cosorul, nu vreau să fiu de batjocura nimănui!

Mamaie a dat cu bobii şi a pus-o pe Virina să-i despartă. Apoi a bolborosit câteva cuvinte de neînțeles şi a căzut în transă. După câteva minute de imobilism, prinse a tremura aproape bâțâindu-şi trupul mătăhălos. Avea ochii larg deschişi, îndreptați către Luna care tocmai ajunsese la linia orizontului gata să apună. Cele două pupile se duseseră spre fundurile ochilor, din cele două globuri oculare nemaizărindu-se decât albeața. Goşu a crezut că moare, dar cu glas cavernos, Mamaie i-a cerut să stea deoparte. Apoi ridicându-se, s-a lipit de Virina înlemnită de groază, apucând-o de cosițele împletite, trăgând-o şi obligând-o să se ridice şi să se întoarcă către Lună. I-a pus palma dreaptă sub sânul stâng în dreptul inimii, palma stângă coborând încet pe pântec, apoi sub el şi s-a oprit sub zona pubiană unde i-a simțit floricica virgină tresărind sub fiorul atingerii. Mai bolborosi câteva cuvinte şi apoi, brusc, s-a trezit din transă.

-M-am spurcat atingând ceea ce nu trebuia să fie atinsă de mâna străină a femeii. Dar am văzut viitorul tău, fată a lui Haran! O să stai un an şi o zi în şatra lui Mozoncea, ai să fugi împreună cu alesul tău, amândoi veți suferi mult, oamenii de aici vă vor dori pieirea, dar veți avea împreună un copil născut sub zodia „Lunei Pline“, care va face mare cinste neamului țigănesc. Mai multe n-am văzut, acum piei din ochii mei!

-Mamaie, dar eu n-aveam loc în plăsmuirea ta? Eu şi Goşu vom rămâne pe veci priponiți la căruța lui Mozoncea?

-Drulă, n-am puterea să-ți ghicesc, noaptea-i pe sfârşite şi parcă ți-am spus că oamenii şatrei sunt blestemați. Dacă vrei să scapi, fugi chiar acum!

-Să fug? Unde să fug şi ce să fac? N-am haine, n-am bani, n-am cai, nici măcar o femeie ca Zgonea n-am.

-Lumea-i mare şi tu eşti ca un fir de nisip în deşert. Vei trece neobservat, îți vei găsi locul şi o femeie, dar cel mai probabil că vei muri. Însă o încercare tot merită să faci!

Palma lui Virina era în mâna lui Goşu, cel cuprins de o speranță nebunească. Era ca şi cum ultimele vorbe ale Mamaiei îi fuseseră adresate lui. Adormi îmbrățişând-o pe fată şi strângând-o la piept. Focul abia mai ardea, iar baba îşi aprinse o lulea încărcată cu cel mai ordinar tutun. Drulă adormise şi el, cu capul

în poala ei, visând la libertate şi gemând uşor. Ziua încă nu învinsese deplin bezna nopții, dar la răsărit, Soarele începuse să pârjolească cerul şi pământul.

„Acolo se va sfârşi cu şatra noastră, sub Soarele răsăritului.” Dar mai era destulă vreme până ce soarta se va împlini şi vor curge necazuri multe şi bucurii puține. „Măcar ăştia trei să se bucure de viața lor, poate că Drulă va fugi chiar azi.” Ceruse un suflet, trebuia să ofere unul *Stăpânului* de dincolo. „Am să înec un pui de câine din hoarda lui Bărbosu şi fiul de țigan o să scape. Cu siguranță, aşa am să fac.”

Bulibaşa ştia să petreacă. Adusese un taraf cu lăutari tocmai din Gorj, iar aceştia, meseriaşi desăvârşiți, storceau lacrimi cu nemiluita din ochii mesenilor. Mițache nu se zgârcea la bani atunci când era cazul, doar toți îl ştiau bogat, cel mai înstărit bulibaşă de pe teritoriul Vechiului Regat. Pentru el, cei o sută unu’ galbeni, numai poli bătuți de Principele Carol cu prilejul înscăunării ca Rege al Românilor şi napoleoni de douăzeci de franci având şase grame jumătate aur pur fiecare, nu reprezentau mare lucru. Era doar o părticică din imensul tezaur cu mii de galbeni adunați de neamul său în peregrinările prin lume. Bulibaşii Mozoncea vânduseră multe dintre fiicele lor pe bani buni, astfel acumulând bogății şi putere, şatra lor devenind cea mai înstărită din țară.

O singură durere avea Mițache, fiul său Zgonea, la care ținea ca la un odor de preț. Nu era mare lucru de capul acestuia, dar era fiul mult iubit, singurul de parte bărbatească, după ce nevasta i-a născut opt fete mai mari pe care deja le vânduse şi se risipiseră în patru zări. Nu gândise că vreodată Zgonea se va ridica pe jilțul de bulibaşă, dar spera că fata lui Haran îi va dărui sumedenie de nepoți şi nepoate, iar dintre ei se va ridica bărbatul care-i va lua locul şi linia de sânge a Mozoncilor nu va seca. Banii vor face restul, puterea se cumpără peste tot în lume.

Acum însă, avea cu totul altă grijă. Virina lui Haran trebuia cercetată. Plătise bani buni şi nu dorea ca fata să aibă măcar o ciuntire a neprihănirii. În trecut, se întâmplase ca la unele neamuri să se dovedească, mireasa fusese pângărită înaintea ceremoniei, dar era prea târziu, nunta fusese oficiată şi femeia fusese acceptată cu „puşculița” ei spartă. În această şatră, niciodată nu va fi de acord să admită o asemenea situație şi de aceea îşi luase măsurile de siguranță. Banii plecaseră spre Haran, dar erau în posesia unui mijlocitor care-i va înmâna cuscrului, doar în momentul când femeile o vor declara pe Virina virgină. Apoi, chiar după nuntă, el va fi primul care o va străpunge, iar sângele ei va înroşi cearceaful din bumbac alb, imaculat. Se linse pe buze de plăcere, o văzuse pe fată şi fusese orbit de frumusețea ei. Dacă ar fi fost mai tânăr, ar fi luat-o şi ar fi părăsit şatra. Pentru o asemenea femeie, ar fi făcut orice.

Nu putea însă da startul ceremoniei până nu apărea Mamaie, tocmai ea era cea care o va cerceta pe fată, alături de alte două babe. Unde naiba i se spusese că-i

plecată? Acum îşi amintea, vindea leacuri vrăjitoreşti în gara de la Ciulnița, iar mâine în iarmaroc. Înjură pe țigăneşte să i se usuce inima. Petrecerea însă putea continua, aşa că a dat ordin să se aprindă focurile pentru viței pe care-i vor pune la proțap, să se aducă rachiul şi să i se dea cep întâiului butoi cu vin. Cheltuise zece galbeni cu băutura şi toți atâția cu mâncarea, iar toți oamenii şatrei, cu mic sau mare, sărac sau bogat, erau invitați să ia parte la bucuria bulibaşei Mozoncea.

Lăutarii îşi începuseră numărul, flăcăii se prinseră deja într-o horă fără fete, că aşa era obiceiul, femeile n-aveau ce căuta la joc până ce mirii nu erau cununați de bulibaşă.

Mițache îi privea pe toți ai săi şi era mândru de autoritatea pe care o avea, nimeni nu crâcnea în fața poruncii bulibaşei. Erau neamuri vechi, cu meserii frumoase şi bănoase. În imediata lui apropiere stau aurarii, argintarii şi meşterii lemnari. Pe rândul următor erau căldărarii şi fierarii, pe ultimul rând stăteau cei mai săraci, ursarii şi cărămidarii.

Îl caută cu ochii lui ageri pe Lele, cel cu care copilărise şi care devenise fierarul îndemânatic al obştii. Fuseseră prieteni şi bătuseră țara în lung şi lat. Când ajunsese bulibaşă, nu-l uitase şi îi dăruise fără să-i ceară galbeni, pe una din neamurile nevestei, frumoasa Calia, cea care-l născuse pe Goşu. Pe băiat însă nu-l avea la inimă, chiar îl atinsese cu harapnicul în repetate rânduri. Vedea răzvrătirea din ochii lui şi ştia că pe viitor îi va produce mare pagubă. Acum nici măcar nu era la petrecere, probabil că era la furat cu Drulă, altă pramatie care-i era pe deasupra şi nepot. Tasu' însă, nu lipsea şi era pulbere. „O să ne socotim cu toții mai târziu", gândi, şi s-a ridicat în momentul când Haran a condus-o pe Virina în dreptul său.

Zgonea râdea ca un prost, o şuviță de salivă i se scurgea în bărbia proieminentă, iar viitoarea mireasă se cutremură de scârbă. „Doamne, fă să mă fure cineva, adu-l pe Goşu şi dă-i semn că voi fi a lui pentru totdeauna, numai să mă ducă departe de aici!"

Dar Goşu o ajuta pe Mamaie să care papornițele cu porumbi, iar Drulă ducea căldăruşa cu bulgări de sare. Porumbii se vindeau bine, pe măsură ce trenurile spre şi dinspre Bucureşti veneau şi plecau din gara Ciulnița. Călătorii aveau timp suficient, se schimbau locomotivele şi ei se îngrămădeau în jurul femeii, oferind un leu pentru un porumb fierbinte.

-Hai neamule, ia *porumbielul* cald, striga din rărunchi Drulă, *ia-l cu sare şi du-l la mare, sau la oraş, pentru copilaş*.

-Taci mă, zdrobeşte mai mărunt sarea, apoi dă-o încoace!-ordonă baba.

-Mai avem doar o paporniță, dacă o ține tot aşa, s-a dus naiba iarmarocul. Drulă, dacă ştiam că merge aşa bine, mai făceam azi noapte un drum şi mai aduceam doi saci.

-Nici aşa nu e rău băiete, hai să vindem ce-i în ultima paporniță, apoi mergem la restaurant să bem câte-o halbă de bere *Gambrinus*, uite aşa, să ne răcorim şi să ne fie bine!

S-au trezit față în față cu polițaiul care-şi făcea veacul pe peronul gării şi care până atunci nu-i deranjase.

-Cinstiți negustori, spuse în batjocură, de unde aveți voi aista frumusețe de marfă?

-Am cumpărat-o din *Oborul* de la Însurăței, Înălțimea Ta, răspunse fără să clipească Mamaie.

-Pe dracu' de acolo, porumbul este furat de pe câmp şi trebuie să vă confisc marfa rămasă şi pe voi vă trimit la sediul Jandarmeriei.

Lui Goşu i s-au aprins două luminițe rele în ochii de culoarea metalului rece. Avea la chimir ascuns cosorul ascuțit ca briciul, dar era lume în gară şi nu dorea scandal.

-Spune-mi *Înălțimea Ta*, cum putem să te mulțumim, vrei porumbi fierți, au bani, sau ți s-a făcut dor de carne bătrână de țigancă. O am încă fierbinte polițaiule, du mâna jos şi încearc-o.

-*Baragladino*, dar ştii că ai o gură spurcată rău? Du-te în drumul tău, dar înainte am să-ți cumpăr patru porumbi, pentru mine şi familia mea.

-Să-ți trăiască cocoana şi copiii polițaiule, ai o inimă bună, iar Dumnezeu o să te răsplătească! Hai copii, aşezați frumos patru porumbi cu sare, cei mai arătoşi. În foi de viță proaspătă să-i puneți, să ajungă cu ei calzi acasă.

Femeia îl privi îndepărtându-se, polițaiul era unul dintre puținii oameni buni rămaşi pe fața pământului.

-Drulă, Goşule, priviți la omul ăsta, aş dori ca voi să aveți sufletul bun al ăstuia şi să fiți îngăduitori cu cei aflați la nevoie. Acum că am terminat cu negustoria, hai să vă dau berea promisă!

S-au apropiat uşurel de şatră, dar focurile le-au observat din depărtare, asta însemna că petrecerea era în toi. Doi zdrahoni au înhățat-o pe Mamaie de când au văzut-o, şi aproape târâş, au dus-o în fața lui Mițache.

-Femeie, ştii ce pagubă mi-ai făcut tu mie astăzi? Unde cosorul meu ai fost?

-Mițache, am fost să vând buruieni de leac şi pentru dezlegarea vrăjilor.

-Derbedeii aia de Goşu şi nepotă'miu Drulă, au fost cu tine?

-Ascultă țap bătrân, poporul din care facem parte este liber, nu vii tu acum să mă înveți pe unde şi cu cine să merg!

-Ba chiar asta o să fac şi încă oleacă mai mult. Băieți, ridicați fustele cotoroanței să o pleznesc cu harapnicul pe bucile grase.

Se auziră râsete, țiganii erau bine afumați, un spectacol în plus, nu putea decât să le facă plăcere.

-Bulibaşă Mozoncea, se auzi un glas tare şi dur ca oţelul, las-o pe Mamaie în pace, a îmbătrânit şi nu deranjază pe nimeni, dacă vrei să pedepseşti pe cineva, pedepseşte-mă pe mine. Totul a fost din vina mea, iubesc pe cineva şi Mamaie şi-a pierdut vremea cu mine dezlegându-mă de vrajă.

-Priviţi la viţelul ăsta tânăr numa' bun de jugănit. Goşule, ai spus-o cu gura ta că vrei să fi pedepsit, dar eu sunt prea bucuros azi ca să murdăresc harapnicul cu sângele tău din pielea mursecată, aşa că te rog pe tine Lele, vină aici, în faţa noastră, şi biciuieşte-ţi fiul pe spatele gol. Dacă nu o faci tu, o să găsim pe altcineva, numai că vei fi biciuit alături de avortonul tău.

Era o pedeapsă complet nedreaptă, pe care nimeni dintre cei prezenţi nu o aprobau, dar era încă o dovadă de autoritate, totul se petrecea din cauza femeii care-l sfidase pe Bulibaşă.

Goşu s-a apropiat la doi paşi de Miţache, şi-a scos cu lentoare cămaşa, iar ochii lui priveau ţintă nu către şef, ci către cea de lângă el, Virina lui Haran. Arăta înfiorător de bine, fusese îmbrăcată şi aranjată, purta chiar sclipici peste un zbenghi roşu, pe partea dreaptă a gurii înfometate de dragoste. Astă-seară, va fi a lui Zgonea, sau mai rău, a lui tasu' Miţache şi în acel moment a dorit să moară ca să nu vadă asemenea batjocură. Cu buzele strânse, îşi făgădui ca Miţache să moară de mâna lui, tocmai când biciul mânuit de Lele îi atinse pentru prima dată carnea. Ochii lui Goşu se lipiră de privirea Virinei care tresărea de fiecare dată când bumbul de pe firul biciului, muşca din carnea tânărului.

-Atinge-l mai cu convingere Lele, doar este fiul tău, dă-i douăzeci şi cinci, e prea puţin, cinzeci de bice să încaseze, asfel încât să nu mă mai înfrunte niciodată. Vreau să nu văd petic de carne nesângerândă. Dă...

Dintr-o dată, bulibaşa Miţache a căzut pe spate, vărsând sânge pe nas, pe gură, din ochi şi urechi. Neamurile sale au prins a urla, credeau că îi venise clipa din urmă. Lele lăsând biciul să-i cadă din mână, se apropie de prietenul din tinereţe.

-Măi Miţache, de ce m-ai făcut să-l biciuesc pe fi'miu fără să fie vinovat? Te loveşte blestemul pe tine prietene, care ai uitat de unde ai plecat.

Câteva voci au poruncit mulţimii care se adunase în faţa muribundului:

-Daţi-vă la o parte, am adus-o pe doftoroaie.

Nimeni alta decât Mamaie se apropie tiptil făcându-şi loc printre ţigani. S-a oprit în faţa lui Miţache, cercetându-l cu degetele ca ghearele, la tâmple, după urechi şi la gât. Apoi ascultă inima, punându-şi urechea lipită pe piept. L-a pipăit în continuare pe braţe, pe şolduri, pe picioare şi pe tălpi.

-Daţi-mi un cosor ascuţit.

Goşu îl oferi pe al său, după ce cu puţină vreme înainte, ar fi vrut să-l împlânte în burta lui Miţache.

-Arde-l în foc băiete, nu prea mult ca să nu-i prăpădeşti tăişul. Apoi lasă-i o clipă zăbavă, să se răcească.

Mițache o privea pe Mamaie, iar groaza i se citea în ochi.

-Nu te speria bulibaşă, femeia pe care vroiai s-o baţi la buci îţi va salva viaţa, da' întreg n-ai să mai fi niciodată, ai damblagit omule!

Apucă de mâner cosorul şi îi deschise aproape forţat gura, îl apucă de limbă şi tăie vâna dedesubtul ei. Un sânge negru îl podidi, dar femeia nu s-a oprit aici, îi deschise vinele de la cele două mâini, după ce potrivi două castronele sub ele. Lichidul roşu şi gros picura ritmic, nici foarte repede, nici foarte încet.

-Ai noroc să scapi, dacă-ţi curgea fiere acolo, erai mort. Aşa, vei trăi! Dacă vei mânca, te vei întrema. După aia vei conduce şatra doar din căruţă, pentru că niciodată n-ai să te mai poţi folosi de picioare. Acum am să-ţi leg tăieturile de la mâini cu feşe de la lehuză. Rănile se vor închide până mâine, iar tu fa, Ghiocico, poţi să-ţi speli omul. Să-i dai să mănânce mult şi gras, astfel va prinde puteri înainte de o săptămână.

Stors de vlagă, cu voinţa care-i rămăsese, Mițache o arătă pe Virina şoptind la urechea babei, cuvinte numai de ea înţelese.

-Chiar vrei asta Mițache, aici, după tot ce ţi s-a întâmplat şi de faţă cu toţi?

Omul făcu semn că da, iar porunca lui nu era ceva neobişnuit pentru Mamaie care văzuse multe la viaţa ei. Apoi omul avea dreptate, trebuia să vadă pe ce dăduse banii.

-Virino, ridică-ţi fa fustele şi pune-te pe spate. Socru'tău vrea să-ţi vadă floarea neatinsă, cică valorează o sută unu' galbeni şi vrea să ştie că a meritat fiecare bănuţ. Altfel tac'tu Haran, n-o să primească nimic.

Sute de ochi curioşi scruteau în bezna nopţii către această fată, care tocmai era pe cale să-şi dezvăluie intimităţile. Mamaie se spălase cu leşie şi rachiu, apoi s-a şters cu prosop de bumbac. Goşu i-ar fi omorât pe toţi, într-o clipă, dar ta'su Lele îl ţinea strâns, tocmai adulmecase că băiatul său nu-i era tocmai străin de fată şi nu dorea să aducă supărare nimănui. Bătrâna o cercetă pe Virina îndeaproape, pipăind-o în locul ruşinii cu degetul arătător. Apoi scoase un ţipăt de bucurie care înfioră asistenţa.

-Bulibaşă, Virina este fată mare, floarea ei n-a fost atinsă decât de mine azi şi poate de mama ei, când a făcut-o. Bucură-te, merită toţi banii. Dă-le la oameni să bea şi pune boii la fript, azi sunt toate iertate şi sunt uitate!

Mițache a făcut semn mijlocitorului să-i dea banii lui Haran, totuşi, nu prea erau motive de bucurie, Zgonea era un nătâng, iar blestemata de dambla îl dărâmase chiar acum. Dar cel puţin avea mintea limpede şi va pune ceva la cale mai târziu. Goşu a scăpat azi din ghearele lui, dar nu-i va ierta niciodată răzvrăteala, şi-l va pedepsi la momentul potrivit.

Dimineaţa, focurile mai fumegau alimentate de tăciunii jeraticului de sub straturile groase de cenuşă. Câţiva câini se băteau pentru oasele rămase de la ospăţ,

iar mulți dintre şătrari dormeau beți pe iarba tocmai picurată de rouă. Neamu' lui Mozoncea dăduse crăpelniță şi băutură din belşug pentru a închide gura clevetitorilor şi a face uitată boala bulibaşei.

Un tinerel sprinten se strecură printre trupurile frânte, obosite după o noapte de chef. Ducea în spate o desagă cu schimburi şi câte ceva de-ale gurii, puse la repezeală de Mamaie. Tot başoldina îi dăruise batista cu bănuții ei puşi deoparte, iar Drulă care se simțea încă prunc, îi sărută palma înegrită de vreme.

-Copile, fugi cât vezi cu ochii! Peste un an o să te caute Goşu, tu să ne trimiți vorbă pe unde te afli. Mamaie te-a iubit întotdeauna ca pe nepotul ei, să ții minte asta, pentru că poate n-o să ne mai vedem niciodată.

-Taci Mamaie, îmi fac un rost şi vin să te iau de aici. Acum trec pe la Goşu să-i strâng mâna.

-Ba nu, ai să pleci chiar acum! Dacă te vede careva, va da de ştire că eşti fugar, te vor căuta şi ştii care-ți va fi soarta. Lasă-l pe Goşu în pace, azi viața lui s-a schimbat, la fel şi a ta. Du-te sănătos şi nu privi în urmă!

Cu paşi aproape iepureşti, Drulă a dispărut în doi timpi şi trei mişcări şi nu s-a oprit până-n Ciulnița la gară. A cumpărat un bilet de tren la clasa patra până la Însurăței. Drumul spre Satnoieni, locul unde îl aştepta destinul, îl va face pe jos.

Mamaie privea în urma lui şi nici măcar o lacrimă nu i-a stropit obrazul uscat. Dar inima ei plângea de bucurie, smulsese un suflet din ghearele morții şi-l trimisese către viață. Ea, oricum, nu va încerca să fugă şi nu va pleca din şatră, pur şi simplu ştia că mai avea doar un an şi mai puțin de o zi de trăit.

Gerul îl muşca mai aprig decât foamea. Luna lui Gerar adusese un frig năpraznic, abia mai găseau câte un ochi de apă ca să adape caii. Oamenii puteau s-o bea şi din găleata încălzită la foc, dar caii ba. Erau animale alese, țiganii erau neîntrecuți în alegerea lor, dar făceau mofturi când era vorba de puritatea lichidului care le astâmpăra setea.

Ca niciodată până atunci, unseseră corturile cu grăsime de bou şi le acoperise cu alt strat de foaie smolită impermeabilă. Fiecare familie îşi adunase sufletele să se odihnească alături, sub acelaşi acoperiş, toți membri având grijă pe rând să întrețină focul. Sufereau de foame, deplasarea către locurile de unde puteau să cumpere ceva de-ale gurii devenise aproape imposibilă din pricina stratului de zăpadă înalt de un stat de om şi mai ales a frigului. Pâinea uscată devenise aliment de lux, iar părinții o împărțeau cu parcimonie numeroşilor copilaşi.

Goşu trebuia să meargă la fierăria improvizată, o căruță fără stăpân, cu obezile lipsă, amenajată în grabă de ta'su Lele. Avea datoria să facă focul, să-l aţâțe cu foalele şi să aleagă fierul de potcoave. Lui Calin, calul dăruit de Haran Virinei, tocmai îi căzuse o potcoavă, iar fata dorea să meargă la oraş ca să cumpere merinde. Se cam îndoia că potcoavele de fier i-ar fi fost de vreun ajutor pe vremea

câinoasă de-afară. Dacă se gândea bine, la căruța fierăriei ar putea pune nişte tălpici şi din fericire, avea lemne lungi la dispoziție şi nici de unelte nu ducea lipsă. Trebuiau numai brațe să le mânuiască, cele două ale lui nefiind suficiente. Gândul i-a zburat la prietenul Drulă, trecuse ceva timp de când plecase. Cu ajutorul acestuia ar fi putut să construiască sania numaidecât. Mamaie îi mărturisise că era plecat nu prea departe de şatră, doar trei zile de mers pe jos sau trei ore cu trenul.

Virina l-a mânat la fierărie pe Calin, iar Goşu i-a dat calului o mână de fân ales şi frumos mirositor. Armăsarul fremăta din nările largi şi atinse cu buzele umede gâtul băiatului.

-Ține la tine Goşule, de câte ori vă întâlniți nechează fericit. Vreau să-i pui potcoava la piciorul stâng dinapoi, sărmanul şchioapătă şi suferă când merge.

-O să-i pun potcoava, dar te întreb pe tine Virino, chiar vrei să mergi călare până la oraş?

-Copilaşii noştri suferă de foame, cineva trebuie s-o facă!

-Eu mă gândeam să pun la ghiocul ăsta tălpici şi să înhămăm doi cai, n-ar fi mai bine aşa?

-Minunat, dar cine s-o facă?

-Eu şi tata, poate încă vreo doi.

-Mă încumet şi eu să dau o mână de ajutor. Nu mă tem, fac tot ce-mi porunciți!

Apăru şi Lele, neras de o săptămână, cu pântecul umflat de boală.

-Băiete, azi trebuie să te descurci fără mine, n-am putere de loc, iar burta mă omoară.

-Tată, vreau să pun tălpici la ghioc, dar am nevoie de cineva cu care să mă sfătuiesc.

-Pentru ce vrei tu să faci din căruță sanie şi să strici fierăria?

-Virina vrea să meargă călare la oraş şi să cumpere de-ale gurii pentru toți. I-am spus că este imposibil pe o vreme aşa de rea şi mi-a venit deodată idea cu sania trasă de doi bidivii.

-Băiete, te-ai gândit bine, dar două mâini sunt insuficiente dacă vrei să fie gata repede.

-Sunt patru mâini Lele, fata stătuse ascunsă după căruță, dar se arătă de îndată ce a constatat că bătrânul fierar nu se împotrivea.

-Două mâini de femeie, pot fi uneori mai folositoare ca două de bărbat. Goşule, cheamă pe mă'ta, pe Alică şi pe văru' Zimbă.

Făcură cum făcură şi până seara sania tot au isprăvit-o. Femeile au cusut un coviltir înflorat, să țină adăpost de frig, iar Goşu l-a potcovit pe Calin la piciorul din spate şi a prins câte-o țintă ascuțită pe toate patru. Tasu' Lele, îl rugă să-l înhame la sanie şi pe Ierbar, calul său la care ținea ca la Goşu.

-Să ai grijă de Ierbar neică, nu-i cal mai frumos ca el. Plecați dimineață de cum se luminează şi veniți înainte de a se întuneca. Mă duc la Bulibaşă să-i spun că plecați după haleală şi să vă dea bani. Este datoria lui să hrănească şatra în vremuri de restrişte.

Mițache s-a împotrivit din toate puterile planurilor norei sale. Dacă n-ar fi fost beteag, ar fi biciuit-o cu mâna lui în fața tuturor. Îl făcea iar de ruşine, după ce că la şase luni de la nuntă, Virina era încă fată mare. Tâmpitul de Zgonea nu era bun de nimic, nu se deşteptase nici un pic, dormea ca prostul lângă femeie fără s-o atingă. Virina îi spuse soacrei că mădularul molâului se întărea dacă-l atingea, dar dacă îşi apropia trupul fierbinte de al tontului, îi murea înainte s-o străpungă. Nici măcar n-avea sevă în el. Toate astea le aflase Mițache de la nevastă'sa, dar era prea mândru ca să-şi recunoască eşecul. Probabil că Haran i-ar fi dat banii înapoi pe fata lui neatinsă, dar atunci Bulibaşa s-ar fi ales cu paguba de douăzeci de galbeni, cât costase ospățul şi cu ruşinea pe deasupra.

Un gând pervers îi încolți în minte. Zgonea era berc de mădular, el era schilod, dar totuşi va exista nepot, unul sau mai mulți, iar dacă printre ei vor fi fete, o să-şi scoată banii întreit, aşa cum făcuse mereu.

-Fata mea, se adresă norei, draga mea Virina, mergi la oraş, cumpără-ne mâncare pentru toți, copii, tineri şi bătrâni, sănătoşi sau vătămați de boală!

Scoase dintr-un portofel uzat care-l ținea la brâu, câteva hârtii nou-nouțe, care miroseau încă a cerneală de tipografie.

-Ai aici şapte poli, dar nu pleci singurică, alege pe oricare bărbat în putere din şatră să te însoțească.

-A fost ideea lui Goşu să facă sania, el a muncit cel mai mult la ea, cu el mă duc, pentru că am încredere în el, iar voi trebuie să-l lăsați cu mine.

Nu-i plăcea lui Mițache alegerea fetei, dar n-avea încotro şi se gândi că până la urmă soarta îi dădea o mână de ajutor şi va împuşca doi urecheați odată, salva de foamete pe oamenii şatrei, şi, cu puțină şansă, Goşu nu va rezista farmecelor Virinei şi o va lăsa grea. Cu el avea s-o rezolve mai târziu, va plăti pe cineva să-i înfigă un şiş pe neaşteptate în inima lui de răzvrătit. Făcu semn că este de acord şi luă o gură de rachiu din clondirul plin ca să-şi uite necazul.

Goşu a tăvălit-o în acea noapte pe Virina, cu voia ei desigur, fata-l dorea tot aşa de mult cum o dorea el, dar n-a lăsat-o grea. Timp de opt săptămâni, până la *Blagoveştenie*, când zăpada din şanțuri aproape că se topise, au făcut drumuri către oraş după alimente, şi, de fiecare dată la întoarcere, se opreau în loc ferit şi făceau dragoste. Doi copii care nu mai cunoscuseră până atunci dragostea şi care au legat jurământ să se iubească numai între ei, mereu, până la moarte.

În lungile nopți de singurătate, departe unul de celălalt, se perpeleau şi nu-şi găseau liniştea. Goşu devenise mai arțăgos ca oricând, acum conducea fierăria lui ta'su, iar în opt luni de la întâlnirea cu Virina cu greu îl mai putea recunoaşte cineva

pe hoțul subțirel de altădată. Se împlinise la trup oțelit de lucrul cu foalele şi forja, de drumurile grele în care nu de puține ori pusese umărul să scoată căruța din vreo hârtoapă, dar mai ales de zilele şi nopțile pline în care făcea dragoste cu Virina.

Doi oameni din şatră îi ghiciseră şi ştiau ce legătură aveau cei doi tineri, Mițache şi Mamaie. Pentru bulibaşă, planul mergea strună şi aştepta momentul când nor'sa va cădea grea. Mamaie citise în bobi că aşa trebuia să se întâmple, Virina şi Goşu erau făcuți să fie toată viața lor împreună. Doar că momentul fugii lor era foarte apropiat, iar ea, Mamaie, avea să moară a doua zi. Dar nu-i părea rău, văzuse multe la viața ei şi prefera o moarte rapidă uneia lente şi chinuitoare. Ea ŞTIA ce-i aştepta pe oameni lângă care trăise o viață, vor străbate țara în lung şi lat, mânați de jandarmi şi de oameni răi, care vor profita de necazurile cu care se vor confrunta țiganii. Până la urmă vor ajunge în pustietăți înfricoşătoare, unde neamului ei îi va fi şi mai greu, vor muri cu toții, de la cel mai tânăr la cel mai bătrân. Ar fi putut să le urle în gura mare, dar cine ar fi crezut-o, acum, când venise vara şi ai ei trecuseră cu bine iarna? Ieşiseră din vremea rea mulțumită lui Goşu şi fetei lui Haran pe care Mițache o cumpărase pentru fi'su, dar ajunsese în brațele tânărului fierar. Bulibaşa, ce-i drept, era neputincios, dar avea oamenii lui şi mai ales, îi domina pe şătrari. Mamaie însă, îi simțea teama şi ura pentru fiul lui Lele în care vedea pe viitorul şef al țiganilor, un rival redutabil care nu peste multă vreme, îşi va cere în fața *Stabor*-ului dreptul de a conduce. Însă Mamaie mai ştia că Goşu nu va fi niciodată bulibaşă, pentru simplu motiv că soarta îl va îndrepta spre alte locuri. Folosind buruieni ştiute din bătrâni, cunoştințe transmise din generație în generație de vrăjitoare şi doftoroaie, adunate cu trudă din locuri depărtate, uscate şi ținute cu grijă, şi-a preparat o lulea şi s-a retras în cort. A căzut cu greu în transă, mintea ei bătrână nu mai reacționa ca pe vremuri. După inhalarea drogului a reuşit într-un final să vadă ce-o interesa. S-a zvârcolit din pricina durerii care-i cuprinsese pântecul, arsura din inimă aproape că a ucis-o înaintea cosorului care avea să-i curme viața. Dincolo de schimonoseala pricinuită de durere, chipul i s-a luminat şi gura i s-a lățit într-un zâmbet, aşa cum nu mai văzuse cineva.

„Copilul se va naşte, va cunoaşte dragostea părinților, dar va fi închinat lui Dumnezeu al oamenilor. Femeia lui Goşu va dori să fie botezat, chiar ea şi bărba'su vor fi botezați cu apa lui Hristos. Dar pruncul se va dovedi peste neamul său, o să-l cunoască o lume, peste munți şi ape, va primi un har ca nimeni altul."

Acum a ştiut ce avea de făcut, iar destinul o ajută în mod neaşteptat înainte de luna lui Florar. Culesese muşețel şi alte ierburi pe care le dusese în iarmarocul Ciulniței. Vânzarea mergea prost, noroc cu leacurile de dragoste care mai aveau căutare. Astfel strânsese câțiva bănuți, ca să nu-i pară rău de osteneală. Se apropia seara şi tocmai începuse să-şi strângă catrafusele, dar s-a trezit față în față cu Drulă. Era îmbrăcat bine, de sărbătoare, dar nu după tradiția nomazilor, avea port de rumân get-beget.

-Ce faci fa Mamaie, tot cu leacuri de dragoste?

-Băi țâcă, da' bine mai arăți, eşti încliftat cu țoale de rumân bogat.

-Ba pe dracu', mi le-a dat stăpânul să intru în rândul oamenilor cu stare, dar buzunarele tot goale sunt, doar câteva copeici de-o țuică şi de un mic.

-Ai găsit un loc unde să-ți aşezi capul şi să-ți faci un rost, ăsta-i mare lucru! Fuga ți-a salvat viața, să ții minte asta. Unde spuneai că stai?

-La Satnoeni, nu departe de Brăila, într-un loc numit Cărămidari de săteni, pentru că localnicii asta fac, o mulțime de cărămizi.

-Povesteşte-mi tot ce-ai pătimit de când ai fugit până azi.

-Mamaie, nu prea sunt multe lucruri de spus. Am luat trenul din Ciulnița, până la Însurăței. În vagon am aflat că se căutau brațe zdravene de lucru în Satnoeni şi n-am stat pe gânduri, am luat-o pe jos într-acolo. Am ajuns pe înserat, ulițele se pustiiseră de lume, doar câini erau, mulți şi răi şi mă hămăiau fără oprire. Am dormit la marginea drumului, lângă o troiță unde curgea o apă limpede precum cristalul. Nu te mai săturai bând-o. Dimineața, o femeie a venit să ia în ulcior apă şi a dat un țipăt când m-a văzut murdar şi zdrențăros. Omul ei a ieşit speriat din curte cu furca în mână, gata s-o apere. Dar celor doi le-a fost milă milă de mine şi m-au îmbiat în ogradă, să împart bucatele cu ei. Mai târziu am aflat că Sică şi Ştefania făcuseră troița în pomenirea copilului lor Gheorghiță, mort de trei ani. M-au întrebat cine sunt şi ce caut, iar eu nu le-am ascuns nimic, mi-am deschis inima, la fel cum o făcuseră şi ei. Le-am spus că sunt țigan, dar nu am venit să fur, ci doar să-mi caut de lucru. Sică m-a îndreptat spre o casă unde locuia fratele său care făcea cărămizi. Îl chema Mihalache al lu' Olac şi trebuia să-i spun că vin din partea lui fra'su, Sică al lu' Olac. Mulțumind gazdelor mele care se dovediseră a fi oameni buni, m-am îndreptat spre casa lui Mihalache. Acolo nu era decât femeia lui care m-a sucit către Cărămidari. Pe malul unui fir de apă numit de localnici Caracuda, Nea Mihalache era singur şi bătea lutul cu brațele sale vânjoase şi palmele ca lopețile. „Bună dimineață meştere", i-am spus, „Vin din partea lui Sică al lu' Olac. Mi-a spus că ai nevoie de ajutoare". Omul m-a privit mirat, întrerupându-se din truda care-l acoperise de sudoare. Şi-a spălat palmele de lut, şi-a scos pălăria ponosită şi s-a uitat lung la mine. „Bă țâcă, tu eşti numai piele şi os, o zi de muncă aici şi nu te mai ridici din aşternut o săptămână. Cum îți zice?" „Drulă mă numesc şi nu mă tem de muncă, am oasele tari şi muşchii supli." „Băiete, te-aş lua ucenic, doar pe mâncare şi adăpost, cel puțin deocamdată. Banii vin mai greu, aici este sărăcie mare, iar oamenii stau în bordeie de pământ, puțini îşi fac din cărămidă casele." „Vor veni şi vremuri mai bune, sunt sigur de asta. Gata sunt să muncesc stăpâne!" „Nu-mi spune aşa, zi-mi pe nume, cum mă strigă toți, Nea Lache." A fost Mamaie, binefăcătorul meu. În zilele alea de vară, am învățat meserie la greu, cum se face cărămida de râu cu paie, adică paianta şi cea care se arde la cuptor. Majoritatea comenzilor erau pentru cei care-şi ridicau case din paiantă pentru că

erau ieftine cărămizile cu paie. Dar am avut comenzi şi de cărămidă arsă. Nea Lache mi-a spus că eu venisem cu norocul, pentru că ţiganul are parte din plin de această marfă rară. Mi-a oferit şi un culcuş onorabil, dorm într-un hambar pe un pat din lemn tare, dar Lelica Nuţa, femeia lui Nea Lache, mi-a purtat de grijă şi mi-a dat o pernă pufoasă şi o faţă de saltea pe care s-o umplu cu paie proaspete. O scoarţă de lână mă acoperea, dacă se lăsa răcoarea. Am tras cot la cot cu Nea Lache toată vara şi toamna până la căderea brumei. Apoi m-au băgat în casă şi mi-au dat o cămăruţă în care am adus patul şi acareturile. Aveam un godinaş să fac focul dacă afară se lăsa cu frig. Lemnele însă le adunam singur din luncă şi le căram cu legătura. În lungile nopţi de iarnă care au venit, Lelica Nuţa m-a învăţat să buchisesc şi să scriu. Prindeam repede, doar ţiganii sunt deştepţi şi curând am putut să desluşesc la lumina lămpii, slovele din *Cartea lor Sfântă*. Mi-au plăcut mult, mai ales acolo unde se vorbea de Iisus Hristos. Vedeam în El, pe unul de-al nostru, umblând ca nomazii şi îndemnând oamenii să creadă în Tatăl Său Ceresc şi să facă lucruri bune. Lelica mi-a promis că o să pună o vorbă bună pentru mine preotului din sat, ca să mă boteze şi să mă transforme într-un creştin adevărat. A venit primăvara şi de cum s-a dezgheţat apa ne-am apucat de lucru. Comenzile vin tot mai multe şi nu prea facem faţă, aş fi muncit şi duminica pentru câţiva bănuţi în plus, dar obiceiul creştinesc le cere credincioşilor să ofere această zi lui Dumnezeu şi să nu muncească.

Mamaie îl privise ascultându-i povestea, nescoţând nici măcar un cuvânt, doar înclinând capul din când în când în semn de aprobare. De mult dorise şi ea să se boteze, pentru că nu întotdeauna locuise cu şatra. În tinereţe, ai ei trăiau într-un sat din Transilvania şi preotul de-acolo dorise să-i aducă pe ţiganii rudari la credinţa Bisericii Unite. Venea deseori printre oamenii aşezării, aducea dulciuri pentru copii şi le istorisea povestea lui Iisus. Până la urmă nu s-a botezat nimeni, dar tânăra pe-atunci, Hara, s-a ales cu povestea. Mai târziu a fost furată şi după ce a fost batjocorită, a fost vândută unuia din şatra lui Mozoncea pe cinci galbeni. Omul a murit după doi ani şi a rămas liberă, dar n-a mai părăsit şatra de atunci. A trăit cu numeroşi ibovnici, căsătoriţi sau nu, a iniţiat în tainele amorului pentru câţiva gologani generaţii de tineri. A îmbătrânit şi a descoperit arta ghicitului, vindecării şi a vrăjitoriei. Dar povestea lui Iisus, n-a uitat-o niciodată. Acum îl vedea pe Drulă ca pe Ioan, Botezătorul şi Întâimergătorul. Goşu nu putea fi decât Iisus, cel care îl va urma, căci peste mai puţin de şapte săptămâni, destinul său era să plece din şatră.

-Ştii Drulă, nu trebuie să vă faceţi griji, peste puţină vreme cineva vă va căuta. Spune-i meşterului tău că în curând va sosi noul ucenic.

-Cine Mamaie?-întrebă curios. Ai dat în bobi şi ai ghicit?

-Toate la rândul lor băiete, vină la Mamaie să te pupe, azi ne-am văzut pentru cea din urmă oară.

-Şatra pleacă pe alte meleaguri? Am crezut că a lu' Mozoncea, se simt bine la câmpie şi am auzit că deverurile îi merg din plin.

-Cândva vor pleca, numa' că nu la bine, apoi îşi spuse în gând: „Ei încă nu, dar eu voi pleca sigur şi pentru totdeauna din lumea cea rea."

Mamaie îl îmbrăţişă pe tânărul care mai acum ceva timp era copil şi îi era drag, îşi şterse lacrimile cu colţul batistei unde-şi ţinea bănişorii şi scoase de după gât salba cu mărgeluţe colorate cât bobul de mazăre, împletite cu bentiţe de mătase roşie.

-Ţine băiete, în curând eu n-o să mai am nevoie de şirag să mă apere de rele şi deochi. Toate amuletele din lume, vor fi nefolositoare pentru o biată babă cu jumătate de trup în lumea morţilor. Dar mai am un rost aici şi voi reuşi să-l duc la bun sfârşit. Acum du-te, bunul Iisus să fie alături de tine!

-Pa Mamaie, cred că totuşi ne mai vedem!

-Pe lumea ailaltă, spuse bătrâna şi călcă groaznic de obosită pe drumul spre şatră.

La orizont, norii roşietici prevesteau declanşarea unei furtuni de primăvară. Bătrâna se grăbi, nu dorea s-o prindă prăpădul dincolo de pânzele cortului, aşa cum îşi spusese, mai avea un rost pe lume.

Glasul ciocârlanului o chema cu insistenţă pe femeiuşca lui, umplând aerul dimineţii cu triluri minunate. Era timpul împerecherii şi al conceperii urmaşilor, până şi aceste păsări încropeau o familie, măcar pe timpul scurtei veri.

Aşa gândea trist Haran, în timp ce calul său de care se simţea mândru îşi potolea setea din jgheabul de la ciutură. Bău şi el, dar numai după ce şi-a îndestulat breazul. Apa era un pic sălcie, dar era rece şi potolea setea numaidecât.

A lu' Mozoncea i-a trimis ştire să vină de urgenţă la şatră. Era tocmai în timp ce bea negustoreşte împreună cu unu' căruia îi vânduse mândreţe de iapă gestantă. Beau amândoi din ulcele de pământ, vin amărui cu pelin în el, adălmaşul cuvenit după asemenea târg. O hahaleră de ţigan, se apropie de masă. Era omul trimis de Miţache, îl văzuse acolo acum un an şi îi reţinuse faţa, o crestătură pe buza de sus îl făcea să semene cu iepurele.

-Măi Nea Haran, m-a trimis Miţache, te roagă sa vii la el. Dacă n-ar fi beteşugit, azi aţi fi stat faţă în faţă, ca doi fraţi de-un sânge.

-Cioară-i numele tău, da? De ce mă tulburi tocmai acum şi mă faci să fiu de batjocură în faţa negustorului? Puteai să aştepţi până goleam ulcelele. Jupâne fă-ne plata!

Aruncă patru gologani pe masa de lemn tocită şi lustruită din pricina mulţimii de coate ale celor care zăboviseră în cârciuma de la marginea oraşului din gura *Oborului* de vite. S-a ridicat de la masă şi strângând mâna omului, şi-a cerut

iertare pentru comportamentul noului venit. Acesta a ridicat din umeri înțelegător, văzându-şi de drumul său, ținând iapa de căpăstru.

-Hai Cioară, acum spune-mi ce vrea Mițache, ce pârjol te-a mânat aici?

-Jupâne, despre Virina este vorba, asta mi-a spus Stăpânul să-ți zic, altceva nu mai ştiu, decât că te aşteaptă.

-Bine omule, îmi termin afacerile şi plec într-un suflet. Ia un gologan şi bea o țuică sau ce pofteşti, ne despărțim aici.

Vânt, calul breaz, se îndestulase şi acum fremăta nerăbdător să străbată drumurile. Era un animal bun de care cu greu s-ar fi despărțit. Deseori, nopțile de vară le petrecea în tovărăşia lui, dormea pe un aşternut afară şi îi plăcea să audă în somn, calul foşnegăind şi rumegând. Îl îngrijea ca ochii din cap şi niciodată nu-l ținea flămând.

L-a încălecat, îndemnându-l să iuțească pasul, mai avea de făcut câteva poşte, nu multe, ştia că va fi la şatră înainte de lăsarea serii.

Goşu şi Virina se drăgosteau în cortul Mamaiei şi n-o făceau pentru prima dată. Toți oamenii şatrei ştiau de legătura lor, mirându-se cum de bulibaşa înghițea un asemenea imens afront. Mulți vorbeau că odată cu venirea toamnei, vor avea un alt *Stăpân*, Goşu se ridicase bine, era puternic şi mai răsărit la minte ca toți. Acum Lele se mândrea cu el, doar tânărul îi scosese din iarnă, aducându-le împreună cu Virina merinde. Dacă ar fi avut galbenii, ar fi răscumpărat-o pe fată de la Mițache, însă era sărac, cu greu agonisise într-o viață cinsprezece galbeni. Însă avea încredere în băiat, dacă n-avea bani avea minte şi brațe tari, cumva îl va face pe bulibaşă să-l accepte ca soț al Virinei. Zgonea nu putea dărui şatrei şi lui ta'su, fii şi fiice.

Mamaie intră în cort şi îi zori pe ibovnici.

-Hai mă, Haran e la o aruncătură de băț, ajunge imediat aici. L-a chemat Mițache, vrea banii înapoi şi mai vrea ca tactu' să te ia de aici.

Fata se albise la față, ştia ce înseamnă asta. Neamul ei batjocorit o va renega, iar Haran îi va sfârşi viața, înfingându-i cosorul în inimă. Se uită cu lacrimi în ochi la Goşu. Acesta se dezmeticise şi îşi trasese cioarecii peste fesele goale. Căută sub pat şi scoase de acolo şişul încercându-i tăişul.

-Îl omor pe tactu', numai dacă se uită urât la tine, iar pe Mițache, ei bine, am să-l jupoi şi o să-i pun pielea tăbăcită să țină adăpost casei lui Mamaie.

-Ba pe naiba, până la primul cântec al cocoşului o să fiți departe de aici, şi tu, şi femeia ta. Haran o să spumege de mânie, dar n-o să aibă încotro. S-au mai văzut din astea. Probabil că o vreme o să vă caute ca turbatul, dar cu timpul, dacă n-o să vă găsească, furia i se va domoli şi cine ştie, poate că vă va ierta. Acum, nu pierdeți vremea, adunați-vă boarfele şi cărați-vă tiptil după vâlcea.

-Unde să mergem şi ce să facem cu viața noastră, Mamaie?

Fata începu să bocească, iar Goşu o adunase lângă el, nedumerit de soarta lor care se sucise rău. Nu-i era frică nici de Haran şi nici de Mițache. Avea de partea lui cea mai mare parte a șătrarilor, oameni săraci precum el şi pe ai săi, cu toții doreau să-l vadă în frunte șatrei.

-Mamaie, am să iau mațele în cosor oricui se atinge de Virina, de tine sau de ai mei!

-Băiete, tu încă nu înțelegi! Șatra Mozoncilor este condamnată la pieire. Cu toți care sălăşluiesc aici, mari şi mici, puternici şi nevolnici, bogați şi săraci. Drulă s-a deşteptat înaintea voastră şi acum o boiereşte. Omule, prietenul vostru vă aşteaptă, soarta vă aşteaptă să vă faceți un rost în lumea mare. Rodul dragostei voastre, ei bine, va fi cel mai mare dintre țigani!

Vorbele babei i-au convins. Ce aveau de pierdut? Trebuiau să ajungă pe căi lăturalnice la gară şi de acolo, spre locul unde se îndreptase prietenul cu o vară înainte. Despre Drulă, Mamaie le-a spus că el şi stăpânii lui, îi aşteptau. Goşu nu se îndoia de adevărul din vorbele femeii în vârstă la care ținea ca la propria mamă. Strânsese şi ceva parale, nu multe, pe timpul când negustorise, dar nu putea pleca hoțeşte, trebuia să-şi vadă părinții şi să primească binecuvântarea lor, cu îngăduința de a părăsi șatra.

Ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic, ibovnicii au mers fiecare la sălaşul său, Virina să-şi strângă boarfele, iar Goşu să ducă la îndeplinire ce gândise. Curios, Lele nu s-a opus, mai mult, i-a dat fiului său toți galbenii pe care-i agonisise şi câțiva gologani de drum. Calia şi-a îmbrățişat fiul, şi, în acel moment, a ştiut că n-o să-l mai revadă. Ca să-şi ascundă tulburarea, i-a încropit un pachet de mâncare cu câteva roşii, doi castraveți, doi ardei, o bucată de brânză îngălbenită tare ca piatra şi pârjoale calde pe care tocmai le făcuse.

-Măicuță, tăticule, am să vă iau de aici, cu siguranță vă voi lua, numai să mă aşez undeva. Putem bate fierul şi sufla foalele şi în alt loc.

-Goşule îți mulțumesc, te gândeşti la noi cu toate necazurile tale, dar eu şi mă'ta vrem să închidem ochii aici, unde ne-am născut. Suntem prea bătrâni să cunoaştem o altă viață decât cea de nomad. Dar voi sunteți tineri, încercați altceva şi poate că vă va fi mai bine departe de şatră.

Bătrânul tată s-a ridicat ca să-şi îmbrățişeze fiul. Mama Calia plângea cu lacrimi grele.

-Băiatu' mamii, n-o să te mai văd niciodată!

Goşu îşi adună tot curajul pentru a putea să-i părăsească pe cei dragi. Se îndepărtă cu inima strânsă şi sufletul greu. Virina îl aştepta la gura vâlcelei, împreună cu Mamaie.

-Fugiți copii şi nu vă uitați înapoi! Fato, ți-ai luat ce-i al tău? Să nu-i laşi lui Mițache nici mirosul tău de femeie împlinită. Mergeți la Drulă şi spuneți-i că-l pupă baba.

Se îmbrățișară şi părăsiră locul, chiar în momentul când Haran s-a oprit în fața cortului lui Mițache.

-A lu' Mozoncea, sunt eu Haran, am auzit că ai ceva socoteli cu mine.

O mână scoasă prin despărțitura perdelei de la intrarea în marele cort al bulibaşei, îi făcu semn să intre. Călărețul rugă pe un țânc măricel să-i aducă apă breazului. După ce-şi adăpă calul, îl slobozi spre locul unde iarba era mai grasă.

-Vânt, du-te tată şi satură-te bine, poate că mâine facem drum întors.

Intră falnic în cort, fără să-i bage în seamă pe bătrânii care se aşezaseră în dreapta şi stânga bulibaşei. Se aşează şi el fără să fi fost poftit, chiar în fața lui. Mițache stătea culcat într-o rână din pricina suferinței.

-Haran, te-am chemat să-ți cer banii înapoi. Fie'ta Virina, nu s-a dovedit vrednică de un fiu de-al Mozoncilor. Aşa este drept şi *Stabor*-ul şatrei m-a judecat după lege. Nu-ți cer decât cei o sută unu' galbeni, restul de douăzeci pentru nuntă, îi trec spre paguba mea. Ia-ți femeia şi dă-mi banii înapoi!

Haran îl ascultase cu răbdare, niciun moment nu lăsase mânia care-l cuprinsese să iasă la suprafață. A tăcut aşteptând ca murmurele magraoanilor să se stingă. Luă o țigară din pachet şi o aprinse, fără să țină cont de privirile dezaprobatoare ale celor prezenți. Gestul în sine spunea totul, ce credea despre acest bulibaşă trândav şi neputincios, dedat mai mult comerțului cu sufletele oamenilor săi, decât cu meseriile tradiționale. Ducea şatra de râpă şi nu avea nimeni curajul să i-o spună.

-Bulibaşă Mițache, îmi aduci mare afront când spui despre fata mea vorbe de ocară. Dar nu-i nimic! Îți înapoiez galbenii dacă mi-o înapoiezi pe Virina la fel cum era când ți-am adus-o. Doar tu ai hotărât ca toată suflarea să-i vadă fecioria. Acum doresc eu, în fața *Stabor*-ului, acelaşi lucru.

-Fie'ta, Virina, s-a dat în bărci cu Goşu a lu' Lele, fierarul şatrei. O face de mult, din iarnă şi cred că ştiu cine-i vinovatul.

-Cine poate să fie vinovat, Mițache? Zgonea, malacu' de fie'tu, mare la trup şi cu daravela moartă? Lăcomia ta, despre care s-a dus vestea? Goşu a lu' Lele, care v-a cărat haleală toată iarna împreună cu Virina, fie'mea? Ce-ai fi vrut, ai împins-o în sula lui, din prostie sau cu socoteala care nu ți-a ieşit. Acum vrei banii înapoi, dar oare eu o vreau pe Virina înapoi? Poate o cumpără Goşu de la tine!

-Dă-mi jumătate din bani şi du-o de aici, ne-a făcut de ocară în fața lumii. Cioară, adu-o pe Virina în fața noastră! Repede întunecatule, că pun harapnicul pe pielea ta de drac. Iar tu Haran, dă-mi o țigară, am poftă s-o pufăi alături de tine!

-Să nu crezi omule că noi doi am încheiat socotelile. Nu scapi aşa repede din ghearele mele. Îmi dai fata, îți dau galbenii, toți, până la ultima lețcaie, dar după moartea ta, oamenii din şatră sunt robii mei, fac tot ce le spun eu. Fură pentru mine, caută în gunoaie pentru mine, îmi dau fetele lor.

-Ai înnebunit? Cine o să fie de acord cu asta? Mai bine renunțăm la târg, iar pe curva de fie'ta, o s-o dau celui din urmă țigan, cu buza despicată şi ros de boala sulei.

-Suntem amândoi oameni de cuvânt, am încheiat o înțelegere şi îmi vreau fata înapoi. Dă mi-o întregă, îți dau toți galbenii şi nu mai auzi de noi. Sau...

Se produse o agitație de nedescris, afară se auzeau zgomote ciudate, cărora în curând, le-a luat locul bocete şi zbierete. Câte ceva se înțelegea printre cuvintele fără noimă şi Haran a tresărit auzind numele Virinei rostit. Cioară a intrat în cort aruncându-se la picioarele Bulibaşei.

-Stăpâne, iartă-mă! Aduc veşti rele. Virina şi Goşu au fugit împreună. Chiruța Filastoacei ne-a spus că i-a văzut pe amândoi în gura vâlcelei, cu traistele în băț. A văzut-o pe Mamaie îmbrățișându-i şi luându-şi rămas bun.

Haran se apropie de om şi-l zgâlțâi bine.

-Bă Cioară, spune-mi că n-ai auzit bine, nu despre Virina mea este vorba, ci despre una de-a voastră. Tu minți mă!

Îl pocni cu toată greutatea mânerului cravaşei peste falcă. Omul a urlat de durere şi în curând s-a pricopsit cu o dâră roşie de sânge şi carne însângerată amestecate, îmbogățindu-i fața.

-Bietul om n-are nici o vină Harane! Pierderea ta, este şi pierderea mea. Nu s-a putut dovedi că până-n momentul fugii, Virina şi-ar fi pierdut fecioria, deci omule, du-te după ea, cât mai este vreme, dar dă-mi banii înapoi!

-O să-i vezi odată cu mațele veneticului! Spuneau ceva de o bătrână care le-a înlesnit fuga.

-Cioară, aduceți-o pe Mamaie în fața mea, să ne spună ce ştie de fuga ăstora doi.

Trecuse de miezul nopții, judecata durase prea mult, oamenii erau obosiți, dar nici măcar unul nu se gândea să se urnească din loc până ce nu vor afla sfârşitul târăşeniei. Cioară o aducea pe Mamaie ținând-o de faldurile largi ale primei fuste din cele zece pe care le purta. Femeia venea cu capul gol, fără nici un fel de zorzoane, doar un ghiul de argint pe degetul mic al mâinii stângi, prima şi ultima ei podoabă. Ştia că la capătul primului ceas de după miezul din noapte, avea să fie moartă şi de aceea îl rugase pe Lele s-o îngroape la gura vâlcelei, acolo unde trimisese spre viață pe cei doi tineri. Nu mai simțea nimic, decât o melancolie care o cuprinsese adormindu-i celelalte simțuri. Va muri, dar va fi repede şi fără dureri.

Cei din cort când o văzură pe bătrână cu zâmbetul ei enigmatic au crezut că Mamaie, ca întotdeauna, va ieşi basma curată. Fără să aştepte vreo vorbă, cu glasul ei răguşit, țiganca proțăpită în fața Bulibaşei, rosti.

-Ştiu ce vreți de la mine oameni buni, să vă spun de fuga lui Goşu şi a Virinei. Au fugit în lumea largă, şi da, i-am ajutat! Tu Mițache eşti un dobitoc bătrân care a crezut că-i poate cumpăra lui Zgonea, nenorocitu' de fie'tu, o femeie

care să-l facă bărbat. Dar de fapt o doreai pentru tine, să-i faci safteaua şi să-ţi faci mendrele de bătrân jegos cu trupul fetei. Din fericire te-a lovit damblaua şi ai rămas neputincios, cu trupul ros de dorință, dar fără putere să ridici o cană cu apă. Tu Haran, eşti la fel de vinovat! Cum ai putut să vinzi o asemenea frumusețe de fată unui țap bătrân şi ros de dorințe ca Mițache? Poate că soarta i-a pus pe Virina şi Goşu laolaltă. Eu doar i-am ajutat să fugă, să plece cât mai departe de această şatră sortită pierzaniei. O să crăpați cu toții, auziți? Mai repede decât credeți, chinul vostru va începe chiar din această dimineață, dar eu nu vin cu voi, am să fiu departe.

-N-ai să fugi nicăieri! Mai bine spune zgripțuroaico, unde s-au îndreptat fugarii? Spune-mi sau îți scot ochii cu şuriul!

-Harane, Harane, chiar oarbă văd fericirea fiicei tale! Da, o să fie fericită, pentru că este lângă omul sortit ei! Ar trebui să te bucuri pentru ea, dar mândria...

Nu apucă să-şi termine cuvintele, cosorul scos de la carâmbul cizmei nemeşeşti, i-a străpuns inima bătrână. Mai mai avu putere să spună doar atât:

-Te iert omule, vă iert pe toți... dar vă îndreptați către pieire!

Suflă pentru cea din urmă oară, parcă având o părere de rău că nu putea să-şi împartă soarta cu cei alături de care fusese aproape toată viața ei.

Lele care se trezise din pricina zgomotelor, a văzut-o după ieşirea în cort, moartă şi cu ochii largi deschişi. Şi-a reamintit de toate profețiile Mamaiei, constatând că se adeveriseră până acum. Apropiindu-şi palmele de fruntea ei, îi închise pleoapele. Acum dormea somnul cel mare, iar grija lui pentru acea dimineață, era să-i îngroape trupul acolo unde se cădea.

Haran a ieşit val-vârtej, şi-a încălecă breazul şi a pornit fără să țină cont de bezna nopții, în căutarea fugarilor. *Stabor*-ul dăduse dreptate lui Mițache, Virina nu se dovedise a fi pângărită înainte de fugă, aşa că omul trebuia să dea banii înapoi. În silă, i-a aruncat bulibaşei Mozoncea punga cu galbeni din care nu se atinsese de niciunul.

Mițache a răsuflat uşurat, ieşise din această încurcătură mulțumită furiei lui Haran care luase viața babei. Avea oarece pagubă, dar recuperase cea mai mare parte din monezile de aur. După ce oameni au părăsit cortul, se apucă să-i numere, râzând de unul singur şi bombănind.

La ceasurile nouă ale dimineții, tocmai după ce Lele o îngropase pe Mamaie, doi oameni ai stăpânirii s-au înființat în dreptul cortului bulibaşei.

-Mițache Mozoncea, ai o citație să te prezinți de urgență la Primărie. Dacă nu o faci, te ridicăm cu forța.

-Oameni buni, dar eu sunt schilod, nu pot să viu acolo.

-N-are nimic, suntem cu şareta, te ducem noi, tu ia un om să te ajute!

N-avu ce face, s-a deplasat într-acolo, dar nu în şareta lor, ci într-un ghioc uşure tras de doi cârlani. A revenit spre seară, mai trist ca la plecare. Toată buna dispoziției se dusese pe apa sâmbetei.

-Cioară, dă de ştire oamenilor să-şi strângă bulendrele. Avem două zile să părăsim vatra. Altfel suntem evacuați cu forța de jandarmi şi se alege praful de agoniseala noastră.

-Şi unde vrea stăpânirea să mergem Bulibaşă?

-Scrie pe actele astea. Cine are ştiință de carte?

-Fie'tu, Zgonea, ştie să citească.

-Adu-l aici, omule. Repede, nu auzi?

Băiatul său se mişca greoi din pricină că toată viața îl ținuse ascuns de ochii oamenilor, condamnat să nu părăsească decât arareori cortul. Ajuns în fața bulibaşei, tânărul a dat semne de afecțiune. Mițache îl iubea, nu precum îndrăgea banii, dar ținea la el.

-Spune-ne Zgoneo, ce scrie pe hârtiile astea?

Înhățând hârtiile cu degetele lui groase precum cârnații proaspeți de porc, Zgonea le-a dus mai aproape de ochi, silabisind slovele. Cioară era cu atenția îndreptată spre gura grăsanului.

-...ăă..., aici scrie că trebuie să, ...ăăă..., evacuăm în patruzeci şi opt de ore locul, ...ăăă..., altfel vin jandarmii.

-Scrie unde avem voie să ne ducem?-rosti neîntrebată sluga.

-Taci bă Cioară, lasă-l să citească pe mai departe.

-...ăăă..., aici scrie că, ...ăăă..., mergem în Dobrogea, ...ăăă..., ce-i asta, o altă țară? Dar până acolo, ...ăăă..., trebuie să ajungem la Oltina, ...ăăă..., să trecem Dunărea şi să locuim la Aliman.

-Ai fost vreodată pe acolo Stăpâne?

-Niciodată Cioară! Ce mai scrie fiule?

-...ăăă..., trebuie să-i dăm de cap la Osmancea, ...ăăă..., unde spune că vom primi ordine noi tată.

Astfel a început calvarul şatrei lui Mozoncea, care se va sfârşi după zece ani de peregrinării, purtați din loc în loc de autorități, până la punctul terminus, undeva în stepele Transnistriei, aproape de malurile Bugului.

Nu va supraviețui decât unul din acest neam nefericit, frigul ținuturilor aspre, neobişnuința de a lucra pământul şi lipsa unei doftoroaie care să le vindece trupurile şi sufletele bolnave, îi va ucide pe rând, până la ultimul. Dar patru suflete vor supraviețui, din care trei datorită Mamaiei. Ei vor duce moştenirea genetică a neamului mai departe.

Curajul fusese mai puternic decât frica, iar gândul că nicio putere de pe lume nu putea să-i despartă, le dăduse aripi. Sângele tânăr şi fierbinte, alimenta

trupurile viguroase, iar drumul în bezna nopții spre gară, le apărea ca o joacă de copii. Parcurseseră cei aproape cinsprezece kilometri într-un suflet, fără să se oprească măcar o singură dată. Paşii lor parcă pluteau deasupra vâlcelei înguste, mirişte abia cosite sau drumurilor pline de praf care purtau încă năduful de peste zi. Abia după ce s-au aşezat pe băncuța rece şi plină de rouă a peronului gării, au simțit sfârşeala. Lumina zorilor abia mijise şi Goşu îşi spuse că până la tren, draguța lui va putea pune geană peste geană. Dar Virina n-avea somn, frica o cuprinse de-abia în acele clipe. Îşi cunoştea părintele, Haran era un răzbunător de care se temuse mereu, de aceea, până acum nu se împotrivise hotărârilor părinteşti. Dar nu-şi făcea iluzii, i-ar fi căutat şi-n gaură de şarpe ca să-şi stingă focul care-i pârjolea sufletul.

Un măturător cu tulumba lui zgomotoasă, tulbură liniştea şi îl făcu pe țigan să sară speriat. Se calmă văzându-l pe om apucându-se de treabă cu o râvnă care-l miră.

-Bună dimineața om bun! Dacă nu îți e cu supărare, spune-ne când trage trenul de Însurăței?

-Peste un ceas băiete, cinzeci şi nouă de minute fix, iar casa se deschide peste o jumătate de oră.

-Trebuie să cumpăr belete pentru tren?

-Cu siguranță că aşa trebuie să faci! Te duci binişor la capătul holului de la sala de aşteptare şi cumperi belete pentru tine şi pentru ea.

Omul avea ceva liniştitor în vorbă şi lui Goşu îi plăcea să-l audă, dar nu dorea să-i dea vreo lămurire încotro se îndreaptă. Poate că Haran îi va căuta şi paşii îl vor îndrepta spre gară, iar omul ăsta îi va destăinui încotro au fugit cei doi. Puțină prevedere, nu strica.

-Spune-ne omule, dar trenul spre Bucureşti când soseşte?

-Mai aveți de aşteptat! Cam pe la ceasurile opt şi douăsprezece minute se schimbă locomotiva şi la opt treizeci şi şapte zboară pe şine spre Capitală, are regim de tren expres. Dar să te urci în el, costă ceva parale. Cred că mai bine aşteptați personalul de zece şi zece.

-Nu ne purta de grijă, dacă dorim să luăm trenul într-acolo, aşa vom face, nu gologanii sunt problema.

-Atunci călătorie plăcută şi drum bun!

-Îți mulțumim omule şi noroc să ai!

Încercase să abată atenția măturătorului de la ținta lor şi se pare că a reuşit, omul era convins că ibovnicii, şi nu avea nici o îndoială că asta era relația între cei doi, mergeau spre Bucureşti, ca să se căpătuiască. Majoritatea încercau, dar aproape toți ajungeau să se încovoaie sub poverile unor stăpâni care-i cocoşau, plătindu-le o simbrie mizerabilă. Erau condamnați fără apel să ducă un trai nenorocit în care alcoolismul şi bolile îi însoțeau toată viața.

Nu ăsta era ţelul tânărului, el dorea o familie şi avea încredere în braţele puternice care ştiau să bată cu barosul sau cu ciocanul fierul forjat pe nicovală. Fiecare loc avea nevoie de un om ca el, nu într-un oraş îşi căuta menirea, ci într-un cătun al cărui oameni îl vor prețui.

A pândit momentul când măturătorul a ieşit din raza lor vizuală şi s-a strecurat nevăzut către casa de bilete. Un impiegat plictisit şi aproape adormit, îl chestionă.

-Încotro magraoane, ai bani de bilet?

Goşu îi trase o înjurătură neaoş țigănească şi se răsti la el.

-Vreau două belete la clasa patra pentru Însurăței. Însurăței omule, pricepi sau eşti surd? Spune-mi cât face şi ține banii!

-Nouă lei şi cincizeci de bani, amândouă.

Băiatul îi întinse două hârtii de cinci lei aruncându-i omului o privire rea.

-Dacă te întrebă cineva de noi, spune-i că am luat vagonul spre Bucureşti. Ai înțeles mă? Dacă nu faci aşa, mă întorc şi îți vărs mațele de sobol.

Funcționarul a tresărit speriat de amenințarea călătorului, fața lui nu prevestea nimic bun, aşa că mai bine îşi ținea gura.

-Restul dumneavoastră, domnule!

Îi aruncă pe tăvița batantă, cinci monede zimțate de zece bani, apoi nemaifiind nici un solicitator, s-a grăbit să tragă obloanele şi a părăsit în grabă ghişeul. Nici măcar nu a privit în urmă, ştia că nu trebuia să ai de-a face cu țiganii, mai ales, dacă erau furioşi.

O fântână cu apă îi astâmpără setea lui Goşu şi a reuşit chiar să se învioreze, punând capul în dreptul jetului rece ca gheața. S-a întors spre băncuța unde Virina dormea somn dulce. Mai erau câteva minute până ce garnitura avea să tragă la peron, aşa că o lăsă să doarmă, dar nu se putu abține să nu-i sărute buzele dulci. Îi era dragă, aşa de dragă cum nu credea că-i va mai fi vreodată altă femeie. Îşi promise să n-o dezamăgească, va întoarce pământul pentru ea dacă va fi nevoie.

Locomotiva dădu semnal ascuțit şi curând au putut-o vedea. Chiar în acel moment, Virina a deschis ochii.

-Plecăm dragule? În sfârşit, plecăm spre libertate, spre locul unde vom fi fericiți. Uite că soseşte şi trenul nostru!

Au urcat fără efort în vagonul sărăcăcios de clasa patra. Mirosul de sudoare omenească intrase în tâmplăria grosolană. Mai era miros de ceapă şi de brânză veche, dar nu au simțit foame, ci doar greață. Goşu a desfăcut fereastra lăsând să pătrundă aerul proaspăt al dimineții. În vagon erau cam nouă, zece călători, navetişti matinali, porniți către locurile de muncă îndepărtate. Îşi continuau somnul, moțăind pe banchetele incomode.

Cei doi fugari treceau în continuare neobservați. Aveau de mers cam un ceas jumătate, aşa că s-au strâns unul într-altul, dorind să mai fure câteva frânturi

de somn. Au fost deranjați de controlor, care le-a cerut legitimațiile de călătorie, fiind sigur că avea de-a face cu niscai pasageri clandestini. Dezamăgit, le-a compostat biletele cu cleştele tocit de atâta folosință.

-Dom' şef, până la Însurăței, cât avem de mers?

-Cât să mănânci o pâine mare, omule. Un ceas şi zece minute.

Scosese un ceasornic din buzunarul de sub gaica curelei de la pantalon. Avea capac de argint şi cifrele pe care țiganul nu le înțelegea, erau roşii ca para. Îşi spuse că poate cândva, şi el îşi va putea cumpăra o asemenea minunăție, mare lucru era să ştii în fiecare clipă cât este ora. Vor putea să-şi cumpere haine boiereşti, iar copiii lor vor învăța carte. Ațipi gândindu-se la viitor, iar Virina îl veghe la rându-i.

Gara Însurăteilor era doar o haltă mai răsărită, cu peron pentru două linii. Clădirea minusculă, n-avea sală de aşteptare, ci doar casă de bilete şi birou de mişcare. Goşu îşi spuse că trebuiau s-o pornească la drum, dacă nu doreau ca să-i prindă zăpuşeala pe câmp. Aveau ceva cale de făcut, şi, la ieşirea din localitate, se vor opri în dreptul unei fântâni, ca să pună ceva în gură. Aveau puține merinde, dar bine chibzuite, le va fi destule până-l vor găsi pe Drulă.

După ce au mâncat şi au băut, au mers cam un ceas şi au fost ajunşi din urmă de o căruță trasă de doi cai straşnici.

-Bună zâua călători, încotro?

-Mergem înainte, spre Satnoeni.

-Şi eu tot acolo mă îndrept, suiți în căruță! Împreună timpul trece mai uşor, iar voi vă odihniți picioarele. Sunteți de acolo?

-Mulțămim omule pentru poftire, dar ştii, noi putem călători pe jos, suntem obişnuiți!

-Lasă că nu obosiți gloabele mele dacă urcați în ghioc.

Până la urmă au acceptat invitația omului şi Goşu o ajută pe Virina să urce pe patul de lemn al căruței.

-Noi mergem acolo la un pretin de-al nostru, Drulă îl cheamă, ucenic la un cărămidar.

-Ce potriveala naibii, pe mine mă cheamă Călin şi merg tot acolo, să cumpăr cărămidă. La toamnă mă însor şi vreau să ridic o casă. Merg la meşterul Mihalache, Nea Lache cum i se spune, cred că este singurul care are presă de cărămizi şi s-a cam dus vestea priceperii sale.

Călin era un pic mai răsărit decât Goşu, iar ai lui aveau ceva pământ negru de grădină, dar şi câteva bărăgane unde puneau grâu şi orz. Trebuia să se însoare, altfel îl aştepta cătănia. Pe viitoarea mireasă o cunoscuse la unchiul său, fratele lui tată'su şi se plăcuse cu ea. Ai ei le dădeau banii pentru ridicarea casei, iar ai lui îi dădeau terenul, o sută de ari, aproape de luncă.

Scoase desaga cu de-ale gurii şi o îmbie pe Virina să guste din plăcintele făcute de mămă`sa.

-Sunt cu vişine coapte şi miez de nucă dulce. Ia fată, nu te ruşina, ți-a spus cineva cât de frumoasă eşti? Omule, ai găsit cea mai grozavă soție şi văd că vă țineți aproape. Sper să am şi eu norocul vostru.

-Parcă ai spus că te placi cu viitoarea mireasă.

-Poate că da, însă noi n-am trăit alături aşa ca voi şi cine ştie, poate are beteşuguri.

-Sau poate ai tu, şi ea nu ştie!

Au izbucnit în râs îndepărtându-se astfel orice stânjeneală între cei doi şi viitorul mire.

-Tu mi-ai spus că te cheamă Goşu şi pe iubita ta, Virina, ştiți ceva oameni buni, nu intru în sfânta Biserică până nu văd cu cine am de-a face. Cum au întors ai ei capul, cum sar pe fată. Dacă mă vrea de bărbat, o să vrea să ştie ce pot şi am să-i arăt ce n-a văzut Brăila! Sula lui Terente!

Virina înfuleca din plăcintă, într-devăr era foarte gustoasă şi omul îi plăcea, era deschis şi vesel nevoie mare. De asta era nevoie, trebuia cumva să-i abată gândurile de la tată'su Haran şi rudele sale de care trebuia să se teamă.

Drumul s-a dovedit mai plăcut decât credeau atunci când au coborât din tren, la Însurăței. Au intrat în Satnoieni înainte de amiază, mult mai devreme decât planificaseră. Casa meşterului era situată la ieşirea din sat, cam un kilometru de străbătut pe care l-au parcurs într-un suflet. În curte nu se vedea țipenie de om, doar doi boldei, unul mic şi arțăgos, celălat mare şi lățos, făcând amândoi un tărăboi cumplit. După un timp, din curtea vecină se arătă o femeie care-i întrebă pe cine caută.

-Pe meşterul Mihalache domniță, vin tocmai din Pietroiu.

-Îl găsiți în luncă, pe meşter, pe nevastă-sa şi pe ucenic. Bagă cărămizi la presă, sunt plecați din zori şi se întorc noaptea târziu. Dar femeia lui trebuie să vină după orele prânzului ca să facă mâncarea şi să le-o ducă.

Călin a desfăcut hățurile cailor lăsându-i să pască liniştiți iarba grasă din şanțul de lângă potecă.

-Femeie, dar o găleată de apă se poate să-mi dai pentru minunăția de bidivii ai mei.

-Sigur că da străine, vină dar s-o scoți din puț şi dă-le apă după trebuință.

-Noi o luăm din loc, n-avem răbdare să aşteptăm până diseară. Ne vedem cu prietenul Drulă şi el ne va spune dacă-i laie sau bălaie. Dacă nu-i rost de stat p'acilea, până seara ne-am luat zborul. Mergem către Bucureşti.

-De parcă aleargă câini cu covrigi în coadă acolo, se amestecă vecina. Meşterul are nevoie de mâini harnice, oamenii îşi fac tot mai des case sănătoase, din cărămidă arsă şi el nu mai pridideşte de dimineața până seara. Dacă tu băiete cauți de lucru, să ştii că ai nimerit-o. Iar femeia ta, ei bine, Nuței lui Lache al lu' Olac, nu i-ar strica să fie cineva care s-o ajute în gospodărie. Oamenii au grădină cu

de toate, dar sunt mai mult plecați la Caracuda, în luncă, bat lutul sau strâng cărămida la presă şi acasă nu prea mai rămâne nimeni.

Erau veşti bune pentru cei doi fugari, poate că în acest loc avea să le fie bine şi o să trăiască fericiți amândoi. Dar acum Goşu nu prea ştia ce să mai facă.

Stăpâna casei însă s-a întors acasă aşa cum prevăzuse vecina şi lucrurile s-au lămurit rapid.

-Voi sunteți prietenii lui Mituş?-îi intrebă femeia.

-Nu... nu ştiu cine-i ăsta, cred că am greşit locul. Noi am venit după Drulă.

-N-ați greşit de loc, dar băiatul s-a botezat acum o săptămână, Lache îi face acte. Acum îl cheamă Dumitru Olac şi noi îl strigăm pe numele mic, adică Mituş.

-Frumos nume, avu în sfârşit Virina curaj să deschidă gura.

-Voi sunteți Goşu şi Virina, Mituş mi-a povestit multe despre voi şi credea că dacă veți pleca dintre ai voştri, îl veți căuta. Ei bine, aproape că l-ați găsit. A rămas cu omul meu să pună cărămida la presă. Dar mai aveți pe cineva cu voi!

-Lelică, eu sunt Călin al lu' Cuza din Pietroiu. Am venit să cumpăr cărămidă de la meşter, i-a mers buhul, cărămizile lui sunt cele mai trainice, iar eu vreau în toamnă să-mi ridic mândrețe de casă pentru mireasa mea.

-Da' poftiți pe bătătură, vă încropeşte Nuța câte ceva de-ale gurii. Tu, băiete, ia o ulcică s-o umplem cu vişinată.

Goşu a însoțit-o pe apriga femeie în cămara plină cu bucate puse la păstrare încă de anul trecut. A scurs dintr-o damigeană pântecoasă lichidul frumos colorat, împreună cu câteva vişine zbârcite de statul în alcool.

Nuța a pus într-un coş câteva borcane, patru cepe roşii mari cât merele, două căpățâni de usturoi şi a umplut cu jumări un castron.

-Facem o zeamă caldă cu ştevie, spanac şi zarzavaturi din borcan, apoi o dregem cu ou şi punem leuştean mult, aşa le place a' lor mei.

Goşu a înțeles imediat că prietenul său din copilărie le-a devenit drag celor doi oameni ajunşi în pragul bătrâneții fără să fi avut copii. Drulă, adică Mituş, le devenise ca fiul de care fuseseră lipsiți, şi Nuța, îi amintea cu duioşie de mama Calia. Pe ai lui, poate că avea să-i mai vadă, dar cel mai probabil era că nu, Mamaie îi dezvăluise viitorul şi până acum nu dăduse greş.

-Voi aşezați-vă la masă, trebuie să fiți osteniți de drum şi flămânzi pe deasupra. Ciorba se fierbe repede şi am spart în tigaie ouă pentru omletă. Fato, pune ştergarul pe masă, a rămas ceva mămăligă de aseară şi sarea este acolo după poliță.

Virina se mişca sprinten de parcă ar fi fost aici dintotdeauna, masa o aranjă frumos, avea un talent înăscut pentru a face lucrurile la locul lor şi Nuței i-a plăcut țiganca tinerică. S-au aşezat la masă toți patru, Călin turnase în păhărele de sticlă, vişinata rubinie.

-Bine ați venit în casa noastră oameni, hai noroc, spuse Nuța golind dintr-o suflare paharul.

-Bine v-am găsit, gospodari, îi răspunse Călin.

-Norocul să se abată asupra casei, nu rămase mai prejos Virina.

Numai Goşu tăcea. Băuse vişinata, avea un gust minunat, dulce-acrişor şi uşor amărui. Anticipa prin toate simțurile sale schimbarea care va veni negreşit. Era încrezător în viitor, dar avea teamă pentru ce se va întâmpla. Sufletul mai păstra încă amintirile strămoşilor nomazi, care străbăteau pământurile neoprindu-se prea mult într-un loc. Oare pentru el sosise momentul să ignore această moştenire ancestrală? Nu împlinise douăzeci de ani, dar umblase şi văzuse multe. Oamenii de vârsta lui îşi clădeau rostul, fie că urmau şcoli, fie învățau o meserie sau plecau cătane. El nu cunoştea slovele, ştia puțină fierărie, iar să plece militar nici vorbă, avea o femeie, dar n-avea niciun act. O va lua uşure, va învăța să muncească în cărămidărie, poate că va primi acte şi o va lua în cununie legal pe Virina. Avea galbenii de la Lele bine ascunşi, poate îşi va lua o curea de loc şi îşi va clădi o casă.

-Băiete, ai căzut pe gânduri, uite, ciorba ți se răceşte.

-Lelică, nu mi-e foame, te rog iartă-mă, dar vreau să ajung la meşteru', cât mai repede.

-O clipă zăbavă omule, terminăm şi mergem împreună.

-Goşule, vă duc eu cu căruța, oricum trebuie să văd cărămizile lui Nea Lache. Poate că la noapte, o pornesc înapoi dacă are marfa gata.

-A reuşit să pună deoparte ceva cărămidă arsă şi cred că poți să faci un transport. Dacă-l ajută şi băiatul ăsta, cred că într-o săptămână poți duce la Pietroiu, câtă cărămidă pofteşti.

Au plecat pe la ceasurile trei ale amiezii, când era căldura mai mare şi soarele ardea mai nemilos. Femeia aşezase lângă merinde o sticlă de țuică rece ca gheața din pricina ținerii în beciul casei şi două ploşti mari cu apă proaspătă şi limpede. Drumul era plin de praf şi caii abia mai respirau.

-În luncă o să se răcorească şi o să pască iarbă grasă. O să ne pişte țânțarii, dar avem pielea groasă şi n-o să-i băgăm în seamă. Muşte sau tăuni nu sunt, îi alungă mirosul pământului de cărămidă.

Goşu l-a recunoscut de la distanță pe Drulă. Se schimbase mult, parcă se şi înălțase un pic, era vânjos în umeri, doar chipul îi trăda oboseala.

-Bine-ai venit frate! Nea Lache, ți-am povestit despre prietenul meu Goşu şi despre femeia lui. Văd că nu i-a lipsit curajul să i-o sufle de la nas bulibaşei Mițache. Ea este Virina, cea mai frumoasă țigancă de pe lume.

Cei trei s-au îmbrățişat şi fata chiar a vărsat câteva lacrimi.

-Mă Drulă, ți-ai găsit un rost, prietene!

-Virină, m-am botezat creştineşte, acum îmi zice Mituş. Nea Lache m-a luat ucenic, iar în curând, voi fi calfă şi Goşu va rămâne ucenicul.

-Deci tinere, dacă eşti hotărât să rămâi trebuie să ştii că nu-i timp de odihnă, în astă vară am nevoie nu de un voinic, am nevoie de mai mulți.

-Meştere, rămân, da' numai dacă-mi primeşti femeia.

-Poa' să rămână Lache, se amestecă Nuța, o țin drept ajutor în casă şi o să facem un aranjament în hambar ca să poată locui amândoi acolo. Pe Mituş o să-l aducem iar în camera de iarnă. Dacă ne merge bine, ridicăm o casă mare şi nouă din cărămidă arsă, pentru toți. Dar ți-am adus şi un client, Căline, uite, ăsta este omu' meu, Mihalache.

-Nea Lache, mă bucur că te cunosc, am auzit numai vorbe bune despre mata'. Sunt Călin al lu' Cuza din Pietroiu. Am venit să cumpăr cărămidă bună de o casă pentru mireasa mea.

-Câtă cărămidă doreşti să cumperi băiete? Cred că ai bătut atât amar de drum pentru asta.

-Vreau să ridic o casă mare, iar taica mi-a spus că ne trebuie de douăzeci de ori câte o mie de cărămizi. Asta înseamnă douăzeci de căruțe. Cât de repede poți să le faci?

-Cărămidă arsă am sub şopru, cam o mie cinci sute de bucăți, am în cuptor încă cinci sute. Dacă pe restul o să le vrei repede, o să te coste, trebuie să aduc oameni să mă ajute la bătutul argilei, să fie vreme bună, să se usuce bine, înainte să le ardem. La preț, nu sunt scump, patru la leu aste două mii la care am trudit cu Mituş, da' pentru restul, treizeci şi cinci de bani bucata, trebuie să plătesc oamenii. Plata o faci la ridicarea mărfii.

Călin a socotit repede în minte cât îl va costa. Era foarte ager şi ştia negustorie. Poate că nu strica un pic de târguială. Oricum simțea că nea Lache va fi omul de care avea nevoie, Cuza, taică'său, îi spusese că la târg cărămida de cuptor ajungea vara la patruzeci de bani bucata.

-Deci asta înseamnă cinci sute de lei pentru cărămizile gata şi încă şase mii trei sute pentru restul. O să ne învoim la preț, dar trebuie să laşi de la mata', cele trei sute din coadă, iar eu îți dau pe loc, cinci sute de lei pentru prima tranşă de două mii cărămizi. Iau o mie cu mine şi mă întorc pentru restul în două zile. Câte poți să faci pe săptămână?

-Trei mii sau chiar patru mii, dacă găsesc ajutoare.

-Atunci ne-am înțeles, vin cu trei căruțe pe săptămână, şi, până la S'ânta Marie Mare, vreau toate cărămizile. Plata se face, cum am hotărât!

-Atunci, hai să ne punem pe treabă, acum, că am încheiat socotelile, să bem adălmaşul. Femeie, toarnă țuica. Să fie într-un ceas bun Căline, pentru tine femeie şi pentru voi copii!

Băură toți şase, apoi nea Lache şi Mituş s-au aruncarat hămesiți asupra bucatelor. Cele două femei nu mai pridideau să le pună mâncarea pe farfurii, în timp ce Goşu şi Călin cercetau curioşi atelierul de lucru din luncă al meşterului. Cu

ochi de cunoscător, căruţaşul încerca trăinicia cărămizilor arse şi zâmbi satisfăcut. Sunau limpede când le ciocăneai şi nu era urmă de crăpătură. Cu gura plină, meşterul îi da explicaţii.

-Totul este să bagi cărămida uscată în cuptor, dar secretul este pământul argilos, lutul cum îi spunem noi. Şi apa cu care-l amestecăm contează, trebuie să fie limpede şi fără buruiană în ea. Cel mai mic fir de mătasea broaştei, face cărămida să pleznească în cuptor sau să se frângă în mână. Locul ăsta este minunat, l-am găsit şi l-am cumpărat de la Primărie. Plătesc impozit o mie de lei pe an, dar de muncit, o facem din aprilie, până la sfârşitul de septembrie, asta dacă avem noroc şi este vreme bună. Tragem din mai până în august ca nişte draci, atunci avem tot sporul. O să încărcăm cele cinci sute de cărămizi, celelalte cinci sute le iei de sub şoprul de-acasă. Goşu şi femeile te vor ajuta să le aşezi. Folosim rogojini să le protejăm, aşezăm rândul şi rogojina. Văd că ai bidivii buni, aşa că nu va fi greu să le transporţi, numa' că trebuie să mergi încet, astfel vei ajunge cu ele întregi acasă.

Călin i-a plătit lui Mihalache cei cinci sute de lei, apoi după ce omul şi ajutorul său au terminat de mâncat, s-au îndreptat spre locul unde cărămizile fuseseră stivuite.

-Măi Mituş, s-au răcit, putem să le aşezăm. Veniţi şi căscaţi ochii cum trebuie făcut.

Dibăcia era uşor s-o deprinzi, trebuia numai exerciţiu, iar Goşu se înhămă imediat la muncă, urmat şi de Călin. În mai puţin de o jumătate de ceas, toate cărămizile se aflau pe podişca ghiocului.

-Noi am început, voi terminaţi. Duceţi-vă băieţi, tu femeie deschide şopru şi ajută-i să le încarce. Noi rămânem în luncă, se pare că vom lucra din plin în zilele care vin. Pe tine Călине, te aşteptăm!

S-au despărţit şi căruţa înainta uşor, cu prudenţă, ferindu-se de hârtoapele drumului. În urma lor, meşterul Lache şi ucenicul s-au îndreptat spre groapa de unde scoteau argila. Scuipându-şi în palme, ăl bătrân zâmbi satisfăcut.

-Azi norocul ne-a lovit de două ori, ne-a oferit afacerea verii, un client cu parale multe şi două perechi de braţe, atunci când aveam mai mare nevoie. Sper ca prietenul tău să fie măcar la fel de harnic precum te-ai dovedit a fi tu, mă Mituş.

-Meştere, mă pun chezaş pentru el!

-Atunci salvăm cei zece bani în plus pe cărămidă, asta înseamnă o mie opt sute de lei mai mult. Dacă angajam doi oameni, trebuia să le plătesc lor banii ăştia, iar Nuţa să nu mai pridideascâ cu gătitul. Dacă pui omu' la muncă, musai îl pui şi la masă!

Muntele de lut se înălţase suficient, aveau materie primă pentru încă două cuptoare, asta însemnau cinci sute de cărămizi. Cam atâta puteau să facă pe zi ei doi. Împreună cu Goşu se schimba socoteala, iar dacă Virina da şi ea o mână de ajutor, puteau arde patru cuptoare. Era o muncă destul de grea şi anevoioasă, dar

Mituş simţea plăcerea când vedea roadele mâinilor sale. Era un fel de-a spune, meşterul cumpărase palmare, cărămida rodea carnea până la os, mai ales dacă era fierbinte şi ăsta era unul din secretele lui Lache, în amestecul argilos adăuga praf de calcar pentru a face arsura trainică. Majoritatea cărămizilor altor meşteri erau de culoare ocru închis, dar cele ale meşerului Mihalache, aveau culoarea brun-roşcată. Erau chiar arătoase în comparaţie cu a celorlalţi, şi, de aceea produsele sale aveau mare căutare.

Pe înserat, Nea Lache şi Mituş au ajuns acasă. Ograda era măturată şi stropită cu apă, orătăniile plecaseră de mult la culcare. Masa era pregătită, dar în bucătărie nici ţipenie de om. Nuţa împreună cu Virina trebăluiau în hambar, montaseră un pat de scânduri, iar Goşu meşterea la o copaie care avea o gaură pe fund. Era o linişte plăcută şi Mihalache simţea pentru prima oară că familia i se înmulţise. Nu conta că fiinţele cu care se pricopsise de mai multă vreme sau de curând, erau ţigani sărmani şi fugari, vedea în ei doar oameni ca toţi oamenii şi nu erau nici mai buni, nici mai răi, decât alţii.

Turnă o găleată cu apă pe trupul asudat şi ostenit de muncă, apoi îşi curăţă cu răbdare degetele butucănoase şi unghiile zdrelite.

-Ia Mituş o găleată de apă şi răcoreşte-te, apoi să ne aşezăm la masă, luăm o ţuică până vine şi restul, iar în astă seară vreau să ascult povestea toată, despre voi, despre ai voştri şi ce v-a mânat încoace.

Vara, dusă a fost într-o clipă. Trei luni trudite cu greu, în lunca plină de bozii, tărâmul fericirii pentru nişte cai de ţânţari care năvăleau roiuri, roiuri, peste nefericiţii care-şi găsiseră să-şi facă un rost aici. Norocul purta numele de vânt, cel care alunga din când în când lighioanele. Ciudat era că meşterul fusese cel mai în suferinţă. Degeaba se ungea cu pasta de fiertură urât mirositoare a Nuţei, doar fumul stârnit de focul din cuptor, avea darul să-i mai alunge.

Goşu privea zâmbind lupta lui Nea Lache cu insectele sâcâitoare, se ştia că ţiganii aveau apărare lor naturală împotriva calamităţii. De mai multă vreme, îşi bătea capul să rezolve una dintre problemele care le încetinea lucru. Cu bătutul argilei se descurca, era foarte obositor, la sfârşitul zilei cădea frânt, dar îi plăcea răceala umedă a lutului călcat cu picioarele, apoi dus cu căldările către presa unde meşterul îi dădea forma frumoasă, punându-şi cu ajutorul pistolnicului, semnătura pe un colţ. Cuptorul era problema, la temperatura uriaşă cărămizile refractare se depărtau, iar aerul rece pătrundea încetinind procesul de coacere. Mintea lui ageră a găsit rapid o soluţie, trebuia să ţească din bandă de fier o armătură metalică, jur-împrejurul cuptorului. Pentru el, care din copilărie se învârtise în fierăria lui Lele, ta`su, era floare la ureche, dar impedimentul era ruşinea care îl împiedica să-i spună lui Nea Lache la ce îmbunătăţire se gândise. Nici măcar să-i şoptească lui Drulă n-avea curaj, noul Mituş era proaspătul fiu al meşterului.

Virina vedea că pe iubitul ei îl măcină ceva, dar credea că dorul de ai săi era pricina. Pentru ea, traiul aici era minunat, stătea cu omul pe care-l iubea, o ajuta pe Nuța în gospodărie şi a deprins iute tainele muncii în grădină. Dar mai ales, îi plăceau nespus florile şi stăpâna casei avea câteva răsaduri cu zorele, regina nopții, tufănele, iar la sfârşitul verii, crizantemele se umpluseră de boboci. Împreună cu Nuța, găteau bucătărie de țară românească şi cei trei bărbați erau mereu îndestulați cu bucate minunate.

Cei doi tineri aveau în hambar propria lor casă, una desigur improvizată, dar Virina o împodobise şi o transformase într-un paradis pentru amândoi. Mirosea plăcut, a levănțică, aşternuturile curate şi scrobite călcate de fierul cu cărbuni încinşi, îi îndemnau să facă dragoste în fiecare noapte. Fata însă, nu dădea vreun semn că ar primi fătul în pântec şi poate că asta nu era rău. Oricât de bine fuseseră primiți aici, simțeau împreună nevoia să stea la casa lor. Deseori, în singurătate, îşi mărturiseau această dorință.

Duminica, meşterul, Nuța şi Mituş, mergeau la Biserică să asculte Liturghia şi să se roage la Dumnezeu să aibă parte de zile bune. Mihalache n-avea motive de nemulțumire, munca împreună cu cei doi tineri era mai uşoară, iar odată cu ei, îi poposise norocul în casă. Afacerea le mergea din plin, iar dacă era ceva care-l supăra, acesta era faptul că nu puteau onora toate cererile de cărămizi. Nimeni nu mai dorea cărămizi din pământ cu paie, tradiționalele chirpici, acum toți solicitau cărămizi arse, mai trainice şi cu care se clădeau mai uşor casele. Pe Călin l-au rezolvat iute, după numai în patru săptămâni, ai lui se puseseră pe clăditul casei, iar alți oameni din Pietroiu se cam înghesuiau să-i fie clienți.

Adunase în astă vară, douăzeci de mii lei, mult peste cei cinci, şase câştigați în anii trecuți. S-a gândit că ar fi drept să-i ducă pe Nuța şi pe tineri la bâlciul de Sfânta Marie din Însurăței, să le cumpere câte ceva de îmbrăcăminte, o țoală de sărbătoare. La timpul potrivit, i-a înhămat cu noaptea-n cap pe Doinar şi Silica la ghioci, luând calea prăfuită al Însurățeilor. Femeile umpluseră două coşuri cu de-ale gurii, gogoşi cu peltea, cu brânză şi mărar sau cu zahăr ars caramel. Mâncau cu poftă, Lache glumind pe seama lui Goşu care tăcea precum peştele. Trăgea şi câte un gât din sticla cu țuică de dudă, pe care cele două femei tocmai o distilaseră la cazan. Era bine dispus şi a pasat clondirul mai departe, dorind mai ales să desferece gura lui Goşu.

-Luați măi băieți câte un gât, drumu-i lung şi mai trece vremea. Fa Nuțo, dă-i omului sticla!

Goşu stătea în spate, ținând-o pe Virina de după umeri. A zâmbit văzându-şi prietenul între meşter şi Nuța. Drulă îşi găsise o familie nouă pe care o iubea şi care părea să-l iubească. Simți un dor de Lele şi Calia, dar a ştiut atunci că n-avea să-i mai vadă vreodată.

-Spune-mi Lelică, Dumnezeu îi face pe oameni ca după ce mor să se reîntâlnească în Împărăția Cerurilor? Chiar şi pe cei care nu cred în el?

-Băiete, mi-e greu să-ți răspund. Ştiu însă un lucru, Dumnezeu ține la toți oamenii buni, L-a trimis pe Fiul Său Iisus Hristos să ne lumineze şi să ne facă să credem în El. Mulți dintre cei care trăiau în păcat şi rele, L-au însoțit până ce a trebuit să răscumpere păcatele noastre fiind pus pe Crucea Golgotei de duşmanii Domnului.

-Cândva, dacă omul de la Biserică ne va primi, ne vom boteza.

-Cum să nu vă primească, în Casa Domnului orişicine-i bine primit. Dar Goşule, tu ai ceva pe suflet care te roade. Ți-e dor de ai tăi?

-Tare dor lelică, dar drum de întoarcere, nu mai există.

-Aşa credeam şi eu băiete, l-am luat de suflet pe Mituş, dar şi de voi doi am prins drag, iar Lache nu v-ar lăsa să plecați pentru nimic în lume.

Goşu a luat o gură de țuică şi a dat sticla fetei din brațele sale care mai mult a pupat-o, luând un strop doar.

-Mamă Nuțo, ştiu doar că dacă noi n-o facem, copiii noştri vor fi botezați şi încreştinați, cum se cuvine printre oameni. Mai ştiu că vor merge la şcoli, vor fi curați şi premeniți, vor avea vieți, precum prinții din poveste.

-Gândeşti bine fato, dar nimeni nu vă împiedică să stați de vorbă cu Popa Sechelarie care-i ascultă pe toți. Veniți cu noi duminica viitoare la Biserică şi vă asigur că o să vă placă.

Târgul se vedea dincolo de lizieră, trebuiau să o cotească la dreapta, cam după doi kilometri care pentru căluți erau ca o plimbare. Apoi încă o mie de paşi făcuți de călător, şi gata, ajungeau la buza iarmarocului.

Vederea mulțimii i-a trezit lui Goşu amintirea Mamaiei. Acu puțin mai mult de un an, o ajuta pe babă să vândă porumbi în gara Ciulnița. O viață de om. S-au întâmplat atâtea de atunci, lucruri bune şi lucruri rele. O furase pe Virina şi fugiseră de la şatră, dar găsiseră oamenii buni, care-i primiseră cu drag. Privirea i se fixă pe o căruță cu fiare negustorite de un țigan, unul asemenea lui Lele. Avea tot ceea ce gândeai, fiare de toate mărimile, pentru toate necesitățile. Goşu făcu semn meşterului să încetinească şi sări din ghioc. Căuta cu nerăbdare anume ceva, numai el ştia ce. A răscolit marfa omului care l-a bruftuluit pe țigăneşte. I-a răspuns la fel, iar țiganul s-a luminat când a văzut că avea de-a face cu cineva de-al său. L-a întrebat de unde vine şi ce pofteşte, iar Goşu i-a destăinuit ce anume căuta. Omul prinse a zâmbi, n-avea în acest loc marfa, dar putea s-o aducă săptămâna următoare.

Meşterul îl privea uimit, nu ştia ce punea la cale ucenicul său. Goşu s-a uitat rugător şi Lache n-avu încotro, consimțind târgul.

-Eşti țigan de-al meu, n-am nevoie de arvună, suntem oameni de cuvânt, pe mine mă strigă Codruc, cum ziceai că te cheamă?

-Sunt Goşu lu' Lele, ea este femeia mea Virina lu' Haran, lucrez împreună cu Drulă, Mituş, la meşerul cărămidar, Nea Mihalache, iar ea este femeia lui, Nuța.

-Te-ai stabilit locului. Aşa trebuie s-o facă toți ai noştri, vin vremuri cumplite pentru nomazi. Atunci rămâne stabilit, pe duminica viitoare!

-Venim omule, dacă ți-a promis Goşu, e bătut în cuie, a spus meşterul.

Codruc le-a strâns mâna la fiecare, apoi căruța lui Mihalache s-a îndreptat către inima târgului. Aveau multe de cumpărat, pentru casă şi pentru ei, Nea Lache, n-avea să se zgârcească la parale. Au străbătut drumurile dintre căruțele negustorilor cu de toate, iar apoi au mâncat mititeii fierbinți cu muştar iute şi şi-au potolit setea cu câte-o halbă de bere rece de la gheață.

-De asta îmi plac târgurile, mititei ca în aceste locuri nu ai parte altundeva. În Satnoeni, la cârciuma lui Piticu', au gust groaznic, parcă ar fi făcuți din carne de câine, se plânse Lache.

-Dar te opreşti acolo la o țuică, hăndrălău bătrân!

Nuța spuse vorbele astea fără răutate, doar aşa în glumă, dar meşterul, chiar a luat-o în serios.

-Ce ştii tu femeie, aşa se fac afacerile, la un pahar, nu ca pustnicul în luncă, acolo nu suntem decât noi şi țânțarii. Aşa e Mituş? Aşa e Goşule?

Neaşteptând răspunsul băieților, a sărit sprinten în picioare după ce a secat şi ultimul strop de bere.

-Acu, hai să ne înțolim şi să plecăm spre casă. Soarele spune că seara este la trei ceasuri depărtare.

Mihalache a cumpărat pentru fiecare în parte câte două rânduri de haine, pentru vară şi iarnă, pentru duminică şi sărbători. Spre spartul târgului, au găsit pe negustorul care le-a vândut trei pălării, una neagră pentru Lache, una verde pentru Mituş, iar alta grena închis pentru Goşu. Femeile şi-au luat câte un batic din mătase şi câte un şal din caşmir.

-Acu', că am făcut gaură la pungă, să luăm drumul Satnoenilor, venim la toamnă la târgul Sfintei Paraschive, dar numa' dacă ne merge deverul.

-Meştere, venim diminica viitoare, să luăm fieru' de la Codruc.

-Goşule, tot nu ştiu la ce-ai trebuință de atâta fiare.

-O să-ți explic mâine, meştere.

Se însera, praful drumului stăruia în aer mirosind a vară pe sfârşite şi cu toții ştiau că toamna nu era departe. Erau însă mulțumiți, Mihalache fusese generos şi se dovedise a nu fi vreun zgârie brânză. Se întorceau acasă, iar ghiocul era plin cu de toate, aveau şi haine noi deasupra. Băieții însă, ştiau că sunt datori meşterului. Mai aveau ceva de trudit, până la mijlocul de octombrie, chiar spre ziua Sfintei Paraschive. Zilele se scurtau, aşa că vor trebui să compenseze orele pierdute, muncind mai repede şi mai bine.

Pe cerul încă luminat de soarele care stătea să apună, şiruri de păsări, rândunele, cocori, gâşte, pregăteau zborul greu al migrației spre tărâmurile ferite de frigul iernii.

-Cocorii zboară sus, vom avea o iarnă grea, copii.

Terminaseră două cuptoare, cărămida refractară pleznise peste tot şi meşterul bruftuluia nervos.

-Futui mama măsii de treabă. Dacă blestemata de şamotă ținea, mai trăgeam un cuptor până la dimineață. Acu' pierdem o noapte de lucru.

-Nea Lache, poate că putem să facem ceva cu plezneala cuptoarelor. M-am gândit la o armătură din fier care să le cuprindă. Facem câteva răsuflători în caz că dogoarea se întețeşte, ca uşița de jos de la sobă. Dacă le deschidem din două sau mai multe părți, întețim focul, dacă le închidem, îl domolim.

-Băiete, dar ştii că ai minte? De unde le scoți toate astea?

-De la taică'miu Lele, în fierăria lui am văzut cum făcea godinele, iar cuptorul tău, nu-i decât un godin mai mare, din cărămidă refractară.

-Pentru asta m-ai pus la tocmeală cu Codruc. Pentru asta îți trebuia fierul. Acu' pricep. Zilele astea ne chinuim, dar săptămâna viitoare facem ca tine.

-Meştere, mai am o vorbă. Cât ținem cărămida la uscat, hai să mai clădim un cuptor, din cărămizile astea de rezervă, unul mai mic. Cu el facem încercarea, îi punem armătura şi uşițele, astfel încât nu ținem treaba în loc.

-Goşule, ai minte inginerească, dacă erai al meu şi erai prunc, te trimiteam la şcoli, chiar dacă mi-aş fi vândut cămaşa de pe mine. Halal prieten ai mă Mituş. Mâine, poimâine, el va fi meşterul!

După o săptămână s-a dovedit că Goşu avusese dreptate. Deşi cuptorul nou mic încingea mai tare, rezista mai mult decât cel vechi. Cărămizile nu numai că ieşeau mai repede, calitatea lor se îmbunătățise peste orice aşteptări.

-O să-ți fac un pistolnic pentru numele tău băiete, îi promise meşterul.

Se apropia momentul încheierii activității de vară, când au primit prin poştaş o scrisoare de la Călin din Pietroiu care-i chema la nuntă. Era chiar în duminica următoare sărbătorii Sfintei Paraschive şi s-au hotărât să meargă cu toții. Tânărul venise cu norocul în casa lor, mulțumită lui, vor avea o iarnă frumoasă.

Nuța şi Virina au cumpărat darurile de nuntă chiar din Târgul Însurățeilor, de Sfânta Paraschiva. Bărbații s-au pricopsit toți trei, cu câte o căciulă din pielicele de miel şi au încărcat ghiocul cu fasole uscată, ceapă, usturoi, cartofi săpunari, gogonele, gogoşari, castraveți şi alte legume, luate să fi puse la păstrare pentru iarnă. Meşterul s-a îndurat şi a dat o sută cincizeci lei, pe doi godaci, dar sorocul lor n-avea să le vină la primul *Ignat*, cel înaintea Crăciunului din acest an, ci tocmai în anul următor.

Femeile au muncit în gospodărie toată săptămâna să pună legumele la murat în borcanele încăpătoare. Cămara gemea de rezultatul muncii lor de peste vară, grădina bine îngrijită le oferise roşii, ardei, morcovi, sfecle şi conopide din belşug. Fierseseră câteva ceaune mari de bulioane bine asezonate cu ardei, piper, cimbru şi usturoi, cumnata Ştefania, cea cu băiatul mort, le sărise în ajutor atunci când munca părea să nu se mai termine.

Nea Lache, împreună cu cei doi ucenici, scoteau spre mijlocul toamnei mii de cărămizi, aveau încă de livrat comenzi şi doreau să le onoreze până la ultima. Cărămizile lui erau vândute nu numai în Satnoeni, era căutat de oamenii din localități mai apropiate sau mai îndepărtate, iar Mihalache s-a bucurat, vestea de bun meşter la făcut cunoscut în tot ținutul. Cuptorul făcut de Goşu, putea încă să scoată cărămizi până ce lutul nu mai putea fi bătut, aşa că veniturile vor veni până în pragul iernii.

Cu două seri înainte de plecarea la nuntă, meşterul i-a chemat pe toți în odaia mare a casei. Nuța făcuse un pui de foc, afară cădea o ploaie mocănească şi s-au speriat că nunta va fi dată peste cap.

-I-ați cunoscut pe oamenii din Pietroiu, sunt aprigi la câştig, dar la fel de înhămați la muncă. Când însă este vorba de distracție, apăi nu-i nimeni ca ei. Nuntă va fi, chiar dacă *Moş Troian* va bate la poarta casei.

-Meştere, țiganul este învățat şi cu vremea rea şi cu arşița, punem un coviltir la ghioc şi facem drumul acolo.

-Aşa te vreau Goşule, bună vorbă ai spus. Mergem orice-ar fi, n-aş lipsi pentru nimic în lume la nunta lui Călin. El ne-a pus în mână optesprezece mii de lei, dacă scădem cheltuielile. În plus, ne-a trimis oameni care n-au adus încă douăsprezece mii, în total treizeci de mii lei, cât câştigam altă dată în patru ani. Mulțumită lor, dar mulțumită vouă şi femeilor astea care n-au premenit şi ne-au îndestulat burțile flămânde.

-Bărbate, cred că se cuvine să-i facem dar Călinului şi să-l dăm cu mânuşițele noastre.

-Eu, Nuța şi Mituş, o să le dăm cadoul plus două sute de lei, voi Goşule şi Virino, dați darul vostru şi o sută de lei, atunci când se va face strigarea. Plecăm duminică dimineață, înainte de a se face lumină. Acu' femeie, pune de-o vişinată, simt nevoia să mă deîndulcesc.

Damigeana pântecoasă a ieşit la lumina lămpii, afară se întunecase bine, iar ploaia izbea cu forța vântului, ochiurile de geam.

-Să nu scoți câinele din casă, auzi cum şuieră, parcă vine iarna Lelică, spuse Virina. Dacă o ține tot aşa...

-Duminică va fi frumos, prea ne-au mers toate din plin, ca să fie rău. Virino, fii mai curajoasă fată şi dă-mi paharul să ți-l umplu cu astă vişinată care încălzeşte inima. Hai să citim din Evanghelie, poate ne ia somnul mai repede.

Nuța îşi aduse un ceaslov, care se dovedi a fi o Biblie cu foi despărțite, dar ținute împreună de nişte sfori care treceau prin ele şi prin coperțile groase.

-Voi citi despre naşterea Mântuitorului. „*Şi a născut pe Fiul ei cel dintâi, L-a înfăşat în scutece, şi L-a culcat într-o iesle, pentru că în casa de poposire, nu era loc pentru ei...*”

Aşa cum crezuse meşterul, vremea s-a îndreptat, iar pe la ceasurile zece, au ajuns în Pietroiu la casa mirelui al cărui oaspeți erau. Călin, mândru ca un cocoş, îmbrăcat numai în haine scumpe, i-a întâmpinat pe cei cinci.

-Bine ați venit la nunta noastră oameni buni! Nea Mihalache, lasă ghiocul pe locul de casă, iarba este încă verde şi căluții matale pot să pască. Apoi veniți să-mi cunoaşteți părinții. Mireasa, cu alaiul ei şi cu restul lăutarilor, soseşte spre prânz. Naşii vin de departe, tocmai din Bucureşti, pe la ceasurile două după amiază.

Băiatul nu mai pridídea să-i întâmpine pe invitații care soseau cu zecile. Cuza, tată'său, şi Crina, mamă'sa, le ofereau dulceață şi le atârnau în piepturi florile mirelui. Doi lăutari țineau isonul cu marşul întâmpinării oaspeților, iar pe o masă în curte câteva minuturi aşteptau să înşele foamea călătorilor.

Mireasa cu cortegiul ei, era plecată să aducă apa de la fântâna din centrul comunei. Şi ea era însoțită de doi lăutari, iar flăcaii şi fetele din partea ei, îi îndemnau pe cei întâlniți în cale să bea din ploştile cu vin sau țuică.

Au sosit şi naşii, într-o birjă care-i adusese din gara Feteştilor. Un pic mai în vârstă decât mirii pe care aveau să-i cunune, cu haine prețioase de oraş, atrăgeau privirile tuturor. Cuza era rudă mai îndepărtată cu naşu' Eduard Anghelescu, om cu stare şi case în Bucureşti. Consoarta lui era Grete Anghelescu, o săsoaică grăsulie, aflată pentru prima oară în calitatea de naşă mare. Amândoi şi-au îmbrățişat viitorii fini pe care abia îi cunoscuseră, toată potriveala fusese pusă la cale de socrul mare, pe nevăzute, acum o lună.

Alaiul putea în sfârşit porni spre Biserica din comună. Se adunaseră în jur de o sută cincizeci de persoane, dar la masă erau aşteptați şi alți cincizeci care întârziaseră din pricina trenului. După ce au străbătut cele două cătune ale comunei, cu cei cinci lăutari în frunte, salutați de oamenii care au ieşit pe la porți, s-au oprit la Biserică, iar după un ceas, mirii erau deja cununați. Pentru masa cu dar, Cuza închiriase un salon unde dansul şi petrecerea trebuiau să țină până-n zori. Interiorul şi exterioarele fuseseră impdobite sărbătoreşte, cu ghirlande de flori, fâşii din hârtie colorată şi balonaşe de toate culorile. Soacra mică, tapetase peretele din spatele mesei mirilor şi a naşilor, cu o parte din scoarțele lucrate manual care intrau în zestrea miresei.

Oaspeții din Satnoeni au fost aşezați la o masă alături de socrii mari, mulți dintre cei prezenți îi cunoşteau deja, iar câțiva le fuseseră clienți. Au mâncat, au băut şi s-au distrat de minune, mulți dintre feciorii prezenți întrecându-se s-o cheme

la dans pe Virina. Era frumoasă țigancă, mai mult ca orice altă fată, dar inima ei fusese dăruită, iar presupușii pretendenți la grațiile fetei au trebuit să renunțe înciudați. Au jucat *nuneasca, dansul miresei* şi *găina*. Spre hazul tuturor, naşu' Eduard a trebuit să cumpere orătania pe care a dat douăzeci şi cinci de lei. Apoi s-a strigat darul, însă numai după ce s-au servit dulciurile. A durat cam un ceas, iar în final mirii au numărat douăzeci de mii lei. Era o sumă bunicică, cu care Călin spera să-şi termine casa.

Înainte de a pleca spre Biserică, Mihalache, Goşu şi Mituş, au fost invitați de Cuza şi Călin să viziteze casa nouă, aproape ridicată. Mai trebuiau puse țigle pe acoperişul din lemn, tencuită pe dinafară, văruiți pereții pe dinăuntru şi vopsită lemnăria. Până la vară, cei doi tineri miri doreau să se mute în ea.

-Am făcut o treabă bună meştere, asta datorită dumitale si băieților care ți-s ucenici.

-Nea Cuzache, aici te înşeli puțin, băieții mei sunt deopotrivă cu alți meşteri, uite de pildă, Goşu mi-a construit un cuptor în care scot cărămidă ca nimeni altul pe o distanță de cincizeci de poşte.

-Pot să văd şi eu o asemenea cărămidă?

Un personaj uscățiv şi înalt ca o prăjină, se alăturase lor, intervenind în discuție.

-Iertați-mi impolitețea de a nu mă prezenta, sunt Eduard Anghelescu, sobar calificat şi naşul mirilor. Puteți să-mi spuneți simplu, Edi, aşa îmi spun apropiații.

-Naşule, matale să mă ierți, trebuia să-ți aduc în față pe aceşti oameni buni şi pe nevestele lor. Toată vara s-au trudit pentru noi pentru casa lui Călin.

-Meştere Lache, spune lumea că faci o cărămidă specială care le depăşeşte pe altele în trăinicie. Care-i secretul?

-Cuptorul omule. Băiatul ăsta, Goşu îi spune, l-a ferecat cu chingi de fier şi ține căldura cât vrem. Mai ne supără câte-o păcătoasă de şamotă, dar îi venim de hac imediat şi totul este floare la ureche. Putem să ardem cărămidă, până dă gerul şi zăpada, punem argila deoparte în şopru, o tragem la presă şi o uscăm cu ajutorul focurilor aprinse.

-Ingenios, dar spune-mi dragă meştere, te-ai gândit vreodată să arzi şi o altfel de cărămidă? Ce-ai zice dacă te-aş ruga să încerci să faci cahle de teracotă, pentru cămine şi sobe?

-N-am încercat niciodată, am auzit cam cum se face, dar eu rămân la cărămida mea.

-Hai s-o lăsăm pe altă dată! Acum să ne veselim, de asta am venit la nuntă, dar meştere Mihalache, îți promit că am să-ți fac o vizită, vreau să văd cu ochii mei minunea.

Astfel l-a întâlnit pentru prima dată Goşu pe Edi Anghelescu şi pe atunci ţiganul nici măcar nu bănuia cum se va schimba în următorii ani viaţa lui şi a Virinei, datorită acestui om şi femeii sale.

Prin preajma Crăciunului, Virina a simţit că era gravidă. Sufletul ei era împărţit între dorinţa de a-i oferi un prunc omului drag, dar şi de îndoială, erau încă foarte tineri, nu aveau locşorul propriu unde să-l crească, o casă numai a lor. Sigur, Goşu se dovedise a fi un om de toată isprava, probabil că dacă s-ar fi luat după Haran, ta'su, acum trăia undeva în vreun cort, mutându-se din loc în loc alături de un bărbat imatur şi violată de câte ori avea chef bulibaşa, socrul ei. Deşi până acum câteva luni locuise printre nomazi, traiul într-o casă aşezată, curată şi primitoare, i se potrivea mai bine cu dorinţele. Goşu o iubea, o respecta şi o făcea fericită, aveau în persoana meşterului şi a Nuţei, doi oameni apropiaţi, aproape ca doi părinţi. Nebunul de Mituş, era prietenul cel mai apropiat şi tovarăş de muncă la cărămidărie.

Se gândi să se sfătuiască cu Nuţa, dar inima ei îi spunea că era dat să aducă pe lume acest copil. Îşi aminti de ce-i ghicise Mamaie, va fi băiat şi va fi un om deosebit, se va ridica deasupra condiţiei sale şi va face cinste ţiganilor.

Începuse să buchisească din cărţi, în timpul iernii stăteau mai mult în casă, iar Nuţa prinsese a o învăţa slovele. Citeau împreună din Testamentele Vechi şi Noi, dar mai ales Evangheliile, care o făceau să plângă. Cu siguranţă Iisus fusese asemenea lor, nomazilor, şi acum se întreba uimită, cum cei mai mulţi dintre ţigani nu aveau cunoştinţă despre un asemenea OM?

-Virină, aţi fost ţinuţi în întuneric de fruntaşii voştri şi de oamenii stăpânirii, tocmai să nu simţiţi în inima voastră pe Cel care aduce lumina, pe Mântuitorul tuturor oamenilor cu sau fără credinţă.

-Dar de ce a trebuit să moară? Dacă era Fiul Domnului, de ce Tatăl Său, L-a lăsat pradă ticăloşilor?

-Pentru că aşa era scris, El trebuia să răscumpere păcatele noastre, ale tuturor muritorilor şi să ne arate drumul spre Grădina Raiului. Dacă nu mai păcătuim, ajungem acolo.

-Să lepăd un prunc, este păcat? Femeile care îşi leapădă sarcina, mai ajung în Rai?

-E mare păcat fată Virino! E păcat de moarte.

-Păi, eu cred că mi-s grea, n-am avut sângerare şi cred că am un prunc în mine, a' lui Goşu.

-Asta-i bine, orice nou-născut este un dar pentru mama şi tata care l-au făcut. De ce să scapi de pruncul tău? Nu vă simţiţi bine aici? Noi n-avem copii, acum voi le ţineţi locul, iar un scâncet, nu poate decât să ne facă fericiţi ca şi cum ar fi nepotul nostru. Vină fato să te îmbrăţişez!

Nuța lăcrima, emoția o cuprinsese şi îşi spuse că era darul Celui de Sus copilul care venea în casa lor acum la bătrânețe.

-Goşu ştie?

-Vroiam să mă sfătuiesc înainte să-i spun. Nu ştiam ce aveam de făcut, dar acum sunt sigură că voi ține pruncul în mine, până la soroc.

-Ei, aşa te vreau, cuminte şi curajoasă în acelaşi timp. Hai să le pregătim la oamenii noştri o masă de seară mai deosebită, e post, dar mă gândesc eu la ceva. Ce-ai spune să le facem nişte plăcinte cu dovleac şi scovergi pe care să le ungem cu peltea de gutui?

-Aş spune că e minunat şi hai să frământăm aluatul!

Aveau în cămări bucate din plin, iar sacii cu mălai şi făină erau la îndemână, în bucătăria casei. Rafturile gemeau de gemuri, peltele şi compoturi, la viața ei Nuța fusese o femeie tare vrednică, iar prezența noilor veniți o stimulase şi mai mult, mai ales că Virina o ajuta substanțial. Meşterul câştigase o groază de parale, iar ea îşi luase partea leului, punându-l să cheltuie o parte din ele pentru gospodărie şi aprovizionare. Aveau provizii pentru două ierni, nu doar una, iar timpurile se anunțau a fi şi mai bune. Sănătate să fie.

Profitând că încă nu căzuse zăpada şi gerul nu muşca foarte tare în timpul zilei, cei trei bărbați au inspectat cărămidăria şi cariera de unde scoteau argila. Acoperite cu nenumărate rogojini, cuptoarele păreau ferite de rigorile unui sezon rece, care se anunța de pe acum.

-Păcat că nu-i puțin mai cald, am fi putut arde la cărămidă, câteva mii de bucăți nu ne strica să le avem sub şopru, se căină Mituş.

-Băiete, totul are un rost, vara cu munca, iarna cu odihna. Putem însă trece pe aici să vedem dacă toate lucrurile sunt bine. Şi uite, că tocmai asta găsim, acum s-o luăm la deal prin luncă, de-a lungul malurilor Caracudei, să căutăm alte locuri cu pământ bun. Tu Goşule, ia hârletul!

Încălțați cu cizmele de cauciuc pe care Mihalache le dobândise pe sub mână de la un adjutant de manutanță al Regimentul de Geniu, cei trei au luat-o pe drumul îngust şi mocirlos care se întindea de-a lungul firului de apă. Din când în când, meşterul se oprea şi sonda cu hârletul malul.

-Drăcia dracului, Doamne iartă-mă, numai pământ galben! Ăsta-i bun doar pentru cărămidă cu paie. Ține-ți minte feciori, pentru cărămidă arsă, pământul nu trebuie să fie aşa şi nici negru asemenea celui de pădure. Trebuie să fie lutos, tare şi mai ales roşcat. Bătrânii spun că este şi pământ albastru, din care se fac teracotele de sobă, dar eu n-am văzut niciodată din ăsta pe aici. Hai mai departe, să lungim pasul că se face noapte acu'.

Au mai mers preț de un ceas, şi Mihalache înciudat, a dorit să se întoarcă.

-Meştere, hai să încercăm celălalt mal, spuse Goşu într-o doară.

-Cam greu, apa nu este adâncă, dar e rece şi nămolul e gros. Trebuie să ne scoatem cizmele, ciorapii şi nădragii. Asta de două ori, dar poate că merită!

Aşa şi făcură, dar înainte au aprins un foc, să se încălzească. Mituş le-a dovedit că-i meşter în asta şi curând, o flacără veselă s-a ridicat la un stat de om. Au tras câte un gât din țuica bătrână de doi ani şi s-au apropiat de rug.

-E bine futu'i mama măsii, cum la şatră n-a fost niciodată. Asta-i adevărata libertate, nu-i aşa meştere?

-Măi Mituş, adevărata libertate e atunci când omul dispune de propria soartă. Voi sunteți încă prunci, dar nu peste multă vreme o să fiți pe propriile voastre picioare, Goşu deja chiar a început. Are pricepere prin isteţimea minții, are femeia lui, dacă se hotărăşte să rămână cu noi, îi clădim o casă. Tu băiete, îți trebuie o femeie a ta, pun prinsoare că te gândeşti la ea, poate că n-am văzut bine, dar te uiți lung după fata Poştariului, Petrica.

-De parcă ta'su m-ar lăsa vreodată să ajung în preajma ei!

-Azi sau mâine poate nu, dar poimâine, cu siguranță că da! Dacă vom fi împreună, mutăm munții din loc. Sunteți băieți buni şi harnici, iar Domnul este cu noi. Acu'gata, ne-am încălzit, stinge-ți focul şi s-o luăm la vale!

La două sute de paşi au găsit ceea ce căutau, un mal cu argilă de ars care se întindea până în dreptul cărămidăriei. Goşu a insistat să sape ca să vadă până la ce adâncime ajungea lutul. A muncit fără întrerupere făcând o groapă pătrată cam de un metru jur împrejur.

-Băiete, lutul este mai compact şi mai uscat. E un depozit bun, scoatem de aici cărămidă prima.

Cam la treizeci de cazmale, tânărul a dat un altfel de pământ, mai uscat, de culoare gri albăstruie cu irizații verzui. Ostenise rău, dar totuşi a băgat mâna în gaura destul de îngustă şi a scos un pumn de lut. La pipăit era ca lutul normal, dar nu era cleios de loc.

-Meştere, uite ce-am scos din fundul puțului! Ăsta seamănă cu pământul de care pomeneai mai devreme?

Cercetându-l, Mihalache clătină nemulțumit din cap, înțelegerea lui se oprea la ceea ce văzuse şi folosise, nu putea să-i spună ucenicului mare lucru.

-Omule, habar n-am, dar poate că voi cândva veți fi mai înțelepți ca mine şi veți ştii mai multe. Decamdată să ne bucurăm, avem aici pământ pentru ani mulți de-acum înainte. Astupați groapa şi să ne vedem de drum.

Au ajunses acasă pe înserat. Femeile încălziseră apă şi le-au pregătit schimburi călduroase. Pe meşter îl atinsese frigul şi dădea câte-o hapciuială, iar Nuța îl doftoricea cum putea mai bine.

-O țuică fiartă cu piper şi scorțişoară, îndulcită cu zahăr, e cel mai bun medicament bărbate. Dar pe unde ați bântuit că va înmuiat moina?

-Umblarăm şi noi prin luncă, i-am dus pe băieţi să dibuiască locurile cu pământ bun şi ne-a luat frigul, da' mai bine adu rachiul ăla fiert să ne moaie oasele.

-Vine acu', n-ai grijă!

Virina le-a oferit licoarea fierbinte şi frumos mirositoare, nelipsitele ceşti de pământ ars şi frumos date cu smalţ negru, pe ca Nuţa se îngrijise să le cumpere din bâlciul Însurăţeilor. A umplut cele cinci butelcuţe încăpătoare îndemnându-i să le bea conţinutul, dar nu înainte de a le ciocni pentru noroc în anul ce sta să vină.

-Să ne fie când e mai rău, aşa cum este acuma!

-Oamenilor, Virina vă spune una bună, taman acu'. Hai fato, curaj, că nu te mănâncă nimeni!

-Goşule, cred că sunt grea, cam de-o lună!

Tânărul a rămas ca pironit, dacă prin iscuţimea minţii şi hărnicia cu care se înhămase în munca de cărămidar se maturizase complet, sufletul tot de copil rămăsese. Să fie chiar el tată al pruncului din burta Virinei? Ei bine, această perspectivă îl copleşea şi parcă-i tăia respiraţia.

-Hai omule, sărută-ţi femeia, îl îndemnă Mihalache.

-Nea Lache, nici măcar n-avem casă, nu suntem cununaţi, a venit prea repede copilul ăsta.

-Şi-acu' ce vrei omule? Să-l lepede la bălegar? Mulţumeşte-i lui Dumnezeu că ai femeie aşa frumoasă şi harnică, Nuţa se înfuriase de-a binelea. Eu şi nentu' Lache n-am avut noroc să fim aşa binecuvântaţi, voi sunteţi tineri, feciorul vostru va creşte voinic şi sănătos, aici avem de toate. O să vă luaţi cu pirostii la Biserică dacă vreţi, Popa Sachelarie o vorbuliţă aşteaptă. Dar mai întâi trebuie să vă botezaţi.

-Tu femeie, ne ameţeşti de cap cu vorbele tale şi năzbâtiile femeieşti. Hai mai bine să ciocnim pentru micuţul din burta Virinei, până la fund voinici!

Au băut ulcica plină ochi cu ţuică fiartă, iar pe Mihalache îl cam luase de nas. Băieţii l-au dus în patul din camera lui şi apoi s-au întors ca să tăifăsuiască alături de muieri. În casă era o căldură plăcută, mirosea iarba de busuioc şi floarea de levănţică uscată, pusă de Nuţa între aşternuturile şi hainele din dulapuri. Izul de ţuică se cam pierduse, iar aroma plăcintelor cu dovleac îi luaseră locul. Au mâncat în tăcere şi deodată, Goşu se repezi spre Virina, o strânse în braţe şi o sărută prelung şi apăsat pe gură.

-Acu', mai trebuie numa' un lucru, cel mai greu, glumi Nuţa, să găsim pruncului naşul!

N-a fost de loc greu şi întâmplarea le-a dat o mână de ajutor, cam pe la Lăsatul de Sec dinaintea Sfintelor Paşti. Aşa cum a promis, Eduard Anghelescu îşi anunţă vizita în săptămâna dinaintea mărţişorului. Afară era încă frig, stratul de omăt avea cam jumătate de metru, iar pe drum nu puteai să circuli cu căruţa. Din fericire, om gospodar, Mihalache avea o sanie pe care o scotea în caz de nevoie. De

obicei trecea iarna şi rămânea nefolosită în magazie, dar acum era musai să înhămeze caii la ea. I-a reparat împreună cu Goşu o tălpică a cărei şină se desprinsese şi au curățat-o de pânzele unde păianjenii îşi făcuseseră culcuş acolo peste vară. Nuța a scos din dulap cele mai frumoase scoarțe şi velnițe, apoi le-a potrivit deasupra ei, cu mare grijă, ca pe moaştele Sfintei Filofteia. La plecare a venit cu o învelitoare din blănuri de oaie, pentru ca boierii de la Bucureşti să nu degere în sanie. Aceştia, după ce trimiseseră vorbă prin poştă, soseau cu trenul de Brăila, la orele doisprezece, în gara Însurăței.

Mihalache şi Goşu au aşteptat cam un ceas mai mult, trenul avea o întârziere pentru că se lucra pe linie la dezăpezire. În sfârşit, a oprit şi garnitura în dreptul peronului. Au coborât nu foarte multe persoane, dar Goşu i-a recunoscut imediat pe naşii lui Călin Cuza. Erau amândoi îmbrăcați cu haine foarte călduroase, mai ales naşa Grete, care trăsese peste trupul masiv, un coşcogeamitea cojocul. Eduard avea un palton din stofă groasă, foarte şic şi foarte scump, iar în picioare trăsese pâslari peste pantofi.

-Bine ați venit, oaspeți dragi! Sania şi telegarii vă aşteaptă!

-Bine te-am găsit, meştere Mihalache. Şi pe tine băiatule, parcă Goşu îți spune. Iarna, trenurile astea sunt o pacoste. Un ceas întârziere şi frig cât cuprinde. Dar o mişcare acum, la sfârşit de sezon rece, te scoate din amorțeală. Aşa-i femeie?

Grete clătină din cap, de nu puteai ghici dacă-i da, ori ba.

-Goşule, ia-le bagajele, iar matale şi doamna dumitale, lua-ți loc în trăsurica pe tălpici. Nuța va pus o învelitoare să nu suferiți de frig, iar căluții abia aşteaptă să ne ducă-n zbor spre casă!

Cu toată înfofoleala, Grete a intrat în casă tremurând bine. Nuța a luat-o în primire şi a îmbiat-o cu ceai de tei aromat, lămâie din belşug şi îndulcit cu miere de soroaică. Imediat efectul s-a făcut simțit, căci Virina făcuse focuri zdravene în sobele de tuci.

Eduard a studiat tăcut încăperea unde fuseseră primiți şi a înclinat satisfăcut din cap. Casa nu arăta ca o cocioabă mizeră dintre cele pe care le văzuse în unele sate, dar şi la oraş. Mihalache o clădise din cărămidă arsă, sănătoasă, probabil că era primul om din sat care stătea într-o asemenea locuință. Meşterul ştia că a mai bună reclamă, asta era.

-Numa' casa în care stau eu, femeia mea şi Mituş, e din cărămidă arsă, hambarul unde locuieşte Goşu şi femeia lui, e juma' din blăni, juma' din cărămidă de chirpici, la fel şi acareturile. Dar la băieți, când le-o veni timpul, le facem case mari şi sănătoase, din cărămidă roşie arsă.

-Sună bine meştere! Am bătut vechiul Regat şi Ardealul în lung şi lat, oamenii peste tot vor să trăiască mai bine, dar puțin au posibilități materiale. Eu în afară că sunt sobar de meserie, e drept, m-am ajuns prin munca mea şi alor mei, sunt liberal şi doresc să trăim cu toții mai bine în țara noastră. Am patru meşteri

sobari, patru calfe şi câțiva ucenici. Fiecare dintre cele patru echipe, clădesc două sobe pe săptămână. Îmi plătesc oamenii bine, dar doresc să-mi extind afacerea, cam până la zece meşteri. Unei calfe, îi trebuie în mod normal cinci ani ca să poată clădi fără supraveghere o sobă, iar ucenicul ajunge calfă în doi ani. Asta, dacă nu renunță. Nu iau oameni fără știință de carte, măcar patru clase să aibă. Şi tocmesc lucrarea întotdeauna cu asigurarea hranei pe îndestulate. Dacă am vreme şi nu sunt după materiale, mai ajut şi eu la câte o sobă.

-Domnu' Edi, om ca dumneata mai rar. Călin la nunta lui, ne-a vorbit de matale, dar acum rogu-te, spune-mi ce te aduce aici, prin coclaurii ăştia?

-Cărămida ta meştere, asta mă aduce. Voiesc să ştiu cum o faci şi dacă poți face lucruri mai grele.

-Acum, că ne-am încălzit, să mergem până nu se întunecă la şopru, acolo țin modelele, iar băieții sculele.

Au pornit cu toții, pe poteca străjuită de maluri din zăpadă înalte de un metru.

-Pe la voi a nins zdravăn după câte văd. În Bucureşti a nins după Sfântul Vasile, a venit gerul Bobotezei şi a înghețat omătul, dar apoi moina l-a topit.

-Aici e cam adăpost şi zăpada se adună, dar în alți ani, nămeții s-au ridicat binişor, cam doi-trei metri. Dar hai să intrăm sub şopru.

Cărămizile stivuite frumos pe categorii, erau acoperite cu rogojini ca să fie ferite de umezeală.

-Iaca, ici stau cele galbene, sunt din pământ cleios. Ca să le întărim, le adăugăm paie. Dacă le-am arde, s-ar sfărâma precum cărbunele transformat în cenuşă. În stiva de lângă ele, sunt cărămizile brune, făcute din pământ mai bun, uscate două zile la soare şi arse la temperatură moderată. Ultima stivă, conține cele mai de soi cărămizi, cele roşii, din pământ argilos, pe care-l găseşti mai rar şi dacă sapi mai adânc. Ele sunt arse la foc tare, trebuie un cuptor foarte rezistent, altfel şamota crapă. Băietul aista, Goşu, l-a încins cu brâuri de fier.

-Pot să văd cuptorul?

-E cam greu de ajuns la el, tocmai în luncă la Caracuda îi e locul unde se află şi mă tem că trebuie să mă crezi pe cuvânt.

-Te cred meştere, doar văd cărămida, e a naibii de tare.

Au râs cu toții şi între oameni aşa de diferiți, s-a instalat o atmosferă caldă. Cu siguranță că se plăceau unii cu alții.

Goşu sta ca pe ace. Ar fi dorit să-l întrebe ceva pe omul ăsta care i se părea că pricepe mai mult decât meşterul rostul pământului.

-Domnu' Eduard, vă pricepeți la pământuri, nu-i aşa? Uite, am în cioaba de oală aista o mână de pământ cum n-am văzut până acum şi nici meşterul n-a luat în mână. Dacă-i cunoaşteți rostul, vă rog, luminați-ne şi pe noi.

Eduard îl studie un pic absent, nu se gândea că ştiinţa lui va fi pusă la încercare de băiatul ăsta brunet. A tresărit văzând aspectul boţului aproape îngheţat, semăna cu pământul din care oamenii lui făceau în fabrică, cahlele de teracotă.

-Trebuie să iei o mostră în casă. La căldură se va înmuia şi abia după asta ne desluşim. Văd că aveţi şi cărămidă de şamotă aici. Voi o faceţi?

-Aş, da de unde? O cumpărăm cu bani grei tocmai din Ciulniţa, de la depozitul unuia, Gârlan.

-Dacă aţi putea construi un cuptor unde să ardeţi cocs, aţi putea să vi le confecţionaţi singuri.

-Cuptorul poate l-am putea clădi, dar ne lipseşte pământul.

-Nu se fac din pământ, se fac din pulberea de cărămidă refractară de la furnale. Periodic, ele se curăţă, iar din praf, se fac şamotele. Sacii cu materie primă sunt ieftini şi pot să vă ajut să-i procuraţi. Cu o condiţie, să lucraţi şi pentru mine. Am nevoie permanent de şamotă pentru sobe, cămine sau focare şi mă lovesc de aceeaşi chestie ca voi, preţul ei. Dacă ne ajutăm unii pe alţii, ne revine mult mai acceptabil ca preţ.

Meşterul s-a gândit că putea să aibă încredere în sobar, iar Goşu ar putea clădi un cuptor mai trainic.

-Nu zic nu, dar costul cuptorului, juma'-juma'.

-Te pricepi la negustorie meştere, râse Eduard, s-ar spune că am încheiat prima înţelegere între noi şi se cuvine cumva să ne cinstim. Am adus în bagaje, câteva sticle cu vin din smochine făcut de Grete, după o reţetă săsească, a mă'sii. Nu trebuie decât să intrăm în casă şi să cerem muierilor să ne toarne vinul.

În lipsa lor, cele trei femei se sfătuiseră în privinţa viitoare naşteri. Mijlocul Virinei se îngroşase, acum lăsase deoparte fustele şi bluzele ţigăneşti şi purta cămăşile largi ale Nuţei. Păstrase doar cerceii cu băncuţe de argint şi basmalele din mătase groasă, care-i aminteau de unde provenea.

Conița Grete părea o femeie finuţă şi nu dădea semne că ar deranja-o ascendenţa ţigănească a fetei, a bărbatului ei sau a lui Mituş. Trecuse din păcate printr-o încercare grea, născuse o fată cu plămânii atrofiaţi şi cea mai mare parte a timpului, pe toată perioada rece, locuia la o rudă de-a ei din Sicilia, unde clima era caldă şi uscată, iar Vlăduţa, că aşa o chema, se simţea mai bine. Mama ei o vizita de câte ori putea, o iubea, ar fi dorit-o aproape, dar din păcate nu se putea. Eduard Anghelescu înţelegea toate astea, îşi adora fiica, dar nu putea să-şi lase afacerile, pentru că din astea trăiau cu toţii. Întreţinerea Vlăduţei consuma o bună parte din venituri, drumurile Gretei costau, iar el trebuia să fie din ce în ce mai creativ. Dacă se ivea vreo urmă de oportunitate, o cerceta neobosit şi lipsit de prejudecăţi. Faptul că găsise aici o şansă de a obţine şamotă la un preţ mai redus, îl încânta şi pe deasupra chiar îi plăcea de oamenii care locuiau în această casă.

Prima seară a trecut repede, aveau ce povesti unii altora. Pe la ceasurile zece, au mers în paturile lor la culcare. Dar somnul nu s-a lipit de Goşu şi pentru că nu dorea să-şi tulbure femeia, a tras un taburet lângă godinul de tuci scormonind în foc. Se gândea cum i s-a schimbat viața numai în câteva luni. Ştia că abia de-acum înainte va începe cu adevărat viața lor. Simțea că nimic nu-i putea sta în cale ca să-şi clădească o soartă mai bună, aşa cum de care neam de neamul lor n-avuseseră parte. O să facă alte cuptoare, două, trei, oricâte vor fi necesare. În luncă, peste firul de apă de numai cinci paşi, trebuiau să contruiască un podeț, să aducă pământul mai uşor la cuptoare. Putea să le clădească acolo, dar era mai înțelept cum gândise prima dată. Trebuia să vadă cum erau clădite podețele de-a lungul apei şi să purceadă în a-şi face unul propriu, acolo unde aveau nevoie.

Nu reuşea să-şi scoată din cap imaginea pământului acela de culoare albăstruie cu vinişoare verzui. Simțea că era ceva deosebit, avea senzația că găsise o comoară. Imediat s-a gândit la cei cinsprezece galbeni dați de ta'su Lele şi îi păru rău că i-a luat. Aici n-avea nevoie, erau de toate, iar meşterul era generos. Dacă i-ar fi cerut bani, oricum i-ar fi dat cât avea trebuință. Poate că se vor reîntâlni cândva şi îi va înapoia. Oare ce-or face țiganii lui, părinți, prietenii, Mamaie, a' lu' bulibaşa Mițache? Cândva, pe la bâlci, îi spusese cineva că şatra lui Mozoncea era undeva prin Dobrogea. Autoritățile alungau nomazii spre zone cât mai pustii, ca să piară mai repede din pricina lipsurilor.

A trecut aproape jumătate de noapte, tot gândindu-se şi bătându-şi capul cu ce le rezerva viitorul. S-a tras lângă trupul încins al Virinei şi a simțit deodată nevoia de a o avea, de a fi în ea. Îi sărută sfârcurile mari şi o mângâie sub pântec, trezind poftele femeii accentuate de hormoni. A iubit-o ca niciodată, de parcă atunci s-ar fi împreunat pentru întâia oară şi gemetele femeii, i-au stârnit şi mai mult simțurile. Aşa de bine se simțea, că n-ar mai fi plecat niciodată de lângă trupul aşa de supus lui. Au adormit îmbrățişați şi cu buzele lipite într-un sărut fără sfârşit.

A doua zi, neavând încotro, Angheleştii au consimțit să-i năşească pe Goşu şi Virina, să le fie naşi de botez şi de nuntă, dar şi pentru micul vlăstar, după ce s-o naşte. Nuța s-a rugat aşa frumos de Grete, încât aceasta nu a putut s-o refuze. Şi domnul Eduard părea că se implică de pe-acum. Au stabilit data botezului şi a nunții pentru prima şi a doua săptămână după Sfintele Paşti, prima dată la Biserica din Satnoeni şi apoi cununia la Bucureşti, oficiată la Biserica de pe strada Olteni, aproape de locuința naşilor. Cadrul va fi restrâns, cei doi tineri, naşii, Mihalache cu Nuța şi Mituş prietenul. Dar mai întâi trebuiau să rezolve cu actele care certificau dovada că au domiciliu stabil.

-Asta o rezolv eu cu a' lu' Cataroi, polițaiul Ifrim din satul nostru. Face în primăvară casă nouă şi are nevoie de cărămidă. Discut cu el, îi cunoaşte pe copii, ştie cât sunt de muncitori şi ne va uşura căile.

-Atunci aşa să fie, ne daţi de ştire că sunteţi gata, iar eu şi Grete sosim la timpul potrivit. Să le dăm şi nişte nume creştineşti finilor. Irina şi Grigore, cum sună?

-Să-i întrebăm, dar după mine, sunt cele mai potrivite nume.

-O să le dăm şi nume de familie, Cărămidaru, asta înseamnă că odată cu Botezul, primesc şi de la Dumnezeu dar, iar de la stăpânirea lumească, dreptul de a fi oameni între oameni. O familie nou-născută, ce poate să fie mai frumos?

Orăşeanul pusese mult patos în argumentaţia lui, dar şi ţuica îl inspirase şi-i deschisese pofta de a despica firul în patru. Afară se pusese pe un potop de ploaie, şi dacă o ţinea tot aşa, până mâine la prânz toată zăpada dusă va fi şi vor trebui să-i poarte pe boieri înapoi către gară, în căruţa cu şine la roţi, ca să taie noroiul cleios al drumului.

Deodată, meşterul îşi aminti de mâna de lut adusă în casă ieri.

-Goşule, dă fuga în marchiză şi adu pământul ala, să-l vadă omul nostru.

În doi timpi şi trei mişcări, ager ca năluca, tânărul a venit cu cioaba plină de pământ. Eduard Anghelescu l-a studiat încă odată, mai atent decât ieri, mormăind nişte cuvinte numai de el înţelese.

-Argila poate fi bună pentru cahle, dar conţinutul de cupru este un pic prea mare, uitaţi-vă la irizaţiile astea verzui, culoarea coclelii aramei. Dacă nimereşti bine temperatura de ardere, iese ceva, dar cu siguranţă veţi trebui să scurmaţi mai adânc, pământul vostru are prea multe noroaie, iar umiditatea lor omoară orice bună intenţie.

-Şi cam cum ar trebui să fie lutul? Goşu îşi luase inima în dinţi şi îl întrebă direct pe sobar.

-Fără verzeală şi un pic mai albăstrui-vineţiu. După ardere trebuie să fie suficient de tare pentru a clădi sobă şi suficient de rezistent la căldura degajată de combustibili. Trebuie să fie maleabil în mâna meşterului sobar. Cahlele, colţurile, bordurile şi medalioanele, nu se potrivesc perfect şi trebuie cioplite atent, fără a le crăpa sau a le provoca stricăciuni. De asemenea, pământul trebuie să ţină smalţul pe una dintre suprafeţe, iar în cuptor acesta să devină lucios ca să dea sobelor un aspect frumos.

-Ai priceput Goşule, că eu sunt buştean de-a binelea?

-Meştere Mihalache, dacă aţi putea să ardeţi teracotă, v-a pus Dumnezeu mâna în cap. Alţi cărămidari, aduc lutul de la sute de kilometri, dar voi s-ar putea să-l aveţi aici. Nu-i uşor să-l arzi, e o treabă păcătoasă şi de multe ori, dacă nu păstrezi temperatura, toată şarja merge la gunoi. Dar pe legea mea, credeţi-mă, merită dacă reuşeşti s-o scoţi teafără din cuptor.

-Nea Lache, cum s-a dus zăpăda, eu mă duc la groapă să caut. Dacă dăm de teracotă, fac un cuptor cum nu s-a mai văzut.

-După nuntă, am să vă duc la câteva fabrici de unde-mi comand cahlele şi acolo vă veți lămuri. Dar muierile s-au plictisit de vorbăria noastră, hai mai bine să discutăm de botez şi de cununie.

Postul Paştilor se apropia de sfârşit. Lache şi băieții începuseră de mult lucru în cărămidărie, iar afacerea mergea mai bine ca oricând. Pe celălalt mal aveau pământ suficient s-o țină tot aşa câțiva buni anişori şi dacă o luau la deal sau vale, probabil că găseau şi alte locuri.

Goşu împreună cu meşterul, construiseră şi un al treilea cuptor. Acum cel care se ocupa de cumpărături şi de transport era Mituş, foarte priceput în daravelile astea.

Conform sfatului dat de Eduard Anghelescu, au săpat mai adânc şi au dat peste pământ albăstrui fără urme verzi. Tânărul țigan a ştiut atunci că trebuie să vadă cu ochii lui cum se fabrică teracota şi de unde trebuiau cumpărați oxizii pentru colorarea smalțului. Primele cantități de praf pentru cărămidă refractară trimise de naşu' Edi Anghelescu, tocmai fuseseră aduse de Mituş. Au făcut o formă de cărămidă mai subțire, cam pe jumătatea celei groase şi au introdus-o în presă. Primele cărămizi umede de şamotă trebuiau acum uscate şi arse. Îşi procuraseră şi cărbune de cocs, iar acum nu le trebuia decât curaj. Eduard le spusese că nu era cu mult mai dificil față de facerea cărămizilor roşii, ci doar că trebuia multă atenție şi menținută temperatura ridicată. Din fericire, ştiau cum trebuie să se prezinte şamotele, iar chiar de Joi Mare, au avut bucuria să constate că nu dăduseră greş, au obținut cinci sute de cărămizi refractare perfecte. S-au bucurat ca nişte copii, acum puteau să-şi construiască singuri oricâte cuptoare de ars cărămida vor dori. La rându-i, naşul Eduard va primi cota lui lunară, iar el se va îngriji să nu le lipsească materia primă.

A trecu şi polițaiul pe la cărămidărie să se intereseze dacă erau gata la termen cărămizile lui. Le-a dat de veste că prefectul județului semnase personal aprobarea pentru documentele de identitate, mai trebuiau să scrie câte o cere, la care să anexeze actele de botez, iar după treizeci de zile, vor merge la Brăila să le ridice. Apoi se puteau cununa şi civil, ca să fie totul în regulă şi nimeni să nu-i poată atinge. Erau veşti foarte bune, prestigiul de care se bucura meşterul Mihalache, depăşise cu mult aria micii lor localități. Desigur, o vorbă bună pusese şi Eduard Anghelescu, care din întâmplare sau nu, îl cunoştea pe prefect, un fruntaş liberal cu ale cărui drumuri se întretăiase deseori.

Timpul Botezului a venit şi Popa Sachelarie i-a primit bucuros la Biserica lui, micuță, dar bine dăruită cu odoare, icoane vechi bătute în argint. Maestrul Aman fusese cel care-i pictase zidurile şi mult norod se abătea, în special de marile sărbători creştine, când Liturghiilor ținute acolo, le mersese vestea, atât de mişcător slujea Biserica preotul Sachelarie. Era Duminica Tomii, Goşu îmbrăcat cu strai de

duminică, pălărie cu pană de păun, cizme de vătaf şi costum bleumarin, venea la braț cu Virina lui, vălul acoperindu-i fața, cu pântecul ieşit binişor la iveală prin rochia largă, dar nu destul pentru a trece neobservat. Femeia însă era bucuroasă, Nuța o convinsese de mult să facă pasul ăsta hotărâtor şi se temuse că Goşu al ei nu va fi de acord. Însă bărbatul nu se împotrivise nici un pic, deşi mai curând nu credea în Dumnezeu. Nu ducea în schimb lipsă de spirit practic şi ştia puterea certificatelor de botez care îi vor ajuta să obțină mai uşor documentele de identitate.

Ceremonia unificată pentru amândoi, a durat puțin, dar mica Biserică se umpluse de localnici veniți să-l asculte pe Părintele lor, dar şi curioşi să asiste la un Botez aparte. Țiganul mai ales, avea darul să se facă plăcut de oricine, nu era numai arătos, ci avea un aer puțin prea semeț pentru vârsta lui fragedă, fără însă a fi încrezut. În schimb avea purtări bune, era respectuos până şi cu cel mai umil om şi tot satul ştia că era săritor la nevoie.

Naşii sosiseră în ajun de la Bucureşti, iar Grete şi-a ținut finii de braț, pe tot parcursul ceremoniei. Săsoaica se trăgea dintr-o familie de baptişti, botezul se făcea când oamenii erau maturi, aşa că pentru ea nu era ceva deosebit, ci normal. Odată ce se căsătorise cu Eduard, devenise creştină ortodoxă, dar asta n-o împiedica din când în când să viziteze Templul Fraților din Bucureşti.

După ceremonia scurtă a botezului, au asistat cu toții la Liturghie, iar în final, l-au invitat pe Popa Sachelarie să guste din bucatele prăznuite de Nuța şi Virina, devenită acum Irina.

-Irina şi Grigore Cărămidaru, sună bine şi adevărat, spuse sec Eduard. Măi băiete, acum eşti în rândul oamenilor. Fii fără grijă, facem şi nunta, dar mai întâi trebuie să-ți dobândeşti actele.

-Nici o grabă naşule, hai să bem şi să ne veselim. Părinte, un pahar de vişinată?

-Bată-vă să vă bată! Cine ar fi crezut acu' ceva timp, că Dumnezeu le va da celor doi moşnegi care stau aici o asemenea familie frumoasă? Parcă vă întinereşte. Hai noroc!

Popa trecea ca un băutor straşnic şi de aceea era plin de înțelegere față de beții satului. Însă pentru alte păcate, nu închidea ochii, după spovedanie, împricinatul avea de tras întru îndreptare.

Pe seară, naşii au plecat, dar nu înainte ca Mihalache să-l poarte pe noul său tovarăş de afaceri prin depozitele de cărămidă.

-Naşule, asta-i şamota făcută de mine şi de băieți. Dă-ți cu părerea şi spune-ne, mergem în continuare mai departe cu ea sau ne oprim?

Anghelescu a întors cărămida pe toate fețele, a ciocănit-o şi a căutat aproape de ureche sunetul făcut. Apoi a luat o alta şi încă una, încercând până-n final, vreo cincizeci de şamote.

-E bine, chiar mai bine decât credeam! Ce-ați făcut? Probabil că Goşu a modificat cuptorul şi acum ține căldura mai bine.

-Ucenicul a căptuşit un cuptor cu trei rânduri de cărămidă, nisip mare de râu şi cărămidă groasă de şamotă, apoi l-a ferecat cu bandă groasă de oțel.

-Ştiam eu că băiatul ăsta se va da pe brazdă. Are multă minte pentru cineva lipsit de carte. Mare păcat, dacă l-aş fi cunoscut de copil, îl trimiteam la şcoli şi azi ar fi ajuns mare om, probabil inginer. Nea Lache, dă-i bătaie, vă trimit un vagon de cărămidă refractară măcinată, fă şamote aşa cum am stabilit. Opriți-vă cât aveți nevoie, restul să ajungă la mine, iar eu vă dau paralele cuvenite.

-Goşu cere şi matrițe pentru teracote, munceşte la cuptorul nou şi a fost la unii să vadă cum se descurcă. Vrea oxizi de cupru, zinc, calciu şi fier, să fabrice smalțul care să acopere teracotele.

-Măi să fie, în curând vom învăța noi de la el. O să-i trimit câte ceva, dar să-l sfătuim s-o ia încet, e treabă complicată cu teracotele pentru sobe. Când vine pentru cununie la Bucureşti, o să-l duc în Odăile, de unde cumpăr sobele. Acolo sunt câțiva meşteri vrednici şi destupați, de la care are ce vedea.

Grete îi spunea Virinei, Ina şi tare-i mai era dragă tânăra care purta o viață în pântec. Țiganca îi luă palma şi o lipi de burta ei, pruncul n-avea pic de astâmpăr şi Angheleasca simțea mişcările micuțului, care parcă dorea să le spună că este aici, aproape.

-Şi cum spuneai fată că ți-a ghicit vrăjitoarea voastră?

Deşi nu era nevoie pentru că spusese istoria de mai multe ori, Nuța a îmboldit-o cu vorba pe Virina, pentru că dorea ca musafira lor să cunoască întreaga poveste a fugii copiilor din şatră.

-Mamaie nu era vrăjitoare, doar avea un pic darul ghicitului. A prevăzut că vom pleca în lume, că ne vom lua şi că vom avea un copil de parte bărbătească, dar nu curând, ci după o vreme. Ne-a mai spus că băiatul o să fie deosebit, va fi plin de har, iar acu' după botezul nostru, cred că o să ajungă popă.

-Ei, nu mai spune, aşa crezi tu? Sunt alte o mie de lucruri foarte importante pe care le poate face. Poate că va fi profesor, inginer, doctor, avocat sau chiar fabricant de cărămizi. Văd că taică-său se pricepe destul de bine. Sau poate muzician, se spune că țiganii au o deprindere aparte pentru muzică.

-Cândva îmi plăcea să dansez, fecioarele mă acompaniau din tamburine, iar galbenii săreau din salbă, pe bărbați îi băgam în boală.

-Acum vei dansa doar pentru bărbatul tău. Dar spune-ne, ce va mai prorocit Mamaie? Nuța era curioasă, pentru că auzea întâia oară aceste lucruri de la cineva implicat direct.

-Pentru binele ei şi al țiganilor, vreau că ultimele vorbe pe care le-am auzit să nu se împlinească. Ne-a spus că a două zi după ce vom fugi, viața ei se va

termina, iar pe ţigani îi aşteaptă o soartă cumplită. Vor fi mutaţi din loc în loc, până vor ajunge la capătul pământului, iar acolo vor pieri cu toţii.

-Să sperăm că n-o să fie aşa. Dar voi aţi ales bine şi trebuie să rămâneţi recunoscători bătrânei. Simt că era un om deosebit, în fiecare rasă de pe pământ găseşti aşa ceva, la fel cum găseşti şi ticăloşi. Dar nu noi suntem chemaţi să-i judecăm, ci Dumnezeu, care o va face după faptele fiecăruia.

-Naşă Grete, sper că noi o să fim judecaţi drept oameni buni, nu dorim răul nimănui. Mama Nuţa m-a învăţat să citesc Scripturile, dar acolo este un pomelnic de blestemăţii...

-...şi de lucruri minunate care trebuie luate drept pilde. Tu eşti o minune Ino, pruncul tău este o minune, sper să fim sănătoşi şi să-l botezăm în toamnă la Biserica Olteni. Oamenii noştri s-au cam întins la băutură şi ne-au cam uitat. Aşa este omul, trece cam iute peste lucrurile cu adevărat importante.

Grete apăsă burta Virinei să-i simtă pruncul. Trecuse şi ea prin această stare, născuse o fetiţă frumuşică, dar cu beteşug. Acum era departe şi îi simţea lipsa mai mult decât observa Eduard. Vlăduţa ei creştea fără mamă, undeva printre străini. Nu erau multe speranţe pentru fetiţă, doctorii îi spusese că nu va împlini doisprezece ani şi va fi moartă. Acum avea zece şi era din ce în ce mai plăpândă. La toamnă, după Botezul copilului celor doi fini, o va întoarce acasă, cel puţin să fie lângă ea până la sfârşit.

Nuţa văzund-o lăcrimând, nu a încercat însă s-o iscodească. Ştia în mare drama femeii acesteea, caldă şi bună ca pâinea lui Dumnezeu şi îi respecta durerea şi dorinţa de a suferi în tăcere.

Cei patru oameni s-au apropiat după vizita făcută la şopru cu cărămizi. Se năduşiseră un pic, afară era cald, luna lui mai era deosebit de călduroasă, iar nopţile asemenea celor de vară.

-Hai să bem câte un *borviz* rece ţinut în puţ, ajunge cu vinul şi ţuica, poate că pişcăturile la limbă o să ne înviореze.

Mihalache a turnat din apa magică şi bulele săreau din pahare în toate părţile, ispitind pe amator să bea dintr-o sorbire tot conţinutul paharului. Aşa şi făcu, apoi a mai turnat un rând tuturor.

-Nuţo, te lăudaşi fa de plăcintele alea cu brânză şi mac. Pune-le fa, oamenilor pe masă.

-Da’ tare amarnic aţi înfometat oameni buni, abia terminarăm praznicul. Popa Sachelarie plecă doar acu’ un ceas jumătate.

-Ne-a înfometat aerul de cărămidărie şi ne-a stârnit o poftă straşnică de pălcinte, din alea d’ale tale.

Întradevăr, plăcintele arătau minunat, aurii pe deasupra, cu strat gros de urdă amestecată cu mărar din belşug şi ornate cu mac. Miroseau a pâine proaspăt scoasă din cuptor şi a lapte pus la smântânit.

-Ia naşă, şi tu fato, copilului tău o să-i facă bine. Luați şi voi căpcăunilor, văd privirile pofticioase pe care le aruncați.

Casa era plină de bună dispoziție, cei doi Angheleşti nu regretau nici o clipă că au venit până aici. Le plăceau bătrânii, le plăceau tinerii, dar cum toate aveau sfârşit, în curând vor trebui să urce în trenul spre Bucureşti.

Nuța le-a pregătit merindea de drum şi câteva din bunătățile pe care le gătise cu acest prilej. Mihalache le-a strecurat în bagajele şi aşa grele, câteva sticle cu țuică de dude şi de prune şi una de vişinată. Eduard nu a plecat până ce nu a purtat încă o discuție cu Goşu referitoare la planurile de viitor în care va fi părtaş cu el.

Ziua se lungise binişor şi au ajuns înainte de lăsarea nopții la gară. Nu mai aveau mult de aşteptat, impiegatul întrebat de sobar, le-a spus că trenul nu avea întârziere.

-Naşule, ajungeți totuşi târziu, cum vă descurcați cu drumul spre casă?

-Sunt birje cu nemiluita în jurul gării, chiar câteva trăsuri care merg cu şoferi, maşini auto le spune, mai nou taxiuri. Aşa că nu ne purtați de grijă.

Drumul însă a fost lung, iar Angheleştii au călcat pragul case, după orele două, trecute de miezul nopții.

Copilul Virinei a dorit să iasă afară cam după sărbătoarea cea mare de Adormire a Sfântei Marii, în pragul toamnei. Atunci îi venise şi sorocul, dar de vreo două săptămâni, tânăra mămică avea dureri din ce în ce mai cumplite. Priceperea moaşei din sat de aducere a copiilor pe lume, în acest caz nu s-a dovedit a fi prea folositoare şi când Goşu a înțeles că n-avea ce-i face, ea spunându-i că probabil mama şi fătul sunt sortiți pieirii, s-a speriat îngrozitor. A ținut sfat cu meşterul Mihalache şi cu Mituş o noapte încheiată, iar spre dimineață a hotărât că trebuia s-o ducă pe Virina la Bucureşti, unde naşii îl vor ajuta s-o interneze la spital, iar doctorii de care auzise că sunt oameni mari, o vor scoate cumva la capăt. Au plecat în aceeaşi dimineață, femeia lui mai avea puteri, deşi cu greu şi le stăpânea. Hurducănelile şaretei de care se temuse atâta, îi făcuseră bine, probabil că plodul se liniştise sau poate că murise. Îşi alungă acest gând funest şi nu-i pomeni femeii sale de acest lucru.

Călătoria cu trenul a durat o veşnicie şi de cum a pus piciorul pe pavajul peronului, i-a mulțumit lui Dumnezeu că au ajuns cu bine. A întrebat un polițai din gară cu ce trebuiau să ajungă pe strada Mircea Vodă, la locuința naşilor. Când se cununaseră şi fuseseră acolo, Angheleştii comandaseră o birjă, dar între timp, lucrătorii Primăriei tăiaseră drum pentru şina de tramvai care cobora spre Schitu Măgureanu şi trecând de-a lungul Cheiului Dâmboviței, urca pe lângă Piața Națiunilor Unite spre Căuzaşi, apoi pe Labirint. Stația unde trebuiau să coboare, era

chiar în dreptul Poştei, la intersecția cu străzile Olteni şi Mircea Vodă, iar tramvaiul în care trebuiau să urce, purta numărul şapte.

De-a lungul drumului, Virina se simțea tot mai rău şi bolborosea continuu:

-Omul meu, nu mă lăsa să mor, dar dacă numai aşa pruncul va trăi, roagă doctorii să mă taie şi să-l scoată viu, chiar dacă eu dusă voi fi. Şi botează-l neîntârziat. Ai grijă de puiul meu!

-Taci fa, femeie! N-o să vă duceți în ceruri nici tu, nici fi'tu, ne vom întoarce toți trei cu bine la Satnoeni şi-l botezăm la Biserica de acolo. Popa Sachelarie o să-l scalde în cristelniță, cu mâinile lui alea mari în care nu se vede cana cu vin.

Câtorva din pasagerii de la clasa doua le-au dat lacrimile, iar taxatoarea mişcată de afecțiunea dintre cei doi, a uitat să ceară celor care se urcau să cumpere bilete.

Au ajuns la destinație pe la orele trei după-amiază şi ajutată de bărbatul ei, Virina a putut păşi încet, până în pragul porții de unde se deschidea drumul către locuința Angheleştilor. Goşu a bătut puternic în uşă, chiar a pomenit cu glas tare numele naşei Grete. Femeia a ieşit speriată la poartă şi s-a schimbat la față când a văzut-o pe fina ei.

-Dar ce-ai pățit fină, arăți de parcă eşti gata să naşti, cât mai ai până la soroc?

-Au trecut câteva zile naşă, Virina o duce rău, de-abia s-a târât până aici. Nu poate să nască şi m-am gândit s-o ducem la spital, poate că doftorii de-acolo îi vor fi de folos. Da' naşu Edi unde-i?

-E plecat la Odăile după teracote de sobă. Ne descurcăm noi cumva. Hai în casă, răcoriți-vă, iar eu îl chem pe doctorul nostru să vină de urgență.

Grete a pus mâna pe telefon şi l-a sunat pe Costel Pitu, medicul care o îngrijise pe Vlăduța. Din fericire, omul nu era plecat de acasă şi locuia destul de aproape. Acesta i-a promis că va fi prezent cât putea de repede.

Revenindu-şi puțin, Goşu a băut apa rece adusă de gazdă şi s-a lipit de femeie, parcă încercând să-i ofere un dram din propria puterea. Virina plângea de durere sau de furie, văzându-şi viața sfârşită. Simțea că moare, din ce în ce durerile o lăsau, iar o amorțeală îi îngheța puțin câte puțin trupul îngroşat de sarcină.

-Maică Precistă, fă măcar ca pruncu' să trăiască, ia-mă, dar dă-i lui zile!

Costel Pitu s-a spălat pe mâini, apoi a pus-o pe femeie să se aşeze în poziția pentru a fi consultată. După câteva mişcări ca la carte, a reuşit să afle cauza pentru care Virina trecea prin aşa chinuri.

-Fătul nu s-a întors, este cu picioarele înainte şi mă tem că n-o pot ajuta. Însă o putem duce la Maternitatea *Caritas*. Acolo este medic mamoş, o somitate, doctorul Coriolan Drâmbă, iar dacă există cineva în stare să-i salveze pe femeie şi

pe copil, el este omul potrivit. Băiete, du-te şi adu o birjă, în colțul străzii staționează câteva. O să ajungem la spital în cinci minute.

Au fost primiți la maternitate direct din Camera de Gardă a spitalului. Costel Pitu lucrase şi el aici cu ani în urmă, iar pe Coriolan îl cunoştea bine, doar îl curățase de multe ori la partidele de *poker* încinse prin case boiereşti. Dacă era un jucător de cărți modest, Coriolan Drâmbă era un medic ginecolog excepțional. Făcea deseori gărzi ca un rezident oarecare, ştia că tot mai era câte ceva de învățat în această meserie imposibilă.

Pentru a doua oară în acea după-amiază, Virina s-a lăsat consultată, simțea un pic de silă atunci când alte mâini decât ale omului ei, o cercetau în locurile femeieşti.

-Mă întreb cum rezistă, altele în locul ei, erau duse de mult. Ştii mămico, am simțit copilul că trăieşte, inima îi bate puternic şi vrea să vină pe lume. Poate că o intervenție cu naştere prin *cezariană* se impune, dar fătul este prea jos şi-l putem pierde. Femeie, vei avea o naştere *pelviană*.

-Te rog dom' doctor, salvează-mi copilul.

-Remarcabil Pitule, femeia este mai puternică decât bărbatul atunci când este vorba de perpetuarea speciei. Dar din păcate, noi nu prea mai avem ce face. Am încercat să-l întorc, dar copilul este prea lung. Doar o minune, asta-i singura ei salvare.

În acel moment, Virina a început să urle de durere. Tot sângele îi fugise din obraji, mâinile şi picioarele au prins a tremura din ce în ce mai tare, iar trupul i-a fost cuprins de convulsii puternice.

-Soră, scoate-l pe bărbatul femeii din cabinet. O să facem o intervenție de urgență, trebuie salvată viața femeii.

Goşu nu protestă, simțea numai o mânie surdă. De ce oare credea în Dumnezeu? Acesta tocmai era pe cale să-i răpească femeia şi copilul. Cel mai mult îl durea că nu putea face nimic, nici măcar nu era lăsat lângă ea. Aşteptă vreme de un ceas, apoi prinse a se da cu capul de pereții de un alb imaculat. Plângea ca un copil, simțind că poate nu-şi va mai revedea femeia vie. A mai trecut iar un ceas, apoi încă unul. Căzut într-un imobilism total, gândurile au prins a lua-o razna. „Dacă ea şi copilul moare, îmi pun capăt zilelor, eu fără femeia mea, nu pot să trăiesc!"

Uşa s-a dat în lături cu violență, iar un brancardier împingea o targă pe rotile cu trupul Virinei. În spate, pe un căruț mai mic, o moaşe ducea un boț de carne, de culoare roşcat-măslinie, care urla cât îl țineau bojogii. Cei doi medici s-au apropiat de Goşu.

-Tocmai s-a petrecut minunea omule! Femeia ta a intrat în travaliul real, noi nu mai puteam face nimic decât s-o asistăm şi s-o încurajăm, dar copilul s-a întors de la sine, fără ajutor dinafară şi a putut veni pe lume teafăr şi nevătămat. Cred că

acolo în uter s-a întâmplat ceva, n-aş putea spune ce, doar Dumnezeu ştie. Cu adevărat au fost chinurile naşterii! Practic medicina de douăzeci şi cinci de ani, dar aşa ceva n-am văzut până acum.

Tânărul ar fi vrut să meargă după Virina, dar cei doi medici s-au interpus între liftul care o ducea la etaj şi el.

-Las-o să-şi revină! Îi trebuie odihnă şi linişte, măcar o zi. O singură minune azi cred că este îndeajuns. Trebuie să-ți dau o veste proastă omule, femeia ta nu mai poate avea copii. Uterul ei este prea strâmt şi asta este cauza pentru care s-a chinuit aşa. O nouă sarcină şi o altă naştere, ar putea-o ucide.

-Dar copilul?-întrebă, trezindu-se parcă dintr-un vis, el este bine?

-Şi încă cum! În primul rând să ştii că este băiat. Felicitări omule! În al doilea rând la o examinare preliminară totul este bine cu excepția unui defect la urechea interioară stângă. N-a răspuns la stimuli, dar nu trebuie să-ți faci griji, se întâmplă câteodată. Asta nu înseamnă că va fi surd, trebuie numai să audă cât mai mult zgomot, dacă se poate muzică. În rest, ai un copil de nota zece. Pitule, tu ce părere ai?

-Cred că ar trebuie ca Goşu să meargă acasă, să se odihnească şi vom reveni mâine, când femeia lui se va întrema.

-Valea de aici, eroule! Am treabă de nu mai răzbesc, nu vezi câte borțoase am pe cap?

-Mulțumesc, mulțumesc din suflet şi să vă dea Dumnezeu sănătate domnilor doctori, mi-ați scăpat femeia şi copilul de la moarte.

Făcând un gest de lehamite, doctorul Coriolan Drâmbă a dispărut după o uşă, lăsând în urma lui, un vag iz de dezinfectant.

-E un medic bun, dar un pic încrezut, oricum meritul principal că s-a sfârşit cu bine îl are femeia şi copilul. Stai liniştit, e bine, în trei zile îi externăm. Acum, hai s-o luăm pe jos acasă, probabil că Grete şi Edi sunt neliniştiți şi ne aşteaptă cu veşti. Tu trebuie să mănânci şi să te odihneşti, cât ai fi de tânăr, oboseala şi emoțiile te pot doborî şi cazi la pat bolnav când te aştepți mai puțin.

Se înserase, luminile de pe străzi s-au aprins şi zăpuşala de peste zi a trecut. O maşină cu stropitoare a Primăriei, udase pavajul de piatră cubică şi din când în când, un alt bolid pe patru roți, trecea zgomotos pe lângă ei.

-Acum douăzeci de ani, înainte de Marele Război, doar birjele şi câte o căruță cu marfă, camion de la brutărie sau a vreunui precupeț, tulburau liniştea nopții. Azi trec tot mai multe maşini, peste alți douăzeci de ani, cine ştie!

Dar Goşu nu-l mai asculta, cuvintele doctorului Pitu îi treceau pe lângă urechi. Toată făptura lui era departe, lângă Virina şi noul născut. Mâine, cu siguranță că va sta lângă ei cât va putea de mult. Nici o putere nu va reuşi să-i despartă.

Au ajuns în fața locuinței Angheleştilor şi au văzut-o pe Grete care ieşise la poartă discutând cu o cunoştință.

-Bună seara doamnelor şi sărut mânuşițele!

-Uite Gabi, au apărut eroii noştri, după figurile voastre cred că sărmana fată a născut cu bine.

-S-a chinuit un pic, dar până la urmă a născut un băiețel minunat.

-Ți-am spus eu madam Anghelescu, s-a născut sub zodia Maicii Domnului, cum să se piardă amândoi?

-Madam Sârbu, zodie, nezodie, fata se chinuia şi am crezut că o pierdem.

Medicul familiei a considerat necesar să intervină.

-Bine că bărbatul ei a fost inspirat şi a venit cu ea în capitală. Probabil că ar fi născut şi acolo, dar aici au primit îngrijiri după, iar pericolele de infecție au fost înlăturate. De altfel, fata nu avea febră şi a căzut imediat într-un somn profund.

-Vai dragă, am uitat să fac prezentările. Băiatul ăsta este finul nostru, îl cheamă Grigore Cărămidaru, dar i se spune Goşu. Femeia lui care tocmai a născut se numeşte Irina, noi îi spunem Ina, dar el Virina, aşa i-au spus ai ei. Dânsa este madam Gabriela Sârbu, prietena şi vecina noastră.

-Sunt Gabi, puteți să-mi spuneți aşa.

Timid, Goşu îi strânse mâna de culoarea marmurei albe, pe care femeia i-a întins-o din obişnuință, cu intenția de a fi sărutată. Apoi şi-a dat seama că omul din fața ei era din altă categorie socială, a celor fără educație şi maniere prețioase.

-Iartă-l Gabi, abia dacă ştie pe ce lume se află, cu nevasta lehuză şi abia venit a doua oară aici. Cred că finul meu este puțin cam năucit.

-Are la rândul său nevoie de hrană şi odihnă, azi a făcut un adevărat tur de forță, spuse doctorul Pitu.

-Hai în casă fine, să-i dăm lui naşul Edi vestea cea bună. Noapte bună Gabi!

-Noapte bună Grete! Şi tinere, fruntea sus! Ne mai vedem în curând, la botez!

S-a perpelit până la ziuă, apoi a reuşit să ațipească, dar chinurile nu i-au lăsat o clipă de linişte. Spre dimineață s-a trezit mai obosit decât înainte de culcare. A sărit din patul improvizat de Grete pe marchiza de vară plină de ghivece cu petunii, begonii şi muşcate, majoritatea înflorite. A ieşit în curte şi s-a stropit cu apă rece şi proaspătă de la cişmeaua de lângă răsadurile cu legume. Apoi a stat pe o băncuță, aşteptând ca boierii să se trezească.

-Hei, fine, ce te-ai trezit înainte ca păsările să iasă din coteț la ciugulit?

-N-am somn jupâne, mi-e dor de femeia mea. De când ne-am luat, n-am fost despărțiți niciodată atâta vreme.

-O jumătate de zi? Nu-i mare lucru. Nen'tu Mihalache, te lua la muncă în luncă o zi întreagă, mai mult decât a trecut de ieri seară până azi. Atunci puteai răbda.

-Virina venea la prânz cu de-ale gurii şi pe deasupra mai trăgeam la umbră câte un somn împreună cam un ceas.

-Lasă, pe la opt pleci cu Grete la spital şi o să-i vedeți, pe Ina şi pe copil. Ați ales ce nume vreți să-i dați?

-Drept să-ți spun jupâne, nu m-am gândit, mai întâi să-i văd sănătoşi pe amândoi lângă mine şi apoi vom chibzui împreună.

-Eu trebuie să iau drumul Ploieştilor, azi ajung iar la Odăile. Păcătoşii ăia de-acolo îmi trimit sobele cu beteşuguri. Teracota crapă în mâinile meşterilor mei sobari şi paguba este mare, mai mare decât pot s-o duc. Eu cred că argila e proastă, nu ştiu de unde o iau, dar nu e de loc bine.

Goşu a realizat că Eduard Anghelescu era prea preocupat de problemele lui ca să-i pricinuiască şi el dureri de cap. Avea şi ceva bănuți să plătească spitalizarea şi îngrijirea Virinei, îi ținea într-un colț de batistă, aşa cum văzuse la Mamaie.

Stăpâna casei se trezise, şi, aşa cum făcea în fiecare dimineață, timp de o jumătate de oră s-a ocupat de flori şi grădină, curățind şi stropind răsadurile sau plantele din ghivece. Apoi a intrat în bucătărie, încropind un mic dejun frugal şi cafelele obişnuite.

-Lui Edi îi place în timp ce-şi bea cafeaua să răsfoiască gazeta pe care o găsim dimineața în căsuța poştală de la poartă. Cafeaua o fac după rețeta mamei mele, o boabă de năut la patru boabe de cafea, cam trei măsuri pentru fiecare ceşcuță, toate măcinate proaspăt, cu praf de sare şi fierte în apă clocotită, nu mai mult de un minut, la spirtieră.

-Fine, la noi se bea cea mai bună cafea din Capitală.

-Ți-am spus eu, pe soțul meu l-am nărăvit chiar din vremea când mă curta, mama spunea că s-a îndrăgostit de cafeaua mea înainte, apoi de mine.

Au râs amândoi încercând să abată atenția lui Goşu de la gândurile negre care-l bântuiau. Abia se atinsese de omleta cu şuncă afumată şi bulgării sfărâmați de brânză telemea presărați deasupra. A muşcă un dumicat dintr-o chiflă rumenă, a gustat din roşia grasă şi castravetele presărat cu sare. Din cafea abia dacă a sorbit o gură, nu-i prea plăcea gustul. Nuța dimineață, le fierbea ceai din iasomie şi muşețel, dar la licoarea neagră nu simțea deloc aroma cu care se obişnuise. Totuşi, nu se putu abține să admire cât era de frumos în gospodăria soților Anghelescu. Domnea ordinea toate fiind puse la punct, deşi casa şi acareturile depăşau orice închipuire. Încă de la nuntă, naşul Edi îşi purtase finii prin toată casa, lăudând-o pe Grete pentru modul gospodăresc, tipic german, prin care o întreținea.

-Neamțu' tot neamț, şi peticit în cur arată mai bine ca românul, îi plăcea să spună ironizând-o şi flatându-şi în acelaşi timp soția.

Au ajuns la spital de dimineață, dar au trebuit să aştepte trecerea vizitei medicilor. Grete care ştia ce înseamnă femeia lehuză, pregătise din ajun câteva prăjiturele uşoare cu prune proaspete şi miez de nucă, un borcan cu supă din piept

de pasăre şi legume, o sticlă de un litru cu limonadă. Goşu înhăţase câteva flori din grădina femeii, din care încropise la repezeală un buchet. Acum aşteptau cuminţi pe o banchetă a sălii de aşteptare, să fie chemaţi.

O moaşă a intrat cu catastiful în mână şi s-a proţăpit în faţa tuturor plină de importanţa funcţiei.

-Vă rog, un pic de atenţie. Am să strig numele din registru, rudele bolnavului trebuie să iasă în faţă şi vom hotărî dacă puteţi merge cu toţii la vizită. Oficial, fiecare pacient are dreptul să primească doi vizitatori odată.

Pentru că numele Virinei nu figura în scriptele moaşei, Goşu a simţit că-i fuge pământul de sub picioare.

-Rămâi calm fine, spune-mi duduie, Cărămidaru Irina, de ce nu figurează pe listă?

-M-aţi auzit pe mine rostind acest nume? Nici măcar nu este internată la noi. Uite, mai am alţi doi pacienţi din care unul trage să moară, iar celălalt e în comă. În rest, i-am strigat pe toţi.

-Trebuie să fie undeva o încurcătură moaşă, femeia lui a fost adusă ieri, a născut, iar azi trebuie să-şi fi revenit.

-Eu am intrat în gardă dimineaţa, lehuza voastră s-ar putea să nu fie trecută în catastif, aveţi răbdare, o să mă interesez.

O altă oră de chin, şi, spre surpriza amândurora, moaşa s-a întors cu Virina în persoană. Deşi se ţinea de pântec, fata se prezenta cu mult mai bine decât ieri, culoarea rozalie îi revenise în obraji şi mai ales era veselă. Îşi îmbrăţişă mai întâi bărbatul, apoi şi pe Grete.

-L-am văzut, e aşa frumos puiul meu!

-Toţi copiii sunt frumoşi fetiţo, i-o reteză moaşa cea posacă.

-Dar al nostru este deosebit. Putem să-l vedem?-o întrebă Grete.

-Nu mai aveţi răbdare până-l externăm? Fie, veniţi cu mine, norocul vostru că vă plac.

Micuţul dormea într-un coşuleţ, dar Goşu nu l-a putut atinge, politica spitalului interzicea ca nou-născuţii să fie luaţi în braţe de altcineva decât de mamele lor şi cadrele medicale. Au stat acolo zece minute, admirându-l în tăcere, apoi Virina simţind o sfârşeală, a fost nevoită să iasă din creşă şi să se aşezepe patul ei din salon.

-Fină, cred că ar trebui să îmbuci câte ceva. Uite ce ţi-am adus!

Au mai rămas şi au văzut-o pe Virina alăptându-şi pruncul. Era o privelişte minunată, ca din tablourile cu madone şi prunci văzute de soţii Anghelescu în călătoriile făcute prin Italia, numai că lehuza nu era fecioară şi avea pielea închisă la culoare, iar copilul era perfect.

I-au externat pe amândoi după încă două zile, dar înainte, consultându-se amândoi doctori, Costel Pitu şi Coriolan Drâmbă, au ajuns la concluzia că ar fi

oportun să-i mai țină sub observație cel puțin o lună, pe lehuză şi pe noul-născut. Bineînțeles că Grete a fost de acord să le dea locuință şi masă soților Cărămidaru, iar pentru Eduard, a fost un bun prilej să-şi care finul tocmai la Odăile, locul de unde cumpăra teracotele pentru sobă.

-Goşule, iată un moment bun pentru tine să vezi îndeaproape cum se realizează adevărata ceramică. Acolo sunt cei mai buni meşteri, au tradiție de peste o sută de ani. Tata şi bunicul, amândoi, cumpărau din Odăile sobele.

Dacă ar fi fost după el, tânărul şi-ar fi luat femeia şi pruncul, zbughind-o spre Satnoieni, îi era dor de meşterul Lache, de Nuța şi de Mituş. În acele zile, acolo era cea mai multă nevoie de brațele sale. Se întuneca mai devreme şi se răcise puțin, era tocmai vremea potrivită pentru arderea cărămizilor de calitate. În magaziile jupânului Edi văzuse o serie de şamote fabricate în diferite locuri, dar nici una nu se compara cu a lor. Zâmbi, cine ar fi crezut că din mâna lui putea ieşi aşa ceva? Doar ta'su Lele îi spuse cândva, pe vremea când nu era decât un băiețandru, că avea mâini măiastre.

-Hai fine, că întârziem! Camionul nu ne aşteaptă, trebuie să ajungem în cinci minute la depozitul din gura Dudeştiului.

Eduard Anghelescu cumpărase cu numai un an în urmă o minunăție de maşină americană. Goşu care învățase literele, a citit pe botul maşinii cele trei litere, *GMC*.

-Băiete, ai în față un Chevrolet ultimul tip. M-a costat o căruță de bani, ce spun, poate două, dar crede-mă, fiecare leuț a fost folosit cu folos. Merită să ai aşa ceva. Avem amândoi loc în cabină lângă şofer. O să batem drum lung, un ceas jumătate dus şi alte două jumătate la întors. Avem timp să vorbim şi să-ți explic de rostul tău lângă mine.

Platforma camionului nu era goală, Anghelescu le ducea furnizorilor săi de teracote diferite lucruri pe care nu le găseau prin Odăile. Coloniale, zaharicale, stambe şi etamine, până şi lânică de toate culorile, ace şi mosoare cu ațe.

-Nu strică să facem şi puțină negustorie acolo. Am cumpărat *en gros*, adică de-a valma şi le vând acolo *en detail*, adică la bucată. Scot un profit mic, dar cu care îmi acopăr transportul şi leafa şoferului. Nu-i jupoi de piele pe bieții oameni, trăiesc şi ei ca mulți români, de pe o zi pe alta, dar se bucură că facem trocul, de la cei mai mulți dintre ei cumpăr teracotele. Socră'miu din Miercurea Sibiului are o prăvălie cu de toate. Am stat cu Grete la el doi ani când am fost certat cu ai mei care n-o acceptau de loc pe săsoaică. L-am ajutat în magazin şi am învățat multe. Asta vreau şi eu de la tine, cască ochii şi învață, locul tău este aici, lângă mine. Vreau să te opresc în Capitală, am nevoie de un om priceput şi de încredere, extind afacerea. Oamenii îşi fac locuințe mari, au nevoie de sobe mai multe şi mai trainice.

Rămas fără cuvinte, după toată ardoarea pusă de sobar în favoarea ideilor sale, Goşu a ştiut doar un lucru, îi trebuia mai multă vreme să cumpănească. O să-i

ceară părerea femeii sale şi mai ştia ceva, amândoi nu erau obişnuiți cu hărmălaia şi puhoiul de oameni din marele oraş. Poate că le pria mai bine aerul de țară şi mai erau acolo oamenii aceia la care țineau aşa de mult.

-Ştiu că ți-e greu să te hotărăşti, chiar acum simți că aş fi un mare ticălos dacă te-aş fura lui nea Lache. O să mergem împreună şi o să discutăm cu el. Stabilirea ta, femeii şi copilului tău în oraş, nu este aşa de simplă, vă trebuie o casă unde să locuiți, nu o dărăpănătură, ci una cu toate acareturile. Puteți sta la noi o vreme, dar tu Goşule, ai familia ta. Fine, nu ne grăbim, sunteți tineri şi aveți toată vremea din lume să alegeți.

-Vreau să văd cuptoarele pentru teracotă din Odăile, poate încropesc ceva la Caracuda, în luncă.

-Cuptoarele acelea sunt lucru mare băiete, trebuie să controlezi perfect căldura pentru a da culoarea care o doreşti. Pregătirea lutului, argilei de teracotă, sunt lucruri gingaşe. În ultima vreme, oamenii mei de-acolo parcă au pierdut îndemânarea, se întâmplă ceva.

Au mai vorbit pe drum, pe tot parcursul călătoriei, iar şoferul a fumat trei țigări. De pe şoseaua principală asfaltată, camionul a cotit-o spre stânga în dreptul Puchenilor şi dintr-o dată, parcă au intrat într-o altă lume. Drumeagul îngust era plin de praf şi de localnici care ieşiseră la porți, etalându-şi produsele: coşuri din răchită împletită, papornițe şi rogojini din papură uscată.

-Aici e țara lui *Papură Vodă*, care nu face teracotă cahle, împleteşte la coşuri, remarcă dintr-o dată acid, şoferul.

-Trebuie să mănânce cu toții o pâine, nu rămase dator Eduard, şi-apoi nu fură banii mei, ai tăi sau ai celorlalți.

Camionul a stopat în fața unei case modeste, iar un bărbat şi o femeie, amândoi între două vârste, negricioşi şi plinuți, s-au grăbit să le deschidă poarta din blană tare care se vedea de la o poştă că este nouă şi montată recent.

-Să trăieşti coane Eduard, sărutați-aş mânuşițele fine de boier. Te aşteptăm cam de multişor, tocmai am scos ultimul cuptor cu cahle.

-Să vă dea bunul Dumnezeu sănătate, prieteni! Am ajuns când am putut, am avut mari necazuri cu marfa cumpărată acum două săptămâni, meşterii mei o lucrează greu, se sparge una, două.

-Nu ne vine a crede boierule, avem cele mai bune teracote din sat, marfă super a ’ntâia.

-Şi voi, şi ceilalți, vă grăbiți să scoateți marfă multă, dar dacă se mai întâmpla câte odată să se spargă vreo teracotă aiurea, în ultima vreme, se sparg cam prea multe. Faceți ceva sau altfel închidem prăvălia şi o mutăm spre nemți.

-Ei sunt scumpi boierule!

-Scumpi, dar au calitate şi sunt expeditivi. Hai să verificăm ce ispravă ați făcut acum. Dar înainte, face-ți cunoştință cu omul meu, Grigore „Goşu“

Cărămidaru, iar tu băiete, iată unii dintre furnizorii mei, Lică şi Smaranda Colceag. De la ei cumpăr teracotă cam de patru ani.

Femeia lui Lică se apropie de musafiri, poftindu-i să guste din plăcintele care le copsese de curând.

-Înainte, luați câte-o îmbucătură, că ați fi obosiți după atâta drum.

Goşu a gustat dintr-o bucată dulce, semăna foarte mult cu plăcintele făcute de Nuța, numai că în loc de vişină sau caisă erau afine. Însă ardea de nerăbdare să vadă locul unde-şi câştigau traiul oamenii de aici.

-Cum sunt cuptoarele voastre şi cu ce le căptuşiți?

-Bravo fecior, te pricepi la cuptoare, ai ars vreodată în ele pământuri?

-Nu prea, cu arsul mai puțin, doar o țâră, dar ştiu cum se fac.

-Chiar mai mult, completă Eduard, băiatul ăsta face cuptoare ca nimeni altul, singur şi fără să fi văzut la careva. Unchieşul său, unu, Mihalache din Satnoieni, mare meşter în cărămidărie din pământ ars, l-a luat la el cam cu ceva timp în urmă şi băiatul ăsta i-a clădit două cuptoare a întâia, din care într-unul, arde cărămidă de şamotă.

Lică se uită cu alți ochi la tânărul pe care-l subestimase cu câteva minute mai înainte.

-Da' poftiți, marfa vă aşteaptă!

În dreptul unei magazii, Smaranda a dat porțile într-o parte şi musafirii au observat nouă grămezi acoperite cu rogojini.

-Iată Goşule, rogojinile au şi ele un rost, iar oamenii locului îl ştiu foarte bine.

-Poate că ar fi bine pentru şofer să vadă asta, spuse tânărul.

-Ăla doarme dus, cu mâinile pe colac, glumi sobarul.

Lică a descoperit prima grămadă.

-Aici este cea mai simplă sobă, oamenii care-o clădesc îi spun *standard*, pe şapte rânduri, de la cinci la nouă fumuri. Intră în ea, douăzeci şi opt plăci mari, opt plăci mici, astea sunt cahlele, un medalion sau chiar două, douăzeci şi opt colțuri mari şi şase mici, burlanul şi două capace. Ia băiete o cahlă în mână, curaj, nu te muşcă!

Edi a completat vorbele meşterului teracotar.

-Dacă dorim o sobă anume, ieşită din standardele normale, mă tocmesc separat nea Lică, pentru materialele suplimentare.

Goşu apucă cahla de deasupra, cu grijă, să nu dărâme stiva. Fața ei era de culoarea cafelei cu lapte, în jocuri şi ape de nuanțe spre cafeniu închis. A simțit căldura ce o degaja încă, se vedea că fusese scoasă din cuptor de puțină vreme.

-Ciocăneşte-o şi ascult-o! Are sunet cristalin, e bună, sună dogit, pune-o deoparte, o schimbăm cu alta.

-Şi cu cele rele ce faci?

-S-or găsi oameni mai săraci să le cumpere. Aici nu se aruncă nimic, e multă sudoare băgată în ele.

Le-a trebuit cam trei ore să verifice toate cele nouă stive. Au luat fiecare teracotă la mână şi au ciocănit-o, într-un final Eduard Anghelescu s-a declarat satisfăcut şi a trecut la tocmeală. Dorea să cumpere toată marfă, şapte sobe şi două şeminee. Asupra celor din urmă nu s-au putut pune de acord. Erau complet albe, cu smalț strălucitor ca laptele, foarte scump din cauza dificultății obținerii oxidului de titan. Eduard, aproape că dorea să abandoneze negocierea, Lică îi cerea prea mult şi sobarul nu era dispus să-i accepte prețul.

Între timp, Smaranda l-a dus pe tânăr la cele două cuptoare, după ce se abătuseră înainte în atelierul de formare. Cuptorul din apropierea uşii, era destul de rece, aşa că Goşu a putut să-l studieze îndeaproape. A observat crăpăturile mari şi armătură din *platband* mâncată în destule locuri. Pierdea căldură prețioasă, pentru că nici şamotele nu erau dintre cele mai bune. Mintea lui a găsit aproape imediat hiba, cahlele din apropierea pereților erau cele necorespunzătoare, cu oarecari modificări, puteau reduce daunele.

I-a găsit pe cei doi, meşter teracotar şi sobar, în plină polemică. Eduard, chiar era gata să dea semnalul plecării, iar Lică încerca să-i schimbe voința.

-Naşule, cuptoarele sunt pricina stricăciunilor. Dacă le repară, evită să compromită teracota.

-Ce tot spui acolo, băiete? Cu mâna mea le dreg, după fiecare tură.

-O faci meştere Lică, dar o faci rău, îl dojeni Eduard.

-Şi cărămida de şamotă e dusă, iar armătura de fier, e roasă de rugină.

Omul a căzut pe gânduri, amândoi oaspeții săi nu mai pomeneau de teracote ci de cuptoare.

-Şi ştiți voi cum le-aş putea drege mai bine fără să le stric?

-Ei bine, cred că da, însă te va costa. Nu-ți face griji, vom găsi un mod ca să ne înțelegem. Tu socoteşte cât ai câştiga dacă eviți daunele, iar costul reparației lasă-l în seama mea. Fă un preț corect sobelor şi începe cu alea două şeminee, iar eu îți promit că într-o lună, reparăm ambele cuptoare.

-Avem o înțelegere boierule, femeie, adu fa vinul ăla pus la rece. Şi pregăteşte alea două sticle pentru boieroaică? Iar tu Pandele, nu sta, se adresă unui puştan aciuait pe bătătura lui, adu-ți frații şi încărcați camionul!

-Iată cum facem, comand şamotă la meşterul Mihalache, iar peste o săptămână vin aici cu Goşu şi cu restul materialelor. El rămâne la tine şi-ți drege cuptoarele, iar eu plec la Bucureşti cu marfa. Îl ții pe casă şi pe mâncare. Nu-ți fă griji, băiatul meu nu e nici mofturos şi nici bețiv, pe deasupra e harnic nevoie mare, ai să te convingi. Interesul meu este şi al tău, să termine cât mai repede treaba. Vine sezonul şi nu este prea lung, acu' intrăm în iarnă.

Spre seară, au pornit cu camionul atârnând greu, dar motorul puternic torcea blând ca o pisică. Au lăsat maşina şi încărcătura la depozitul din Vitan şi s-au întors amândoi acasă. Grete le-a preparat cu boilerul din baie apă caldă ca să se curețe de prafurile drumurilor, apoi primeniți, s-au aşezat la masa de pe marchiză. Afară luna strălucea în bezna orelor târzii, alături de miliardele de stele surori, fiicele cerului. Din salon se auzea o melodie duioasă şi stranie în acelaşi timp, care se încadra perfect cu ambianța nopții de sfârşit de vară.

-E Grete, cântă la pian acea melodie pe care o îndrăgeşte atât de mult. Se intitulează *Clar de Lună*, îți place nu-i aşa?

-Cântă minunat naşa, dar aş dori să-mi văd femeia şi copilul.

-Sunt în salon, lângă Grete, iar sugarul doarme dus.

Goşu îşi îmbrățişă femeia şi atunci a observat că atât ea cât şi naşa, plânseseră.

-Ce s-a întâmplat, de ce sunteți înlăcrimate?-le întrebă Eduard.

-Edi, scumpa noastră fetiță, Vlăduța, nu mai este! A murit sărmana printre străini, departe de noi. Acum două ore am primit o telegramă din Italia în care se spune că a murit ieri, la orele serii, într-un pat din spitalul Mânăstirii *Santa Maria di Fiore*. Mâine plec s-o aduc, vreau s-o înmormântăm în cripta familiei noastre, să fie sărăcuța măcar moartă aproape de noi. Cel puțin dacă ne-a luat-o Dumnezeu, ne oferă pe copilul ăsta, al Inei şi al lui Goşu.

-Pe care mata naşă ai să-l botezi şi ai să-i spui Vlad, ca să ne amintim de fata voastră, îşi suspină vorbele printre lacrimi Virina.

-Vlad Cărămidaru, nu sună tocmai rău pentru puiul nostru, iar nouă, poate aşa ne-a fost dat, să ne stabilim pentru totdeauna în acest oraş.

Goşu subliniase într-adevăr, ceea ce gândeau cu toții.

●

-Ştii copile, pianul are câteva reguli stricte. Nu te aşezi în fața lui înainte să te speli pe mâini cu săpun şi periuță. Trebuie să-ți alegi un loc potrivit, să adopți o poziție potrivită şi comodă în acelaşi timp şi să înlemneşti cu fundul pe scaun. Orice fâțâială, compromite interpretarea. Şi toate astea, trebuie făcute cât mai natural cu putință, insezizabil pentru cei care te urmăresc. Nu te teme, vei ajunge cu timpul să ştii şi singur ce ținută să adopți.

Astfel îl bătea la cap de fiecare dată Moritz, uitând că Vlăduț nu împlinise încă nici vârsta care l-ar fi făcut apt pentru şcoală. Grete îi spunea că omul este „un biet bătrân, care se ramolise înainte de vreme, nefericit şi sărac lipit, dar care iubea muzica şi pe oamenii ei”. Erau vorbe frumoase, dar pe care Vlad nu le înțelegea, în schimb căuta să-l imite pe Moritz, măcar în privința modurilor cum ataca bucățile muzicale. Oricum, învățase să citească de trei ani. Literele, cifrele şi notele de pe portative, n-aveau taine pentru el. Evoluase, chiar avea unele

cunoştinţe muzicale pe care alţii le-ar fi înţeles mult mai târziu. Dar el nu era croit ca ei, ci dintr-un material mult mai valoros, iar bătrânul evreu îşi dăduse perfect seama de asta.

-Vlăduţule, îi spuse cu vocea răguşită, eşti mic de statură şi deocamdată n-ajungi la pedale, iar acolo este sufletul pianului. Dar te asigur, cândva vei ajunge, iar de aici mai departe, nimic nu te va mai opri şi nimeni nu-ţi va mai sta în cale. Ai să faci o mare carieră şi ai să mă răzbuni pe mine, biet smintit, care am ales plăcerea în locul Muzei.

În fiecare săptămână, băiatul măsura distanţa de la vârful pantofului la blestematele de pedale şi necăjit pentru că nu obseva vreo micşorare vizibilă, se plângea Gretei.

-Năşico, ce să fac? Piciorul nu creşte mai repede şi n-o să ajung niciodată la pedale, iar profesorul o să fie dezamăgit că nu dau suflet pianului.

Grete râdea în sinea ei de naivitatea copilului, dulce şi suav ca un boboc de bujor din grădina ei la început de vară. Apoi îşi ruga pe soţiorul Edi, să-i dea bani ca să meargă împreună cu finuţul să-i cumpere din Lipscani un rând de haine şi de încălţări. Îi lua pantofi de lac, mai mari cu două numere decât cei uzuali, şi, ajunşi acasă, îl aşeza încălţat în faţa pianului, apoi măsurau împreună distanţa de la bombeuri, la pedale.

-Vezi, eşti cu doi centimetri mai aproape şi peste un an, le vei atinge, te pot asigura, pe cuvânt de săsoaică.

Vlad când auzea „sâsâiala" femeii, nu mai putea de râs şi era bucuros toată săptămâna, iar Virina nu ştia dacă era din cauza creşterii „piciorului" sau a vorbei peltice a naşei Grete.

A doua parte

Era început de iunie, luna când toţi teii Bucureştilor parfumau străzile cu mirosul dulce amăgitor, care-i ameţeau la început, apoi îi îmbătau pe îndrăgostiţii care se sărutau adăpostiţi pe o bancă, feriţi bine de ochii celor indiscreţi.

Într-o curte, aflată cam la două imobile distanţă de reşedinţa soţilor Anghelescu, locuiau cam de trei ani Cărămidarii, Virina şi Goşu, împreună cu fiul Vlăduţ, aproape de sorocul împlinirii frumoasei vârste de patru ani. Eduard îşi folosise toată influenţa şi puterea de convingere pentru a-l face pe proprietarul grupului de imobile de la acea adresă, să-i primească drept chiriaşi pe cei doi fini ai săi. Dacă la început omul nu fusese de acord, culoarea pielii îi trăda pe virtualii chiriaşi drept ţigani, după câteva luni, optica lui se schimbase cu o sută optzeci de grade. Trei luni i-au ţinut în gazdă Angheleştii, Goşu fusese mai mult plecat în

Odăile, unde reparase o sumedenie de cuptoare şi construise câteva noi. Oamenii de acolo chiar îl strigau „meştere”, ceea ce-l flata şi îi dădea curaj. A mai poposit cu femeia şi copilul în primăvara următoare la Satnoieni, unde le-a construit lui Nea Lache şi ucenicului său Mituş, un cuptor pentru cahle de teracotă. Eduard Anghelescu le-a dăruit formele şi oxizi de zinc pentru colorarea smalțului. Prima şarjă a scos-o chiar Goşu, acum el devenise din ucenic, profesor.

Mituş, fostul Drulă, dar cu care rămăsese prieten pe viață, tocmai era pe punctul de a se căsători cu sora cea mai mare a lui Călin Cuza, o femeie care se despărțise de primul bărbat. După ce alergase codanele precum fata Poştariului, Mituş se alesese cu o poamă coaptă. Era bine şi aşa, mai ales că nea Lache punea deoparte cărămizi pentru o casă nouă şi mare.

La întoarcerea în Bucureşti, Virina şi Goşu s-au bucurat de o mare surpriză. Angheleştii, împreună cu Mişu şi Feica Blumfeld, proprietarii casei mult dorite, s-au pus în fine de acord şi au renovat două camere, o bucătărie şi un grup sanitar, iar Eduard a dăruit o garnitură de mobilă nouă şi câteva piese mai vechi scoase de prin magaziile unde le ținuse pe motivul lipsei de spațiu. Erau piese cu adevărat valoroase, cărora le alăturase două covoare mari de iută, o maşină de gătit cu lemne şi câteva perdele țesute de mâna Gretei, care completau nevoile noilor locatari, gata să-şi înceapă viața pe cont propriu.

Un tei bătrân ținea umbră întregii curți, iar Feica împreună cu Grete, stăteau pe o bancă la o cafea şi la o porție de bârfă.

-Ona, fata lui Gabi, tocmai a înhățat mâna unui magistrat. Umblă zvonul în mahala că ar fi lăsat-o grea.

-Eu nu cred că Gabi ar spune nu la o asemenea partidă. Fata nu este tocmai o sărăntoacă, mă’sa şi ta’su au casă mare şi frumoasă, țin şi ceva biştari în bancă.

-Mă tem că după toate crizele astea, banii s-au cam dus. Mişu al meu, n-a primit pensia de veteran în ultimele două luni, cică sunt curbe de sacrificiu.

-Vai madam Feica, conu’ Mişu a luptat pe front pentru Reîntregire, a fost rănit, are piciorul țeapăn, cum îi poate uita patria pe asemenea oameni?

-Nu mă plâng, avem casele astea de la care încasăm chirii lunare, Mişu are atelierul de tipografie din fața curții, ne descurcăm, pe alții să-i plângem. Dar să revenim la Ona, l-am văzut pe băiatul ei, chipeş om...

-Dar cam tomnatec!

-Dă-o naibii de vârstă, este substitut de procuror, mâine poimâine ajunge judecător. Îl cheamă Jean, am auzit-o strigându-l aşa.

-Ona şi Jean, chiar că au nimerit-o, dar nici cu ai noştri nu îmi este ruşine. Copiii sosesc azi. Habar n-au ce surpriză le-am pregătit. Mi-e dor de Vlăduț de mor.

-Parcă ar fi al tău Grete, atât de mult ții la el.

-Lasă că ai să vezi şi tu, când ai să te joci cu puştiulică.

-Sunt sătulă de copii mici, norocul meu este că ai mei au crescut mari, Sol şi Peppi merg la şcoală, sunt acolo mai toată ziua.

-Ai copii buni madam Feica, să vă dea Dumnezeu sănătate la toți!

-Şi dumneavoastră madam Grete, şi dumneavoastră!

Cei trei, Goşu, Virina şi Vlăduț, au fost duşi direct la noua locuință. Eduard tăcuse chitic, păstrând secretul până-n ultima clipă şi-i conducându-i spre mirarea lor, în casa la care doar visaseră.

-Fine, ți-am promis ceva şi este datoria naşului să se îngrijească de fiul său spiritual. Împreună cu Mişulică am pus țara la cale, ne-am dat de trei ori peste cap, şi, precum năzdrăvanul din poveste sau scamatorul de la bâlci, am scos casa din pălărie. Ai aici aproape tot ce-ți trebuie pentru început, mai departe depinde numai de tine să vrei mai mult. Vrednic te ştim, femeia ta de asemenea. Oricum, noi te ajutăm şi pe viitor.

-Domnule Goşu, interveni şi Mişu Blumfeld, prietenul meu Edi a garantat că dumneata şi soția dumitale veți fi cei mai corecți chiriaşi. Vă ştiu de ceva timp şi toate acestea sper să nu se schimbe în rău. Vin vremuri triste şi nu dorim să avem printre noi un turbulent, nouă ne place liniştea.

-Vă mulțumesc din suflet, ție naşule şi domnului Blumfeld. Ați făcut ceva minunat, prea mult pentru noi, poate că ar fi trebuit să ne luăm o căsuță mai modestă. Dar accept pentru o perioadă să locuim cu chirie, însă scopul meu şi al femeii mele este să ne cumpărăm propria locuință. Dacă va fi posibil şi vom aduna suficienți bani, poate că veți fi de acord să ne-o vindeți chiar pe asta, iar dacă nu, vom vedea.

-Tinere, nu cred că vreo părticică din imobilul meu va fi scoasă la vânzare. N-am nimic împotrivă să cumperi altă casă, dar pe moment fii bucuros cu ce ai. Patru oameni au muncit în draci, o lună de zile, ca tu şi familia ta să vă simțiți bine aici.

-Departe de mine să fiu nerecunoscător, vă mulțumesc din suflet, dar timpul petrecut lângă Eduard Anghelescu, poate că m-a făcut mai deştept. Cum am spus, accept ce-mi oferiți, dar doar temporar.

-Fine, hai s-o lăsăm aşa, oricum noi vom fi plecați mai toată ziulica, iar fina Ina şi finuțul Vlăduț vor fi în lipsa noastră cu Grete. Mulțumeşte-i omului şi semnează contractul de închiriere, ca să-l depună la Primărie.

Astfel s-au mutat cei trei la câțiva paşi distanță de Angheleşti, şi, în foarte scurtă vreme au înțeles că fusese cea mai înțeleaptă alegere. Goşu muncea fără răgaz, din iarnă până la sfârşitul toamnei, construia cuptoare de ars, le dregea pe cele mai vechi şi participa la tocmeala cu meşterii teracotari. În patru ani devenise un adevărat expert, doar ciocănind cu policarul în cărămidă îi aprecia calitatea. Cu toată tinerețea lui, devenise foarte apreciat de meşterii sobari cărora le furniza serviciile sale de neprețuit. Primea comisioane din partea lui Eduard, împărțeau pe

din două profiturile manoperelor de construcție sau de reparație ale cuptoarelor, de asemenea avea o cotă din produsele vândute prin mica negustorie al lui Eduard Anghelescu. La sfârşitul celui de-al patrulea an, Goşu a reuşit să capete carnetul de şofer, acum el era cel care conducea camionul.

Vlăduț se ridicase şi el binişor, toată ziulica lipăia cu picioarele goale prin marchiza plină de flori a Gretei sau se juca spre disperarea Virinei, cu Rex, frumosul ciobănesc alsacian al familiei Blumfeld. Cei doi copii ai lui Mişu şi Feica, priveau cu invidie spre băieţaşul negricios care încă nu mergea la şcoală şi avea tot timpul din lume să se joace cu câinele lor. Însă duminică, după *Sabat* şi după ce veneau de la Templul *Unirea Sfântă* de pe Mămulari, puteau să se joace împreună cu piciul, mama le dădea voie spre dezaprobarea lui Mişu Blumfeld, un evreu puțin mai ortodox.

În zilele de vară, spre seară, puneau o masă mare afară şi una mai mică pentru copii lângă ea, iar cele trei familii, cinsteau sfânta zi de duminică. Credințele diferite, nu erau o piedică în calea înțelegerii acestor oameni proveniți din medii atât de diferite.

În acel an, sărbătoarea Sfinților Petru şi Pavel a căzut într-o zi de duminică, iar femeile au organizat un praznic pe cinste. Cărămidarii aveau musafiri de seamă din Satnoeni, pe Mituş, care o aducea pentru prima dată în capitală, pe soața lui, Lina. Arătau bine amândoi şi Virinei i-a plăcut algerea făcută de prietenul Drulă.

-Cei din sângele Cuzeştilor, sunt oameni de toată isprava, măi Mituş, ai noroc mare că ți-ai găsit asemenea femeie. Lino, vină aproape de noi, să-ți facem cunoştință cu oameni buni.

Au depănat amintiri vechi, dintre cele care-i legase şi le schimbase destinele, locuiau acum departe unii de alții, dar prietenia rămăsese.

-Oare Mamaie mai trăieşte?-nu se putu abține să nu întrebe Goşu.

-Cum nu ştii?- îl întrebă Drulă, Haran i-a înfipt cosorul în inimă, chiar după noaptea în care ați fugit amândoi spre Satnoeni.

-Doamne, cum a putut să facă una ca asta tatăl meu?

-A renunțat la galbeni, aruncându-i bulibaşei Mițache peste nas, dar a cerut să-şi facă dreptate singur, după legea țigănească şi să-i omoare pe vinovați.

-Adică pe Mamaie, pe Goşu şi pe mine!

Erau cu toții în curte, musafiri de departe dar şi din împrejurimi, străini de obiceiurile comunităților țigăneşti, ascultând oripilați legile sângeroase atât de barbare.

-Fără să te jignesc Virina, ştiu că este tatăl tău, dar fac moarte de om dacă turbatul se apropie măcar la zece paşi de noi sau de cei care ne sunt prieteni.

-Mamaie, sărmana de bunicuță, blândă ca o mieluşea, ştia că o să moară din pricina noastră, tot ce-a spus, toate s-au împlinit.

Prichindelul se apropiase de mamă'sa şi o trăgea de rochia largă de vară.

-*Mumu*, uite, a venit Cici! O iubim, nu-i aşa?

-Sigur că da odorul meu! Fă-i semn să vină încoace!

Gabi se apropie ţinându-şi nepoţica strâns de mânuţă.

-Vai fetelor, nu mai poţi să mergi liniştită pe stradă, aleargă nebunii ăştia cu maşinile lor şi mi-e frică în fiecare moment că unul dintre şoferi sare pe trotuar şi mă spulberă.

Gabi le-a sărutat la rând pe toate femeile din curtea Blumfelzilor, aşezate la masă sub teiul înflorit. Rex, ciobănescu alsacian, primise liber pentru joacă şi Vlăduţ îi arunca o minge de latex, pe care câinele i-o aducea una-două. Îi întinse mingea lui Cici să facă şi ea la fel, iar fata nu mai putu de bucurie, pe dată intră râzând în jocul prietenului mai mare.

-De când s-a dus Vlăduţa noastră, parcă feciorul Inei ar fi al meu. Stă mereu lângă mine, până şi fina pe timpul zilei mi-e alături. Nu-i vorbă, fiecare dintre noi are un bărbat vrednic, dar pe drumuri mereu, banul azi se câştigă greu.

-Mie îmi spui madam Grete, Mişulică trebăluieşte în tipografioara lui, iar după program, trece la munci administrative, casa noastră e veche şi are permanent nevoie de mici reparaţii.

-Eu am noroc mare că Ona şi-a găsit bărbat sus-pus. Jean este substitut de procuror, de multe ori îşi susţine singur procesele şi se spune despre ginere'miu, că mâine, poimâine, va fi noul Procuror General sau poate judecător la Înalta Curte. Unde mai pui că e de familie bună, are destulă avere lăsată de bunicul său. De când s-a mutat la noi, a renovat clădirea şi în curând Edi o să ne monteze şemineele alea grozave, după model german.

-Grete, ce mai ştii de la rudele tale din Stuttgart? Vin veşti cumplite din Germania, se pare că evreii de-acolo au fost scoşi în afara legii.

-Astea sunt palavre madam Feica! Oare-şi poate închipui vreun om întreg la minte că Hitler va renunţa la o parte din istoria *Vaterlandului*? Mulţi dintre cei de-un sânge cu dumneata de-acolo, sunt mai germani decât nu ştiu ce ţărănoi sudet sau polac, pentru că sângele strămoşilor lor arieni, s-a subţiat de tot. Întreabă-te ce-ar fi strada pe care locuim, fără familiile Blumfeld, Rotman sau Hershel? Familia lui Edi trăieşte împreună cu ale lor de două sau chiar trei generaţii, taţii au copilărit împreună, fiii s-au jucat precum Vlad cu Cici, bunicii, aşişderea.

-Frumos spus madam Grete, dar pe matale te ştim, eşti o drăguţă, însă sunt oameni care nu gândesc de loc aşa, spuse Feica suspinând.

-Ştiu doar un lucru, oamenii ca noi sunt străini de porcăriile astea cu deportarea. În Germania, doar evreii care s-au născut în afara teritoriului ţării sunt nevoiţi să părăsească ţara. Atât, şi hai să-i punem punct!

Madam Feica mai turnă în ceşcuţele din porţelan de Boemia, minunata licoare neagră. A umplut şi pentru copii pahare de cristal cu limonadă rece.

-Să nu le dăm imediat, s-o lăsăm puțin să se încălzească, o rugă Gabi. Fetelor, dar teiul ăsta miroase de te sfințește!

-Cine ştie când şi cum a răsărit. Tata lui bunicul, când a cumpărat casa, teiul era deja măricel. Doamne ce vremuri!

-De asta fuseseră denumite *la belle epoque*, oamenii erau mai săraci, dar mai fericiți, niciodată flămânzi de mâncare şi mereu flămânzi de dragoste. Războiul ăla le-a schimbat pe toate.

-Madam Grete, fără ca *Micul Regat* să intre în război, n-am fi avut România Mare de azi.

-Vai draga mea Gabi, mă bucur că azi țara este reîntregită, dar lăcomia oamenilor nu mai cunoaşte margini. Toți vor să aibă şi să adune cât mai mult, nu vedeți că ne-am îmbolnăvit şi noi. Cămări pline cu rezerve pe un an sau doi. Bănişorii în plus nu mai sunt ținuți la ciorap sau saltea, ci dați la înmulțit prin băncile astea care s-au proliferat precum ciupercile. Doar un *crah*, asemenea celui de la New York din ’29, şi se duce totul de râpă.

-Dar avem ce mânca un an sau chiar doi, Grete.

S-au pornit toate patru pe un râs care i-a speriat pe cei doi copii al Feicăi, care învățau în casă.

-Madam Blumfeld, lasă-i pe copii să iasă la soare, să se bucure de ziua minunată pe care ne-o dăruieşte Dumnezeu!-deschise şi Virina în sfârşit gura.

Ascultase în tăcere şi oarecum înfiorată pseudo-confruntarea între celelalte trei companioane, dar nu era de loc optimistă în ceea ce privea viitorul. Pe parcursul anilor de când îşi părăsise tatăl, văzuse multe, suferise, avusese multe bucurii, găsise omul iubit, născuse un băiat. Dar mai mult decât atât, se deşteptase. Botezul parcă o luminase. A prins drag de carte odată ce-a deschis pentru prima oară Evangheliile. Nu căzuse pe tânjeală, exersa continuu, îşi făcuse mâna, ştia deopotrivă cu cititul să scrie frumos. Grete o ajutase din răsputeri şi fusese uimită de rezultat, fina caligrafia frumos orice literă, cu penița de la cel mai simplu toc şcolar, înmuiată în cerneală. Seara citeau amândouă ziarele aduse dimineața lui Eduard Anghelescu şi se mirau de ce se mai întâmpla în lume. Din relatările reporterilor, Virina înțelesese cu adevărat situația din Germania. Nația din care făceau parte şi proprietarii casei în care locuiau, fuseseră aduşi la condiția de nomazi, veşnic puşi pe drumuri, exact ca oamenii de-un sânge cu ea. Ar fi fost groaznic dacă s-ar fi întâmplat aşa ceva în România, unde părea că oamenii se înțeleg atât de bine. Oricum, bine că aveau loc de adăpost în caz de turbulențe. Mituş împreună cu Lina, îi vor primi întotdeauna cu brațele deschise, uşile casei lui Nea Mihalache le vor fi mereu deschise, iar Goşu, ei bine soțiorul ei, avea mare faimă şi trecere. Oamenii îşi vor construi mereu case şi sobe.

-Ce-i fată, ai căzut pe gânduri, privirea ți-e melancolică, te gândeşti la trecut?

-La viitor mă gândesc mai mult tanti Grete, mi-e frică şi nu ştiu de ce, prevăd că se vor întâmpla lucruri rele. Cel puțin, copilaşii noştri să scape nevătămați din anii care vor veni.

-Prostii dragă Ina, hai mai bine să ne destindem un pic. Ce-i mai bun atunci când eşti abătut decât o melodie frumoasă?

Grete se apropie de pianul puțin uzat, dar acordat periodic de fratele lui Mişu Blumfeld, Moritz, un mare maestru al clapelor, care din păcate, se cam irosise din pricina vieții prea boeme. Veşnic amator de un pahar în plus, o damă în alcov şi cartofor împătimit, se depărtase de menirea pe care i-o dăduse soarta care-l înzestrase cu asemenea har. Cu cinci ani mai bătrân decât Mişu, se trezise în pragul bătrâneții, sărac lipit şi fără viitor. Dormea într-un coridor în care fratele său îşi ținea *regalele* cu litere, iar iarna într-o cămăruță încălzită cu ajutorul unui godin de tuci. Renunțase la patimile tinereții, trăia de azi pe mâine, din banii încasați de pe urma lecțiilor de pian date odraslelor familiilor boiereşti. Mai acorda câte-un pian, sau asigura ambianța muzicală la câte-o sărbătoare tradițională evreiască. Grete deprinsese multe din tainele pianului de la el, şi, mai ales, interpreta perfect o piesă, preferata lui Moritz dar şi a ei, *Clar de Lună* a lui Claude Debussy. Sunetul se potrivea perfect cu timpul şi vremea de afară. Era o noapte de vară, cu cerul senin şi luna plină, iar un bec palid, abia lumina curtea. Linişte profundă, nici măcar un lătrat de câine, doar paşii celor doi îndrăgostiți care se opriseră în dreptul porții de la stradă şi se sărutau, cu podoabele capilare reflectând luciul de argint al astrului nopții.

Virina se uita fermecată pe fereastră deschisă, simțind drept în inimă tristețe şi bucurie, realizând că tinerețea ei şi a lui Goşu trece, iar Vlad se ridică, şi, poate că pe viitor, el va fi cel care-i va oferi aceste clipe minunate. Avu pe loc o revelație, parcă i se deschisese o fereastră către timpul care va veni. Îşi vedea fiul în fața pianului, la început copil, un pic mai mai mare decât acum, apoi tânăr adolescent, într-un costum *bleumarin* pe o scenă de teatru, publicul foarte tânăr îl aplauda cu căldură. Acum sta lângă o fată, amândoi în fața pianului, se sărutau precum tinerii de pe stradă şi muzica aluneca la fel, mlădioasă şi tainică asemenea Lunii. Dar nu fetița pe care o strângea în brațe îi era menită, o vedea clar, era mireasa altcuiva, iar Vlad pleca într-un alt loc, acolo unde trebuia să-şi termine ucenicia ca pianist. Acum înțelegea şi viziuniunile Mamaiei care-i spusese că fiul ei va face mare cinste neamului țigănesc. Îl vedea bătrân, dar drept în fața pianului, cu mii de oameni care-l aplaudau într-o sală dintr-un oraş cum nu se mai văzuse. Ochii Virinei lăcrimau, iar Grete a crezut că era din pricina muzicii, melodia celebră o interpreta cu tuşeu deosebit, aproape trist, pentru că aşa o deprinsese Moritz Blumfeld.

-Plângi fata mea? De ce? Clarul ăsta de Lună este aşa frumos!

-Iartă-mă tanti, poate că am văzut ce ne aşteaptă!

În acel moment, Vlad se apropie de Grete care i-a dat pupicul dorit, aşezându-l pe scaun în dreptul claviaturii. Puştiul de nici şase ani, apăsă pe clape într-un anumit fel, iar Virina a tresărit ca şi cum i-ar fi trecut un curent electric prin corp. Nu numai că sunetele nu erau haotice având o melodicitate aparte, avea în faţă chiar o părticică din viziunea care o impresionase cu nici două minute înainte. Copilul ei călcase deja pe drumul destinului.

Fabrica de teracotă lucra din plin, la foc aproape continuu. Eduard Anghelescu primise din partea Ministerului de Război o comandă importantă, trebuia să înzestreze cu sobe Regimentul Regal de Gardă, Comandamentul, dormitoarele, sălile de pregătire şi grupurile sociale. Peste cincizeci de sobe care trebuiau să fie gata până la sfârşitul verii, cel târziu la mijlocul de septembrie.

Goşu se ocupa de furnizarea teracotei, la fabrică focul ardea în cinci cuptoare, patru permanent, unul prin rotaţie fiind în revizie. Primeau la săptămână şamota trimisă din Satnoeni de Mituş, iar fierul sosea de la Reşiţa cu trenul. Eduard lucra cot la cot cu sobarii, era nevoie de mână de lucru calificată, iar oamenii săi au realizat cu nu era de glumă cu lucrarea contractată. De Sfânta Maria Mică au isprăvit, fiecare şi-a primit restul de simbrie, fuseseră doar tocmiţi pe un avans, plus mâncarea de la popotă. Ţuica de Piteşti şi berea Gambrinus, le fuseseră oferite de patron. Toată lumea era mulţumită, probele la sobe s-au desfăşurat fără incidente. Ministrul de Război care inspectase împreună cu Alteţa Sa Regală, Prinţul Mihai, avizase favorabil, banii fuseseră remişi lui Eduard Anghelescu.

Sobarul a ştiut că sosise momentul să-şi scoată nevasta şi finii la un local mai acătării, cu toţii aveau nevoie să petreacă şi să se veselească un pic. Atmosfera în Bucureştiul acelor timpuri era un pic încordată, războiul bătea la uşă, Germania se unise cu Austria, iar Hitler presa Franţa şi Anglia pentru a-i satisface pretenţiile teritoriale pe seama Cehoslovaciei. Eduard le făcuse aceeaşi invitaţie soţilor Blumfeld, Feica şi Mişu, de care-i lega o prietenie trainică, iar aceştia deşi aveau rezervele lor, i-au onorat cu prezenţa pe vecinii lor.

Angheleştii au optat pentru um local şic în acea vreme, restaurantul *Picadilly*, unde se ofereau musafirilor produse ale diferitelor şcoli culinare, bucătărie franceză, italiană, germană sau rusească, dar pentru că se apropia culesul viilor, la grădină se ofereau produse din carne de oaie, pastrămuri şi mici la capac, mămăliguţă şi must dulce. Renumitul Zavaidoc, interpreta pitoreştile sale cântece în faţa asistenţei foarte numeroase. Patronul prevăzuse că ploaia îi putea strica deverul, asfel încât comandase din vreme construcţia unui şopru.

Era toamnă, dar vara întârzia să plece. Ziua începea cu mare căldură la prânz, dar pe seară cu răcoare şi un aer proaspăt, odorizat datorită pomilor din Parcul Carol aflat în imediata proximitate, care amalgamat cu fumul grătarelor, produceau un parfum aparte, cel al Bucureştilor din acei ani. Grădina era desigur

plină, solistul stătea deocamdată cuminte, iar cei cinci lăutari încingeau atmosfera cu sârbele lor în potpuriu.

Eduard, un cunoscut al patronului, a primit o masă mai retrasă, într-un colț unde zgomotul produs de orchestră nu era de loc deranjant, dimpotrivă, nivelul sunetului era moderat, astfel încât puteau purta o conversație decentă. Pe Vlăduț, l-au încredințat celor doi copii ai Feicăi, care crescuseră suficient de mult ca să-l supravegheze.

-O minunată toamnă, nicicând în scurta ei istorie, România Mare n-a fost mai bogată decât acum. Afacerile merg, criza economică a fost depăşită.

-Din păcate nu şi criza politică Edi, legionarii Gărzii de Fier se agită, idolul din Germania, Adolf Hitler, îi face să fie tot mai vizibili. Atentatele se țin lanț, cei de-un sânge cu mine sunt batjocoriți, umiliți, bătuți. Războiul bate la poarta României. Mi-e teamă că nu vom scăpa de furtună.

-De care furtună vorbeşti Mişule?-întrebă Feica. Cerul e plin de stele.

-Câteodată furtunile se ivesc din senin şi de multe ori nu le stă nimic în cale. Nu la starea vremii mă gândesc femeie, despre starea vremurilor vorbesc. Suntem între ciocan şi nicovală, iar noi, cei din neamul israeliților, ce avem de ales?

-Mai întâi să rămâneți români, ca noi toți de aici de la masă, apoi să ne bucurăm de bucate, sper că sunt *cusher*, de tulburel şi de lăutari. Poate că-i tragem şi o sârbă, ca la noi pe Mircea Vodă. Uite că se apropie Zavaidoc de scenă. Zi aşa băiete şi ai polul de le mine.

Mişu, mare gurmand, a înghițit dintr-o hăpăitură micul de oaie stropit cu muştar şi tăvălit prin mujdei, apoi a rupt între dinți ardeiul iute ca focul. A tras o felie din mămăligă, îmbucând un dumicat din turta ca aurul, iar pe urmă a ridicat ulcica de pământ plină cu tulburelul dulceag şi rece.

-Hai noroc şi aşa cum se spune pe aici, când va fi mai rău, să ne fie la fel ca în astă seară! Pacea cu voi! *Shalom*!

Toți au băut vinul din bărdace dintr-o suflare şi dintr-o dată Goşu a simțit că trebuie să-şi joace femeia precum îi era obiceiul. A luat-o delicat de mână şi a condus-o pe ringul improvizat din fața estradei unde fuseseră cocoțați lăutarii. Zavaidoc, le-a făcut semn discret cu ochiul, şoptindu-i vioristului câteva cuvinte. Au atacat o melodie vioaie, şi, țiganca şi-a început dansul din buric în jurul bărbatului, spre încântarea tuturor celor din asistență. Mişcările i s-au accelerat, sânii aproape au işit din decolteul generos, iar ochii guristului s-au holbat de poftă, adoima celor de broască. Femeia lui Goşu stârnea dorințe nemaivăzute şi țiganul s-a simțit mândru de ceea pe care o alesese pe viață. A fost un moment magic, pe care mulți n-aveau să-l uite curând. Zavaidoc i-a cerut voie lui Goşu s-o conducă pe Virina la masă, i-a sărutat ceremonios vârful degetelor, apoi demn a strâns mâna soțului şi s-a întors spre scenă, nu înainte ca Edi să-i lipească polul pe frunte.

-Cântă-ne omule, zi una de bucurie, că suntem cu toții bine şi sănătoşi!

Au mai stat, au mai mâncat, au mai băut şi au ascultat muzică, dar tuturor le pierise cheful de vorbă. Parcă în aer plutea ceva, o ameninţare neştiută, tocmai pe cale să le strice cheful. Eduard a plătit consumaţia şi înainte de miezul nopţii, au părăsit grădina. Din fericire au găsit o birjă staţionată la intrarea în Parcul Carol. Nu era departe până acasă, dar era mai potrivit ca în acel ceas de cumpănă dintre zile, să nu meargă pe jos. Exact când au intrat în casă, s-a dezlănţuit infernul, furtuna din senin de care pomenise Mişu. A fost o vijelie nemaivăzută, care aproape că a smuls tabla de pe casă, speriindu-l până şi pe bătrânul Rex, care văzuse destule furtuni la viaţa lui, făcându-l să intre spăşit în casă. Apoi s-a pus pe o răpăială de ploaie, de parcă Sfântul Ilie ar fi dorit să vină cu două luni mai târziu.

-Mişule, parcă este sfârşitul lumii, furtuna de afară nu se mai termină. Mă duc la copii, să văd ce fac.

-Ce să facă, iaca dorm în paturile lor.

-Vlăduţ a rămas la noi, dacă doarme nu-l trezim, o să-l ia Ina mâine, pe lumină.

Cei trei dormeau, Sol pe sofa, Peppi şi Vlad în pat, cel mic adoima unui îngeraş. Albeaţa tenului fetei şi culoarea măslinie a fiului vecinilor, făceau contrast plăcut ochiului. În mâna băiatului era o partitură muzicală pe care tocmai învăţase s-o desluşească. Mişu îşi puse ochelarii ca să discearnă mai bine titlul lucrării. Ochii lui nu mai erau ca altădată, era miop şi avea cam patru dioptrii.

-Este partitura lui Moritz, numai el în ziua de azi mai are aşa ceva. Şi dacă nu mă înşel, e melodia care-i place, *Clar de Lună*. L-a făcut şi pe prichindelul ăsta să se îndrăgostească de muzică. O să se supere Goşu pe noi dacă se ocupă de prostiile astea. Mai bine merge pe calea lui tată'său, meseriaş prima, asociat cu Anghelescu şi mâine, poimâine plecat de la noi, la casa lui.

-Mai bine Mişule, vinde-i lui casa în care stă, dacă pleacă, oare cine ştie cu ce venetic ne pricopsim! Am prins drag de familia lor, ce spun, toată lumea de pe stradă îi îndrăgeşte.

-Mă mai gândesc, am să mă duc la Edi şi Grete să mă sfătuiască dacă e bine să-i vând partea de casă.

-Grăbeşte-te, vin vremuri grele şi câţiva bani puşi deoparte, nu ne strică. În curând, pleacă şi Sol la Universitate, iar pentru asta este nevoie de bănet, nu glumă.

Îşi îmbrăţişă soţul cum o făcea de fiecare dată în fiecare seară. Părinţii ei au împins-o spre această căsătorie în urmă cu aproape douăzeci de ani. Mişu provenea dintr-o familie inferioară ca rang social faţă de a ei, dar era erou de război, decorat pentru bravură pe câmpul de luptă, participase la înfruntarea cu armatele germane la Mărăşeşti, fusese rănit şi însuşi Majestatea Sa, Regele Ferdinand, îl decorase după Întregire. Era şi destul de arătos, departe de filfizonii care-i dădeau târcoale, vânându-i zestrea. Tatăl ei, mare proprietar de case, îi oferise ca dotă fiicei cele trei apartamente din imobilele separate de pe strada Mircea Vodă, plus o sumă de bani

şi un trusou din partea mamei. Sora mai mică, Rebecca, a primit restul de case aflate pe străzile Labirint şi Lucaciu. Dar ea era mulţumită, l-a îndrăgit pe Mişu de cum s-au ţinut de mână şi putea să jure că şi el o iubea, de când *Rabbi* spusese *Mazel Tov*. Avuseseră o căsătorie fericită, cu două fructe pe cale să se coacă, doi copii minunaţi. Ar fi fost groaznic un război tocmai acum, cu România la mijloc. Avea prieteni care se hotărâseră să emigreze, lumea le spunea *sionişti* şi deseori se gândea că poate asta era calea de urmat. Însă o speria necunoscutul, Palestina era o ţară sălbatică şi periculoasă. O îngrozea să pornească de la zero, iar ei nu erau tocmai tineri, deja păşiseră în partea a doua din viaţă.

L-a privit pe Vlad, având aceeaşi viziune ca Virina, copilul ăsta era însemnat şi destinat unui viitor aparte. Modul cum ţinea partitura chiar şi în somn, chipul care trăda o concentrare nefirească pentru cineva care avea o asemenea vârstă, totul vorbea de la sine. Feica zâmbi şi-l acoperi cu jumătate din pledul preferat al Peppiei, cel cu model *ecossez*. Apoi a stins luminiţa de sub abajur şi s-a retras. Afară urgia parcă se mai potolise, transformându-se într-o ploaie mocănească de început al toamnei.

-Dacă vrei ca un lucru să decurgă bine, să aibă finalitatea dorită şi să fii mulţumit, nu-l lăsa pe mâna celorlţi, fă-l tu însuţi! Stârcea, de ce spui că n-ai dat de jidani, doar n-au intrat în pământ!

-Comandante, cele trei familii de pe Mircea Vodă, sunt de negăsit.

-Le-ai călcat domiciliile? Trebuia să dai de o urmă.

-La Rotman şi Hershel am intrat, am făcut percheziţie şi le-am confiscat bunurile. La Blumfeld însă nu am reuşit. Nea Mişu a vândut imobilul lui Eduard Anghelescu acum o lună, iar acesta i-a băgat în spaţiu pe sobarii lui. Mai mult, mi-a spus că evreii familiei au emigrat în Palestina, îmbarcându-se pe vasul *Anatolia*.

-Ai verificat dacă informaţia este corectă?

-Mi-a confirmat însuşi dom' Procuror-Şef, Eugen Vinersar, care locuieşte în apropiere şi care se pare că a intervenit personal ca jidanii să primească paşapoartele.

-Du-mă la Eduard Anghelescu, vreau să văd cu ochii mei actele de vânzare-cumpărare, dacă sunt în concordanţă cu data eliberării paşapoartelor.

Inspectorul Bogolea de la Poliţia Legionară, primise personal ordinul de la Horia Sima să nu scape nici un evreu care locuia în Bucureşti. Trebuiau exterminaţi până la unul, împreună cu familiile lor. Fuseseră prelucrat înainte şi comandanţii legionari au fost lămuriţi despre adevăratul motiv al viitorului masacru. Se dădea o luptă surdă între facţiunea legionară şi aparatul administrativo-militar al generalului Antonescu. Fiecare dorea să demonstreze germanilor ataşamentul faţă de cauza lor şi ce dovadă mai bună puteau procura legionarii, decât o lichidare totală a evreilor din Bucureşti şi din toată ţara. Atunci când „perciunaţii" vor fi exterminaţi, legile

antievreieşti ale lui Antonescu vor deveni superflue, iar Hitler îi va oferi Legiunii, dreptul de a conduce România.

Îmbrăcat cu haină din piele neagră, strânsă lângă trupul atletic de o centură cu diagonală din echipamentul militar, Augustin Bogolea se linse pe buze de plăcere. Va rade Căuzaşii, Văcăreştii, Mămulariiâ de toată ovreimea, le va demola sinagogile, la fel cum făcuseră germanii la ei acasă nu cu multă vreme înainte. A intrat fără să apese soneria în curtea care-i aparţinea nu de foarte multă vreme lui Anghelescu. O femeie încă tânără, cu capot înflorat şi cu baticul de mătase legat cu fundă, tocmai părăsea fosta locuință a familiei Blumfeld.

-Bună ziua cocoană, sunt de la poliție şi doresc să verific locuința şi pe cine stă aici.

A încercat să-i vâre o legitimație sub ochi, dar femeia l-a ignorat încercând să se depărteze. O mână de fier a strâns-o puternic de antebraţ, iar Grete a dat drumul unui țipăt de durere.

-Domnule, te porți ca un măgar cu doamna, nici măcar nu şti cu cine ai de-a face. Poate că eşti polițist, dar n-ai arătat vreun mandat eliberat de un judecător.

Bărbatul apărut ca din pământ, s-a proțăpit în fața aşa-zisei autorități polițieneşti.

-Dar tu cine ai mai fi bă, nepotul lui sare gardu'? Nu ştii cine suntem? Poliția Legionară bă țâcă, interveni unul din însoțitorii lui Bogolea.

-Atunci să mă recomand, Eugen Vinersar, procuror-şef pe lângă Parchetele Militare. Vreau numele tuturor celor care ați violat proprietatea prietenului meu Eduard Anghelescu şi i-ați molestat soția, pe doamna Grete Anghelescu-Lötz.

-Auleo şefu', am dat de dracu', asta-i nemțoaică sadea!

Chipul comisarului legionar îşi pierduse asprimea, regreta că nu se interesase mai de mult despre identitatea amănunțită a noilor proprietari. Acum începea să înțeleagă, mulți evrei îşi vindeau proprietățile ca să aibă parale de drum. Se găseau destui români care profitau de necazul unora, care nu era decât norocul altora. Însă aici era băgată şi o nemțoaică, iar el o dăduse în bară.

-Pardon madam, scuzați-mi comportamentul de adineauri, v-am confundat...

-Cu o evreică, asta vrei să spui? *Stinkende Schweine*!

-Scuzați-mă, nu vă mai deranjez, sunt convins că aici locuiesc oameni onorabili! Gabore, hai să ne cărăm, fir'aş al naibii, o făcurăm rău de oaie.

Grete a răsuflat uşurată, dacă legionarul ar fi făcut o investigație mai amănunțită, putea să iasă o mare dandana. Desigur, situația se prezenta bine, încercaseră totul şi reuşiseră să-i salveze pe cei patru Blumfeld, ea cu Edi şi Eugen Vinersar. Făcuseră şi un artificiu, sobarul cumpărând fictiv imobilele ca să le conserve averea. Veniseră vremuri mai grele decât şi-ar fi putut închipui. După ce germanii s-au înțeleses cu ruşii şi au sfâşiat Polonia, ochii lor pofticioşi s-au îndreptat către România, unii doreau petrolul şi grânele, iar ceilalți o bucată din

teritoriu. Regele Carol Caraiman a cedat şi l-a chemat pe Antonescu în fruntea Guvernului. Acesta l-a obligat să abdice şi s-a înhăitat cu legionarii. Acum erau la cuțite şi un război civil părea iminent. Însă primele victime sigure, tocmai erau pe punctul să fie şterse de pe fața pământului. Evreii, veşnicul cal de bătaie din vremuri tulburi, trebuiau să se supună noilor legi rasiale, întocmai ca în Germania. Pierdeau identitate, avere şi cetățenie.

Dar Mişu, Feica şi cei doi copii, aveau prieteni de nădejde care au sărit la greu să-i ajute. Vânzarea casei către familia sobarului, nu era decât o comedie menită să arunce praf în ochii turbulenților legionari. Cei patru, nu emigraseră în Israel, ci locuiau din septembrie la Satnoeni, suficient de departe să preîntâmpine pericolele. Mişu îşi mutase tipografia tocmai în hambarul unde locuise cândva Goşu şi Virina. Nea Lache fusese ajutat cu doi ani în urmă să introducă electricitate, pentru că afacerea lui o cerea.

În România, radicalizarea era moneda curentă cu puțin timp înaintea intrării țării în război. Partidele politice tradiționale, fuseseră reduse la tăcere, doar glasurile firave ale celor care nu încetaseră să reclame „raptul" de la Viena, sfâşierea teritoriului de către țările revizioniste, mai erau lăsate să se facă auzite. Toată lumea se înfrunta cu toată lumea, rămăşițele „camarilei" regale carliste s-au regrupat sub pulpana unui Rege care de-abia depăşise vârsta majoratului. Opoziția față de pretențiile Mareşalul Antonescu care se autointitulase „conducător al statului", era mai vizibilă pentru aliații tradiționali, decât pentru poporul român. Totuşi, Regina Mamă intervenise în favoarea comunităților evreieşti, iar fără ea, multe suflete ar fi pierit.

Radicalizarea se producea pe ambele laturi ale tablei de şah politice, inclusiv în subteran. Legionarii subminau puterea Mareşalului, devenind pe măsură ce perspectiva războiului din est era mai evidentă, violenți şi producători de acte de o gravitate fără precedent. Continuând tradiția *Căpitanului*, s-au dedat la crime atroce, atentate comise asupra unor oameni de cultură, cândva implicați în viața politică şi care „deranjaseră" *Mişcarea*. Nicolae Iorga, Virgil Madgearu şi Gheorghe Argeşeanu, au căzut sub gloanțe legionare, trupurile fiindu-le profanate postum. Teroarea bestiilor legionare a continuat cu hecatomba de la „Abator", unde sute de israeliți, oameni fără apărare, au fost ucişi prin împuşcare, apoi atârnați în cârligele de măcelărie. De această moarte atroce fuseseră salvați datorită prietenilor săi, Mişu Blumfeld şi familia lui. Dar nici el n-a rămas deoparte, ci s-a înregimentat sub faldurile Partidului Comunist, o mişcare condusă de la Moscova, cu puțini membri, dar deosebit de activă.

După ce a părăsit cu familia Bucureştiul găsindu-şi adăpost nu foarte departe, au stat liniştiți o perioadă, aşteptând să se întâmple ceva fericit astfel încât să se reîntoarcă în Capitală. Din păcate, violențele au degenerat, Mişcarea Legionară a intrat în conflict direct cu Mareşalul, atacând chiar Armata. Rebeliunea

Legionară a făcut alte mii de victime, printre cei care scăpaseră din masacrele toamnei. Antonescu, având aprobarea *Fürerului* Adolf Hitler, acționând energic, a neutralizat-o în câteva zile de la începutul anului 1941. Era de fapt câștigătorul războiului pentru putere, dar antamase țara unui alt gen de război, care se anunța de pe acum pustiitor şi care avea drept principal adversar Uniunea Sovietică, cea care răpise României Basarabia şi o bună parte din Bucovina. Condiția *sine qua non* pentru revenirea teritoriilor la patria mamă, era însăşi implicarea țării în război, omul cu mustață de la Berlin, oferind la *troc* pentru bucata din Transilvania cedată Ungariei, zone transnistreene şi chiar o parte din pământurile aflate la est de gurile Dunării.

Când războiul României cu vecinul de la est devenise inevitabil pentru toți, mai puțin pentru celălat „mustăcios", cel de la Moscova, Mişu Blumfeld a fost vizitat de un amic vechi, care i-a reamintit proveniența comună din „mişcarea socialistă". Avraam Liberman, purtând acum un cognomen mai românesc, Vasile Libu, „tovarăşu' Sile" pentru camarazi, stătuse la rândul său cuminte cu capul la „cutie", ieşind la iveală după cutremurul din noiembrie '40. Cu totul întâmplător, drumul i se întretăiase cu cel al pianistului Moritz Blumfeld, fratele lui Mişu. A reuşit să afle că vechiul prieten, împreună cu familia, se refugiaseră undeva, într-un sat din Bărăgan. Venea uneori în Capitală şi Libu a insistat ca Moritz să-i faciliteze întâlnirea cu fratele Mişu. Pianistul, el însuşi într-o situație penibilă, ascunzându-se în podul casei familiei Vinersar, acceptase greu propunerea, comunicându-i destul de târziu fratelui său doleanța lui Avraam.

Cei doi prieteni s-au regăsit la sfârşit de iunie '41, într-o casă conspirativă din cartierul Uranus. Libu şi-a convins vechiul amic să se alinieze cauzei comuniste, aducând ca ultim argument tocmai războiul în care intrase țara.

-Mişule, ştiu că-ți este greu, ai famililie, copiii tăi au fost alungați din şcoli, voi sunteți nevoiți să locuiți printre străini. Dar dacă ajuți Partidul, el te va sprijini la rându-i. Ai tipografia şi nu trebuie decât să tipăreşti ceea ce ți se va cere. De materiale, transport şi răpândire, ne ocupăm noi. Totul într-o deplină conspirativitate, doar ne riscăm capetele. La nevoie, îți vom crea o identitate nouă ca să poți circula nestingherit. Avem oamenii noştri, zâmbi Libu cu subînțeles, dacă Mareşalul este acum puternic, te asigur, peste numai un an, puterea lui va fi subminată suficient ca să fie mai îngăduitor cu noi şi cu aliații noştri.

-Cum naiba mă descurc acolo, în satul unde m-am retras, cu oamenii ăia simpli şi buni care mi-au oferit adăpost şi ne hrănesc pe mine şi pe familia mea?

-Trebuie să le spui că ai primit comenzi care trebuie onorate, noi îți vom da bani şi astfel vei contribui la cheltuielile casei.

Mişu a fost nevoit să accepte, simțise că tocmai asta era cartea care trebuia jucată, era şi o răzbunare personală îndreptată împotriva celor care le tulburase în aşa fel viața, lui şi familiei sale.

Cu banii de la Partid, a cumpărat o casă, mai mult nişte magazii de la marginea Însurăţeilor, unde şi-a instalat mica tipografie. Primise o identitate nouă, acum se numea Mihai Brumă, pe Feica o chema Ştefania, Fanny, iar pe copii Sorin şi Puşa. Oficial, tipăreau manuale şcolare, legau registre pentru CFR şi cărţi pentru biblioteci particulare sau din şcoli. Munceau cu toţii în tipografie, dormeau într-o cameră mai acătării, amenajată cu ajutorul tovarăşilor şi al lui Mituş. Sâmbăta ţineau în mare secret *Sabat*-ul, iar duminica îi vizita pe Lache, Nuţa, Mituş, Lina şi pe copiii acestora. Petreceau împreună până seara, întorcându-se în şareta cărămidarului la Însurăţei.

Partidul îi cerea să tipărească tot mai multe manifeste, tipografia lui Mişu era considerată drept sigură, copoii Siguranţei încă n-o adulmecaseră. Tot acolo, într-o casă de bani, mascată de un perete aflat în pivniţă, ţinea în custodie o imensă sumă de bani, de a cărei proveniență nimeni din familie, cu excepţia lui, nu avea habar. Periodic, un om se prezenta cu o foaie aparent inofensivă şi Mişu îi scotea suma de bani care figura pe rândul şapte. Omul semna într-un registru de casă şi apoi dispărea. Mereu era vorba de altcineva, o precauţie poate cam exagerată, dar se pare că aşa procedau oamenii în clandestinitate.

Timp de aproape doi ani, au locuit acolo, apoi brusc, pe la mijlocul de aprilie al anului 1943, s-au reîntors în Capitală, dar nu la vechiul domiciliu ci undeva în Vitan.

Moritz Blumfeld se ferea să fie recunoscut de vreo cunoştinţă întâmplătoare şi de aceea trăia cea mai mare parte a zilei ascuns în podul casei celor pe care-i considera îngerii săi păzitori. Nu fusese niciodată un om religios ca fratele său mai mic Mişu, rareori călca podeaua Templului, iar ziua de *Sabat*, era una ca oricare alta. Acum însă, se întorsese cu faţa la Dumnezeul evreilor şi regreta viaţa libertină pe care o dusese. Scăpase ca prin urechile acului de Poliţia Legionară şi de zbirii forţelor de ordine antonesciene care-i vânau pe coreligionarii săi, ca să-i ducă la muncă forţată, sau mai rău, spre o destinaţie necunoscută, cum se auzise că se procedase cu evreii din Moldova, strânşi în convoaie şi trimişi cu „trenurile morţii”, în Transnistria.

Singurul mod în care le putea mulţumi Vinersarilor, erau lecţiile de pian pe care le oferea cu dărnicie şi răbdare micuţei Cici, fata lor de şapte ani, care era o păpuşă drăguţă, dar nu prea dotată pentru muzică. În schimb ţigănuşul acela al Cărămidarilor, Vlăduţ, pupilul doamnei Grete, era un adevărat mic talent. Dotat cu nişte degete remarcabile pentru vârsta lui, stăpânea cu precocitate claviatura, de ai fi zis că era cu cel puţin cinci ani mai mare. Pianul *Bechstein* achiziţionat anul trecut de domnul Jean Vinersar tocmai de la München, suna extraordinar, iar puştiul primise permisiunea procurorului să asiste la lecţiile Ceciliei, fiica sa. Când cei doi copii erau împreună, fetiţa lingavă, fără poftă de mâncare şi de joacă, se

metamorfoza pe loc într-o mică regină, suavă şi încântătoare, iar părinţii ei nu-şi mai puteau încăpea în piele de bucurie, pentru că o iubeau nespus. Aşa că îl tolerau pe băieţelul brunet, iar faptul că îi cunoşteau de ani buni pe părinţii săi, Ina şi Goşu, cei din curtea vecină, le sporea încrederea.

Periodic, Moritz organiza câte un concert surpriză, cu participarea lui şi a copiilor, care spre încântarea celor şase adulţi, Vinersarii, Angheleştii şi Cărămidarii, îşi etalau cunoştinţele dobândite. După-amiezele acelea erau extrem de plăcute, mai ales după zilele de muncă extenuante la care fuseseră părtaşi toată săptămâna, cei trei capi de familie. Încheiau întotdeauna, cântând la şase mâini, imnul regal, *Trăiască Regele!*

Într-o asemenea zi, Eduard îl abordă pe Goşu care tocmai îşi sărutase băiatul după ce acesta interpretase cu virtuozitate *Sonata Lunii*.

-Copilul nostru are un talent excepţional, de pe acum putem prevede că dacă va merge la şcoală şi va primi lecţii de la profesori de marcă, o să devină un adevărat artist.

-Naşule, dar şcolile boiereşti sunt scumpe, iar familia mea încă nu stă în casa ei.

-Tocmai asta vreau să lămurim fine. Ştii doar că Mişu mi-a vândut formal casele, inclusiv aceea în care stai. Îi vărs lunar chiriile şi nu peste multă vreme se va întoarce la deverurile lui. Războiul merge prost, iar Mareşalul a lăsat-o mai moale. Acum vine surpriza, i-am spus lui Mişu că-i înapoiez casele numai cu o condiţie, să-ţi vândă ţie camerele şi dependinţele care sunt în uzul tău. Doresc un târg corect, în care să câştigăm cu toţii.

-Şi el a fost de acord?-întrebă bărbatul nerăbdător.

-A zis că se mai gândeşte, că parcă n-ar prea vrea, casele sunt moştenirea copiilor. I-am spus că fără mine, azi nu mai existau proprietăţi ale lui, lucrurile familiei erau risipite în cele patru zări. Mi-a cerut răgaz o săptămână şi am fost de acord să aştept. Cred însă că mai mult ca sigur o să aprobe transferul real de proprietate. Ei bine, acum te întreb fine, ai bani să cumperi casele?

-Cam de ce sumă este nevoie? Am strâns ceva, dar nu cred că este de ajuns.

-Proprietatea valorează o sută zece mii lei, cred că pot să o aduc la una sută mii lei.

Goşu a căzut pe gânduri, era cu mult mai mult decât agonisise în aceşti ani. Virina pusese deoparte pentru zile mai puţin fericite, cam douăzeci şi cinci de mii lei, el avea în rezervă pentru afaceri cam douăzeci mii lei. Cu cei cinci mii lei, cheltuielile curente de aprovizionare pentru iarnă, se strângeau cam cincizeci de mii lei, jumătate din suma necesară pentru o astfel de achiziţie. Ar mai fi galbenii daţi de ta'su Lele şi salba Virinei. Pe aur ar fi luat de la zarafi încă douăzeci-treizeci de mii şi tot îi mai trebuiau bani să completeze suma.

Se grăbi să-i spună sobarului suma la care ajunse provizoriu. Acesta zâmbi cu îngăduință şi turnă vin de smochine în pahare.

-Oameni buni, alungați tristețea, cu America în război va fi curând pace. Iar tu fine, să vii cu Ina mâine la mine să discutăm. Acum să bem şi să ne veselim. Moritz, vreau să dansez cu femeia mea!

Pianistul a pornit o polcă veselă, iar amfitrioni şi oaspeți, au încins un dans. Cei doi copii dansau şi ei, adulților nemairămânându-le altceva decât să aplaude. Au ostenit destul de repede, iar Ona le-a întins câte un castronaş cu *crème brulé* şi câte-o limonadă.

-A fost o seară minunată, aproape am uitat că suntem în război. Edi, ce le-or fi trebuit oamenilor să se omoare unul pe altul?

-Scumpa mea soțioară, nebunul ăla cu mustață, a găsit alți nebuni cu care să se asocieze, toți nefumători şi ascetici, iar pentru ei s-a găsit ac de cojoc, un alt mustăcios, criminal cu patalama care şi-a măcelărit armata şi poporul, s-a înfrățit cu buldogul de la Londra şi paraliticul din America. Şi ştii care-i culmea? Toți fumează în draci şi nu sunt de loc uşă de biserică atunci când vine vorba de băutură şi femei. Nici că se putea mai bine pentru noi, ajunşi la mijloc ca întotdeauna de-a lungul istoriei, striviți între marile puteri.

-Ai fi un politician excepțional Edi, spuse Jean, eu ca magistrat nu fac politică, dar am privit întotdeauna cu simpatie pe artizanii României Mari.

-Înseamnă procurorule că suntem oarecum în opoziție, tu cu Maniu şi țărăniştii, eu cu Brătianu şi liberalii. Dar deocamdată amândouă partidele, sunt puse la *index* de Mareşal.

-Doar pentru puțină vreme, lucrurile se vor schimba în curând, mai repede decât ne aşteptăm, spuse cu glas încet, apoi Jean a tăcut enigmatic.

A doua zi, Goşu şi Virina erau față-n față cu naşii lor. Pe Vlad îl duseseră la Ona, să se joace cu Cici.

-Băiete, situația nu este de loc simplă pentru că există o posibilitate ca Mişu să nu vrea să-ți vândă proprietatea.

-Dar naşule, parcă ziceai...

-Doar o amenințare fine, una ca să-l fac să se mai gândească. Dar n-am sufletul să nu-i înapoiez ce-i al omului, doar cândva noi amândoi ne-am înțeles la un târg. Eu sunt om de afaceri cinstit, nu-mi calc pe cuvânt, altfel ce veste mi s-ar duce-n lume? Dar să ne gândim acum că poate Mişu cade la învoială. De câți bani dispui?

Virina i-a strâns palma bărbatului ei ca să-i dea curaj. Ea una nu ținea la bani, dorea doar să aibă casa lor şi avea de multă vreme acest vis.

-Naşule, noi putem dispune cam de cincizeci mii lei bani şi aurul de zestre, cam încă douăzeci de mii.

-Deci v-ar mai trebui treizeci până la o sută plus alte zece mii pentru taxe. Vă împrumut eu banii ăştia, cu o condiție...

-Oricare naşule, muncesc precum robii şi o scoatem la capăt.

-De fapt nu vă împrumut, vă dăruiesc diferența de bani, dar trebuie să-mi promiteți că nu veți părăsi niciodată această casă, veți fi alături de mine şi Grete mereu.

Uluiala se aşternu pe chipul tinerilor. Cine făcea în ziua de azi asemenea cadouri? Nici măcar nu au avut puterea să mulțumească. Virina îzbucnind în plâns, nu s-a oprit decât în brațele Gretei.

-Năşică dragă, Dumnezeu va trimis, îngeri din Rai, ca să-i primiți şi să-i ocrotiți pe doi bieți oameni ca noi.

-Ina fată, de fapt sunteți trei, pe Vlăduț îl iubim ca şi cum ar fi al nostru. Lui trebuie să-i mulțumiți în primul rând, n-am putea suporta să-l ştim departe.

-Cât priveşte şcoala lui, nu trebuie să vă faceți griji, o vom suporta noi, adică eu şi nevastă-mea. Anul viitor va începe cursurile şcolii de muzică de pe strada Lucaciu.

-Atâta fericire într-o singură zi, poate că-i prea mult pentru voi, v-a cam copleşit. Ştii ceva Edi, scoate-ne la *Picadilly* să cinstim evenimentul cum se cuvine, spuse cu voioşie Grete.

Tot insistând, Eduard Anghelescu l-a convins pe Mişu să cedeze partea de casă în favoarea chiriaşului său. Cele o sută de mii lei, transformate în devize şi achitarea taxelor, exclusiv de sobar, au fost argumentele decisive.

Noua ofensivă germană din sudul Rusiei, l-a făcut pe fugar să stea cuminte. Şi-a trimis pentru a doua oară copiii şi soția la Satnoeni, dar continua fără oprire activitatea clandestină de tipărire a manifestelor. Spre sfârşitul anului, listele cu soldați români morți şi dispăruți în luptele de la Stalingrad, erau tipărite în toate gazetele. Oamenii începuseră să se întrebe „de ce Armata Română lupta aşa departe de casă?" Mareşalul însă, continua imperturbabil să fie alături de Hitler, iar ostaşii români să lupte acolo departe, în est.

Vechiul radio cu galene îi furniza lui Mişu prin stațiile aliaților, informații mai credibile decât cele cu care inunda piața Ministerul Propagandei dirijat de Ică Antonescu. Luptele din est erau grele, ruşii pierduseră mulți oameni, dar se pare că nemții nu reuşiseră să-şi atingă obiectivele, acelea de a îngenunchea Armata Roşie şi de a cuceri oraşul care purta numele simbol al bolşevicilor. Săptămânal, atunci când primea materialele noi şi le remitea pe cele vechi, Mişu Blumfeld l-a cunoscut pe un tânară avocat, care sub apelativul Țuțu, se pare că era cineva important din conducerea Partidului. Amândoi au discutat cam un ceas despre situația de pe front şi perspectivele în cazul victoriei Aliaților.

-România va fi considerată țară inamică şi lăsată la dispoziția ruşilor.

-Măi Nea Mişulică, chiar dacă ai avea dreptate poate că n-ar fi tocmai rău. Dar cred că ai noştri se vor trezi în ultimul ceas şi îi vor alunga pe fascişti. Apoi după războiu, poate că va veni vremea ca românii să aleagă o altă cale, departe de râca între partidele istorice, o cale socialistă şi națională.

-Măi Țuțule, tu visezi frumos băiete, probabil cel mult ruşii vor permite ca teritoriile rupte prin *Diktat*, să revină la patria mamă.

-Poate, dar cu două excepții, Basarabia şi Bucovina. Din păcate, ruşii nu vor accepta niciodată retrocedarea şi tocmai asta mă face să cred că noi trebuie să urmăm alt drum decât al sovieticilor. Dar deocamdată suntem departe, acum trebuie să ne gândim ce materiale pregătim pentru săptămâna viitoare. Ce-ai spune să comentezi ce se petrece pe fronturile din est, Africa şi Pacific, apoi să le aşterni pe hârtie?

-Aş zice că este o idee bună şi nu ne costă nimic. Nu toți românii ascultă *BBC* şi *Libery Voice* din America.

-Moşule, cred că eşti o adevărată comoară, de unde naiba ştii limba engleză?

-Din prizonieratul bulgăresc. Acolo am cunoscut un locotenent britanic şi în timpul corvezilor, pe durata unui an fără sfârşit, am avut suficientă vreme pentru asta.

-Bine, atunci ne-am înțeles. Omul cu hârtia vine peste două zile la locul cunoscut, dacă poartă galoşi, totul este în ordine, dacă este încălțat cu altceva, treci mai departe şi te voi contacta cu altă ocazie.

-Țuțule, atunci să auzim numai de bine!

-La bună vedere, Nea Mişule!

Tânărul a dispărut înghițit de noapte, dar şi de lapovița care prevestea prima zăpadă a iernii. Mişu s-a cuibărit în magazioara din Vitan, unde funcționa tipografia clandestină. Avea un reşeu şi provizii pentru câteva zile, un godinaş, iar lângă el un sac plin cu cărbuni.

„Halal intreprindere, gândi, cu doar un singur angajat, şi neplătit pe deasupra. Doamne, Dumnezeule, ce frig s-a lăsat! Şi ce dor mi-e de ai mei, ce-or face acum?”

A deschis radioul acordându-l pe frecvența *BBC*-ului. Din cauza vremii, transmisia nu era tocmai bună, aşa că s-a cățărat şonticăind pe scară şi a scos firul de cupru care juca rol de antenă, prin lucarna din acoperiş. A revenit constatând o îmbunătățire substanțială a clarității recepției. Deodată a tresărit, crainicul anunța că ruşii declanşaseră ofensiva de proporții dorită de toți antifasciştii. Trupele hitleriste fuseseră încercuite în capcana de fier a trupelor sovietice. Aşa cum făcuseră acum un an când „marele mustăcios” de la Kremlin scosese din pălărie diviziile siberiene alungându-i pe cotropitorii germani din preajma Moscovei, acum pregătind rezerve şi mai substanțiale, generalii sovietici erau gata să dea o lovitură

mortală naziştilor. A luat pe loc un toc şi o călimară, a încercat peniţa şi s-a pus pe scris, aşternând pe hârtie un comentariu referitor la cele auzite. Tocmai compunea prima lui lucrare de jurnalist, căci Mişu Blumfeld nu mai era doar un simplu tipograf, acum scotea practic primul său ziar, ce-i drept, doar pe o simplă foaie de hârtie.

La şcoala de muzică, Vlad Cărămidaru se descurca excelent, asimilând rapid cunoştinţele teoretice despre muzică, menirea ei şi drdpre oamenii care de-a lungul timpului serviseră această muză, cea mai nobilă dintre arte. În învăţământul elementar, băiatul fusese de asemenea un copil silitor, cu drag de a învăţa carte, dar aici era în elementul său. Cu greu cineva îl putea desprinde din vraja bucăţilor muzicale redate de gramofon, sau a pianului pe care aproape îl diviniza.

Profesorul Pârvulescu, fusese în tinereţe un virtuoz al fagotului, dar o boală de plămâni îl îndepărtase de instrumentul preferat. L-a observat pe Vlad chiar de la prima oră de predare şi a ştiut chiar atunci că băieţelul brunet avea ceva special. A dorit pe parcursul primului trimestru, să-l atragă către instrumentele de suflat, dar Vlad nu se desprindea de pian.

Într-o bună zi i-a spus:

-Băiete, studiul pianului este foarte costisitor şi nu ştiu dacă familia ta te-ar putea susţine. Alege flautul, clarinetul sau chiar fagotul şi îţi garantez că drumul spre o reuşită, va fi mult mai uşor.

-Maestre, iubesc pianul de când l-am văzut pentru prima dată. Nu contează dacă voi ajunge sau nu în faţa publicului larg. Tot ce ştiu este că la fiecare sfârşit de săptămână, concertez împreună cu maestru Blumfeld în faţa familiei mele, a naşilor mei şi a prietenilor noştri.

-Moritz mai trăieşte? Aici? Auzisem că a fugit sau mai rău, că l-au omorât legionarii, atunci în ’41.

-Domnul Blumfeld m-a învăţat tot ce ştiu şi m-a trimis împreună cu naşul meu aici.

-A făcut o treabă excelentă bătrânul ovrei. Mi-e dor de serile pe care le petreceam noi doi şi cu două demoazele la *Capşa*. Doamne, ce vremuri bune! Dar acum destul cu vorba, cred că ai ore de curs. Salutare băiete, pe mâine!

-La revedere, domnule profesor!

În aceeaşi şcoală se făceau şi cursurile teoretice, iar pentru o sumă modică, băiatul putea să ia masa de prânz la cantina internatului. Mama lui însă, îi punea în fiecare dimineaţă pachetelul cu mâncare, pe care puştiul, un pic lingav, îl împărţea cu vreun alt copil amărât.

Fusese înscris din primul trimestru, în primul an de gimnaziu, după ce o comisie îl examinase în vară şi Eduard Anghelescu contribuise cu o sumă importantă la bugetul fondului părinţilor. De altfel, chiar a fost ales în Comitet şi

rugat să înzestreze toată şcoala cu sobe noi şi trainice din teracotă. Cu toate cheltuielile de război, se găsiseră fonduri de către Ministerul Educației Publice, însuşi Onor Ministru, semnase aprobarea devizului.

Crăciunul acelui sfârşit de an 1942 l-au sărbătorit în casa nouă a soților Cărămidaru, Angheleştii, Vinersarii împreună cu mama soacră şi fetița Cecilia. L-au invitat şi pe Moritz, chiar din ziua de Ajun, Eduard făcând iar un dar inestimabil micului fin, un pian *Blüthner*, nou-nouț, cumpărat de la rudele unuia care se refugiase în Elveția la începutul războiului. S-au cântat colinde până la miezul nopții, copiilor li se închideau ochii şi au fost culcați alături de oamenii mari. Grete a pregătit un *punch* parfumat, cu bucățele de portocale şi lămâi, Virina copsese cozonaci trandafiri, iar bărbații au ciocnit câte o vişinată. Atmosfera era plăcută, diferențele sociale nu mai contau, erau doar oameni buni care doreau să sărbătorească împreună cea mai frumoasă dată din calendar.

N-au plecat până n-au pus pachetele cu cadouri sub pomul încărcat cu beteală. Moşul aşteptat de toți copiii, tocmai trecuse lăsându-şi darurile.

A doua zi, au luat masa de Crăciun împreună, după ce s-au desfăcut darurile, o păpuşă enormă care deschdea şi închidea ochii pentru Cici de la părinți, o bucătărioară în miniatură de la Angheleşti şi o mieluşică din pâslă de la Cărămidari. În afara pianului, darul cel mai de preț oferit de naşi, Vlad a mai primit o carte cu partituri de pian de la Jean şi Ona Vinersar şi o pereche de ghetuțe noi cu patine mobile de la părinții săi.

După-amiază, au primit un oaspete surpriză, pe Mişu Blumfeld care venise la invitația lui Edi, să-şi viziteze foştii chiriaşi. Desigur că l-au omenit şi l-au poftit la masă, dar se vede treaba că omul nu era în apele sale.

-Măi Edi, mi-e dor de ai mei, oare cât mai durează calvarul ăsta?

-Mişule, trebuie să mai ai răbdare, anul care vine va fi cu schimbări mari.

-Aşa e nene Mişule. Veştile că armatele germane pierd pe front, i-au speriat pe mulți din Ministerul Justiției şi se pare că a turnat jar peste cei de la Externe. Umblă zvonuri că ar dori să-i contacteze pe Aliați şi să înceapă tratativele pentru pace.

-Chiar aşa, Jeane? Parcă mai deunăzi monşerul nostru Ică avea aere de cocoş, acum dă înapoi? Mareşalul ce crede?-se băgă şi Ona.

-Nevastă, Mareşalul merge până-n pânzele albe cu germanii.

-Atunci situația este fără scăpare, constată supărat Mişu.

-Aşteptăm şi vedem. Cert este că s-au cam suprimat sentințele capitale pentru cei care dezertează, sau măcar încearcă. Dintr-o dată, ni s-a cerut mai multă îngăduință şi clemență din partea judecătorilor.

-Spune-le dragă vestea cea bună!-îşi rugă Ona soțul.

-Femeie, încă nu este oficial, dar în fine, am fost nominalizat pentru funcția de judecător.

Toți cei prezenți l-au felicitat pe Jean Vinersar. Dacă se confirma, cu siguranță că era un pas mare în carieră. Goşu a umplut paharele cu vin roşu trimis de Mituş de la Satnoeni. Au ciocnit cu toții şi l-au îmbărbătat pe Mişu.

-Omule, ai tăi beau în acest moment din vinul ăsta la casa meşterului Lache şi a prietenilor noştrii, Lina şi Mituş. Nu-ți fă griji, în curând veți fi împreună, aşa să vă ajute Dumnezeu!

Spre seară, fiecare a plecat spre casa lui, după ce Vlad i-a fermecat cu o miniatură interpretată la prima vedere din cartea dăruită de Jean. Grete care plângea, l-a îmbrățişat pe puiul de om care o emoționase profund.

-Puştiul ăsta o să ajungă departe, mai departe decât îşi poate închipui cineva, îşi dădu cu părerea Mişu înainte de a-şi părăsi fosta şi viitoarea lui casă.

-Exact aşa ne-a spus Mamaie, îi şopti la ureche Virina soțului.

Germanii pierdeau teren pe zi ce trecea, iar trupele române începuseră să fie retrase în patrie, spre dezamăgirea lui Hitler care dorea din partea României înscrierea în „războiul total" reclamat de Göbels. Dar Mareşalul, invocând necesitatea de a proteja câmpurile petroliere, retrăgea tot mai multe trupe spre vest, la granița țării.

Mişu şi ai lui, reveniseră cam de şase luni acasă, dar el era mai mult absent, fiind reținut la tipografia clandestină din Vitan. Ultimele ştiri de pe fronturi, i-au forțat pe conducătorii partidelor istorice să reconsidere poziția comuniştilor, aşa puțini cum erau. Din păcate, în afara dimensiunii, Partidul Comunist mai avea o problemă, era scindat în două facțiuni între care nu exista o unitate ideologică decât în mare, cea privind marxismul. Comuniştii aflați la Moscova făceau tot posibilul să-i denigreze pe cei din conducerea mişcării aflate în țară, iar aceştia nu rămâneau datori, afişând în locul internaționalismului proletar, vederi naționaliste care au făcut posibilă apropierea de cercurile politicienilor burghezi şi ale celor din preajma Majestății Sale Regale.

Mişu optase datorită tovarăşului Țuțu, să sprijine mişcarea națională, astfel că a fost pus în legătură cu câțiva conducători locali liberali şi țărănişti. Oamenii au fost uimiți de gradul de cunoştințe şi educație al tipografului, şi, împreună cu acesta, simplele manifeste au fost editate sub forma unei gazete bi-săptămânale, *Bluze tricolore*. Articolele cu dus-întors, cu trimitere spre o linie pacifistă, n-au alertat la început autoritățile, deşi uneori se aminteau cititorilor evenimente nu tocmai plăcute pentru armatele Axei. Cei care au dat alarma, desigur au fost germanii, unui secretar de la legație i-a căzut foaia în mână şi a făcut o criză de nervi. *Gestapo*-ul din Bucureşti a colaborat cu *Siguranța* în scopul identificării autorilor „mârşavei fițuici", cum s-a exprimat ambasadorul german. Agenții au identificat pe oamenii care răspândeau gazeta şi Mişu Blumfeld a fost reținut la sfârşitul de lună mai. Tocmai transmitea un pachet cu ziare unui apropiat care

fusese deja pus sub supraveghere. Agenții l-au înhățat cu bicicletă cu tot, undeva prin zona Gării Filaret. Cum aproape toți cei reținuți erau simpatizanți ai partidelor istorice, şeful *Siguranței* a dispus fără a se face o anchetă aprofundată, trimiterea dosarelor către Procuratură pentru instrumentare şi demararea procedurilor judiciare. Astfel sunau ordinele lui Ică Antonescu şi ale Ministrului de Interne, clemență maximă pentru țărăniști şi liberali, severitate maximă față de comuniști. Judecătorul care fusese desemnat, era chiar Eugen Vinersar, iar procesul era programat să aibă loc în a doua parte a lunii iunie.

Între timp, aliații anglo-americani au debarcat în Europa, iar trupele sovietice au eliberat în întregime propriul teritoriu, ajungând la granițele României şi Poloniei. Nu mai exista nici un dubiu referitor la deznodământul ostilităților. Pentru a doua oară, oameni din umbra Mareşalului, au cerut de această dată direct justiției să fie clementă. Mişu Blumfeld a primit o pedeapsă de trei luni detenție, locul de recluziune fiind stabilit la Târgul Jiu.

Feica şi copiii n-au aflat nimic decât la sfârşitul de iulie, tovarăşul Țuțu trecând pe la ea şi oferindu-i un ajutor consistent în alimente şi bani. I s-a spus doar atât:

„Nea Mişu Blumfeld a primit o sarcină din partea organizației de partid şi va lipsi toată vara”.

Din păcate pentru el, Jean Vinersar i-a dezvăluit femeii despre judecarea soțului şi condamnarea primită. Cel puțin aici, Țuțu avea dreptate, Mişu va lipsi toată vara.

Tristă şi cu ochii plânşi, Feica s-a resemnat cu absența soțului, dar prietenele din jurul ei au ajutat-o să-şi depăşească angoasa şi să se dedice copiilor. Ei nu puteau încă să meargă la o şcoala corespunzătoare, dar având banii de pe casa cumpărată de Cărămidari, şi-au putut permite profesori particulari. Amândoi tinerii erau bine pregătiți şi doreau să se înscrie la universități. Sol optase pentru Academia de Ştiințe Economice, iar Peppi pentru Facultatea de Biologie.

Pentru Vlăduț lucrurile decurgeau minunat, mergea la şcoală, iar acasă exersa continuu la pianul dăruit de naşii săi. Deja căpătase un tuşeu aparte, iar Moritz Blumfeld i-a spus că trebuia „numai să-şi înzestreze pianul cu suflet”. Statura îl împiedica deocamdată să acționeze pedalele în mod corespunzător, iar de această dată, profeorul Gavrilescu a mormăit doar că: „toate la timpul lor”.

Între micuțul pianist şi chiar şi mai micuța vecină Cecilia, se stabilise o legătură specială, erau prea cruzi ca să-şi dea seama că se vor iubi, dar erau nedespărțiți la sfârşiturile de săptămână şi de sărbători. Părinții care nu puteau să-şi închipuie deocamdată încotro va evolua relația între cei doi copii, erau îngăduitori şi bucuroşi pentru prietenia lor.

De Sfânta Marie Mare, vestea i-a buimăcit pe toți, Mişu Blumfeld a evadat din lagăr împreuna cu grupul deținuților comuniști. Jean Vinersar le-a comunicat

ştirea şi era la rândul său tulburat, soțul Feicăi mai avea de ispăşit doar cincisprezece zile de detenție uşoară. Părea de neînțeles de ce alesese tocmai acum să evadeze, şi cu cine? Cu comuniştii?

-Cred că urmează să se întâmple ceva cu adevărat important, spuse Eduard Anghelescu. După bombardamentele Aliaților care ne-au băgat în sperieți, sunt sigur că Guvernul vrea să facă pace cu ruşii sau poate chiar ceva mai serios, o lovitură de stat dată de insurgenți.

-Astea sunt prostii, replică Jean, lui Mişu i s-a urât departe de familie şi a zbughit-o. Cred că se învârte undeva, prin împrejurimi. Dacă îl vezi femeie, spune-i să se predea şi o să am grijă să scape uşor, poate cu o săptămână de carceră, dar îți jur că de întâi septembrie omul tău va fi acasă!

-Sau poate va cădea în mâna *Gestapoului*.

Feica s-a pus pe plâns, iar Ona, Grete şi Virina, au tras-o departe de această discuție care nu-i făcea decât rău. Spre seară, când s-a potolit un pic, Eduard i-a şoptit la ureche:

-Femeie, omul tău poate că e acum în Vitan unde ați locuit până nu de mult. Dacă doreşti, încerc mâine să-l caut.

-Mulțumesc Edi, dar cred că am să păstrez distanța. Nu pot să risc viitorul copiilor. Dacă Mişu a evadat, probabil că există un motiv. El este un luptător, urăşte nedreptatea şi este întotdeauna de partea celor oropsiți. Urmează calea dreptății ca în Cărțile noastre Sfinte.

Eduard însă, nu avea de loc astâmpăr, curiozitatea îl înghioldea până aproape de imprudență, aşa că s-a deplasat spre adresa unde bănuia că se ascunsese Mişu. La colțul străzii unde se afla imobilul, funcționa o bodegă şi din acea poziție avea o vizibilitate perfectă. S-a pus la o masă şi a comandat vin cu sifon rece pentru şpriț răcoritor. Era un august fierbinte, canicula era ca în luna lui Cuptor. La o masă alăturată, un tip cu o pălărie bavareză şi un costum de vară impecabil, destul de scumpe pentru ca localul să-l satisfacă pe proprietarul hainelor, privea țintă spre adresa vizată şi de sobar. Mai era ceva suspect, un individ cu toporul în spate, parcurgea strada la interval de o jumătate de oră strigând, „...sparg la lemne.” A sesizat imediat când cei doi şi-au făcut semne imperceptibile pentru mulți, dar nu şi pentru sobar. Omul din bodegă clipea din ochi, spărgătorul de lemne flutura uşor către vitrina restaurantului ca răspuns, mâna liberă.

„Ăştia sunt sigur agenți ai *Siguranței* sau mai rău, ai *Gestapoului*”, gândi, „sper ca bietul Mişu să nu fie prin apropiere”. Trebuia cumva să acționeze, să-i îndrepte spre o pistă falsă.

-Alo, domnu’, ce te zgâieşti aşa la mine, mă cunoşti de undeva?

-Mitică, tu eşti? Bată-te să te bată, nu ne-am văzut de o căruță de vreme. Ce mai face Geta?

-Care Geta omule?

-Geta Balerina de la Cărăbuş! Ce nu mai ştii? Eu nu i-am uitat niciodată fofoloanca. Hai vină aici, fac personal cinste, soarbe din şprițul ăsta rece. Patroane, de unde ai vinul, că tare-i bun, mai adă-ne o bărdacă şi-un sifon!

Eduard avea un debit verbal care-l amețea pe omul Siguranței, încât acesta chiar a început să creadă că se întâlnise cândva cu sobarul.

-Sunt Eduard Anghelescu, Edi bă Mitică, sobarul din casă şi craiul de-afară.

-Greşeşti nu mă cheamă Mitică, mă cheamă Costică, Constantin Joițoiu.

-Mitică sau Costică nu contează, ştiu doar că am fost amândoi la curve în tinerețe.

Dacă Grete şi-ar fi văzut în acea clipă bărbatul, ar fi zis că visează, soțul ei nu vorbise de față cu ea niciodată aşa murdar, dar acum improviza şi o făcea bine. Omul cu toporul tocmai trecea pe stradă, pentru a treia oară de când Eduard se aşezase la masă, iar de această dată, semnalele între cei doi au dispărut. Brusc, Costică, a dorit să plece, dar Eduard, cu o mână de fier l-a reținut.

-Bine mă... Costică, dai bir cu fugiții, tocmai acum, la fel ca în casa Iolandei Cur de Fier?

-Scuză-mă nene, am o treabă urgentă!

-Te caci pe tine, aia e o trebă urgentă!

-Cetățene, reții din misiune un agent al Siguranței, aş putea să te arestez pe loc, du-te la dracu' cu curvele tale!

Omul a părăsit rapid bodega, dar Anghelescu încă nu-şi terminase numărul. A scos capul pe geamul deschis de patron din pricina căldurii şi a strigat din răsputeri:

-Domnule agent al Siguranței, Costică, te aştept la Crăița, coarda cu mustață şi țâțe până la mijloc!

Câțiva trecători care se potriviseră în zonă, au izbucnit în râs, bețivul de la bodega lui Baboi avea haz, nu glumă. Dar unul mai arătos, cu aere de filfizon, a luat întâmplarea în serios, probabil că locul colcăia de agenți. Fusese trimis de mişcarea clandestină să supravegheze un imobil care părea sigur pentru fugarii de la Târgul Jiu, dar se pare că bețivul dăduse un ajutor nesperat dezvăluind că locul părea cunoscut oamenilor Siguranței. Ajunse în dreptul unui telefon public, tocmai la Poşta Vitan şi formă numărul avizorului său.

-Alo, Creangă? Sunt Țuțu, trebuie schimbat locul de întâlnire, adresa din Vitan, compromisă. Noua destinație, vila din Vatra Luminoasă la numărul...

Mareşalul era oripilat de îndrăzneala Majestății Sale, Regele Mihai. Întotdeauna îl crezuse un copil, prea imatur pentru o implicare politică, iar pentru o lovitură de stat, cu atât mai puțin. Fusese reținut în camera-safe, unde Mihai îşi ținea colecțiile de timbre. Pur şi simplu fusese zăvorât acolo. Spre salvarea situației, spera ca ofițerii loiali şi Armata în care credea că este de partea lui, o să-l elibereze

din cvasi-detenția în care-l aruncase Regele şi camarila, cărora li se alăturaseră câțiva politicieni corupți şi generali trădători.

Dacă ar fi aflat, germanii ar fi trecut la represalii crude şi după ce ar fi ocupat România, ar fi aruncat-o într-o baie de sânge. Fusese întotdeauna un pragmatic, ştiuse în aceşti ani că era preferabil să fi alături de germani, decât împotriva lor. Hitler făcuse greşeli grave implicându-se în comanda directă a trupelor, călcase în picioare principii strategice, trimițând la ştreang pe generalii care i se opuseseră sau complotaseră împotriva lui. El personal, Antonescu, îi asculta pe toți, dar hotărârile le lua numai el, ca general de carieră avea destule cunoştințe militare ca să vadă ce-i bine şi ce nu merge. Mai mult, nu ordonase nici măcar o execuție a vreunui general sau ofițer, ci doar îi destituise.

Încercase recent să-l convingă pe *Führer* că o pace onorabilă într-un moment favorabil, când avea controlul absolut, era preferabilă unei victorii în viitorul îndepărtat. Hitler îl ascultase, gândise un pic, apoi refuzase, cerându-i în schimb loialitate până la sfârşit. Avea onoare militară, aşa că-şi reînoi promisiunea de a fi până la capăt alături de armatele Axei. Mai târziu, aflase că Hitler se destăinuise unor apropiați, avea încredere doar în doi oameni, *Il Duce* Benito Mussolini şi Mareşalul Ion Antonescu. Poate dacă ar fi încercat a doua oară să-l convingă pe *Führer* de necesitatea unei păci, ar fi avut şanse mai mari de reuşită. Dar puciştii îi zădărnicise toate strădaniile.

Resemnat, pentru moment s-a gândit că o sinucidere ar fi fost calea cea mai bună să lase libertatea de alegere națiunii. Dar unu, n-avea o armă căci fusese dezarmat şi doi, niciodată poporul nu alege, întotdeauna se ridică un om sau grup, care hotărăsc pentru el.

De câtă vreme stătea în acest loc închis? Pierduse noțiunea timpului, la percheziție nu i-au lăsat nici măcar ornicul de buzunar, singura amintire de la tatăl său. Cel mai mult regreta că datorită unor circumstanțe din biografia lui şi a familiei sale, se răzbunase din cauza implicărilor cu evreii, pe acest neam. Crezuse o vreme în „soluția finală" a lui Hitler, dar soția lui Maria, îl adusese cu picioarele pe pământ. Acum regreta moartea celor din Transnistria, transportați datorită ordinelor sale, dar n-avea nicio îndoială că execuția bolşevicilor evrei care omorâseră soldați români, fusese o măsură dreaptă.

După câteva ore bune de reținere, Ion Antonescu, fost conducător al Statului, a fost predat de generalul Constantin Sănătescu noul Prim-Ministru, comuniştilor şi transportat în secret către adresa din Vatra Luminoasă. Pe întâi septembrie, ziua când Mişu trebuia să fie pus în libertate din lagăr, Antonescu, a fost predat sovieticilor.

-Nea Mişule, să-ți dea Dumnezeu sănătate, ne-ai lipsit mult zilele astea de vară. Fără matale, a fost mai săracă strada şi curtea goală.

Goşu era emoţionat de reîntâlnirea cu fostul proprietar. Acesta se alăturase familiei sale cu o seară înainte. Totul se terminase cu bine pentru familia Blumfeld, după câteva zile de luptă cu trupele germane staţionate, Bucureştiul a ieşit din îmbrăţişarea de fier a războiului. Erau ceva distrugeri după bombardamentele aviaţiei germane şi a celor din primăvară, dar una peste alta, lumea era fericită, războiul se mutase spre vest şi nord. Ziarele reclamau eliberarea în totalitate a ţării şi recăpătarea teritoriilor pierdute, România se alăturase Aliaţilor şi războiul continua, dar cu roluri schimbate.

-Nu va fi uşor să fim recunoscuţi drept combatanţi alături de Aliaţi, inamicii noştri de ieri. Vor cădea mulţi fii ai acestui neam. În lagăr au fost oameni care m-au luminat în privinţa celor se vor întâmpla de azi înainte.

-Şi ce se va întâmpla Nea Mişule?-întrebă candid Eduard.

-Mă tem că nimic bun, vom schimba un stăpân rău, cu altul şi mai rău. Dar mai întâi vom duce lupta până la capăt, flăcăii noştri vor deveni carne de tun pentru ca politicienii să aibă cu ce se lăuda. Dar cum a spus *Iulius Caesar* pe Rubicon, *alea jacta est*, zarurile au fost aruncate, marile puteri s-au înţeles de mult, iar noi, am fost daţi ruşilor.

-Deocamdată România este Regat şi se supune Regelui, iar acesta Parlamentului care desemnează Guvernul.

-Eşti naiv Jeane, Hitler a cucerit legal puterea, cine ne garantează nouă că odată ajunşi la putere, comuniştii se vor supune regulilor jocului?

-Tocmai Edi, nu se vor supune şi sub umbrela sovietică a trupelor roşii şi al oportunismului unora, vor accede uşor la putere, într-un an sau doi. Apoi Dumnezeul Nostru şi cel Creştin, cu mila.

-Măi oameni buni, bărbaţi ai noştri, nu suntem la parastas, hai să ne bucurăm că o familie s-a reunit azi aici.

Ona nu vroia să creadă că se va întâmpla ceva rău, după ce trăise cu frica în sân ultimii patru ani. Legionarii îi ameninţaseră viaţa bărbatului ei, apoi tot el fusese obligat să instrumenteze tot felul de dosare pentru trădare, pentru ca în final să judece o serie de amărâţi. O scosese la capăt, dar cu cât efort şi ce mari emoţii? Chiar Mişu îi datora gratitudine, pentru că strămutase dosarul de la Parchetul Militar, unde risca o condamnare lungă sau chiar pedeapsa capitală, într-un caz civil, de tulburarea ordinii publice şi îi dăduse o sentinţă uşoară.

Femeia sobarului era foarte tăcută şi cu toţii au remarcat faptul că era supărată. Nu mânca, nu bea, nu vorbea, doar îl mângâia pe Vlăduţ, care se ataşase de naşa, mai dihai decât de mama Virina.

-Femeie, acum cu ruşii în oraş, cred că ar fi bine să te muţi o vreme în Satnoeni, la nea Lache şi Nuţa.

-De ce omule, femeia ta e pâinea lui Dumnezeu!

-Goşule, spune asta ruşilor care le-a violat pe surorile Adler, nici ele n-au făcut decât bine, chiar au tratat la spital răniți aliați. Lenuş, fetița de serviciu de la spălătoria spitalului mi-a spus. Când au aflat că sunt nemțoaice, au sărit pe dânsele şi după ce şi-au bătut joc, le-au bătut cu vergelele de la puşti. Sărmana Brigitte, a vrut să se omoare, dar doctorul Partin, a tras-o într-o rezervă şi a oblojit-o.

-Cumplit naşule, ce bestii pot fi unii oameni! Atunci hai s-o ducem la prietenii noştrii.

-Mâine plecăm, dar azi să ne bucurăm pentru Mişu.

Din casă răzbătea o melodie care făcuse furori în anii războiului, *Lili Marleen*. Puştiul de numai doisprezece ani, producea o impresie teribilă, sunetul era perfect, iar cu toții ştiau că „fata de sub felinar", Lili Marleen, era chiar Grete Anghelescu.

Ona plângea pe umărul soțului, ținea mult la vecina ei care devenise aproape mama fiicei sale Cecilia şi a talentatului Vlăduț.

La sfârşit, au aplaudat, iar Vlad Cărămidaru, tocmai produsese cu ajutorul muzicii, primele sunete cu adevărat emoționante.

Aşa cum prevăzuse Mişu, comuniştii au câştigat în Guvernul Sănătescu două locuri cu adevărat importante. Din fericire, pe unul dintre miniştrii îl cunoştea foarte bine, aşa că nu a fost o problemă s-o scoată pe Grete din vizorul ruşilor. A convins-o să se înscrie fictiv în Partidul Comunist, care avea nevoie de cadre. El, ca un evreu care se respectă, a ocolit această tentație, deşi persoane suspuse, chiar un mare lider al partidului, l-au îndemnat necontenit să facă pasul. A rămas doar simpatizant, mai apropiat de țărăniști, decât de comuniști. A mărit capacitatea imprimeriei, acum tipărea materiale pentru ambele partide.

Aşa cum sperase, fiul şi fiica tipografului au intrat la facultate chiar din acea toamnă. Sol se împrietenise cu fătuca de la spital care le comunicase despre soarta celor două surori germane.

Pentru că războiul din România se terminase, Eduard Anghelescu şi asociatul său Goşu Cărămidaru, au relegat relațiile de afaceri cu antreprenorii. Multe case fuseseră prăpădite de urgia războiului, oamenii aveau nevoie de adăpost şi căldură, iar anotimpul rece se apropia. Edi a făcut *discount*-uri foarte importante, oamenii erau săraci, iar magaziile cu teracote şi şamote gemeau de stocuri nevândute.

Prima casă pe care au înzestrat-o cu şeminee de lux, se afla în apropiere, pe strada Mântuleasa, unde se stabilise un Comandament al trupelor sovietice staționate în Bucureşti. Aparținuse unui oarecare colonel de geniu, Apolodor Comnen, care căzuse la Stalingrad. Soția lui era pe cale să-şi refacă viața şi părăsise locuința, parțial rechiziționată.

Ruşii au plătit bine şi asfel şi-au acoperit cheltuielile pricinuite de alte lucrări, făcute aproape *pro bono*. Încasaseră numai banii pe materiale, munciseră doar ei doi, naş şi fin, gratis. Lui Edi nu-i părea rău, ajutaseră pe nişte bătrâni dintr-un azil şi o casă de copii orfani.

Deseori, Grete, Virina şi Ona veneau cu ei şi aduceau mâncare caldă lor, dar şi pentru cei oropsiți, mergându-le vestea pentru bunătate. În casa pentru orfani, lâncezea un pian vechi, pe care Moritz îl acordase după ce cârpise câteva corzi rupte. De Cuvioasa Sfântă Paraschivă, comunitatea din Mircea Vodă a cinstit sărbătoarea, organizând un praznic. S-au strâns şi ceva bănuți de la unele suflete milostive, asfel încât au putut dărui copiilor câte-un mic pachețel, cu dulciuri şi jucărioare modeste, aduse de Goşu din gura *Oborului*.

Vlăduț, împreună cu maestrul Moritz, i-au încurajat pe copii să interpreteze în cor câteva cântece cunoscute, care stăteau pe buzele tuturor.

A fost o sărbătoare reuşită într-o zi frumoasă de toamnă, în aer plutea mirosul grătarelor şi parfumul tulburelului. Zilele calde, nici măcar nu prevesteau apropierea sezonului rece, dar aripa războiului încă mai stăruia. Oraşul era plin de ultimele contingente care plecau pe front, băieți doar un pic mai răsăriți decât micul pianist.

După numai o săptămână, a venit şi marea ştire, oştirea română eliberase şi ultima brazdă de pământ românesc, păşind în Ucraina Subcarpatică şi Ungaria. Primăriile, şcolile, spitalele, toate sediile partidelor şi chiar o mare parte din locuințe, arboraseră la intrări tricolorul cu stema Regală.

Din păcate, au început şi tulburările politice, inițiate în special de comunişti, pe fundalul sărăciei şi a spectrului înfometării. În cartierele mărginaşe aveau loc adevărate încăierări, soldate cu morți şi răniți, părea că vremurile de teroare legionară s-au întors.

Comuniştii, au cerut ca oamenii lor să fie încadrați în poliție şi jandarmerie, iar la sate a început propaganda pentru o Reformă Agrară. Spiritele se agitau tot mai mult, când, în prag de iarnă, Cărămidarii au primit o vizită neaşteptată. Un bărbat foarte tânăr, însoțit de Grete, le-a bătut la uşă.

-Fină, te rog deschide, venim cu gânduri bune.

Virina i-a poftit să intre, după care i-a îndemnat să-şi lase hainele groase pe cuierul din hol. Tocmai fierbea o fasole de post şi o căpățână galbenă de varză, fusese scoasă adineauri de Goşu, din putinică.

-Vai de mine, intrați şi luați loc! Ne iertați, dar nu ne aşteptam la musafiri, dacă ştiam, poate că ne-am fi pregătit mai bine.

-Lasă fină, nu am venit să ne pui la masă, ci doar cu o întrebare, dacă nu-ți este cu supărare. Dânsul este tovarăşul Pavel Acatrinei, Pavka cum îi place să fie numit. Este instructorul de la Comitetul Central care răspunde de ridicarea nivelului

cultural al maselor. Doreşte să stea de vorbă cu finul mic, Vlăduț şi să asculte o piesă interpretată de acesta.

-Tocmai trebuie să se întoarcă de la şcoală, mai are două săptămâni şi le dă vacanța de Crăciun.

-Ina te cheamă femeie, nu-i aşa?

-Prietenele mele mă apelează în acest mod, însă numele meu adevărat, este Virina şi provin ca omul meu, dintr-o familie de țigani, m-am născut la şatră, asta dacă nu te superi.

-De ce să mă supăr? Partidul nu face discriminare între rase. Şi eu sunt născut la țară, în Moldova, din părinți tălpaşi, care n-au cunoscut altă casă decât bordeiul şi au fost săraci lipiți.

Virina îl privi cu mai multă simpatie pe acest om care nu era departe de condiția ei.

-Eşti sigur că nu vrei o lingură de fasole?

-N-am să te refuz femeie, îmi place fasolea cu varză acră, chiar mai mult decât mesele boiereşti de care am parte uneori în aceste zile.

Gheața fusese spartă, băiatul îi plăcea Virinei, afişa un aer blând şi nu ridica glasul niciodată. Vlad ajunsese acasă adus de Goşu, care nu dorea să-şi lase fiul singur în stihia nopții, cu zăpadă multă şi crivățul care sufla groaznic.

-Femeie, am sosit, dar suntem bocnă, afară e un pui de geruleț...

-Doar un pui fine?

Atunci Goşu a remarcat-o pe naşa Grete şi pe tânărul ei însoțitor. O sărută pe obraz şi răspunse la mâna ce i-o întindea noul venit.

-Pavel Acatrinei, Pavka, instructor de partid.

-Goşu Cărămidaru, cazangiu, sobar şi după cum spune numele, cărămidar. Iar acesta este fiul meu şi al Virinei, Vlad, artist în devenire.

-Să trăieşti *Amadeus*, am auzit numai lucruri minunate despre tine. Poate că interpretezi şi pentru mine ceva.

-Deocamdată, ne aşezăm la masă. Bărbate, spune rugăciunea, dar mai întâi spălați-vă pe mâini.

-Eu fină vă las, Edi trebuie să vină şi voi ştiți cât de rău este de foame. Sunteți pe mâini bune, aveți încredere în Pavka, e un om dintr-o bucată.

După plecarea Gretei, s-au aşezat la masă, iar Goşu a spus o scurtă rugăciune. Deşi evident Pavel nu le avea cu credința, ascultă în tăcere, iar după cuvântul *amin* nu se închină. Au mâncat împreună, oaspetele bucurându-se de bucatele modeste de post.

-La ce foame am făcut pe timpul copilăriei, fasolea ta femeie îi aur curat. Şi varza galbenă, rece şi acidulată, argint curat.

-Iar pâinea nene Pavele?

-Ei copile, pentru pâinea neagră mai bună ca metalul galben sau alb, au trudit oameni mulți şi din greu, numai s-o pună cei ca tatăl tău pe masă. S-o prețuieşti mai mult ca orice.

Au sorbit cu toții şi din zeama rece care le dădea o răcoreală plăcută la burtă, după ce trupurile fuseseră încălzite de focul zdravăn din maşina de gătit.

-Sobele din casă, maşina de teracotă, au fost clădite de mâinile mele, ca şi cărămida, ca şi fierul bătut tot de mine. Crezi tovarăşe Pavel că e mai puțin ca munca țăranului care face grâul?

-Omul care trudeşte şi care varsă sudoare pentru ca mulți alții să se bucure, merită tot respectul şi mă închin în fața lui. Dar acum vă rog, vreau să-l ascult pe Vlăduț. Am auzit că este un puşti minune şi vreau să mă conving.

Băiatul s-a ridicat de la masă, a mers spre lavoar şi după ce s-a săpunit bine, s-a clătit, ştergându-se apoi cu prosopul din in bătut. Numai după acest ritual a venit lângă pian, pe care l-a deschis cu o blândețe aparte.

-Nea Pavka, înainte m-ai strigat *Amadeus*. Ce-ar fi să-ți ofer o piesă, o sonată a celui mai mare compozitor? *Menuet în Fa Major*, aşa se intitulează şi a fost compusă de Mozart, la numai nouă ani.

Copilul şi-a lăsat degetele timid pe clviatura pianului, dar sunetul era minunat, mai presus decât orice închipuire, Pavel nu se aşteptase de loc să găsească în această casă un mic geniu. În final, a venit la el şi i-a strâns mâna.

-Se pare că trebuie să mă adresez cu *maestre*, apoi zâmbi etalându-şi dantura din metal galben. Am fost la *Teatrul Bolşoi* din Moscova şi am asistat la câteva spectacole, acolo am prins acolo gustul pentru muzică. Ştiți, ruşii au pretenția că în Uniunea Sovietică se nasc artiştii cei mai mari, dar azi m-am convins că nu este tocmai aşa. Ce-ai spune tinere, dacă de Sărbătorile Crăciunului, ai concerta pentru soldații noştri răniți din spitalele de lângă front?

-E prea tânăr pentru asta, abia la vară împlineşte treisprezece ani.

-Dar copilul vostru are un dar, aduce liniştea în sufletele oamenilor şi cu ajutorul Partidului, va reuşi să ajungă un mare artist.

-Nu ți-l dau pe Vlăduț, nu mă despart de puiul meu, strigă disperată Virina.

-Mamă, mă duc! Dacă este pentru soldații români, o fac! Vor fi primele mele concerte adevărate, cu public larg.

-Femeie, ştii că vă iubesc, şi pe tine şi pe Vlad. Nu tăia din aripile lui tocmai acum. Pentru Dumnezeu, femeie, doar nu merge pe front!

-Iar eu voi fi lângă el, voi avea grijă să nu pățească nimic. Din acest moment, Vlad Cărămidaru, este un bun al națiunii.

Femeia s-a lăsat greu înduplecată, dar privind spre viitor, a simțit că nu avea ce face, până la urmă asta era o cale şi o garanție că exista cineva care-l va sprijini, atunci când posibilitățile lor vor fi depăşite.

Băiatul nu pleca în turneu tocmai cu tolba goală. Putea să interpreteze fără partituri, două duzini de miniaturi şi cu partituri, altă duzină de piese muzicale mai greu de redat. În ultima vreme, repetase cu profesorul Gavrilescu de la Şcoala de Muzică unele bucăți de muzică militară din repertoriul fanfarelor.

Au plecat pe zece decembrie, într-un turneu care trebuia să se întindă pe două săptămâni, urmând ca de Crăciun, să ajungă acasă.

Goşu şi Virina l-au condus până la Clinceni pe aeroport, de unde-şi luau zborul avioanele militare. Era o zi ciudat de caldă şi frumoasă, cu cer senin şi soare strălucitor.

-Vremea este cu noi, vedeți? Până la prânz ajungem la Oradea, iar de acolo avem de mers un ceas până la prima locație. Vă sunăm diseară, la Grete acasă. Să fiți acolo, fix la ora opt.

-Meştere, dacă Vlăduț pățește ceva, te găsesc şi-n gaură de şarpe.

-Poate-i găsim vreo boanghenă la unguri să-l însurăm, glumi Pavel.

-Asta s-o crezi tu, tovarăşe Pavka, inima mea e dată lui Cici şi a ei, mie.

Toți trei adulții au râs la unison, copilul ştia să pună punctul pe *i* atunci când nu-i convenea ceva. Mama şi tata l-au sărutat pe obraji şi au rămas în apropierea pistei până ce aparatul s-a pierdut în zare.

-Femeie, acum gata, ce ți-e scris, în frunte ți-e pus, se împlineşte! Chiar Mamaie ne-a spus că vom avea un asemenea fiu. Azi a făcut primul pas către cer, spre stele şi cred că nu avem noi fire de păr în cap, câți kilometri cu avionul va străbate la viața lui.

●

Vaporaşul tăia încet apele Dunării, urcând agale de la Bratislava spre Viena, unul din oraşele muzicii despre care auzise atâtea lucruri. Visase din totdeauna să asiste pe viu la unul dintre celebrele concerte de Crăciun ale Filarmonicii, să calce pe străzile Ring-ului şi să admire sobritatea arhitecturii perioadei imperiale.

Mamulakis, presat de aparatnicii din Cluj, îl propusese pe Vlad să reprezinte tineretul autohton la Festivalul Muzical Smetana. România trebuia cumva să epateze cu ceva, doar avea un mare talent în persoana tânărului de numai douăzeci şi unu de ani, student în anul doi la Conservatorul din Bucureşti.

Ce nu ştiau politrucii, era că la Viena, pe tânăr îl aştepta Hector Mamulakis, fratele lui Gallis, căpitan de cursă lungă pe nava Odiseu.

După două zile de festival şi cu o zi înainte de a se produce pe scena lui, a fost programată o călătorie de plăcere pe Dunăre, cu opriri la Hainburg an der Donau şi Viena.

Memoria extraordinară l-a ajutat pe Vlad să învețe în puțini ani limba engleză şi limba franceză, pentru că germana o prinsese deja de la naşa Grete.

Ghidul, un bărbat între două vârste, cu ochii în patru adoima unei cloşti care-şi supraveghea puii, a condus grupul spre Operă. Erau cam douăzeci de persoane, cel mai tânăr fiind Vlad şi de aceea era cel mai puțin ținut sub observație. Momentul oportun să dispară s-a ivit curând, tocmai traversau strada Openring care ducea spre obiectivul vizitei. Vlad rămăsese puțin în urmă şi a dispărut profitând de clipa de neatenție a ghidului. Când absența lui a fost observată, era prea târziu, strecurându-se pe nişte străzi lăturalnice marcate pe mica hartă dată la plecare de profesorul Mamulakis, tânărul s-a îndreptat spre portul unde se afla vasul Odiseu, locul unde urma să fie găzduit pentru cele mai grele trei săptămâni din viața lui.

De ce făcuse acest pas extrem, care-l separa de toți cei dragi rămaşi în țară cine ştie pentru câtă vreme?

În primul rând o pierduse pe Cici, marea lui dragoste, care fusese silită să se mărite cu Pavel Acatrinei. Familia Vinersar luase o măsură crudă în privința viitorului celor doi tineri. Apoi, Gallis Mamulakis îl sfătuise să nu-şi piardă vremea în România, unde şanse de afirmare nu existau.

Îl durea sufletul că n-a putut să le spună a lor săi despre ce planuri avea. Înainte de a părăsi țara, îşi îmbrățişase părinții, mai ales pe Virina care simțise că nu era ceva tocmai în regulă cu fiul ei. A îmbrățişat-o şi pe năşica, care cu toate necazurile pricinuite de pierderea lui Edi, soțiorul ei la care ținuse şi care o părăsise subit, i-a oferit o hârtie de o sută de lei, un Bălcescu nou-nouț, „ca să ai de drum, fine". Prietenul său mai mare, Sol Blumfeld, proaspăt căsătorit cu Lenuş Fluieraş, iubitş şi logodnicş până mai ieri, îi oferise un set de partituri proaspăt ieşite de la tipar. Ai lui nu mai aveau tipografia, dar el după terminarea facultății primise un post de director economic la o editură importantă. „Ai acolo partituri mai rare, de autori mai puțini cunoscuți la noi, precum Albinoni, Haydn, Glück, Prokofiev, Borodin şi alții. La întoarcere, vrem să te ascultăm în concert!"

Dar nu erau speranțe ca toate acestea să se împlininescă prea curând. Alesese drumul exilului, nu al celui politic, doar al celui artistic.

A treia parte

În sfârşit acasă! După o absență de patru ani, simțea Bucureştiul ca un pansament pe rană şi încă de la intrarea în triajul de la Chitila, simțea mirosul atât de drag, amestec de arome şi bălegar de vite. Poate că pe un străin l-ar fi dezgustat, însă lui Vlăduț îi producea doar nostalgie, amintindu-i de anii copilăriei, când bătea împreună cu taică-său şi naşu' Eduard străzile din apropierea marelui abator de vite. Ciugulea câte-un mic sfrijit şi sfârlogit pe grătarul unde ardea cărbunele de mangal, neuitând să dosească un al doilea mic în buzunarul de la pantalon, învelit într-o

foaie de varză proaspătă. Mica Cici, prietena lui, merita şi ea să se bucure de aroma cărnii bine perpelite, în ciuda mamei şi a tatălui ei, care nu acceptau acest fel de mâncare pentru fiica lor. Virina se supăra când vedea petele de pe nădragul scurt cu bretele al băiatului, doar îl dorea mereu curat, dar nu l-ar fi certat pentru nimic în lume.

Azi în aer plutea exact acelaşi miros, de vară şi de mahala, dar oraşul pe care-l ştia era pe cale să se schimbe din temelii. În primul rând, primea în locul copilului timid şi cuminte care plecase, un tânăr mândru şi foarte conştient de locul său. Fusese mai întâi la sfârşit de an 1944, acel periplu până în apropierea frontului, care a dat un alt curs vieții sale. A cântat vreme de două săptămâni prin spitale pentru răniți şi vestea despre talentele micului pianist s-a dus pe toată lungimea frontului. Comandanții l-au dorit pentru soldații lor, înalții ofițeri sovietici țineau să-l vadă şi să le cânte la chiolhanurile tot mai dese date pentru Aliați, în cinstea victoriei care se profila.

După trei luni, la început de aprilie ’45, a reuşit în sfârşit să ajungă acasă, îmbrăcat într-o uniformă special croită pentru el, de sergent al Armatei Române. Fusese înaintat în grad onorific, ruşii ținuseră să-i dea chiar o medalie în ziua când a interpretat pentru mareşalul Tolbuhin o sonată compusă pentru pian de Modest Mussorgsky.

Părinții lui se perpeliseră în chinurile morții, ştiindu-şi odrasla sub amenințarea pârjolului de pe front. Pierduse lunile de şcoală şi asta-i întrista, pentru că doreau pentru fiul rătăcitor, educație. Bucuria de a-l revedea, s-a dovedit a fi de scurtă durată, doar o vară. Profesorul Gavrilescu, mentorul copilului şi cel care l-a încurajat să recupereze lecțiile pierdute, a dorit să aibă cu Goşu şi Virina o convorbire particulară. Astfel, i-a invitat pe cei doi la casa lui de pe strada Romulus. În acel sfârşit de vară, şi-a poftit oaspeții, să ia loc sub un gutui rămuros, plin de poame parfumate.

-Gutuiul ăsta este mai bătrân decât casa, l-a plantat bunicul meu, Dumnezeu să-l odihnească, într-o grădină cu pomi fructiferi din care după construcția casei n-au mai rămas decât el, un piersic şi un zarzăr. Dar nu pentru asta v-am invitat să mă vizitați. Este vorba despre viitorul băiatului vostru.

Cei doi tăceau stingheriți, Goşu îşi frământa palmele muncite, fără să se atingă de dulceața din afine oferită de soția domnului Profesor.

-Dom’ Profesor, spuneți-ne, va supărat cumva Vlăduț, după absențele lui a făcut vreo boroboață?

-*Au contraire* dragii mei, a recuperat lecțiile şi timpul în care a fost plecat i-a folosit. A căpătat o mare îndemânare în digitație, s-a înălțat puțin, astfel încât acum stăpâneşte mai bine şi pedalele pianului.

-Astea sunt bune, nu-i aşa domnule...?

-Desigur drăguță, dar gustați din dulceața neveste’mii.

În sfârşit cei doi au încercat apetisantul dulce, servit în farfurioarele de porțelan.

-Întra-devăr, e minunată, săru' mâna doamna Profesor. Dar nu înțeleg, atunci de ce ne-ați chemat azi aici?

-Este timpul ca fiul dumneavoastră Vlad să facă pasul următor. Eu din păcate nu mai am ce-l învăța, iar copilul are nevoie de un pedagog mai bun. Vă propun să-l încredințăm profesorului Mamulakis, o somitate în materie de pregătire a tinerelor talentelor.

-Bine, dacă spuneți dumneavoastră, noi suntem de acord.

-Asta înseamnă că schimbă şcoala?

Virina, pătrunsă de o presimțire, simțind că dincolo de cuvinte se ascunde ceva, a îndrăznit să întrebe ceea ce soțul ei nu cuteza.

-Aici este marea problemă, şcoala nu-i în Bucureşti, ci la Cluj. Va trebui să suportați costurile cazării şi mesei, de şcolarizare mă ocup eu.

-N-am spus că sunt de acord ca puiul meu să plece printre străini, câți ani domnule Gavrilescu?

-Trei sau patru ani, după care se reîntoarce pentru a da examen la Conservator. Dar credeți-mă, pasul este inevitabil. Mai devreme sau mai târziu îl va face, asta dacă doreşte cu adevărat o carieră muzicală. Acum, din toamna care vine, are avantajul că frecventează şcoala muzicală şi liceul în acelaşi timp, iar un eminent pedagog îl ia sub aripa lui.

Soții Cărămidaru s-au măsurat din priviri, neştiind ce să răspundă. Goşu începu să se gândească surprinzător de repede şi de clar, găsind modul să amâne luarea deciziei.

-Când trebuie să dăm răspunsul, domnule Profesor?

-Cam în două săptămâni, ca să am timp pentru formalitățile de înscriere.

-Noi dorim în primul rând să-l întrebăm pe Vlăduț ce doreşte, apoi trebuie să ne consultăm cu naşii noştri şi prietenii apropiați, că alte rude, n-avem.

-Sunt perfect de acord, este o decizie grea şi nu trebuie să vă pripiți. Orice veți alege, şcoala şi eu vă vom acorda tot sprijinul.

Şi au trecut cele două săptămâni de foc, la propriu şi la figurat. Au dezbătut problema cu naşii, familia Anghelescu, vecinii, Vinersarii şi Blumfelzii, chiar şi cu Pavel Acatrinei, cel care practic deschisese *Cutia Pandorei* pentru Vlad. Băiatul era emoționat, dar nu timorat, el dorea să progreseze chiar dacă exista un preț mare, socotind despărțirea de ai săi.

-Lăsați-l să-şi desfacă aripile şi să zboare! Nu vă faceți griji, Vlad e puternic, când va reveni, va fi şi mai puternic. În privința banilor, nu sunt probleme. Partidul îi va oferi un fond pentru merit, noi nu-i uităm pe cei care ne-au stat alături atunci când am avut nevoie!

Pavel a mai sporovăit preț de câteva minute bune, cât de recunoscători ar trebui să fie oamenii pentru că Partidul veghea la bunăstarea lor.

-Am pornit Reforma Agrară, vom construi o țară nouă, pentru oameni noi, care să se bucure după truda zilnică, de frumusețea culturii.

Jean a zâmbit strâmb, era sătul de palavre, de ideologia de doi bani pe care o promovau comuniştii. Dar n-avea ce face, azi erau la putere alături de partidele istorice, iar mâine, cine ştie? Avea nevoie de un sprijin în persoana lui Pavel Acatrinei, cu toată originea lui mârlănească.

Altfel gândea Eduard. „Copilul are nevoie de suport. Nu contează cine îl dă. Vremurile se schimbă, azi avem, poate că mâine dacă pun ăştia mâna pe toată puterea, ne confiscă averile." A făcut semn finilor că vrea să le vorbească în particular. Lucrul acesta s-a întâmplat cam pe seară, Vlad cânta la patru mâini împreună cu Cici, care se făcuse o drăguță, un cântec vesel. Privindu-i pentru câteva clipe, sobarul şi finul său s-au retras alături de femeile lor, pe o bancă în curte. Bătrânul Rex lătra furios la un motan care dădea târcoale cuibarului cu porumbeii lui Sol. Tânărul deprinsese de la Mituş în Satnoeni, această pasiune. Din când în când, mama Feica mai făcea câte o ciulama, spre disperarea tânărului care ținea la păsările lui ca la ochii din cap.

-Fine, nu refuza oferta lui Gavrilescu şi nici a lui Acatrinei. Micuțul nostru băiat merită şansa vieții lui. Auziți-l cum cântă!

-Şi ce bine arată cei doi alături, ai zice că sunt meniți unul altuia, spuse Grete cu lacrimi în ochi. Dragii mei, ce dor o să-mi fie dacă Vlad pleacă, parcă iar mă despart de Vlăduța mea.

-Vorbeşti prostii ca să nu adormi, femeie. Finul azi s-a ridicat, nu mai este un oarecare năpârstocea care se ține de poalele mamei. Dacă s-a descurcat pe front, se descurcă şi printre străini. Omule, încă odată, lasă-l să plece!

Cântecul care o fermecase mereu pe Grete, se revărsă moale şi plăcut auzului ca o catifea pe fereastra deschisă a camerei lui Vlad. Puştiul atinsese perfecțiunea, *Clarul de Lună* suna mai bine ca oricând, iar tuşeul său nu părea să fie unul de copil. Cici îşi sprijinea capul cu frumoasele bucle de culoarea aramei, pe umărul tânărului pianist. Noaptea încremenise, până şi Luna era vrăjită de sunetul măiastru. Stelele se opriseră şi ele din drumul de la răsăritul la apusul ceresc. Un astru strălucea mai tare decât oricare, iar acesta nu era pe cer, ci în modesta casă de pe strada Mircea Vodă.

Şi au trecut patru ani de absență, buni şi răi în acelaşi timp, cu împliniri, dar şi cu lipsuri, mai ales marcați de absențele de la casa părintească. Profesorul Gallis Mamulakis îi ceruse obedință totală şi tot ce învățase înainte, pentru acest adevărat zbir nu însemna nimic. L-a obligat să rămână permanent lângă el, n-avea permisiunea să părăsească oraşul. Se încadra într-un program strict, mai dur decât

într-o şcoală militară. O dată la trei luni, putea primi o vizită, iar de Sărbători, putea să stea o zi sau două cu rudele. În restul timpului, era mai mult servitorul profesorului. Făcea tot cei spunea, iar zilele păreau fără de sfârşit.

-Băiete, obişnuia să spună, te scoli la şase dimineața, te speli şi mănânci într-un ceas, două ore de pian, mergi la şcoală, vii acasă, mănânci de prânz, trei ore de lecții pentru liceu, două ore de teorie muzicală cu mine, apoi, până la zece seara ora stingerii, exerciții la pian.

Erau şi câteva lucruri bune, nu era cazat la căminul internatului, iar mesele în casa Profesorului erau excelente. Mamulakis îl învățase cum să întrebuințeze tacâmurile, cum se cuvine să stai la masă şi să foloseşti un limbaj ales. Nu-i cerea bani pentru întreținere, masă şi cazare, dar vara mergea la casa lui de la țară, undeva la poalele Apusenilor. Munceau cot la cot în grădină, în livadă şi a deprins de la bătrân câteva din tainele stupăritului. Avea şi acolo un mic pian, de fapt o pianină, astfel că nu scăpase de obositoarele practici.

Dar după un an, totul se schimbase. În primul rând, el era cel care dincolo de imensul progres muzical se transformase într-un tânăr adoima lui *Pip*, eroul din *Marile Speranțe*. La croitoria unde comanda Profesorul costumele, a fost dus la probe pentru primul său costum, plătit din banii economisiți. Nu era prea scump, dar era şic, iar Nana, soția lui Mamulakis, l-a înzestrat cu o pălărie asortată din garderobă. După doi ani, naşii aproape că nu l-au mai cunoscut, se înălțase binişor, şi astfel îmbrăcat, aşezat în fața pianului, nimeni nu mai putea să conteste că avea în față un artist autentic.

Noul an 1948, începuse cu schimbarea totală la față a României. Regatul dispăruse, acum țara era o „republică populară". Pentru profesorul Mamulakis a venit cu necazuri mari. Într-o dimineață, o maşină cu geamuri opace l-a transportat spre o direcție necunoscută. A lipsit ceva timp, spre disperarea soției sale Nana, care a întrebat la Poliție de soarta lui, neprimind răspuns. Atunci Vlad a pus mâna pe telefon sunându-l pe Pavel Acatrinei.

-De profesorul tău este vorba? Bine, am să mă interesez, aşteaptă să te sun!- îi răspunse acesta.

După o absență de două zile şi două nopți, în sfârşit, s-au trezit cu Profesorul acasă. Mai slab ca un schelet, supt la față şi cu ochii nedormiți. Pe deasupra, mirosea îngrozitor a urină şi beci. Nana l-a dus în baie şi l-a spălat ca pe un copil, apoi l-a înfăşurat într-un halat pufos de-al ei.

Ceva se schimbase la Gallis Mamulakis şi multă vreme a tăcut, nerostind vreun cuvânt, de bine sau de rău.

A sunat şi Pavel, iar din tonul glasului, Vlad a înțeles că era tare supărat.

-Măi omule, trebuie s-o termini cu Mamulakis! Dacă nu interveneam, acum era categorisit ca „duşman al poporului". Nu pot să-ți explic prin telefon, mai bine

întreabă-l pe Profesor ce treabă au avut oamenii *Securității* cu el. Tu termină anul şi întoarce-te acasă! Vreau să-mi cânți la nuntă!

-Te însori? Când şi cu cine? O cunosc?

-La toamnă *Mozart*, la toamnă mă însor, iar pe mireasa mea, în fine pe viitoarea mea mireasă o cunoşti, dar acum nu-ți dezvălui numele, o să-l afli curând. Tu pleacă mai repede de-acolo!

Era cam timpul să se însoare prietenul Pavel, cel de care-l uneau amintirile din vremea războiului. Vlad se gândea la zilele acelea, când vreme de trei luni străbătuse frontul în lung şi lat. „Doamne, ce mic eram şi ce mare m-au făcut ostaşii!" Alături de subordonații locotenentului Paisie care-l ajutau cu transportul pianului şi amenajarea sălilor, străbătuse Ungaria, Ucraina şi Cehoslovacia, din spital în spital, din şcoală în şcoală, din oraş în oraş. Două spectacole pe zi, timp de mai bine de trei luni, până la început de aprilie, când se întrevedea victoria, nu ca o *Fata Morgana*, ci ca o certitudine. Adoptat de întreaga Oştire Română, a căpătat o încredere colosală, mai ales când a fost felicitat de câțiva ofițeri superiori ai Armatei Roşii. Unul dintre ei, un colonel, vorbea excelent româneşte şi făcea pe traducătorul. „Cocoşii de Munte" îl cunoşteau foarte bine, doar el fusese acela care construise podurile de vase peste Tisa. „Bată-l să-l bată, îi spuse Paisie, dă-l naiba, e de-al nostru, român din Bucureşti, îl cheamă Apolodor, dar sovieticii îi spun Fedka. Stătea undeva prin Mântuleasa, dar acum locuieşte la Moscova.

Dar gândurile i-au revenit la profesor. Oare de ce Pavel îl sfătuia să-l părăsească? N-a vrut să grăbească lucrurile câtă vreme Mamulakis era vizibil tulburat. Dar pe parcurs, după ce şi-au reluat împreună muncile la grădină, a îndrăznit.

-Domn profesor, vă simțiți mai bine? Puteți să ne spuneți ce vi s-a întâmplat în acele zile când ați absentat?

-Vlăduțule, a fost oribil, peste orice închipuire. Când oameni aceia îngrozitori au hotărât să-mi dea drumul, m-au pus să semnez că nu voi spune ce-am pățit şi ce-am văzut acolo. Dar nu pot să tac, simt că înnebunesc dacă nu spun cuiva şi mai bine să fii tu, nu cred că Nana poate să reziste.

-Dacă dumneavostră credeți că este prea devreme, să aşteptăm un moment mai bun.

-Asta înseamnă să amân descătuşarea şi să-mi prelungesc suferința. Hai să ne aşezăm pe băncuță, avem acum răgazul şi tu vei afla cât de oribili pot să fie unii oameni.

Nu sosise primăvara pe deplin, în Cluj se simțea chiar în mijlocul zilei răcoarea din sfârşitul de iarnă. Totuşi erau îmbrăcați bine, iar Profesorului îi revenise culoarea în obraji.

-În primul rând, trebuie să ştii că totul are legătură cu fratele meu din Grecia, căpitanul Hector Mamulakis. În țara mea de origine, a fost acum câtva timp

o mare răzmeriță. Comuniştii au încercat să pună prin forță mâna pe putere, deşi tratativele dintre aliați stipulaseră că Grecia rămâne Regat. Partizanii roşii şi simpatizanții lor n-au depus armamentul aşa cum era înțelegerea şi au atacat în forță convoaiele militare britanice cu alimente şi medicamente, precum şi trupele guvernamentale. Atunci Regele a făcut apel pentru revenirea la legalitate, a cerut tuturor patrioților să-i îndepărteze pe comuniști. Hector cu vasul său a transportat în partea de nord a Greciei trupele care i-au pus la respect pe insurgenți. După ce s-a restabilit pacea, Regele l-a decorat şi chipul său a fost publicat în ziare. Dar pentru comuniști a rămas un dușman şi desigur, în dosarele de la Moscova, numele lui este subliniat cu roşu. În mod cert, *Securitatea* i-a citit dosarul şi a constatat că are un frate în România. M-au reținut, încercând la început să afle dacă păstrez legături cu el. Am negat categoric şi le-am spus adevărul, nu-l văzusem dinainte de război, dar corespondam. Nimic însă despre politică, şi, deşi scrisorile sunt lucruri intime, le-am permis să le citească. Mi-au râs în nas şi mi-au arătat copii ale lor, dar ei căutau altceva, dovezi de implicare în tentative de schimbare a ordinei sociale, o „contrarevoluție", aşa o denumeau, ca-n Grecia. M-au aruncat pentru o noapte şi o zi la beci, fără mâncare, fără apă, fără un grup sanitar unde să-mi fac nevoile, iar tu ştii că eu am probleme cu prostata. În celulă nu era nici măcar un taburet, iar un bec orbitor se aprindea şi se stingea la interval de un minut. După douăzeci şi patru de ore petrecute în acele condiții, eram terminat, dar tot nu ştiam ce vor de la mine. Am fost apoi scos şi dus într-o cameră situată la un etaj superior. M-au lăsat câteva minute la toaletă, dar uşa rămăsese deschisă, apoi m-au aşezat la un birou, am primit hârtie, toc şi călimară, o ciornă cu spații necompletate.

„To'arşu', mi s-a adresat un ofițer cu evident accent maghiar, *dumneta trebe să complectezi* declarația conform *ciorna*, citeț, cu numele a *lu' tău* şi adresa."

Privisem cu atenție fițuica pe care mi-o aşezase în fața ochilor, dar ceea ce scria în ea, nu era numai oribil ci şi profund neadevărat.

„Domnule ofițer, tot ce scrie aici sunt numai neadevăruri, nu completez declarația şi nu o semnez."

Atunci a început să înjure în ungureşte scoțând pe gură nişte cuvinte care nu pot fi reproduse. Făcea spume la gură şi stropea cu salivă la câțiva metri. Am crezut că scoate revolverul şi mă împuşcă pe loc. Dar ar fi fost prea uşor! S-a liniştit ca prin farmec, apoi apropiindu-se de mine mi-a vârât sub ochelari, coala.

„Semnează doar la mine, şi *complectăm* noi."

Am refuzat iar categoric. Atunci mi-a tras o palmă de am văzut stele verzi, mi-a prins părul din cap şi a început să-l tragă în toate părțile. Puteam să-i fiu tată nenorocitutui, dar el n-avea milă. Eram gata să semnez orice, numai să mă lase în pace, când, tocmai a sunat telefonul. M-a lăsat pe moment şi s-a grăbit să răspundă. Glasul său devenind mieros şi slugarnic, m-a convins că fusese sunat de un superior şi din când în când privea spre mine cu o ură indescriptibilă pe chip. Printre buze se

strecurau câteva cuvinte din care n-am înțeles decât *picsa*. A salutat interlocutorul invizibil şi a închis telefonul. Apoi a sărit ca un uliu spre mine şi am crezut iar că-mi sunase ceasul din urmă. M-am scăpat în pantaloni, spre ruşinea mea că sunt om bătrân. Observându-mi jena, s-a bucurat şi a izbucnit într-un hohot dement.

„Poate că scăpat eşti porc bătrân, dar mâine tot de mâna mea ai să tu mori, mai întâi te jupoi, apoi te castrez *görög*, în cele din urmă îți sfarăm la *bereguş*."

A ieşit înjurând ca un birjar, desigur, tot în maghiară. După un ceas, a intrat altcineva, care s-a recomandat tovarăşul căpitan Haiduc Marin. M-a rugat să completez o declarație în care spuneam că fusesem bine tratat şi mă angajam să nu destăinui nimic şi nimănui despre anchetă, ale cărei concluzii fuseseră că nu purtam nicio vină. Aş fi semnat şi că sunt vinovat, numai să scap din acea clădire blestemată. Căpitanul mi-a strâns mâna şi un subofițer m-a condus către ieşire. Afară se crăpa de ziuă, statusem acolo cele mai grele două zile din viața mea.

-Domnule profesor, cred că trebuie să-i mulțumim lui Pavel Acatrinei, el a intervenit pentru dumneavoastră.

-Se pare că fără prietenul tău, azi eram în drum spre puşcărie, sau poate că eram în lumea umbrelor.

Vlad era din ce în ce mai convins că nu trebuia să-l părăsească pe Gallis Mamelukis, se adaptase perfect aici în casa lui, şi, ceea ce era cu adevărat important, omul prinsese drag de tânăr, găsindu-l cuminte şi studios. Dispunea de un talent nemaivăzut de profesor până atunci, învăța rapid, ştia pe de rost sute de partituri, iar degetele agile, moştenite de la cine ştie ce străbunic, *şuț* de buzunare din țigănime, alergau neobosite pe clape.

Într-o după-amiază toridă de vară, după ce obosiseră bine năduşind în grădina de zarzavat a profesorului, acesta l-a tras departe de soarele canicular, la umbra unui arțar. S-au aşezat alături, pe păturica dată de doamna Nana şi au băut cu înghițituri mici, apa rece ca gheața din sticla de *monopol*.

-Uşurel băiete, n-aş dori să faci tocmai acum o păcătoasă aprindere la plămâni. Bea cu înghițituri mici şi hai să îmbucăm din *sandwich*-urile astea pe care le-a pregătit Nana. Am tras destul, acum să ne odihnim puțin la umbră şi să discutăm despre viitorul tău.

Lui Vlad nu-i prea plăceau acest gen de discuții, pentru că ştia ce va urma, o altă schimbare, iar el ura schimbările. Îi trebuise un an să se adapteze aici cu pierderea familiei, a prietenilor, a iubitei şi mai ales despărțirea de maestrul Gavrilescu. Mai trebuise să îndure şi toanele lui Mamulakis, angoasele ciudate care-l cuprindeau uneori, felul de viață al grecului. Depăşise toate obstacolele mai mult sau mai puțin închipuite, îşi perfecționase tehnica manipulării pianului, învățase pe de rost sute de partituri.

-Şi acum?-se trezi vorbind.

-Acum eşti gata băiatule! Eşti gata să mergi la Conservator. Şcoala de muzică ai absolvit-o, am şi eu un pic de merit în asta. Urmează examenele de bacalaureat şi cele de admitere la Conservator. Te-aş sfătui să-l faci aici, în Cluj, dar ar fi o greşeală. În Bucureşti şi chiar la Iaşi, sunt pedagogi mai buni, mult superiori mie, care te-ar îndruma spre culmile măiestriei. Ar fi o crimă să te reţin aici, a sosit clipa să-ţi deschizi aripile şi să zbori.

Profesorul Mamulakis era într-unul din acele momente când era melodramatic spre patetic. A continuat spre surprinderea tânărului, cu alte sfaturi, pe care dacă le-ar fi auzit altcineva, cu siguranţă le-ar fi considerat subversive.

-România este o ţară frumoasă, dar mică pentru lumea muzicii. Orice virtuoz ar avea drept ţel să se producă pe o mare scenă, într-un oraş important, Milano, Paris, Londra, München sau New York. Sfatul meu tinere, este că dacă se iveşte vreodată ocazia să ieşi afară, profită şi construieşte-ţi acolo cariera. Va fi greu, va trebui să lupţi cu piedici aparent de netrecut, dar nu vei fi singur. Te voi ajuta de aici, aşa cum pot. Nu le-am spus tot adevărul securiştilor, ţin legătura cu fratele meu Hector prin intermediul preotului nostru de la Catedrală. El are dreptul să umble în lume şi, periodic, trimit şi primesc câteun mesaj de la el. I-am spus despre necazurile mele, i-am povestit despre tine şi este gata să te ajute, dacă doreşti.

-Maestre, n-am de gând să părăsesc ţara, dar îţi mulţumesc! Mă aşteaptă o fată cu care mă voi căsători şi voi da examen la Bucureşti, chiar dacă mi se rupe sufletul că încă o dată, trebuie să-i părăsesc pe cei la care ţin.

-Să-ţi dea Dumnezeu sănătate şi noroc în viaţă, dar să-ţi reaminteşti sfaturile mele!

După examenele de Bacalaureat luate cu brio, Vlad Cărămidaru a părăsit Clujul în acceleratul care înghiţea kilometri mai dihai decât armăsarul din poveste, al Harapului cel Alb.

Peronul Gării de Nord se întrezărea în amurgul serii. Mii de lumini clipeau pe Calea Griviţei şi pe cele două poduri vechi, Grant şi Basarab, pe care locomotiva târând garnitura, le-a depăşit cu rapiditate. Încetinise imediat şi saboţii frânelor scoteau sunete acute, care oripilau sensibilele urechi ale tânărului pianist. În fine, trenul a oprit pe o linie centrală, iar primii călători au coborât grăbiţi din vagoane. Vlad avea oroare de aglomeraţie, aşa că răbdător a aşteptat ca puhoiul să se mai domolească. Avea cu el numai două valize, dintre care cea mică era plină cu partituri. În schimb, cea mare conţinea costumul de scenă şi ţinutele zilnice, trei perechi de pantofi şi una de tenişi. Pijamaua şi papucii le lăsase la Cluj, în speranţa revenirii.

La capătul peronului îl aşteptau mama, tata şi naşul Edi, care l-au copleşit cu îmbrăţişări chiar din momentul ajungerii în dreptul acestora.

-Băiatul mamii, ce bine arăți! Te-ai împlinit un pic, dar tot slab ai rămas! Nu ți-a dat nevasta grecului suficientă hrană?

-Ba, mamă! M-a hrănit de parcă la fiecare prânz era masa de Crăciun. Dar nu prea se prinde grăsimea de mine.

-Băi fine, arăți de parcă ai fost scos din cutie! Ai mers cu trenul zece ore, dar eşti proaspăt de parcă acum te-ai sculat. Halal băiat ai Goşule!

-Doar e al meu şi al Virinei, peste câteva zile împlineşte nouăsprezece ani!

-Frumoşi ani, dar parcă au trecut prea repede! Hai să luăm un *getax* şi să ajungem cât de repede acasă.

Cei patru au trecut prin marea poartă principală a gării, Vlad întinzându-i biletele de călătorie omului postat acolo. Goşu ținea valiza mare care nu era prea grea, iar naşul Edi, valiza mică. La orizontul înroşit de nori sau praf, fulgerele străbăteau cerul.

-Va fi furtună, dar sper ca nu va începe până vom ajunge acasă.

O *Pobedă* roşie staționată în imediata lor apropiere, i-a primit încăpătoare pe cei patru pasageri speriați de schimbarea bruscă a vremii.

-Dumnezeu te onorează fine, trimite ploaie după o lună de secetă şi uite aşa, vom avea mălai la toamnă, iar strugurii vor face bobul mare.

-Să ne ferească Maica Domnului de vreo grindină, după toate căldurile astea, cine ştie ce ne mai aşteaptă!-interveni în vorbă şi şoferul. Unde vă duc?

-Strada Mircea Vodă, vizavi de spitalul Sahia.

-Ştiu locul, nevastă-mea lucrează acolo la bucătărie, iar când vin salvările de la ruşi, mă vor angaja şi pe mine. Mă cheamă Tănase şi poate ne vom revedea.

Omul era prietenos, dar puțin cam prea băgăcios, îi asaltă cu tot felul de ştiri din viața publică, sport sau film. Se vedea că era un mare amator de pelicule, dar din păcate piața era inundată cu filme sovietice de război.

Vlad nu se putu abține.

-Ştii nea Tănase, eu am văzut războiul de aproape şi crede-mă, ce-i în film, este simplă propagandă. Poate că poveştile de dragoste îmi plac, dar până la moartea eroilor. Războiul însă înseamnă moarte peste tot, sânge fără oprire şi sărăcie pentru toți.

-Dar înțelept băiat aveți coniță, aş spune că le ştie pe toate! Câți ani are?

-Nu te interesează pe dumneata câți ani are fiul meu, dar aşa, ca să nu mori de grija noastră, la nici patrusprezece ani, Vlad a stat prin preajma frontului trei luni, din decembrie până-n aprilie. A fost decorat de Rege şi de ruşi. Suficient?

-Nu trebuie să vă supărați, păcatele mele, sunt cam guraliv, doar ştiți că şoferilor şi frizerilor le-a scuipat pe buze Sfântul Ioan Gură de Aur. Dar uite, am ajuns?

Maşina s-a oprit în fața casei Cărămidarilor. Ploaia ocolise centrul oraşului, lăsându-şi prăpădul prin partea de nord. În curte, Sol şi Lenuş se giugiuleau pe

băncuța din dreptul casei. De cum i-a văzut, tânărul a sărit să-i ajute cu bagajele, dar Goşu nu a fost de acord.

-Băiete, tu ai alte griji acum, ține-te de fata pe care o iubeşti, dar cu care n-ai de gând să te legi prin pirostii.

-O să ne cunună nea Goşule, dar nu la Biserică sau Sinagogă, ci doar la Sfat. Credința e opiu pentru popoare...

-...a spus Marx!

Şoferul îşi învățase bine lecțiile la orele de propagandă din organizația de Partid al cărui membru era. Eduard i-a oferit o hârtie de douăzeci şi cinci de lei, făcându-i semn să păstreze restul, deşi cursa nu făcuse decât şaisprezece lei şaptezeci şi cinci de bani. Omul însă, cu demnitate i-a oferit restul, şuierând printre dinți.

-Eu nu sunt unul din ăia pe care puteți să-l cumpărați şi respect un erou de război decorat. Ține restul nene, şi la bună vedere!

Apoi a demarat, dispărând în bezna nopții.

-Copii, mă reped acasă s-o aduc pe Grete, merită şi ea să se bucure de revederea finului.

În casă mirosea plăcut a levănțică şi busuioc. Virina păstra întotdeauna casa curată şi aspectoasă. Ultimii ani fuseseră deosebiți de grei. Avuseseră loc două reforme monetare care le-au distrus rezervele de bani, apoi naționalizarea blestemată în care cel mai mult avuseseră de pierdut micii proprietari şi meseriaşi. Acum, după ce au scos autorizație de practicare a sobăritului, Eduard şi Goşu, lucrau împreună. Statul nu le mai dădea dreptul să aibă firmă cu angajați. Materialele le cumpărau de la diverse cooperative sau magazine *Ferometal*. De multe ori, cărămida de teracotă precum cea de şamotă, o făcea Goşu cu mâna lui, la Satnoeni, ajutat de Mituş. Astfel supraviețuiau cu toții. În vremurile bune, naşul Eduard se aprovizionase cu alimente de strictă necesitate, cămările Angheleştilor gemeau sub poverile sacilor de zahăr, făină, orez, mălai şi sub damigenele umplute cu untdelemn. Apăruseră de curând cartelele, care însă se distribuiau numai lucrătorilor de la stat. Dar pentru ei, n-a existat foamete. Naşul Anghelescu scotea comenzi din piatră seacă, aveau de lucru tot anul, erau plătiți bine, mai ales de noii îmburgheziți, care se lăfăiau în casele foştilor proprietari şi li se stârnise poftele să aibă *şeminee prusace*. Naşii cumpărau alimente în continuare de pe piața neagră, unde totul valora dublu şi o sfătuiau pe Ina lor să facă la fel. Încă se anunțau timpuri grele.

Vlad a intrat în camera lui unde totul era la fel ca la plecare, mamă-sa Virina, nu făcuse nici o schimbare. Până şi partitura preferată cu *Clar de Lună* era pe pian, n-avea nevoie s-o parcurgă pentru că o învățase pe de rost de mult, dar îi era dragă şi o dorea pentru totdeauna în acel locşor.

-Mamă, Cici ştie că am venit? Ultima dată mi-a scris că are de vorbit cu mine ceva important. Când o văd?

În casă s-a lăsat o linişte de mormânt, Virina tăcea înfricoşată, iar când Angheleştii au sosit pentru mica petrecere, au crezut pe moment că se întâmplase ceva cu adevărat rău.

-Cici se mărită mamă! Se mărită peste două săptămâni.

Lovitura era deosebit de grea pentru că înlăuntru său, Vlad era convins că erau sortiți unul altuia pe veci. Aici îşi băgase dracul coada, necuratul îmbrăcat în pielea lui Eugen Vinersar, ta'su.

-De ce mi-ar face una ca asta, doar ne iubim dintotdeauna, noi am crescut împreună, a stat aici în fața pianului de nenumărate ori, ne-am sărutat pe banca unde stă acum Sol şi Lenuş, ne-am jurat dragoste.

-Copii blegi şi nevinovați. Oamenii mari ştiu întotdeauna să strice jocurile prunciei, oricât de frumoase ar fi.

Naşa Grete se apropie de Vlad şi îi şterse lacrimile care nu mai puteau fi zăgăzuite. Ceilalți trei din cameră, erau statui ale durerii, mai ales că nu se aşteptaseră ca un băiat aşa de matur să sufere atât.

-Băiete, spuse naşul, dragostea din tinerețe, prima dragoste, e ca o furtună de vară, intensă, dar trece repede. Şi eu cu Grete, poate că am iubit pe câte altcineva, dar soarta ne-a pus în aceeaşi casă, în acelaşi pat şi crede-mă, nu ştiu dacă am fi fost atât de fericiți cu alți oameni.

-Şi mai ascultă un lucru de la mine, de la naşa ta, dacă vă este sortit, ție şi Ceciliei să fiți împreună, nicio forță din lume nu vă va putea ține departe. Mai devreme sau mai târziu, destinele voastre se vor reaşeza pe acelaşi făgaş.

-Cu cine se mărită Cici?-mai avu putere Vlad să întrebe.

-Acum va fi cel mai dificil pentru tine, fine. Cu două luni în urmă, Pavel Acatrinei a cerut mâna fetei părinților ei, care, după o zi de gândire, au fost de acord să i-o acorde.

-Şi Cici, cum a putut să accepte? N-are decât şaptesprezece ani, e minoră!

-Cumva, cei doi soți Vinersar, au convins-o.

Era mult prea greu să mai stea în casă, simțea că n-are aer, se înăbuşea, cu toate că ferestrele erau larg deschise şi răcoarea plăcută a nopții se aşternuse. Vlad s-a uitat înciudat la Luna care ajunsese deasupra curții şi rosti cu glas tare.

-*Reqviem*, nu *Clar de Lună*!

A reintrat furios în casă şi s-a repezit asupra pianului. În aer se revărsau macabrele sunete ale *Marşului Funbru* compus de Chopin. Cu toată durerea lui, sau poate tocmai de asta, muzica suna mai frumos decât auziseră vreodată oamenii din casă, iar Sol a tresărit speriat pe băncuță unde se afla îmbrățişând-o pe Lenuş.

-Nu-i a bună, *Marşul Funebru*, asta cântă vecinul nostru.

-Oare cine-i pe ducă? Am auzit cucuveaua ieri, îi răspunse fata.

-Poate că unchiul Moritz, sărmanul, e tare bolnav!

Totuşi Vlad a reuşit s-o întâlnească pe Cici şi să discute între patru ochi. Dar ştia deja, orice demers va face, va fi zadarnic. Zarurile fuseseră aruncate încă o dată, dar nu în favoarea lui.

A doua zi după sosirea de la Cluj, şi-a depus dosarul pentru examenul de admitere la Conservator. Secretara l-a privit un pic peste ochelarii cu rame groase pe tânărul care spera să fie unul dintre cei doi candidați admişi la clasa de pian. Avea drept referință o recomandare de la un obscur profesoraş de provincie, care pe deasupra, după nume, mai era şi grec. Auzi Doamne, Gallis Mamulakis garanta pentru elevul său că ar putea să ajungă un virtuoz. Aproape că a pufnit-o râsul şi de-abia s-a abținut să-i spună cine şi ce oameni celebri dădeau referințe pentru ca protejații lor să impresioneze juriul.

-Tovarăşe, semnează aici şi să ştii că eşti candidatul numărul optesprezece. Trebuie să aduci două poze tip buletin pentru fişă şi legitimație, altfel nu intri la examen. Te aştept cu ele într-o săptămână, şi, peste o lună, la prima probă, o audiție care va fi eliminatorie.

O bucurie răutăcioasă a pus stăpânire pe secretară când a văzut chipul abătut al tânărului. Credea că era timorat de chichițele birocratice născocite pentru a bara drumul unor candidați, dar se înşela profund, Vlad era încă marcat de vestea că ființa la pe care o iubea se mărită cu altul.

A ieşit pe culoar şi apoi a coborât scările, ajungând fără voie altundeva decât avea de gând. Era o sală de balet unde un grup de tinere aspirante sau poate studente, exersau acompaniate de un pian. O femeie în vârstă, cam la şaizeci de ani, era cea care cânta cu o virtuozitate incredibilă, un fragment din opera *Samson şi Dalila* compusă de Saint-Saëns. Balerinele interpretau partea lor foarte grațioase, iar el a rămas fără cuvinte, aproape uitându-şi necazul.

Instructoarea observându-l pe Vlad, a venit aproape de tânăr şi l-a repezit în cel mai grosolan mod posibil.

-Măi tovarăşe, ce mă'ta cauți tu aici? Te-a invitat cineva? Nu vezi că-mi tulburi ora şi sperii fetele? Întunecimea ta, fă-ți un bine şi cară-te dracului de aici, până nu chem pe cineva să te zvârle în stradă.

Rămas fără glas, băiatul a dat înapoi şi fâstâcindu-se îngrozitor, a silabisit câteva scuze. Dar luminița din ochii lui în momentul intrării pe uşă, nu-i scăpase pianistei în vârstă.

-O clipă Doinița, băiete, tu cine eşti şi cum ai apărut?

-Mă numesc Vlad Cărămidaru şi am venit să mă înscriu la Conservator, dar am greşit drumul spre ieşire.

-Şi ce ştii să faci?

-Exact ce faceți şi dumneavoastră, să cânt la pian.

-*O-ho*, nici chiar aşa *ghiaure*, ştii pe cine ai în faţă omule? Doina se sufocase aproape de indignare. Pe doamna Celia Rudeanu, cea mai celebră pianistă din România, care-i şi rectorul Conservatorului.

Aceasta o privea ironic pe *amazoana* care lupta pentru o cauză inexistentă, aceea de a-i apăra intimitatea la care nu ţinea.

-Tinere, Vlad, deşi poate că este un pic neortodox pentru practicile din această şcoală, aş dori să te aud, arată-ne ce ai învăţat şi de ce eşti în stare!

Ajuns aproape de scaunul cu spirală, l-a reglat pentru obţinerea unei poziţii comode, apoi a încercat fildeşul clapelor tocit de atâta întrebuinţare, dar a constatat că sunetul era minunat. Avea în faţă un gigantic *pianoforte Blüthner*, o bijuterie la care cu greu s-ar fi putut gândi cineva că era în uzul celor de aici. Momentul de tăcere s-a prelungit, spre indignarea Doiniţei.

-Celia, avem de-a face cu o creatură care a intrat aici numai cu scopul să se zgâiască la fetele mele, un impostor...

Deodată cuvintele i s-au oprit în gât, pentru că profesoara i-a făcut semn cu degetul pus pe gură, să tacă. Tânărul îşi începuse micul recital, o melodie romantică potrivită stării de suflet în care se afla. Interpreta foarte mişcător, *Für Elise*, iar cele şase fete care compuneau ansamblu de balerine s-au aşezat în jurul pianului, sorbindu-l din priviri pe cel care până mai adineauri părea un musafir nedorit. Muzica lui suna incredibil de frumos, aproape că-i ghiceai trăirile lăuntrice, iar pe faţa lui mult prea gravă pentru vârsta care o avea, se citea durerea.

-Frumos tinere, n-am ce spune, moţata de prietenă a mea te-a judecat un pic prea în pripă. Dar spune-mi, altceva, mai puţin facil, poţi să ne interpretezi.

În faţa ochilor lui Vlad, era partitura după care cântase mai devreme Celia. Aruncă o privire pe cele două foi, cam preţ de un minut, apoi a returnat partitura cu coperţile închise şi a reuşit performanţa să interpreteze la prima vedere acel fragment pretenţios. S-a oprit, lăsându-şi mâinile să-i alunece pe lângă corp. Balerinele au aplaudat entuziaste spre disperarea Doiniţei care nu ştia cum să le tempereze. Dar Celia Rudeanu îl privea cu alţi ochi pe tânărul acesta care aterizase aici. Avea de a face cu o mare speranţă a pianului, asta o putea spune cu ochii închişi, probabil că şi în acel moment, Vlad Cărămidaru era în stare de mult mai mult. Nu dorea însă să accelereze lucrurile, trebuia urmat drumul firesc, examenele, studiile şi abia într-un final, şlefuirea lui.

-A fost bine tinere, chiar foarte bine, te-ai descurcat admirabil. Ştiai bucata, nu-i aşa?

-Nu, azi am ascultat-o pentru prima dată în viaţa mea.

-De când cânţi la pian şi pe cine ai avut profesori?

-Nu ştiu de când, dar vă pot spune că naşa mea, doamna Grete Anghelescu, m-a luat alături de dânsa în faţa claviaturii, de la doi ani. Apoi mi-a dăruit un pian ca ăsta, dar mai mic şi ai mei m-au trimis la şcoala de muzică de pe strada Lucaciu.

Am luat primele lecții adevărate, cu domnul Moritz Blumfeld. El i-a convins pe părinții mei că trebuie să frecventez Şcoala de Muzică. La clasa maestrului Gavrilescu, primul meu profesor adevărat, am deprins primele noțiuni despre tehnica şi arta pianului, apoi la Cluj, am urmat Liceul de Muzică. Profesorul meu particular, a fost domnul Gallis Mamulakis, care m-a trimis acum câteva zile acasă, să mă înscriu la Conservator.

-Mi-amintesc de amândoi, dar de bătrânul Mamulakis, chiar nu mai ştiu nimic. Noi cândva, Doamne ce tineri eram pe-atunci, am concertat împreună.

Dincolo de cuvintele femeii, se putea ghici că între cei doi fusese ceva mai mult, poate chiar o mare dragoste.

-O să fiu prezentă la examene, vreau ca în acest an să fie admişi cei mai buni dintre cei buni. Cred că este timpul tinere să ne despărțim, iar voi fetelor, destul cu pauza, treceți la lucru.

Vlad a ieşit buimăcit din sală, era un lucru bun şi unul rău, uitase pentru o clipă de tristețea lui şi primise un balon de oxigen în privința perspectivelor. Era însă rău că dăduse buzna şi o supărase pe instructoarea de balet.

După ce a terminat cu formalitățile de înscriere, o săptămână mai târziu îl însoțea pe tatăl său şi pe naşul Eduard la o lucrare, construiau trei sobe din teracotă albastră, într-o casă boierească din cartierul Uranus. Dădea şi el o mână de ajutor, cu scopul să-şi uite necazul, dar şi să-i ajute pe ai săi să termine lucrarea mai repede, iar lui să-i treacă timpul mai uşor până la examen. Într-una dintre zile, Vlad a simțit mirosul grătarelor de la Podul Izvor. Circula zvonul că acolo se mănâncă mici extraordinari de buni, cei mai savuroşi din tot Bucureştiul.

-Naşule, am poftă de un mic, poate doi, hai să trecem pe la *Grădina Izvor*.

-Bine băiete, uite, mâine terminăm lucrarea, dar suntem buni de cinste, amândoi, eu şi tac'tu, chiar de azi!

S-au oprit la Grădină şi Eduard a comandat un carton cu doisprezece mici, muştar şi ardei de ustură, sare şi trei halbe de bere Bragadiru.

-Mai povesteşte-ne odată cum a fost cu profesoarele de la Conservator, râse mânzeşte naşul. Chiar le-ai băgat mortul în casă băiete?

-Ei, n-a fost chiar aşa, profesoara în vârstă chiar îmi place de ea şi cântă minunat. Aşa o mână fină şi sigură, n-am văzut!

Vlad tocmai îşi ştergea cu batista firul subțire ca o ață lăsată de spumă pe buze, când cineva l-a bătut pe umăr. Era Pavel, prietenul şi de curând omul pe care-l detesta cel mai mult. Îmbrăcat la patru ace, cu pantofi scumpi de piele *Antilopa* în picioare, tocmai se pregătea să urce Dealul Spirii, când i-a observat pe cei trei cunoscuți petrecând în Grădină. S-a hotărât pe loc să li se alăture, mai ales că avea ceva timp liber la dispoziție.

-Măi oamenilor, mâncați şi beți fără mine?

-Să trăieşti şi tu Pavele, nu mai cunoşti lumea de când te-ai ajuns.

-Da de unde nea Edi, lucrez mult, sarcini de la Partid, alergătură multă. Nu ştiți de la nea Mişu? Sunt secretar doi cu propaganda la Comitetul Raional Nicolae Bălcescu. Toată ziulica bat fabricile ca să-i conving pe oameni că Partidul vrea numai binele lor. Mai e şi însurătoarea care se apropie cu paşi repezi.

Vlad a simțit iar arsura cuțitului care-i mușca din inimă. Nu dorea să i se reamintească de căsătoria iminentă a Ceciliei, mai ales de la logodnicul ei. Aproape că dorea să se scoale de la masă şi să plece, dar mâna de oțel a Goşului l-a ținut ferm țintuit de scaun.

-Acum, că suntem numai între bărbați, spune-ne Pavele, de unde şi până unde dragostea ta pentru micuța Cici? Nu este un pic prea tânără pentru măritiş?

-Ce-ar fi dacă v-aş spune că ea mi-a dat primul semn de dragoste, atunci când veneam cu Vlad în casa familiei Vinersar? Se uita țintă la mine şi îmi zâmbea în aşa fel încât m-am trezit îndrăgostit lulea de fată. Asta s-a întâmplat de Crăciunul trecut, când l-am luat pe băiatul ăsta de la gară.

-Şi oare cum au fost Vinersarii de acord să-ți ofere mâna singurei lor fiice?

-Asta nu mă întrebați pe mine, întrebați-o pe Ona, soacră'mea, în fine, viitoarea. Poate că Nea Jean avea ceva probleme la dosar, judecase cândva un ilegalist care primise ocnă pe viață la Doftana şi omul a murit la cutremurul din '40. Ona m-a rugat să intervin pentru soțul ei, iar eu n-am făcut decât să pun pe tapet cazul Mişu Blumfeld şi modul mai mult decât blând cum a fost tratat şi condamnat. Nea Mişu a scris o declarație şi a fost convocat în fața comisiei de etică, care l-a curățat pe judecătorul Eugen Vinersar de toate păcatele. Odată afacerea încheiată, am cerut mâna fetei, părinții ei fiind absolut de acord, în special Ona. Nici draga mea Cecilia nu m-a refuzat, deşi recunosc, a făcut-o foarte timid. Dar cum îi şade bine unui copil, n-a ieşit din vorba părinților şi acum cununia bate la uşă. Vă invit cu toții pe treizeci şi unu august la Sfatul Popular al raionului Stalin. De curând, am primit un apartament frumos într-o vilă, am adus mobilă nouă şi aştept mireasa.

Asta era prea mult pentru Vlad al cărei față devenise stacojie.

-Tată, mi-e rău, poate că micii sunt de vină. Vreau să plecăm imediat, să facem câțiva paşi pe jos ca să-mi revin.

-Pavele, puştiului nu i-a priit carnea tocată din mici, poate că idioții ăştia au lăsat-o prea mult în căldură. Şi mie parcă-mi vine înapoi.

Era o minciună sfruntată, micii fuseseră perfecți, dar Eduard dorea să-l ducă pe Vlad cât mai departe de acest om. Necunoscând adevărata cauză a dispoziției mizerabile a fostului său protejat, Pavel a sărit în ajutorul celor doi oameni maturi.

-Am să chem un *getax* să-l ducă pe Vlăduț acasă. Sunt sigur că în casa Inei se găseşte vreun leac.

A oprit rapid o maşină. Ajutându-l pe Vlad să se aşeze pe banchetă n-a observat grimasa de durere sau poate de scârbă, produsă de contactul dintre cei doi.

-Transmiteți-le lui Ina şi Gretei complimente din partea mea şi spuneți-le că vă aştept pe toți la cununie şi la petrecere. Tu vulture, capul sus, curaj şi noroc la examen. Poate că am să-ți pun o vorbă bună la comisie. Salutări tovarăşi!

Totul apărea ca o comedie grotescă la care Vlad nu dorea să participe. Acum, când aflase adevăratul motiv pentru care avea loc această cununie, a realizat că orice împotrivire nu avea sorți de izbândă. Dar să rămână, fie şi numai pentru cinci minute față-n față cu Cici, tot dorea. Şi acest lucru s-a întâmplat chiar în preziua primului examen, o primă testare pentru proba de cultură muzicală generală.

Fata era în bucătăria Gretei, unde aceasta o instruia cum să facă o salată de vinete cu maioneză. Vlad tocmai sosise pe neaşteptate, căutând o partitură cu o bucată rară, o sonată de Domenico Scarlati pe care dorea s-o interpreteze la proba opțională. Aproape că s-a lovit cap în cap cu Cecilia. Naşa Grete, văzându-i împreună după ce săptămâni întregi se ocoliseră, a pretextat că merge la coana Lina să cumpere borş, părăsind grăbită casa.

Pe moment au tăcut, doar se uitau unul spre celălalt, Vlad cu privire mustrătoare, Cici speriată şi stânjenită.

-Cum ai putut să accepți să-l iei de bărbat, nici măcar nu-l iubeşti! Sau poate pe mine nu mă iubeşti şi totul a fost doar o amăgire.

-Ba te iubesc şi am să te iubesc mereu, dar n-am încotro, sunt lucruri mai rele decât căsătoria cu Pavel. Dacă-l refuzam, distrugeam foarte multe lucruri, pe tata, pe mama,... pe tine. A trebuit să accept, pentru că este mai bine să-l ai pe Pavel ca prieten, dacât ca duşman.

-Încă nu e pierdut chiar totul. Putem fugi. Mamulakis mă aşteaptă cu brațele deschise la Cluj. Ne va fi de ajutor până găsesc de lucru. Tata şi mama au luat-o de la zero. Şi ei au fugit, iar acum formează o familie.

-Care va fi distrusă dacă Pavel doreşte să se răzbune. Mamulakis nu este ăla pentru care Pavel şi-a pus obrazul şi l-a scăpat de puşcărie? Eram acolo când a telefonat unui grangur de la *Securitate*. Vlăduț, trebuie să te împaci cu situația şi să mergi mai departe. Ai în fața ta posibilitatea de a-ți realiza visul, eu nu pot să-ți fiu decât povară şi piedică. Lasă lucrurile să curgă de la sine şi nu te împotrivi. Trebuie să ştii că te iubesc şi te voi iubi mereu. Poate dacă Dumnezeu va dori, vom fi cândva împreună. Acum iartă-mă pentru durerea care ți-o pricinuiesc!

Cici l-a îmbrățişat cu furie şi putere, l-a sărutat prelung, lacrimile fierbinți atingând obrazul băiatului. Aşa i-a găsit Grete care nu-şi putu stăpâni un oftat. Cât de nedreaptă era soarta oferindu-i băiatului un har imens, dar depărtându-l de ființa iubită!

Ilie Panait avea toate motivele să fie nemulțumit. Timp de doi ani îşi crease printre profesorii de la Conservator o imagine de om indispensabil. Administratorul

se ocupa de toate: aprovizionarea cu alimente pentru cantină, combustibil pentru sezonul rece, cumpărarea de materiale, curățenia stabilimentului şi a spațiilor adiacente, organizarea examenelor şi a concertelor. Şi chiar mai mult, avea un caiețel cu datele personale ale fiecărui salariat din instituție, zile de naştere sau onomastice, programări pentru căsătorii la Ofițerul Stării Civile sau apariția unui nou-născut. Toate erau consemnate cu sfințenie în caiet, utilizând un creion chimic, aşa, ca să nu se şteargă. Pentru cei sărbătoriți, apărea ca din senin cu imense buchete de flori proaspete, cumpărate numai el ştia de unde, cartoane pline de prăjituri asezonate cu frişcă şi ciocolată, bunătăți cumpărate de la *Capşa* sau *Nestor*. Mai aducea chiar câte o sticlă de *brandy* bun, achiziționată „pe sub tejghea“ de la magazinul cu coloniale şi delicatese din Piața Amzei. Desigur, nu făcea tocmai dezinteresat aceste cadouri. Profitând că era secretarul micii organizații de bază a Conservatorului, fusese numit membru de drept al Comisiei care îi examina pe candidați la concursurile de admiterea în instituție. Observase că la fiecare dintre instrumente, numărul de locuri era limitat şi extrem de mic, iar la câteva secțiuni, bătălia era crâncenă. Două locuri pe an la pian şi vioară, câte trei locuri la flaut, trompetă şi oboi şi tocmai aici îşi canalizase imediat atenția. Mai ales la pian, reuşise prin metodele sale persuasive să-i manipuleze pe ceilalți membri din Comisie, ca să accepte numai pe anumiți candidați, cei ale căror neamuri îi oferise modestului administrator sume imense de bani, nu dintre cei de hârtie ci „cocoşei” adevărați, câte o sută pentru fiecare candidat admis. Timp de doi ani, a strâns un mic tezaur mulțumită maşinațiunilor ingenioase, dar la examenul de admitere următor, aflase cu stupoare că altcineva va face jocurile. Turba de mânie, tocmai se hotărâse ridicarea tariful de admitere la o sută douăzeci şi cinci de monede din aur. Acum se întreba dacă vreun părinte denunțase această practică, dar nu-i era teamă, doar prima dată aproape că făcuse pe el de frică primind banii. Acum folosea drept intermediari pe cele două femei de serviciu, amenințate cu mutarea dacă nu-l ascultau. Ele intrau în contact „întâmplător” cu candidații sau rudele lor, spunându-le că ar avea şanse mai mari dacă ar fi sprijiniți de un membru al Comisiei contra o mică atenție, dar mai bine luau legătura cu administratorul. Acesta făcea pe intermediarul, deşi el era beneficiarul. Înhăța jumătate din bani înainte, ca reprezentant al vreunui profesor fictiv, iar cealaltă jumătate după ce odrasla era declarată admisă. Prea bucuroşi de reuşită, părinții uitau de banii risipiți şi astfel afacerea lui Panait a prosperat. Până acum.

Ce nu ştia escrocul, era că Celia Rudeanu observase ceva necurat la admiterea pentru clasele respective. Încercase s-o manipuleze şi pe această femeie integră, dar pentru adminstrator, ea reprezenta un obstacol de neabordat. Din păcate, rezultatele se decideau prin vot secret pentru fiecare candidat.

Profesoara nu putea sta cu mâinile în sân, începuse să-i bănuiască pe colegi de practici oculte prin lipsă de integritate, aşa că a făcut o sezizare la Minister, dar

fără rezultat. A încercat să se adreseze mai sus şi asfel s-a îndreptat spre Comitetul de Stat pentru Cultură şi Artă. A primit o audienţă pentru a doua zi la responsabilul cu instruirea profesorilor. Foarte calmă, s-a prezentat la cabinetul acestuia.

-Luaţi loc tovarăşa profesoară, ce vânt vă aduce la noi?

-Tovarăşe Martalogu, nu v-aş fi deranjat dacă nu era ceva cu adevărat important pentru viitorul instituţiei unde funcţionez ca profesor şi rector.

Omul o asculta cu calm depănându-şi povestea şi etalându-şi temererile. Din când în când, o întrerupea ca să-i ceară unele lămuriri tehnice. În final, a invitat-o să bea împreună o cafea, iar el a tras concluziile.

-Stimată tovarăşă, dacă înţeleg bine, avem clar de-a face cu fenomenul de corupţie. Una sau mai multe persoane, contra unor beneficii, fac să fie admişi candidaţii nu cei mai buni, ci cei care plătesc mai mult. Am să completez o rezoluţie unde fac recomandarea să vă fie trimisă un tovarăş cu muncă de răspundere la Comitetul Central, probabil un şef de secţie, să prezideze Comisia, iar câţiva funcţionari de-ai noştri, o să verifice probitatea fiecărui membru. Fiţi fără grijă, pe viitor această hibă va fi eliminată.

-Nici nu ştiu cum să vă mulţumesc tovarăşe Martalogu, pur şi simplu această chestie, nu-mi dădea pace.

-Partidul şi conducătorii noştri,... omul făcu o pauză şi îşi îndreptă arătătorul de la mâna dreaptă, spre imensul tablou al omniprezentului Stalin care acoperea jumătate dintr-un perete, ...sunt alături de mase, de oamenii muncii de la oraşe şi sate şi sunt preocupaţi de problemele lor de muncă şi viaţă.

„Limba de lemn, gândi Celia, tocmai de asta n-am aderat la rândurile partidului vostru, pentru vorbele goale pe care le aud pretutindeni.”

-Nu-l vom lăsa nepedepsit pe cel care falsifică adevăratele rezultate şi ca să vedeţi că nu arunc vorbe-n vânt, dacă se dovedeşte că faptele susţinute de dumneavoastră sunt adevărate, vom organiza examene cu suplimentări de locuri la care vor participa toţi candidaţii respinşi la fazele finale din anii trecuţi.

-Mi se pare foarte corect din partea dumneavoastră, poate că totuşi oamenii Partidului sunt pe drumul cel bun.

-Tovarăşe, tovărăşico, ţine minte de la mine, dacă oamenii mai greşesc, Partidul nu greşeşte niciodată!

A părăsit cabinetul rămânând cu acel tovarăş Martalogu în cele mai bune relaţii, el, cu toată demagogia lui, se dovedise a fi un om drept, dispus să plece urechea la „problemele de muncă şi viaţă ale oamenilor”.

Examenul de admitere la Conservator, clasa de pian, era planificat să se desfăşoare în cinci etape. Prima, neeliminatorie, consta într-un test de cultură muzicală, cu două chestionare, unul de istorie a muzicii şi celălalt, de cunoştinţe

teoretice. Calificativele obținute aveau să fie luate în considerație numai după ultima etapă, dacă va fi necesară o departajare.

Prima probă practică consta în interpretarea unei bucăți muzicale impuse de Comisie prin tragere la sorți. Plicul cu partitura avea să fie deschis numai cu un ceas înaintea examinării. Proba era eliminatorie, ca şi următoarea, care consta în interpretare unei piese adusă de candidat. Apoi o altă partitură, evident mai dificilă, aleasă de comisie, pentru ca în final, ultimii cinci rămaşi după triere, să participe la un mic recital, în care fiecare dintre ceilalți patru, îl notau alături de comisie, pe al cincilea.

Avea în față o săptămână grea, dar pe Vlad nu-l speria, se simțea pregătit şi mai puternic decât oricând. Reuşise în ultima vreme să nu se mai gândească la măritişul fostei sale iubite şi se stabilise asupra celor două partituri opționale. Cel puțin în privința ultimei, spera să şocheze comisia.

Examenul teoretic s-a dovedit a fi floare la ureche, profesorul Mamulakis îl pregătise foarte bine pentru asta, cicălelile lui de atunci, i-au prins bine azi tânărului candidat. Deşi se desfăşura pe parcursul a trei ore, pentru el, cinzeci de minute au fost de ajuns, astfel, a ieşit primul din sală. Pe hol, a dat nas în nas cu Pavel, îmbrăcat la patru ace, cu ochelari scumpi pe ochi, aproape că a trecut pe lângă el fără să-l observe.

-Vlad, mă bucur că te văd, ți-am găsit numele pe lista candidaților.

Descumpănit pentru o clipă, tânărul i-a strâns mâna întinsă, fără prea mult entuziasm.

-Ce-i cu tine afară din sală, nu ai examen?

-Tocmai mi-am isprăvit lucrarea şi plecam spre sala de repetiții, mâine am prima probă eliminatorie.

-Atunci, succes, ne vedem la examen.

-De fapt Pavele, ce cauți tu aici?

-Eu sunt cel care am fost numit Preşedintele Comisiei, apoi îi şopti la ureche, s-au consemnat mari nereguli cu examenele, admiteri prin fraudare, aşa că şeful meu m-a trimis aici.

-Sper să fi corect în totalitate. Dacă depinde de tine, nu vreau să hotărăşti admiterea mea sau nu, am forță să reuşesc şi fără protecție.

Pavel era un pic dezamăgit pentru că ar fi dorit să-şi ajute vechiul prieten, dar acesta, parcă de un timp se întorsese împotriva lui şi nu ştia cauza. Dar era un tânăr drept, vertical şi asta însemna ceva.

A reuşit în mai puțin de o săptămână să-l depisteze pe cel care se afla în mijlocul unui adevărat lanț al slăbiciunilor. Individul acela neînsemnat, lua mită ca să intervină pe lângă membri comisiei, oameni slabi de înger, pentru promovarea unor nonvalori. Celia Rudeanu avusese dreptate sub toate aspectele. Panait, a încercat la început să nege, apoi când a fost confruntat cu faptele, a început să

plângă şi să-şi ceară iertare. Miliția i-a făcut o percheziție la domiciliu, găsind într-o nişă din perete alături de multe obiecte şi materiale sustrase din Conservator, o adevărată comoară, o mie cinci sute de monezi din aur, care au fost confiscate. Statul a dispus totuşi să aloce Conservatorului un buget însemnat pentru anul următor. Toate acestea, pentru că o profesoară fusese mai atentă decât restul colegilor ei. S-a luat decizia ca din toamnă, funcțiile de „Rector“ şi „Decan“ să devină onorifice, iar Celia Rudeanu a fost numită, Director al Conservatorului.

A doua zi, la ora unsprezece dinaintea prânzului, Vlad s-a prezentat în fața comisiei unde se găsea plicul cu prima partitură. Aşa cum îi spusese cu o zi înainte, Pavel era în mijlocul prezidiului şi chiar el l-a invitat să aleagă plicul.

-Ia-l tovarăşe Cărămidaru şi pregăteşte-ți examenul!

Vlad a înclinat uşor fruntea şi a ieşit din sală, în timp ce candidata dinaintea lui, tocmai îşi începea numărul.

„Liszt, frumos şi greu în acelaşi timp”.

S-a oprit tocmai în Grădina Cişmigiu şi a desfăcut plicul după ce a găsit o bancă la umbra unui platan bătrân. Cele două foi din pătrățelul pliat conțineau o bucată frumoasă, pe care din fericire o ştia pe de rost, *Improptu Nr. 3*, compusă de Schubert. Notele fuseseră caligrafiate frumos de o mână dibace pe portativele tipărite. Nici-o pată, nici o urmă de atingere, poate se anticipa că interpretarea tânărului aspirant va fi la fel, fără greşeală. Ca o coincidență, fragmentul muzical se potrivea perfect cu starea lui de suflet, trebuia să improvizeze între bucuria de a cânta şi durerea din suflet. Alungând umbrele îndoielii, a luat de la chioşc o răcoritoare *citro* şi a băut-o pe nerăsuflate. S-a înviorat brusc şi a pornit cu pas iute către locul visurilor lui. Candidata dinaintea tocmai părăsise sala plângând în hohote, probabil că fusese respinsă.

Fără să-i bage în seamă pe membri comisiei, şi-a potrivit scaunul din fața pianului, încercând precum avea obiceiul claviatura şi după câteva clipe a demarat. Pentru cei prezenți au fost zece minute de revelație, iar Celia se întreba la ce mai avea nevoie acest minunat tânăr viitor artist de Conservator şi ce mai puteau să-l învețe cei de aici? Vlad, aşa cum îşi propusese, interpretase fără greşeală, nu se putea găsi nici un cusur, dar spre deosebire de toți ceilalți candidați, băiatul ăsta însuflețise pianul. După o scurtă deliberare, Pavel a luat cuvântul.

-Candidatul Cărămidaru Vlad, este chemat mâine la ora zece dimineața, în fața Comisiei, pentru a doua probă eliminatorie, o partitură opțională.

-Ce ne vei cânta Vlad?-nu se putu abține Celia să-l întrebe.

-*Sonata L33*, de Scarlati.

Un murmur a însoțit pe loc răspunsul candidatului.

-S-a întâmplat ceva, este ceva în neregulă cu asta?

-Dimpotrivă tovarăşe Acatrinei, dar nu ne aşteptam ca o asemenea bucată să fie interpretată de un începător. Ea reprezintă o piatră de încercare şi pentru consacrați.

-Cu atât mai bine, mâine la prânz vom avea doar zece candidați pentru două locuri, scuzați-mă trei, s-a făcut o suplimentare. Vlad, ne vedem dimineață, mâine.

Cum era ora prânzului şi taică'său lucra prin apropiere împreună cu naşul Eduard, Vlad s-a gândit să ia masa cu aceştia şi să le dea vestea cea bună. A fost necesar un ceas pentru ca ei să-şi termine ceea ce-şi propuseseră pentru acea oră, apoi s-au îndreptat uşor, pe jos, spre Calea Rahovei unde se afla Restaurantul *Bumbeşti*.

-Copii, aici se mănâncă cel mai bine! Prepară mâncăruri mai bune decât în toate restaurantele din Bucureşti. Mai au minunea asta dulce, vinul de Drăgăşani, şi, dacă avem noroc, ascultăm un pic de muzică lăutărească.

Naşul Eduard era renumit pentru apetitul grozav, dar de multe ori Grete spunea că numai pofta era de el. Se pare că ospătarii îl cunoşteau, deseori ateriza cu câte un client aici.

-Matei, trei ciorbe de burtă cu mujdei, oțet, ardei de ustură, sare, toate separat. Înainte câte o țuiculiță, spumă de drojdie, din aia, prima. Un platou cu organe, inimi, rinichi, ficați, spline, momițe, creieri, toate de porc, un platou cu cartofi prăjiți şi unul cu murături asortate. Două baterii de vin şi un sifon. Apoi vom vedea, dacă mai putem lua şi altceva în gură.

-Vineee, vericule!

Au sorbit din țuica rece şi aromată, nu foarte tare dar care le-a deschis apetitul, apoi Edi şi-a început recitalul. Era fruntaş la mâncat, înaintea tuturor. Cei doi, tatăl şi fiul, nu terminaseră încă ciorba, când naşul comandă a treia porție. Cu adevărat era bună, dar nici chiar aşa. Apoi a devorat jumătate din platourile cu bucate, strâmbându-se groaznic după primul pahar de vin.

-Matei, ce-i porcăria sinistră din pahar?

-Nea Edi, e bun, dar nu merge la comandă.

-Adu-ne bă ceva, să curgă ca uleiul pe gât!

-Cred că avem exact ce v-ar place, *Busuioacă* de Bohotin.

-Ia sticlele astea şi adu-ne două baterii, plus iepurele ăla pe care l-am văzut în vitrină.

-Năşicule, ai să dai de dracu', atât potol nu face bine!

-Aşa-mi spune şi Grete, dar azi e o zi mare şi sărbătorim!

S-a dus naibii după-amiaza de muncă, au stat la restaurant până s-a înserat, ba naşul ar fi vrut să rămână, grataragii tocmai îşi pregăteau cărbunii pentru fripturi.

Goşu a pus hotărât lucrurile la punct.

-Naşule, ăsta mic are mâine alt examen, unul greu, iar noi trebuie să terminăm sobele lui Cristea, să recuperăm timpul irosit azi.

-Auzi tu, irosit! Poate că este pentru cea din urmă oară când şedem toţi trei şi petrecem. Cine ştie ce va fi mâine?

-Eu mai cumpăr două sticle pentru acasă şi o turtă dulce de la *Manuc*, pentru Virina mea, ştii că se dă în vânt după ea. Hai, cărelu' că ne prinde ploaia!

Acea zi avea să-i rămână întipărită în memorie lui Vlad, cu adevărat fusese cea din urmă oară când toţi trei s-au aşezat la o singură masă. Era un an al morţii pentru oamenii la care ţinea. Mai întâi s-a dus Feica Blumfeld, o boală necruţătoare a doborât-o în doar trei luni. Apoi, chiar înainte de Crăciun, Eduard Anghelescu a suferit un atac de inimă, un infarct multiplu şi nu a mai putut fi salvat. Grete a rămas văduvă şi din cauza durerii pierderii omului drag, a căzut la pat două luni.

Goşu preluase acum lucrările, ţinându-şi familia, dar şi pe năşica, pentru că la greu se cunosc într-adevăr caracterele tari.

Vlad a produs un mic scandal chiar în ultima zi a examenului. Dacă în ajun, piesa recomandată de juriu pentru interpretare, *Preludiu şi Fugă Nr.1* de J.S.Bach fusese o nouă reuşită, tânărul şocase asistenţa producându-se în faţa feţelor mirate cu o fantezie muzicală compusă din două părţi, *Satin Dole* a lui Duke Ellington şi *G Jam Blues* a lui Oscar Peterson. Muzica de jazz i-a scos din sărite pe unii din membri comisiei, Pavel Acatrinei chiar explodând furios.

-Incredibil, la un examen de Conservator unul din candidaţi şi-a permis muzică decadentă, interzisă, datorită moralităţii persoanelor din lumea capitalistă.

Vlad l-a privit nedumerit. Omul din faţa lui, pe care-l credea superior şi cu care păstrase relaţii decente chiar după episodul ştiut, de fapt era un afurisit de inchzitor, nu diferit de obtuzii lipsiţi de şcoală şi educaţie. Primise în urmă cu două săptămâni de la căpitanul Hector Mamulakis, fratele profesorului Gallis Mamulakis, patru discuri, din care unul cu muzică de *jazz*. Îi plăcuse nespus, le-ar fi ascultat continuu, acolo era viaţă, mai multă viaţă decât în oricare altfel de muzică, oamenii ăia dialogau cu instrumentul. Încercase şi el şi a înţeles cât de dificil era. A experimentat trei zile, în final a reuşit, iar în acel moment s-a decis că asta va fi partitura lui din ziua patra, un amalgam improvizat din cele două melodii.

-Oameni buni, *jazz*-ul este un gen de muzică la graniţa dintre divertisment şi compoziţie. Nu mai spun că dacă urmăriţi cu atenţie improvizaţiile, descoperiţi că sunt derivate din muzica clasică. *G Jam Blues*, reprezintă o interpretare libera a lui Bach. Iar Oscar Peterson ca şi mulţi alţi *jazz-men*, provin din oamenii de culoare săraci şi oprimaţi prin discriminare rasială.

-Tovarăşe Acatrinei, dincolo de ideologie, muzica este cu totul altceva, n-are politic nimic în ea, iar noi ne concentrăm numai pe tehnica interpretativă, care apropo, a fost de nota zece. Mai târziu, după admiterea lui în Conservator, tânărul nostru va trebui să se conformeze programei, dar acum, bucata lui a fost opţională,

deci să ne mărginim să-i acordăm un calificativ pentru măiestrie. Voi copii ce părere aveți?

Cei patru contracandidați, tăceau sfioşi, dar fata care ieşise plângând în hohote acum trei zile şi pe care în mod eronat Vlad o crezuse respinsă, a ridicat prima cartonul cu nota zece. Apoi, şi ceilalți la fel.

Ce se întâmpla era fără precedent, în general rivalitatea era aşa de mare, încât şi subiectivismul era la el acasă, candidații se sabotau reciproc, dar odată cu Vlad, începuse o altă eră.

Membri comisiei l-au declarat admis fără alte obiecții, Celia l-a îmbrățişat cu drag pe noul ei protejat. O fată foarte timidă, îl atinse pe umăr, iar când s-a întors către ea, cei doi au făcut cunoştință oficial.

-Sunt Carmen Pătraşcu şi am fost admisă a doua. Mă bucur că vom fi colegi.

-Vlad Cărămidaru, dar credeam că te-au respins, mi-a părut rău că ai ieşit plângând şi de aici am tras această concluzie, din fericire falsă.

-Sunt emotivă peste măsură şi plâng din orice motiv, bucurie sau necaz.

Pavel se alătură grupului care se reunise în jurul tinerei vedete.

-Am o veste bună pentru cei doi candidați respinşi, au fost admişi pe două dintre cele patru locuri suplimentare întrucât au fost examinați în anii anteriori şi sunt eligibili. Mai există un loc vacant, pentru care se va ține un baraj la care vor participa cei respinşi după faza doua eliminatorie, peste o săptămână.

Ar fi trebuit să se bucure pentru veştile bune, dar acum Vlad dorea să-şi limpezească mintea. Două săptămâni la Cluj, în casa şi în grădina profesorului Mamulakis, erau tocmai bune.

Doi ani de Conservator, pentru alții, ar fi fost sinonimi cu veşnicia, dar nu şi pentru Vlad. Deprins din clasele inferioare cu acea dorință de a învăța, ambiția, pasăre rară, de a nu părăsi o temă până nu a reuşit s-o aprofundeze, să o înțeleagă şi în cele mai delicate aspecte, tânărului aspirant la gloria muzicală i se părea totul uşor. Orele în fața pianului treceau cu viteza fulgerului, plăcerea de a cânta era singurul său viciu, dacă îl putem numi aşa. Toate senzațiile, de la culorile toamnei, la gustul bucatelor de Crăciun făcute în bucătăriile mamei şi ale naşei sau zgomotele gâzelor dezmorțite de soarele călduț al primăverii, le percepea ca sunete, numai bune de a fi aşezate pe un portativ.

Pe Cici n-o uitase, dragostea pentru ea devenise numai durerea surdă cu care se obişnuise şi care-i coabita în suflet fără a putea fi estompată de celelalte sentimente, afecțiune față de mama şi tatăl său, ataşament față năşica Grete rămasă văduvă, respect pentru profesoara Celia Rudeanu, maestra lui de la Conservator, sau prietenie față de cei pe care nu-i va uita niciodată, nea Lache şi Nuța, Lina şi Mituş sau profesorii Moritz Blumfeld, Gavrilescu şi Mamulachis.

Găsise o prietenă de nădejde în persoana lui Carmen, fata care-l felicitase prima la examen. Amândoi erau sub oblăduirea bătrânei profesoare, dar Vlad era vizibil mai avansat. De multe ori Celia dorea să-i despartă, la umbra unui pom falnic, altul nu se dezvoltă, dar fata refuză categoric. Alături de colegul mai talentat, se simțea puternică, timiditatea îi dispărea şi de cele mai multe ori se depăşea pe ea însăşi. Cântau deseori la patru mâini şi atunci veselia îi însoțea pe cei doi.

Carmen era îndrăgostită de Vlad, acesta era sentimentul ei şi tânărul observase acest lucru. Însă el nu era pregătit pentru o relație cu altcineva în afară de Cici. Soarta l-a despărțit de iubită, acum era şi spațiul care îi ținea departe, ea locuia cu soțul ei undeva în partea de nord a oraşului şi n-o văzuse de peste un an jumătate. De la Ona, mama ei pe care o întâlnea deseori la Grete, aflase că Cici devenise şi ea mămică, iar în curând va da naştere celui de-al doilea copil. Catrinel, era prima născută, o fată durdulie şi veşnic flămândă, pe care din păcate Cici n-o putea alăpta. De şase luni o hrăneau cu lapte de vacă pe care-l cumpărau de la un văcar din Băneasa. Ona le-a promis vecinelor că după naşterea celui de-al doilea copil, o va lua la casa ei pe Catrinel şi atunci o vor vedea pe nepoțică.

Ioana, soția lui Sol, drăguța de Lenuş, dăduse la rândul ei naştere unui băiețel, destul de firav, pe care l-a numit în memoria Feicăi, Ştefănică. Mişu se mutase la casa din Vitan, lăsându-i pe cei doi soți stăpâni în casă.

Celia care odată cu primirea funcției de director abia mai avea timp de pedagogie, l-a numit pe Vlad corepetitor pentru ansamblul de balet, cu o remunerație echivalentă unei jumătăți de normă. Fetele de acolo îl adulau, dar Doina îl privea în continuare cu resentimente, cine ştie din ce cauză.

În Conservator se înființase o celulă utemistă, cu pretenții de a se numi, „Organizația Tineretului Revoluționar". Încercaseră să-l recruteze, dar Vlad i-a evitat de fiecare dată, pretextând inexistența timpului liber.

„Eu învăț opt ore pe zi, exersez în fața pianului alte opt ore şi ascult muzică celelalte opt ore."

„Dar când mai dormi şi când mai mănânci?", l-a întrebat neîncrezător secretarul utemist.

„Cine spune că am nevoie de aşa ceva?"

Desigur, era o exagerare, dar nu foarte departe de adevăr. Oricum, pe Carmen au prins-o în laț şi acum fata ieşea în timpul ei liber la tot felul de acțiuni ridicole, cu tentă politică sau pur şi simplu pe post de zilieră în vreun şantier. Avantajul era că-i povestea tot ce se întâmpla în organizație şi ce avertisment mai bun era, decât acela de a şti ce ți se pregăteşte?

Astfel a aflat că era categorisit drept element mic burghez, egoist şi încrezut, iar cea care-i pornise pe tinerii colegi împotriva lui, purta numele de Doina Şafran, nimeni alta decât instructoarea de la balet, care primise drept sarcină de partid să coordoneze organizația de tineret.

Maturizat pe deplin, Vlad Cărămidaru şi-a dat seama în acel moment că pentru el nu va fi locşor liniştit în România. Nu-i rămâneau decât două variante, să abandoneze muzica şi să treacă alături de tatăl său către meseria de sobar sau să facă un gest disperat şi să părăsească țara. Era greu de ales, mai ales a doua opțiune, dar n-avea încotro, zbirii noii orânduiri vor ajunge mai devreme sau mai târziu la el. Auzise de la nea Mişu poveşti groaznice despre „duşmanii de clasă", oameni de la sate sau oraşe, țărani fruntaşi, meşteri pricepuți sau chiar studenți, aruncați în închisori pentru fapte din trecut, sau chiar mai rău, pentru singura vină că nu erau simpatizanți ai comuniştilor.

Profesorul Mamulakis îi atrăsese atenția că noua societate pe care doreau s-o construiască bolşevicii, se baza pe obedienţă totală, lipsa inițiativei personale, înregimentarea în detaşamente de aplaudaci şi delatori. Bătrânul i-a promis că-l va sfătui şi ajuta în momentul când se va hotărâ să facă pasul.

-Către ce?-întrebă naiv.

Profesorul s-a uitat jur-împrejur, parcă de frică să nu fie ascultați, răspunzându-i în şoaptă.

-Când te vei hotărî să-ți iei destinul în propriile mâini şi să părăseşti țara!

Era un gând nebunesc, dar îi trecuse şi lui prin cap. Însă consecințele puteau fi catastrofale dacă era prins şi chiar dacă nu. Mama, tata, naşa, profesorii Rudeanu şi Mamulakis, toți vor fi anchetați, poate arestați. I-a împărtăşit temerile lui Gallis.

„Nu riscăm nimic, doar aşteptăm un moment propice. Hector, fratele meu, te va sprijini dacă vei ajunge afară."

În acel moment a ştiut ce avea de făcut, a doua zi a rugat-o pe Carmen să ia pentru el o adeziune de la *UTM*, era momentul să facă pasul decisiv.

Doina Şafran privea cu scepticism propunerea conducerii Conservatorului pentru trimiterea lui Vlad Cărămidaru la Festivalul Muzicii Simfonice Smetana de la Bratislava. Cu neîncredere aprobase şi aderarea lui la organizația de tineret înaintată de acesta, dar deşi îl supraveghease atent în ultimele trei luni, nu avea ce-i reproşa băiatului, el participând la toate acțiunile fără să comenteze. Considera că totuşi era de datoria ei să-i atragă atenția instructorului de la raionala de partid, cu privire la riscurile trimiterii unui element suspect, să reprezinte tineretul din România.

„Mi s-a spus că este cel mai bun, cel mai talentat, cel mai pregătit. A primit recomandări excepționale de la primii lui profesori şi de la tovarăşa Rudeanu. Vrem să închidem gurile tovarăşilor din străinătate, care consideră că noi nu ne putem descurca şi doresc să ne înregimenteze în politica lor internaționalistă. Nu spun că ar fi rău, dar tovarăşul Dej a hotărât că noi, românii, vom urma o altă linie. Aşa că s-a decis, Vlad Cărămidaru ne va reprezenta, doar nu pleacă în America, pleacă la tovarăşii noştri cehoslovaci."

Neavând încotro, Doina a dat viza organizației de Partid a Conservatorului. Vlad era programat să plece peste două săptămâni spre Bratislava, iar instructoarea era cea care trebuia să umble pentru completarea formalităților în scopul eliberarării paşaportului.

Venise momentul propice să-şi pună planul în aplicare, însă era necesară multă discreție, nimeni, chiar şi cei dragi nu trebuiau să-i cunoască intențiile. A luat drumul Clujului pentru a-i destăinui lui Gallis Mamulakis ce planuri de viitor avea. Primise programul Festivalului şi călătoria pe Dunăre din a treia zi, cu vizitarea celor două oraşe austriece, Hainburg şi Viena. Profesorul s-a bucurat, dar i-a sugerat să rămână rezervat, un eventual tranzit printr-un lagăr de transfugi, nu era tocmai cea mai bună alegere.

„Trebuie cumva să iau legătura cu Hector, să fie acolo în momentul fugii tale."

„V-aş fi recunoscător până la moarte, maestre!"

„Îmi vei fi recunoscător când vei concerta pe marile scene ale lumii şi te vei gândi că este un pic de merit şi din partea mea!"

Cu două zile înainte de plecare, Vlad a primit o telegramă din Cluj.

„Totul este aranjat dragul meu, găseşti partitura lui HECTOR Berlioz, în raftul de jos al bibliotecii vieneze Donau. Succes la festival. Gallis."

Era cum nu se poate mai clar, Hector Gallis îl aştepta în portul cel mai sudic din Viena. Îi cunoştea fizionomia, doar îl văzuse în pozele în casa profesorului Mamulakis, acum nu-i mai trebuia decât curaj. S-a întristat, nu mai avea decât două zile de stat cu familia şi prietenii. În ultima zi şi-a îmbrățişt mama cu mare căldură, incredibilă pentru cineva care împlinise douăzeci şi doi de ani. Plângea ca un copil, iar Goşu i-a oferit batista de care nu se despărțea niciodată pentru că o credea talismanul său.

-Ia-o Vlăduț şi ştergeți lacrimile, apoi păstreaz-o să-ți aducă tot atât noroc precum am avut eu şi mumă'ta. Şi nu plânge, doar nu ne despărțim decât pentru o săptămână.

Mama Virina, parcă bănuia că n-o să-l mai vadă curând, îl ținea strâns lângă ea ca o cloşcă bătrână şi experimentată, care dorea să-şi lanseze din îmbrățişare, cu avânt mai mare, puiul în lume.

-Mămicule, ai ajuns mare om! Fii mândru de sângele care-ți curge în trup! Eu cu tată'tău suntem lângă tine oriunde te vor purta paşii!

Îl drăgosti şi năşica Grete, care încă purta doliu după Edi. Ona venită cu micuța Catrinel, Lenuş cu Ştefănică, toți şi-au luat la revedere de la tânărul care adusese atâta onoare familiei lui.

Balt Orient Expres-ul părăsise de mult peronul, îndreptându-se către Praga şi apoi Berlin, dar Vlad rămăsese pironit şi nedumerit în Gara Bratislava. Nu-l

aştepta nimeni şi nu ştia ce drum să aleagă. În buzunar avea doar un paşaport şi diurna lui pe şapte zile, trei sute cinzeci de coroane. A simțit pe cineva în spatele său care probabil că-l ținea sub observație cam de multişor.

-*Ahoe*, sunt Ilona Klein, dumneata eşti Vlad Cărămidaru, a vorbit într-o română destul de decentă.

-Exact, sunt Vlad Cărămidaru, salut!

-Atunci bine ai venit în Cehoslovacia la Festival! Sunt însoțitoarea ta, împreună vom călători prin oraş, dar acum ne vom duce la hotel.

Au ieşit din gară, apoi au luat un tramvai suindu-se la clasa doua, Ilona cumpărând biletele de la o taxatoare un pic plinuță care-i zâmbea galeş chipeşului străin. Vremea era un pic rece, amenințarea ploii persista, iar el nu dispunea de umbrelă. Din fericire, n-au mers decât puține stații şi au coborât în centrul oraşului. Apoi fata îi arătă spre o clădire impunătoare.

-Aici vei concerta peste trei zile, clădirea din față adăposteşte sediul Filarmonicii din Bratislava. Iar aici, am ajuns acasă, Hotel *Marina*, locul unde vei primi cazare.

Vlad a simțit impulsul se se frece la ochi nevenindu-i să creadă, hotelul era de fapt un bac sau poate un ponton plutitor, destul de vechi ca să se ducă la fundul apei una, două, cu musafiri cu tot.

-Tovarăşe Cărămidaru, nu te lua după aparențe, locul este minunat şi aparține Tineretului Comunist. Şi aşa, doar pentru dumneata, locul este nemaipomenit pentru agape prietenești.

-Dar pianul meu, blestematul meu de pian, unde se află? Pe şandramaua voastră?

Au izbucnit în râs amândoi, în acelaşi timp, fata îi luase drept glumă ultima remarcă, iar el n-avea de gând s-o convingă de contrariu, aşa că au păşit cu grijă pe puntea suspendată care ducea către Recepție. Odată ce l-a predat acolo, Ilona s-a grăbit să plece, probabil că o aştepta cineva, poate vreun iubit.

-Vlad, mergi în cameră cu bagajele, fă un duş, ia masa la restaurantul de aici, odihneşte-te câteva ceasuri, apoi te aşteptăm diseară la chef. Monica de la Recepție va fi mămica ta până atunci. Pa!

Fata l-a sărutat un pic indecent cu gura deschisă pe buze, atingându-i fața cu palmele fiebinți, apoi a dispărut rapid. Chiar dacă Monica nu vorbea româneşte, s-au înțeles destul de bine în germană, iar ea, chiar credea că are în față un etnic sas din Transilvania. S-a bosumflat un pic, nemții nu prea erau bine văzuți în oraşul devastat de trupe la sfârşitul războiului. L-a condus până în cameră şi o îngrijitoare i-a oferit prosoape şi săpun. Le-a mulțumit celor două, apoi a poposit în cadă după ce a dat drumul apei fierbinți. Resimțea oboseala drumului, dar spiritul îi era treaz. Pregătea prima partitură mare din viața lui, o *Fugă*, dar nu de Johann Sebastian, ci o *Fugă* reală din lumea comunistă.

Adormi înainte să pună capul pe o pernă care avea miros de parfum ieftin, un pic greţos, dar ce mai conta? L-a visat pe Oscar Peterson care-l îmbia să-l acompanieze, cântau amândoi la două piane şi Vlad se întrebă cum putea oare omul ăsta, cu degetele lui precum cârnaţii de Debreţin, să scoată sunetele acelea minunate. O guristă neagră ca noaptea, un fel de soprană cu vocea variind între *alto* şi *acut*, scoţând triluri ca de privighetoare sau susurând un cântec de leagăn, sta între cei doi pianişti, publicul de la mesele cabaretului aplaudând în fiecare moment de remarcabil vârf. Cu certitudine, cânta în Statele Unite, iar Oscar era următorul său maestru. Conştient că doarme, n-ar fi dorit să se trezească, visul era mult prea frumos.

A deschise ochii şi a privit spre ceasul pe care nu-l scosese de la mână. Arăta ora doisprezece fără cinci. Privind prin hublou, a observat că afară era întuneric. Dormise aproape o jumătate de zi şi o foame cumplită l-a cuprins. Îşi aminti de program, la ora douăzeci era invitat să cineze, dar acum, după timpul de aici, era ora douăzeci şi trei. Înciudat, a dat cu apă rece pe ochi, s-a şters cu prosopul inundat de acelaşi miros ieftin, a luat o ţinută uşoară şi a pornit spre restaurant ca să vadă dacă se mai servea vreun fel de mâncare. A coborât tocmai sub puntea principală, acolo se afla sala locantei, iar sunetele stridente le-a perceput de la distanţă.

În local era o debandadă generală, două fete care se dovediră a fi Ilona şi Monica, stăteau suspendate de umerii a doi hăndrălăi şi se băteau într-un fel de turnir cu perne pline de puf. Aerul era plin de fragmente albicioase, dar veselia era mare de tot. Se pare că se profila un învingător în persoana Ilonei, „Calul" Monicăi pierdea teren văzând cu ochii şi curând, s-a prăbuşit în aplauzele şi hohotele asistenţei. A venit răsplata învingătorului, o halbă imensă cu bere, cam la un litru pentru „cal" şi una mai mică pentru „călăreaţa", careia i se roşise obrajii ca focul, din pricina râsului.

Încă neobservat, s-a strecurat spre bucătărie de unde a luat o farfurie pe care a pus două chiftele, un triunghi de brânză topită, o roşie, un castravete cam trecut şi o chiflă. A căutat un loc retras ca să se bucure în tihnă de cina târzie şi foarte frugală.

-Iată-l pe copilul minune din România, ne onorează cu vizita. Majestatea Ta, ca să te primim alături de noi, trebuie să te produci cumva, cu ceva... *hors concours*. Maestre Thomas, cară-ţi hoitul de la pian, şi fă loc tipului!

Neavând încotro şi nevoind să le strice cheful, Vlad a fost de acord, şi, luându-şi cu el farfuria, s-a înfiinţat în faţa pianului.

-Ce-aţi vrea să ascultaţi?-întrebă în germană.

-Un cântec vesel din ţara ta, bagă una veselă.

Atunci Vlad a cântat la pian *Hora Muzicuţelor*, apoi *Hora Stacatto* a lui Grigoraş Dinicu. Dansau cu toţii în draci, iar atmosfera fusese încinsă la maxim.

Fetele au sărit direct pe Vlad, obligându-l să se ridice de la pian unde altcineva îi luase locul, şi să danseze cu ele. De biata cină, se alesese praful. După trei ore, erau obosiți cu toții.

-*Herr* Vlad, mai cânte-ne ceva, de inimă albastră.

Cea care-l rugase, fusese Monica, bălăbănidu-şi brațul în jurul gâtului partenerului ei.

-Nu-mi spune aşa, din două motive, nu sunt german, iar voi să ştiți că nu toți nemții au fost criminali, apoi, naşa mea este de etnie germană, săsoaică din România şi nu-i femeie mai bună ca ea. Pentru voi sunt Vlăduț, atât. Şi să-mi spună cineva dacă este printre voi un glas, o voce?

-Desigur, Festivalul are şi o secție de *canto*, îi răspunse o fată rotunjoară tot în germană. Mă numesc Larissa şi sunt din Mariupol, Ucraina.

-Ştii *Summertime* a lui Big George?

-Gershwin este autorul meu preferat, întotdeauna am visat să fiu *Bess*.

-Apropie-te fată, îți dau o notă joasă ca ton şi reper.

Şi atunci s-a produs o altă minune, visul din urmă cu câteva ore, a prins viață într-un mod neaşteptat, atât de diferit, dar atât de asemănător. Ascultau cu toții tăcuți şi nemişcați, melodia incredibil de romantică a unei mari iubiri. Dar Vlad nu a dorit să încheie aici această poveste fabuloasă de-o noapte. Atacă *Tristesse* a lui Chopin, dând glas iubirii sale fără speranță, a celor lăsați acasă pe care nu-i va mai revedea prea curând. Nimeni nu aplaudă, pentru că omul de la pian, prin intermediul muzicii, le spusese totul despre persoana lui. Aşa că Vlad şi-a luă farfuria cu cina devenită acum mic-dejun şi a părăsit restaurantul. În urma lui Larissa a făcut o predicție:

-Omul ăsta va urca sus de tot, va fi mai mare decât noi toți la un loc. Dar cum totul are un preț, cred că o fată i-a zdrobit inima!

În acea zi n-a mai fost în stare decât să meargă la Juriul Festivalului şi să-şi obțină acreditarea. Apoi a zăcut în cabină. Reuşise să-şi redeschidă vechea rană singur. Din fericire, după încă o zi, era programată excursia pe Dunăre şi el trebuia să fie pregătit. Aşa că a repetat de câteva ori paşii care trebuiau să fie făcuți. Era ca şi cum ar fi interpretat o bucată nouă, doar auzită, fără partitură. Pentru altul, ar fi fost imposibil, dar Vlad nu era un tip obişnuit, el avea geniu, astfel încât nimic nu-i apărea drept imposibil.

Tipul care-i supraveghea, îi încurcă un pic planul pentru că se aşteptase la mai multă libertate de mişcare. Dar acesta le atrăsese atenția celor din grup să rămână alături, încolonați, pe străzile oraşelor Hainburg pe Dunăre şi Viena.

Prima tentație de fugă a simțit-o chiar în Hainburg, după vizita la cofetăria unde au băut câte-un *mazagran*, după ce savuraseră delicioasele rulourile cu mere şi scorțişoară. Supraveghetorul părea sigur de supremație asupra grupului, astfel că

degusta deliciul cafelei negre. Dar a rezistat, în acel oraş nu-l aştepta nimeni, ar fi trebuit să se predea către autorități şi tot planul se ducea de râpă.

În Viena însă, nu mai era vorba de tentație, ci de necesitatea de a pune în aplicare ce convenise anterior cu Gallis. Tocmai vizitaseră o galerie de artă şi un magazin de suveniruri, apoi încolonați, trebuiau să se îndrepte către Operă. Vlad a rămas un pic în urmă, simulând că-şi leagă şireturile. Supraveghetorul a traversat împreună cu restul grupului *Opernring*, una din marile artere ale oraşului, când stopul şi-a schimbat culoarea în roşu şi un puhoi de maşini i-a obturat vederea. Atunci Vlad a profitat şi s-a strecurat neobservat, pe străduța lăturalnică din imediata proximitate. Zbirul nu a observat nimic decât după ce se grupul s-a îmbarcat pe vaporaş. La numărătoare, n-a lipsi numai Vlad, ci încă trei alți alegători ai libertății. În bagajele românului predate consulului român, în afara unor lucruri de îmbrăcăminte şi de igienă personală, nu s-a găsit nimic din care să se afle destinația transfugului.

Trebuia să străbată pe jos drumul paralel cu Dunărea. Undeva, în dreptul podului de la *Zwischebrücken*, îl aştepta Hector Mamulakis, fratele profesorului. Vlad luase cu el tot ceea ce avea strictă nevoie, paşaport, bani, o mie de franci elvețieni, fotocopii care dovedeau calitatea şi calificarea lui, pozele părinților şi a celorlalte ființe dragi. Lăsase în urmă o țară, mulți oameni la care ținea, partiturile şi pianul său drag, oferit în dar de naşii săi. O mamă şi un tată vor ofta cu jiind şi îşi vor face griji pentru puiul cel drag, rămas printre străini.

Hector era chiar aşa cum şi-l închipuise, un adevărat „lup de mare”, masiv ca o stâncă, voios ca un marinar şi bun ca pâinea caldă. S-au înțeles în greaca lui atât de dragă, cu care Gallis îşi instruise protejatul.

-*Geia sou mánka*, bună ziua moşule!

-*Geia sou agóri*, bună ziua băiete!

Cei doi s-au îmbrățişat ca două cunoştințe vechi, apoi Hector l-a tras deoparte.

-Vlăduțule, spune-mi totul despre Gallis. Nu ne-am văzut dinainte de război şi am auzit de la *padre* că a fost anchetat de *Securitate* din cauza mea. Şi ca să vezi cum se schimbă lumea, acum două luni am ajutat câțiva militanți comuniști să scape de zbirii poliției politice. Poate că azi sunt văzut bine în România şi Gallis la fel.

-Dacă se află că mă ajuți, îți garantaz eu că nu va fi aşa.

-Sau poate că da, deoarece a survenit o mică schimbare. Stăm pe vasul meu trei săptămâni, apoi merg la legația română ca să-ți reînoiască valabilitatea paşaportului. Nu eşti aici din motive politice, nu ți-ai trădat țara şi n-ai să ceri azil politic decât la nevoie. Ai venit să te perfecționezi la cele mai înalte şcoli de muzică din Europa, iar statul român o să te sprijine.

-Dacă se va împlini măcar jumătate din toate astea, voi fi fericit. Astfel aş putea ține legătura cu ai mei oficial şi ei nu vor avea de suferit.

În realitate, a fost foarte complicat. Secretarul doi al Ambasadei, un funcționar în serviciul *Securității*, tuna şi fulgera, iar pe moment a vrut să rupă paşaportul. Impertubabil, Hector i-a spus că în maxim douăzeci şi patru de ore, Vlad Cărămidaru va cere „azil politic" şi va da interviuri în ziare cum sunt călcate în picioare drepturile oamenilor în România. Secretarul s-a îmbunat ca prin farmec şi a cerut răgaz două zile pentru a-şi contacta superiorii din țară. Mamulakis a îndulcit tonul.

-Măi oamenilor, fiți înțelegători, Vlad nu doreşte decât să învețe de la cei mai buni! Nici vorbă de trădare. Şi de mine ați spus la fel, că sunt o fiară capitalistă, dar iată, am salvat de la moarte comuniști, aducându-i în lumea voastră. Puteți să verificați. Acordați puştiului dreptul de a sta în vest, dați-i un paşaport valabil şi el nu vă va dezamăgi, va fi ambasadorul vostru cultural, peste tot în lume.

Se pare că acesta s-a dovedit argumentul hotărâtor, noul paşaport al „studentului" Vlad Cărămidaru, împreună cu actele care îi dovedeau calitatea de absolvent de an doi al Conservatorului din Bucureşti, erau acum în mâna bătrânului „lup de mare".

-Bani nu putem să-i dăm, n-avem garanția că se vor înapoia cumva în patrimoniu, dar eu personal am încredere în puştiul tău şi sper să nu-mi înşele aşteptările.

-Spune-le *tovarăşilor* să fie fără grijă, iar tu vei fi primul care va primi o invitație la concert său de debut.

Era o victorie fără precedent, semn că statul român începea să-şi recunoască valorile, chiar cele care nu erau în țară.

Primul drum în libertatea cucerită astfel, Vlad l-a făcut într-un oficiu telefonic, de unde şi-a sunat părinții. Bucuroasă să-şi audă fiul după mai bine de trei săptămâni în care stătuse alături de Goşu ca pe jar, Virina n-avea glas ca să-şi exprime sentimentele, iar tatăl său, aproape că-l ocărî, în glumă desigur. Vlad l-a rugat să treacă pe la profesoara Celia Rudeanu şi să-i comunice că totul era în regulă. Apoi a vorbit cu năşica Grete care-l iubea ca o a doua mamă.

-Aveți grijă unii de alții năşico, cine ştie când ne vom revedea!

Drumul spre glorie se întrezărea, dar ce lung era şi pe deasupra, trebuia să urce un munte mai înalt decât *Everest*-ul!

Dar până una, alta, s-a trezit la poalele Alpilor. Acel funcționar al Ambasadei României la Viena, i-a comunicat lui Mamulakis după numai o lună, că statul dorea să se implice în cariera lui Vlad Cărămidaru. Se făcuseră unele diligențe, intervenții la nivelul ministerelor culturii şi se obținuse pentru tânărul pianist, un loc la *Festspiele* din toamnă de la Salzburg, pentru secțiunea tinerelor

talente. Toată cheltuiala însă, o suporta Vlad însuşi, cazarea şi masa nu costau desigur puțin, ci o sumă considerabilă. Trebuia să ia parte la o preselecție, numai opt candidați fiind admişi la etapa finală a concursului. Câştigătorul, în afara unui premiu pecuniar frumos, primea o bursă pentru o jumătate de an, la cursurile Şcolii de Muzică şi Performanță Culturală din Viena.

Era foarte bine, dar din păcate, Vlad nu mai atinsese un pian de la plecarea din Bratislava. Hector Mamulakis i-a găsit un angajament până la plecarea spre Salzburg, la un amic al său care ținea o terasă în parcul *Augarten*. Aici, consumatorii erau delectați cu muzică de *café-concert* în timp ce-şi luau prânzul sau pur şi simplu se abăteau pentru o mică relaxare. Pianistul din orchestră, dorea să-şi ia câteva zile libere, pentru a fi alături de soția sa care era pe punctul să nască.

Vlad a închiriat un costum adecvat şi a intrat în pâine chiar de-a doua zi. I-a trebuit alte două pentru acomodarea cu ambianța, doar atât, apoi lumea a dat năvală să-l asculte pe acest necunoscutul care îi fermeca pe auditori. Patronul îşi freca mâinile de bucurie, dăduse peste o comoară de aur şi l-a rugat pe Mamulakis să-l convingă pe Vlad să rămână. Dar acesta nu-şi părăsise țara pentru o slujbă superficială. După o săptămână, s-a prezentat la preselecție, îşi făcuse mâna suficient şi se simțea stăpân pe situație.

În trenul spre Salzburg, şi-a făcut primul bilanț. Nu era tocmai rău, depăşise cu brio primele obstacole, obținând un statut onorabil, dar acum începea greul, prima confruntare cu alți tineri asemenea lui. Trebuia să lupte şi să câştige cu mijloacele modeste pe care le avea. A eşua, însemna să fie dat înapoi şi să ajungă doar un pianist obscur de tavernă sau de terasă în vreun parc vienez.

A primit trei ore timp de două zile pentru acomodarea cu sala şi pianul. Vederea *Gwandhouse*-ului l-a emoționat. Aici va fi locul unde va începe totul, era un sentiment care-l simțea cu toată făptura.

În sala impunătoare, în afara unor tehnicieni care se ocupau de sonorizare, a observat un domn în vârstă aşezat pe ultimul rând de fotolii. Acesta părea să fie o persoană importantă, privirea severă, ținuta sobră, colanul de *stadtmeister* care-l purta la gât, spuneau totul despre om. Asculta imperturbabil, departe de orice altă ființă, modul cum cânta şi cum se comporta cel de pe scenă.

Vlad n-avea de unde să ştie, dar bătrânul era un adevărat cenzor al Juriului şi la cel mai mic semn de conduită necorespunzătoare, chiar în afara concursului, avea rolul să cheme doi supraveghetori, care să-l zvârle pe neavenit în afara sălii.

Pianul era un *Bechstein*, avea în față un *grand-piano*, ale cărui performanțe le putea doar bănui. A încercat o clapă şi a constatat că struna corespunzătoare fusese bine acordată. A repetat şi cu alte clape, rezultatul fiind acelaşi. Atunci a îndrăznit să interpreteze un cântecel modest, un alint de leagăn, una din primele melodii învățate de la Grete. Omul cu colanul a tresărit vizibil, iar Vlad chiar îl auzi rostind monosilabic: *Was*? Sunetele îi treziseră probabil amintiri din vremuri uitate

şi chipul mamei, dusă dintre cei vii, îi reapăruse în faţa ochilor. Şi-a potrivit colanul şi foarte agil pentru vârsta lui, a străbătut într-o clipă distanţa care-l despărţea de primul rând. A luat loc într-un fotoliu, dorind să fie cât mai aproape de pianist. Nu a rezistat prea mult şi l-a întrebat:

-De unde vii străine? Şi cum ai reuşit să ajungi aici, în Tirol?

Într-o germană foarte fluentă, Vlad a dialogat cu omul pe care îl simţea că iubea cântecul de leagăn, la fel ca el.

-Sunt bucureştean, deci vin din capitala României, am învăţat cântecul acesta de la naşa mea, Grete Anghelescu, o săsoaică născută în Marginea Sibiului şi stabilită după căsătorie la Bucureşti.

-Ai cântat frumos, dar mă tem că la Festival trebuie să te produci cu o piesă la un alt nivel. Ce ne vei cânta?

-Suntem în oraşul marelui Wolfgang Amadeus Mozart, nu cred că pot alege decât ceva care i-a fost drag, *Sonata pentru pian numărul 8, în do minor*, dar pentru că inima mea încă suferă din cauza despărţirii de iubită, voi încheia cu *Vis de Iubire*, compoziţia unui mare romantic, Franz Liszt.

De cum l-a simţit pe tânărul muzician, supraveghetorul a ştiut, indubitabil, îl avea în faţă pe câştigătorul concursului. Atâta ştiinţă a pianului şi pasiune a trăirii lăuntrice,nu mai întâlnise vreodată pe parcursul vieţii sale îndelungate. Îi mai aruncă o privire lui Vlad, iar tânărul a citit toată bunăvoinţa pe chipul celui care fusese categorisit drept *bau-bau* pentru concurenţi.

În primăvara următoare, a trecut Alpii în marca Bavariei. Münchenul îl aştepta cu berăriile pline numai în zilele de sfârşit ale săptămânii, pentru că germaii aveau de reconstruit o ţară în restul ei. Stagiul din Viena îi prinsese foarte bine, la fel ca banii câştigaţi drept premiu şi mai ales bursa. Reuşise să găsească resurse pentru autofinanţare, iar Hector a transmis în ţară fratelui său veştile despre succesele tânărului protejat. Puştiul era pe picioarele sale, nu mai avea nevoie de ajutor, aşa că era liber să-şi vadă de-ale marinăritului, iar călătoriile pe ape puteau reîncepe.

După terminarea cursurilor de la Viena, Vlad a primit o adresă şi numele unei persoane de aici, din capitala Bavariei. O mică pensiune, locul de cazare, îl aştepta împreună cu stăpâna ei, *Frau* Margot Rauff, o adevărată matroană, care fusese cândva *mezzosoprană*, dar care după ce-şi pierduse glasul, a cumpărat acest imobil pe care l-a transformat într-o pensiune. Scăpat ca prin miracol din bombardamentele războiului, stabilimentul servea în unele seri drept loc de adăpost pentru muzicienii neconsacraţi. Printre aceştia, *Frau* Margot îşi găsea câte un amant, pe care-l storcea de toată vlaga în timpul unor nesfârşite nopţi de dragoste. Nefericitul jura să nu mai calce în viaţa lui pragul acelei case, dar foamea era mare, asemenea celei pentru bărbaţi, a femeii.

Vlad nu a căzut în capcanele întinse de stăpâna pensiunii, avea suficienți bani să-i reziste avansurilor, plătindu-i la timp datoria.

Frau Margot avea drept eleve câteva copilițe şi l-a rugat pe Vlad să fie corepetitor. Dincolo de orele de *canto*, magia românului s-a făcut simțită şi astfel, el trezindu-se cu o sumedenie de admiratoare din rândul tinerelor care frecventau cursurile fostei dive.

În curând s-a răspândise vestea în oraş, că un tinerel brunețel şi subțirel, cânta la pian ca nimeni altul. Astfel că Vlad şi-a găsit uşor angajament, la... Teatrul de Operetă şi Cabaret, drept pianist şi membru principal al orchestrei. Gurile rele spuneau că ar fi fost dorit şi în Orchestra Filarmonică, dirijată pe atunci de celebrul Herbert von Karajan. Erau numai zvonuri desigur, dar Vlad Cărămidaru a primit o invitație la un alt festival, mult mai celebru, *Richard Wagner*, pentru vara viitoare, la Bayreuth. Participa tot la secțiunea pentru candidații la glorie, dar de această dată, nivelul era mult mai ridicat.

Când a văzut hârtia frumos caligrafiată cu *runice*, *Frau* Margot a rămas fără cuvinte, pensionarul ei era invitat la cel mai celebru festival din lume. A organizat o mică petrecere pentru tânăr, încheiată cu bere în valuri şi muzică bună. Se adunaseră în căsuța devenită neîncăpătoare, vecini, cunoscuți, eleve, prieteni, muzicieni din zonă. Toți doreau să-l felicite pe omul care învinsese bariere de netrecut şi se ridicase deasupra tuturor.

După ce s-a impus şi la Bayreuth, Vlad a primit o nouă invitație, de această dată chiar din Paris, *Oraşul Luminilor*. A zburat pentru prima dată în viața lui cu avionul, acum avea suficienți bani pentru a-şi permite acest lucru. Numele său devenise destul de cunoscut, apărând nu numai în publicațiile de specialitate, ci şi pe paginile marilor cotidiane. Colecționa toate articolele în care se afla numele lui, dorind să le trimită cât mai curând în țară către ai săi.

La Paris, Rouen, Angers, Lyon, Strasbourg, Dijon şi în alte orăşele mai mici, era invitat să dea concerte, nu-i putuse refuza pe cei care-şi puseseră încrederea în el, dar avea un of, trebuia să continue cursurile Conservatorului oprite în prag de an trei. De ce n-ar face-o aici, la Paris? Un mic examen de diferență şi a fost declarat admis pentru anul trei de studii, iar doamna Mosselle Laroche, i-a fost desemnată drept îndumătoare.

-Să fim drepți *monseur* Vlad, dacă are cineva ceva de învățat, acela nu eşti dumneata.

-*Madame*, sunteți o drăguță, dar orice om are întotdeauna ceva de învățat.

Trecuse fix un an de când părăsise România, era un tânăr bine instruit, foarte talentat, elegant, locuind la *Hotel Midi*, dar în problemele sentimentale, încă suferea. Atunci când îl durea sufletul, se aşeza în fața pianului cu care împărțea spațiul din camera lui de hotel, cântându-şi toată noaptea dragostea pierdută. Cici era încă acolo, vie, în inimă.

Într-o după-amiază de toamnă târzie, la sfârşit de noiembrie, Münchenul şi întreaga Germanie au început să primească mii de refugiaţi din Ungaria. Era şi sfârşit de an 1956, iar bieţii oameni fugiseră în faţa urgiei declanşate de către comuniştii radicali maghiari şi trupele de blindate ale Armatei Roşii venite să-i sprijine. Toate hotelurile şi pensiunile din capitala Bavariei au fost ocupate, ba chiar câţiva cetăţeni au luat în propriile case familişti cu copii.

Frau Margot i-a telefonat la Paris, întrebându-l pe Vlad care încă îşi plătea chiria, dacă dorea să se reîntoarcă. Acesta, desigur, poate că ar fi revenit, dar deja un impresar reuşise să-i obţină un angajament la Londra pentru o stagiune de concerte. Drept consecinţă, a ruga-o pe *Frau*, să pună micul apartament la dispoziţia altcuiva şi de asemenea, i-a solicitat ca favoare, atenţionarea patronului de la magazinul care-i închiriase pianul, că putea să-l ia, deşi chiria era plătită până-n ultima zi din an. *Frau* Margot i-a povestit despre năpasta bieţilor maghiari care se campaseră în tabere de refugiaţi organizate de autorităţi la marginea oraşului. Vlad i-a promis că atunci când va reveni în Germania, îşi va programa primul concert la München, iar fondurile vor fi donate refugiaţilor. A salutat-o pe buna *frau*, transmiţându-i un pupic prin telefon, mulţumindu-i pentru tot ce făcuse pentru el.

Drama în derulare l-a pus pe gânduri, la fel amintirea recentă a propriei experienţe şi a celei mai vechi despre suferinţele prietenilor din familia Blumfeld, obligaţi să-şi părăsească din motiva rasiale căminul.

Înainte de a semna contractul pentru stagiunea din Marea Britanie, a purtat o discuţie cu Morel Arleaux, proaspătul său impresar.

-Stimate domn, semnez acest contract cu o singură condiţie, cauţi sponsori până la sfârşitul anului, o sală la Londra şi organizezi o gală de binefacere pentru refugiaţii politici. Nu trebuie să te ocupi de artişti, pe aceştia îi voi convinge chiar eu să participe. Mi-am făcut câteva cunoştinţe în câteva ţări. Tinerii artişti vor veni cu plăcere, pentru că ei chiar doresc să se facă auziţi, şi asta, fără a să fie remuneraţi. Dumneata, sau mai bine zis, cei care ne vor sponsoriza, asiguraţi transport, cazare şi masă la circa zece persoane timp de trei zile.

-*Monsieur* Cărămidaru, vă ştiam doar un mare artist, nu şi un mare sufletist. Desigur, mă voi ocupa, dar să ştiţi că nu va fi uşor, în aceşti ani dificili oamenii scot greu banii din buzunar ca să-şi ajuta semenii aflaţi în dificultate.

-Germanii care au suferit, au murit cu milioanele, ţara le-a fost prăpădită de bombardamente, tot i-au primit pe refugiaţi în casele lor, la mesele lor. Hai să luăm exemplu de la ei, eu am adunat în ultimul timp cam cinci mii de dolari, deschid lista donaţiilor, oferind o mie pentru organizarea Galei.

Morel a clipit prin genele roşcate ale ochilor săi mici, aproape porcini.

-Desigur, bângui el, voi face tot ce pot, dar vă rog, mai întâi semnați contractul, altfel s-ar putea să-l pierdem. Cât priveşte lista donațiilor, ofer şi eu două sute de franci noi.

Ştia că era o sumă ridicolă, dar pe moment nu dispunea de bani pentru a-i dărui. Începuse de curând să practice impresariatul, iar Vlad Cărămidaru era primul său client important. Provenit dintr-o familie de lutieri, Morel Arleaux era primul care apucase calea de a face afaceri în lumea muzicală. Simțea că avea fler pentru asta şi a părăsit fără regrete atelierul familiei. Iubea muzica de mic şi îi îndrăgea mai ales pe instrumentişti. Urmărise tot felul de concerte, căutând în special talente precoce sau pe cale de afirmare. La Dijon dăduse peste Vlad şi fusese impresionat de performanțele românului. Dar nu era numai asta, omul avea ceva complet diferit față de ceilalți, o atitudine, poate o trăire, care se transmitea instantaneu către auditoriu. A realizat că instrumentistul din fața pianului, reprezenta viitorul, aşa că după ce a răscolit Franța în căutare de săli şi melomani gata să-l asculte, i-a pus pe masă primul contract pentru şase concerte.

La început, Vlad a crezut că avea de a face cu o persoană atinsă de nebunie sau mai rău, chiar un impostor. Dar Morel, avea la rândul său darul convingerii, astfel încât primul turneu organizat s-a bucurat de un real succes. Au ieşit şi ceva bani, dar nu prea mulți, organizatorii la îndemnul impresarului, lăsaseră prețurile biletelor la un prag foarte jos pentru ca sălile să fie pline, însă oamenii care le cumpăraseră, n-au regretat nici un moment banii dați. Vlad a fost fantastic şi a electrizat asistența, finalizând fiecare concert cu acea bucată muzicală foarte dragă francezilor, *Clar de Lună* al lui Claude Debussy.

După acest mic turneu, între Vlad şi Morel s-a înfiripat o relație trainică, de colaborarere.

Turneul din Marea Britanie se întâmpla cu ocazia primelor concerte date de Vlad Cărămidaru în calitate de absolvent al Conservatorului din Paris. Acum nimeni nu-i mai putea contesta pregătirea, era un artist cu patalama la mână.

Organizarea Galei, s-a realizat mai uşor decât crezuse *monsieur* Arleaux. Un american excentric, aflat în călătorie de afaceri la Paris, a oferit o sumă considerabilă, douăzeci şi cinci de mii dolari, punând unele condiții. Gala trebuia să primească numele sponsorului şi el să primească două sute de invitații, pe care să le ofere contra-cost cunoştințelor sale. Banii obținuți din vânzarea lor, aveau să fie vărsați tot în contul refugiaților. Astfel s-a semnat actul de naştere al *Galei Bannister*. Morel a obținut un contract cu o casă de discuri pentru editarea unui album, beneficiile vânzărilor după achitarea datoriilor, fiind de asemenea destinate aceluiaşi scop.

Vlad i-a convocat pe cei nouă artişti, la o cafenea din cartierul boemei pariziene, *Montparnasse*. Cinci dintre invitații săi formau cvintetul de cameră *Les Étoiles de Nuit*, celalți patru interpretau la flaut, chitară, orgă şi harpă, piese din

repertoriul clasic. Au pus pe tapet programul Galei, după ce tinerii aduşi de Vlad, s-au arătat încântați de inițiativa românului.

Evenimentul muzical s-a ținut în ziua de 10 ianuarie 1957, vechea sală de la *Barbican Theatre*, care chiar dacă i se mai vedeau rănile bombardamentelor, a fost o gazdă primitoare. Succesul a fost imens, ziarele londoneze mediatizând intens evenimentul. Deşi purta numele americanului, inițiatorii şi nu numai ei, ştiau cui trebuiau să fie recunoscători refugiații. Sumele strânse după ce s-a epuizat şi prima ediție a înregistrării sub formă de album, s-au ridicat la suma de o sută optzeci şi cinci de mii *pounds*, profit net. Aşa cum a promis, Vlad Cărămidaru şi invitații săi, n-au reținut niciun *penny*. Morel Arleaux însă, ca orice impresar care se respectă, a luat comisionul de şapte la sută, pe care-l credea meritat.

În primăvară, a sosit o invitație din Statele Unite, de la Gordon Bannister, marele fermier din Laramie, Wyoming. Dorea ca Vlad să concerteze în oraşul său. Era foarte mulțumit, presa de peste ocean aflase că se implicase în organizarea Galei de la teatrul *Barbican* din Londra, iar acum cu toții doreau să-l cunoască pe român. Gordon mai avea un motiv special, pe timpul şederii la Londra, nu-i spuse lui Vlad că mama lui era nativă din România şi purta numele de fată Codruța Popa, iar aceasta dorea în mod deosebit să-l cunoască pe cel care-i impresionase fiul.

-Poate că a venit vremea să traversez oceanul Morel. Am auzit că în *State*, sunt muzicieni cel puțin la fel de buni ca în Europa. Vrei să mă însoțeşti?

-Mai întrebi? Dar am unele probleme cu limba engleză.

-Te pui tu la punct pe vapor.

-Traversăm cu pachebotul?

-Tu ce crezi? Poate că în acest răgaz avem timp amândoi să ne obişnuim cu înjurăturile marinăreşti ale britanicilor.

-Dumneata decizi, *monsieur.*

Vlad a telefonat acasă ca să le comunice a lor săi veştile proaspete, dar şi ca să afle ce mai era nou pe acolo. A sunat seara la telefonul Gretei pentru că ştia, mama Virina era lângă năşica. Cele două s-au bucurarat nespus auzindu-i glasul şi despre ultimele succese. Grete i-a transmis că lucrurile merg bine în țară, finul Goşu şi-a format o trupă de sobari, au lucrări multe şi aduce bani acasă suficienți să-şi întrețină femeia şi pe năşica. Cici a mai născut un băiețel, Traian, pe care Ona l-a luat la ea, alături de Catrinel, iar Lenuş a mai adus pe lume un copil, botezat Marinică, la Biserica Olteni. Ona şi Jean au fost naşii, iar Sol s-a împăcat cu ideea că ambii săi fii erau acum creştini.

Tânărul i-a mai spus mamei că se pregătea să plece în Statele Unite şi nu trebuie să-şi facă griji, lui îi mergea de minune. Abia s-a stăpânit să întrebe de Cici, dar ştia că n-avea dreptul să-i tulbure mariajul. Inima însă, îi spunea că încă nu se încheiase totul şi soarta îi vor aduce alături cândva. Virina, dialogând prin telefon cu fiul aflat la mii de kilometri distanță, şi-a ramintit de Mamaie şi de predicțiile

făcute atunci dedemult, în lăstărişul de la marginea gârlei unde fierbea porumbul furat.

-Puiul mamii, ai grijă de tine, lasă-ne pe noi, ajunge mare şi fă-ne cinste, iar faptul că îți curge sânge de nomad în vine, să nu te sperie, ci să fii mândru. Te pupă mama, şi năşica te pupă, şi tăticul tău te pupă, chiar dacă nu este aici lângă noi. Fii fericit puiul mamii!

Virina plângea şi Grete la fel, dar nici una n-ar fi schimbat nimic, chiar dacă le-ar fi dat tot aurul din lume, pentru ceea ce simțeau în acele clipe, era fericire în stare pură.

Cu sufletul împăcat Vlad a lăsat telefonul în furcă. Ai lui erau alături de el, în inima sa, oriunde va merge. Nu-i rămânea decât să cucerească America!

●

Cei din orchestră îl adulau asemenea unui zeu pe omul înalt şi uscăţiv, prea tânăr ca să fie aliniat de unii experți, în clasa elitei celor care fuseseră catalogați ca mari dirijori. Dar totuşi, tocmai unul dintre aceştia era, dincolo de accesele de furie care izbucneau atunci când nu-i era ceva pe plac, dar care dispăreau ca prin farmec în cazul unei luări de turnură favorabilă a situației. Devenea pe loc bun şi înțelegător, iar înspre oameni se revărsau lapte şi miere, pentru că dacă dorea, le cerea impresarilor, organizatorilor, dacă era nevoie chiar şi primilor-miniştri, tot ce putea fi mai bun pentru colaboratorii săi.

Lenny Bernstein era în căutarea unui pianist adevărat, nu cineva plin de ifose care să-i tragă țepe asemenea unei dive nesuferite sau al unui tenor prea mândru, ca să pună osul la bătaie. Avea nevoie de un băiat plin de talent, dar încă nearuncat în focul marilor concerte. Pedagogul din el, îl va şlefui ca pe o nestemată de o incomensurabilă valoare, demnă să-i innobileze coroana de mare dirijor. Căutase peste tot, în America, peste ocean, în Lumea Veche, ajunsese chiar şi în India. Găsise câțiva tineri promițători, dar niciunul nu corespundea unui anumit standard. În sfârşit, dăduse de cineva, undeva, prin America de Sud. În Guatemala, trăia modest un tânăr pianist, cu o digitație fantastică şi cu o ureche muzicală pe măsură. Dar, din păcate, era un diamant brut, imposibil de şlefuit înainte de patru-cinci ani. Trebuia să meargă pe la şcoli şi cine putea garanta că odată ieşit de acolo, va rămâne acelaşi? Aşa că tocmai era pe cale să-şi abandoneze proiectul, când a descoperit prin mulțimea de discuri cu care fusese asediat de diferiți producători şi manageri, un album venit de la Londra, de la o Gală ținută acum un an şi de care parcă auzise. A încercat să-l sune pe unul dintre impresari, dar a nimerit la un promotor pe care l-a întrebat dacă ştia ceva de Gală, cine fuseseră organizatorii şi dacă avea date despre participanți. Spre marea lui uimire, omul părea că ştie totul, chiar mai multe decât ce fuseseră scrise prin ziare. Totul se învârtise în jurul unui tânăr pianist, un anume Vlad Cărămidaru,

care preocupat de soarta refugiaţilor maghiari, organizase în beneficiul acestora Gala, iar aceasta primise numele sponsorului care a oferit cele mai generoase fonduri. Fusese un eveniment deosebit şi făcuse ceva valuri cu aproape un an în urmă. Dacă dorea, se oferea să-i trimită discul. Bernstein i-a mulţumit spunându-i că nu era nevoie pentru că-l avea în posesie. Terminând convorbirea telefonică, Lenny a dorit să asculte albumul, dar telefonul a sunat şi a trebuit să se implice în cu totul altceva. Aproape a uitat de numele românului până a citit despre acesta în ziare. Se bârfea că era implicat într-o relaţie amoroasă, o adevărată idilă cu o cântăreaţă celebră de jazz, Sarah Vaughan, soţia lui George Treadwell, alt nume cunoscut din lumea R&B. S-a hotărât să-şi treacă în agenda foarte încărcată, audiţia discului Galei.

A patra parte

Călătorii de pe vas invadaseră puntea superioară a pachebotului *Duke Weaver,* pentru a vedea în premieră primul petic de pământ al teritoriului american, insula Ellis, cu simbolul celebru, *Statuia Libertăţii*. Ziua începuse minunat, cu soare cald şi cer senin, fără pic de nor. Cu tot începutul sezonului rece, *Gulf Stream*-ul nu permitea frigului polar să se instaleze prea devreme în jurul New York-ului sau a celorlate localităţi din mai nordicul şi veselul New England.

Dar Vlad nu se afla printre călătorii care ieşiseră să admire magnifica panoramă. A rămas tăcut în cabină cugetând la implicaţiile deplasării aici.

„Cred că soarta mea se va schimba iar şi simt că am intrat într-o altă fază a evoluţiei mele artistice. Poate că este un semn al destinului transmis de *mister* Gordon şi spun asta, pentru că toată viaţa mea de până acum, a stat sub zodia providenţei. N-am dreptul să fac paşi greşiţi, doar atâţia oameni m-au ajutat să ajung aici, iar eu n-am dreptul să-i dezamăgesc.”

Era o promisiune făcută lor, dar şi lui însuşi pentru că ştia, în Statele Unite mulţi îşi pierduseră capul şi firea, reîntorcându-se tulburaţi în Europa.

„N-am să-mi pierd capul şi o să rămân modest!”

Morel a intrat în cabină şi pe chipul său, Vlad a observat entuziasmul.

-Vom intra în rada portului cam peste un ceas. Deja, se vede Statuia Libertăţii, darul Franţei făcut *pour yankees*.

-Strâng imediat lucrurile şi te ajung pe punte.

Nu-i plăcea să lase dezordine în urmă, întotdeauna camerele de hotel, de pensiune sau în acest caz cabina, la plecarea lui păreau gata să primească pe altcineva, fără a se întrepinde ceva special de personalul angajat cu ordinea şi curăţenia. Era o deprindere pe care şi-o însuşise de mic, mama şi naşa îl învăţaseră să fie aşa.

A tras un colț al păturii de pe patul unde i se păruse că zărise o cută, aruncă o privire jur-împrejur căutând o mică neregulă, apoi satisfăcut că nu exista, şi-a luat valiza şi bagajul de mână, ieşind din cabină şi alăturându-se amicului.

Morel Arleaux îl aştepta cu o sticlă de şampanie şi câteva pahare, din care două, le oferise unor frumoase italience.

-*Vlad, pour America, pour nous et pour tous les belle filles du monde!*

Cu o îndemânare demnă de invidie, impresarul a făcut dopul sticlei să sară cu pocnet sec, iar jetul de spumă şampanizată, să ajungă în cele patru pahare. Fetele îl îmbrățişară, iar francezul galant, le sărută pe gură pasional, pe amândouă.

-Prietene, eu am venit aici să caut gloria, iar tu să le iubeşti pe toate femeile disponibile găsite în cale. Ai început bine cu aceste *belle ragazze*.

-Maestre, dacă doreşti, se poate face un aranjament şi pentru dumneata, nu-i aşa Gabrielle?

Fata cea înaltă cu ochi migdalați, aprobă râzând, cu toate că n-a înțeles o iotă din dialogul celor doi. Morel a umplut încă o dată cupele şi le-a îndemnat pe fete să bea în cinstea băieților arătoşi.

Gabrielle se pare că îl simpatiza pe Vlad, aşa că i-a strecurat acestuia în mână o adresă din *Mica Italie* şi un număr de telefon. Indiferent, pianistul l-a pus în buzunarul de la piept al sacoului.

Însă fiecare dintre cei doi călători, au venit aici cu propriul scop, Vlad pentru a-l onora pe finanțatorul Galei de la Londra, oferindu-i acestuia cinstea de organizare a unui concert, de această dată în fața concitadinilor din Laramie. Pentru *monsieur* Arleaux, lucrurile stăteau cu totul altfel. În Statele Unite şi Canada, exista o comunitate puternică francofilă cu rădăcini în *Hexagon.* Scopul său era să-şi ducă prietenul în fața membrilor ei şi pentru asta, pe tot parcursul traversării Atlanticului, întocmise un plan. În primul rând Vlad Cărămidaru trebuia să devină francez, adică *monsieur* Vlad Briqueur, născut în Carcassonne, Languedoc. Apoi în repertoriul clasic vor introduce câteva melodii foarte populare în Franța. Şarmul pianistului va face restul, pentru că Morel era convins, omul său îi va electriza pe melomanii din sălile de concert. Vedea deja zecile de mii de dolari zburând spre buzunarele lor.

Deşi amândoi ştiau că nu vor sta multă vreme în New York, au închiriat un mic apartament cu telefon, pe Wilson Avenue, în cartierul Bronx. A doua zi, era programată plecarea lui Vlad spre Wyoming. Morel având câteva formalități de îndeplinit, era obligat să mai aştepte în marea metropolă încă o săptămână, înainte de a-şi începe călătoria spre cele două Caroline, Georgia, Mississippi şi Luisiana.

În acea după-amiază, au luat prânzul amândoi într-un mic *snack-bar* din apropiera locuinței.

-Ce mâncare oribilă, unde sunt acele vestite *aripioare de pui crocante* cu care se laudă atât americanii? Până şi cartofii ăştia prăjiți au gust de carton.

-Morel, te rog lasă mofturile, doar ai văzut prețurile, nu suntem la *Restaurant Ritz*, aici tot dejunul cu pui, cartofi prăjiți, muştar, maioneză, cafea plus răcoritoare, costă nici doi dolari, adică de o sută de ori mai puțin ca în Franța. Ce-ai vrea să-ți ofere pentru banii ăştia, fazan cu trufe?

-Ziceam şi eu aşa, dacă mă gândesc bine, pentru cineva flămând, nu este tocmai rău.

-Tu n-ai făcut cu adevărat foamea vreodată, trebuia să-ți povestească tata cum în anii ’30, o întreagă comunitate de oameni a trăit o lună încheiată doar cu bucăți de pâine uscată şi apă înghețată pe care o încălzeau pe foc, în căldări.

-Ei, tocmai asta vreau să discut cu tine acum, înainte de plecarea ta spre Laramie. M-am gândit să-ți umblăm un pic la biografie şi să o modificăm pe ici pe colea, s-o facem atractivă pentru marele public. Cărămidaru, asta sună cam rău. Am înțeles că numele tău provine dintr-o meserie, cel care fabrică în atelier cărămizi. În franceză cărămidă se spune *brique*, deci prin analogie numele tău ar deveni *Briqueur* şi trebuie să recunoşti că sună mai bine. Poate dacă am spune că eşti născut undeva, în sudul Franței, să zicem la Carcassonne, ar fi şi mai bine.

Vlad îl asculta pe prietenul său cum bătea câmpii. La un moment dat nu se mai putu stăpâni şi se porni pe un râs care i-a făcut pe puținii clienți ai dughenei să-şi întoarcă privirile către masa lor.

-Tipule, tu şi povestea ta năstruşnică! M-ai făcut să râd şi cred că oamenii de aici îşi pun întrebarea dacă n-am înnebunit subit? Nu frate, n-am înnebunit, se adresă clienților şi personalului speriat, doar mă face dobitocul ăsta mic să râd. *Mon frère*, povestea mea şi a părinților mei, este mai minunată decât orice biografie falsă cu care doreşti să mă împopoțonezi. Ei s-au născut țigani, în şatră, iar eu, fiul lor, sunt țigan asemenea lor şi nu mi-e ruşine de asta. Poporul din care mă trag, e mândru şi nobil, iar un proverb francez spune că *la noblesse oblige*, adică obligă să nu minți şi să fi om de onoare, chiar dacă eşti țigan!

Furia l-a cuprins pe Vlad, ultima dată când fusese aşa emoționat, era pe vremea fugii lui prin *Ring*-ul vienez. S-a gândit să renunțe pe loc la prietenia şi colaborarea cu Morel, dar ăsta era un gest extrem, iar el avea oroare de aşa ceva. Îşi propuse să-i spună francezului toată povestea lui şi a părinților săi, poate aşa îi va veni mintea la cap şi va spune adevărul sau cel puțin, va tăcea.

-*Mon ami*, nu doresc să-mi ascund sub văl beteşugurile biografiei, lasă adevărul să ajungă la oameni şi crede-mă, vom avea de câştigat amândoi, în primul rând, o prietenie sinceră. Spune-le organizatorilor şi ziariştilor cine sunt eu în realitate!

De atunci Morel Arleaux n-a mai încercat să-i modifice biografia lui Vlad. Dar o concesie tot a obținut, aceea de a-i întocmi repertoriile şi programele concertelor. Au semnat un contract nou de colaborare, prin care timp de un an,

singurul care-l va reprezenta pe pianist, va fi Morel, acesta obținând şi treizeci de procente din veniturile obținute în Statele Unite.

Era un contract bun, care avea să aducă în contul românului pe parcursul primului an stat aici, aproape o sută de mii dolari şi un bun renume, mai ales în Sud.

La New Orléans, a redescoperit *jazz*-ul şi s-a îndrăgostit pentru prima şi ultima dată după pierderea Ceciliei. O chema Sarah Vaughan, era o cântăreață foarte bună şi foarte cunoscută, dar cu reputația un pic şifonată în urma deselor certuri dintre femeie şi soțul ei. Ziarele de pe Coasta de Est publicaseră scandalurile fără sfârşit, în foiletoane picante întinse pe multe săptămâni, cu lucruri adevărate, dar şi multe scorneli gazetăreşti.

S-au întâlnit pentru prima dată la *Broussard's*, un restaurant din Cartierul Francez al New Orleans-ului. Morel împreună cu câteva personalități de origine franceză şi creolă din oraş, au organizat o mică petrecere la etajul doi al renumitului local. Printre invitații speciali, se afla Oscar Peterson, un renumit *jazzman* şi asta pentru că omul era în oraş. Morel văzuse pasiunea cu care Vlad îi asculta discurile şi s-a gândit că prezența pianistului de culoare la petrecere l-ar bucura. Cum pe invitație scria să vină însoțit, oaspetele a venit cu Sarah Vaughan. În acea vreme, cântăreața era supusă unui adevărat linşaj mediatic, iar depresia o ucidea încetul cu încetul. Galant, Oscar i-a oferit prilejul să stea câteva ceasuri alături de oameni normali şi să se bucure de o petrecere intimă.

Vlad tocmai îşi încheia micul recital cu *Clar de Lună*, când l-a observat pe Oscar Peterson alături de o domnişoară, cu aspect de bibelou african. Îi cunoştea chipul oaspetelui de pe coperta unor albume, deci s-a îndreptat glonț spre ilustrul invitat. I-a strâns cu căldură mâna şi acesta i-a prezentat-o pe Sarah. Cei doi s-au plăcut de la prima vedere, iar Oscar l-a încurajat pe Vlad s-o acompanieze la pian, pe femeia recomandată de marele muzician, drept cântăreață.

El cu paşi apăsați, ea cu picior de felină, s-au alăturat braț la braț şi au străbătut împreună, scurtul drum spre pian. Invitații, cu excepția lui Oscar Peterson, aproape că nu băgaseră în seamă acest cuplu *ad-hoc*.

-Ce vrei să cânți *sugar*?

-Sunt mulți francezi aici, deci un cântecel franțuzesc

I-a şoptit la ureche titlul şi amândoi au râs, cuprinşi de o veselie aproape copilărească. Vlad a mângâiat clapele ca trupul iubitei, iar Sarah a început să-şi depene povestea muzicală.

„Au clair de la lune, mon ami Pierrot,/Prête-moi ta plume, pour écrire un mot."

S-a lăsat o liniște profundă, numai pianul şi glasul plăcut al cântăreței, spărgând tăcerea. Era doar un cântecel de copii, dar în gura lui Sarah, în franceza cu evidente accente afro-americane, melodia suna divin. După ce au terminat

„dialogul” pian-voce, iar ovațiile asistenței s-au domolit, Morel a trimis spre cei doi, câte un pahar cu şampanie.

-Acum, dacă *miste'* Vlad va dori să mă acompanieze, aş dori să vă cânt ceva foarte drag mie, melodia lui Georgie Gershwin, *Summertime.*

S-a lăsat iar tăcerea şi parcă se auzea inima cântăreței, tresărindu-i în pieptul fragil.

Summertime,/And the livin' is easy/Fish are jumpin'/And the cotton is high
Your daddy's rich/And your mamma's good lookin'/So hush little baby/Don't you cry
One of these mornings/You're going to rise up singing/Then you'll spread your wings/And you'll take to the sky/
But till that morning/There's a'nothing can harm you/With daddy and mamma standing by/

.....

Vlad plângea ca un copil, iar lacrimile stropeau din belşug claviatura pianului. Femeia de lângă el avea un glas incredibil, dar mai avea ceva, inimă, o inimă care suferea identic, amândoi erau nefericiți din pricină de prea multă iubire. Lumina, un pic estompată, a făcut să treacă neobservată suferință incredibil de acută a pianistului, dar lui Oscar nu i-a scăpat acest lucru. Aşa că s-a repezit către sărbătoritul serii şi l-a îmbrățișat, spre uimirea femeii de culoare care aştepta ea lucrul acesta. Oscar l-a tras deoparte oferindu-i batista, chipurile să se şteargă de transpirație.

-*Bra'*, lasă-mă şi pe mine un pic să stropesc pianul ăsta cu durere, tu ai făcut-o, şi crede-mă, nu trebuie să fiu mare psihiatru ca să-ți pătrund în suflet, trebuie să fiu doar *negro* şi muzician.

Atunci a înțeles şi Sarah, ce durere purta românul în suflet şi l-a sărutat pe buze.

Vlad a rămas încremenit şi tot aşa, pe tot parcursul recitalului Oscar Peterson – Sarah Vaughan. Un ziarist care se strecurase neobservat la petrecere, avea să ofere articolul zilei din ediția de dimineață a unui mare cotidian. „*O seratămagnifică, cel mai mare eveniment privat al anului*”.

După consumarea spectacolului şi după ce ultimul invitat a părăsit localul, Sarah l-a tras deoparte pe Vlad spunându-i:

-Hai cu mine, ştiu în apropiere un băruleț unde ne putem împărtăşi amândoi suferințele. Luăm câte un *drink* şi sporovăim până dimineața. Dar pentru început, spune-mi Sassy, aşa o fac apropiații.

-Iar eu sunt Vlad, Vlăduț pentru toți din jurul meu.

Nu au mai rezistat şi s-au aruncat unul în brațele celuilalt, era cu totul evident că între cei doi exista o vrajă care-i apropia. Sufletele rănite de prea multă iubire şi cele de artist, le cereau să fie alături, cel puțin pentru o vreme.

Astfel, un an de zile au trăit împreună, el înstrăinat de țara natală şi de iubita care se dăruise altuia, ea cu sufletul distrus de un soț care o ignora şi care avusese nenumărate momente de infidelitate.

Un adevărat *purgatoriu* pentru Vlad, la capătul căruia va reuşi să iasă cu mintea vindecată de suferința dragostei.

Europa era departe, aici în *State* dobândise o faimă, parte prestației sale artistice, dar şi datorită tabloidelor care urmăreau pas cu pas, idila dintre cei doi muzicieni.

Nu încheiaseră niciun angajament, iar ea de fapt se afla chiar în plin proces de divorț. Conveniseră doar, atunci când se vor întâlni, amândoi străbătând Statele Unite pentru concerte, vor transforma ziua în noapte şi noaptea în zi, vor petrece împreună şi vor fi fericiți. Fără promisiuni deşarte imposibil de îndeplinit, dragoste şi numai dragoste, asta devenise idila celor două staruri atât de diferite.

După turneele din Sud şi Canada contractate de Morel Arleaux, Vlad l-a descoperit la New York, în Brooklyn, pe Ralph Berkovitz, un muzician genial, ai cărui părinți se născuseră în România. Acesta îl ascultase pe Vlad la radio, în timpul unui concert care fusese transmis *live.* I-a trimis o scrisoare în care-l felicita, şi-l ruga să-i acorde o întrevedere. Pentru că Ralph era un pic suferind, Vlad s-a deplasat personal, acasă la muzician.

Omul habita cu soția într-un apartament destul de şic, situat în plin cartier evreiesc al Brooklynului. Au făcut cunoştință, iar Malka, soția muzicianului, l-a invitat la masă oferindu-i preparate tradiționale din Galiția, supă din găină cu găluşti, paste *cuş-cuş* cu rasol de vită, foarte picante, dar foarte gustoase, alături de salata din sfeclă roşie. Preparase ca desert un minunat tort franțuzesc *mille feuilles*. Toate le-au stropit cu *brandy Carmel* şi vin roşu *Cheateau Richon*, aduse din Țara Sfântă.

-Este o mare plăcere să discut cu cineva... aproape compatriot. Dragul meu Vlad, eu am văzut lumina zilei aici, la New York, dar părinții mei sunt născuți în România şi chiar dacă au emigrat, îşi vor iubi țara până vor muri. M-au învățat limba română, de fapt cât am fost împreună, asta era limba pe care o foloseam. Au reuşit să-mi transmită şi mie dragostea pentru țara lor natală. Aşa că de câte ori am posibilitatea să discut cu cineva din România, bucuria îmi umple inima.

-Foarte frumos profesore Ralph, îm permiteți să vă apelez aşa, pentru că am auzit despre dumneavoastră că sunteți o somitate în pedagogia muzicii. În afara harului meu dat de Dumnezeu, sunt creştin şi nu cred că vă supără asta, tot El, mi-a dăruit cei mai buni dascăli din lume. Primul, Moritz Blumfeld, a fost evreu ca dumneavoastră, iar fratele lui, vechiul nostru proprietar, m-a îndrăgit ca pe proprii săi copii. Am primit educația muzicală şi am fost instruit în tehnica instrumentului, de alți dascăli geniali, profesorul Gavrilescu din Bucureşti, profesorul Mamulakis

din Cluj şi doamna profesoară Celia Rudeanu de la Conservator. Cu toţii, au fost ca nişte părinţi pentru mine.

-Frumos, foarte frumos, cinste celui care-şi cinsteşte părinţii şi dascălii, parcă aşa scrie în Biblie. Nu prea le am cu cele sfinte, mai mult Malka, nevastă-mea, ea este cea care ţine aprinsă în casă lumina credinţei. Dar tot ce-ai spus, este de bun simţ.

-Sunt azi ceea ce sunt şi datorită lor, pentru asta mulţumesc bunului Dumnezeu că mi-a scos în cale asemenea oameni. Şi profesore, poate că dumneavoastră sunteţi calea spre următorul nivel, cel de atingere a perfecţiunii mele artistice.

-Eu sunt doar un om foarte bolnav, sănătatea nu-mi permite să fac lucrul pe care-l iubesc mai mult ca orice, să concertez. Puţini ştiu ce înseamnă transmiterea emoţiei tale, a zbuciumului tău sufletesc, unei mase de oameni, care tocmai asta aşteaptă de la tine. Am ascultat câteva înregistrări de-ale tale, iar una din transmisiile radio în direct m-a convins, trebuia să stăm de vorbă amândoi.

-Maestre, sunt aici să-mi spuneţi franc, muzica mea este bună de ceva? Este loc şi pentru mai bine?

-Întotdeauna este loc, doar dacă eşti cu jumătate de picior în groapă, nu! Dar şi atunci mai poţi face încă un lucru folositor, să redai unui viitor mare pianist încrederea în arta lui.

-Vă mulţumesc încă odată pentru compliment, dar v-aş rămâne dator dacă mi-aţi spune ce nu vă place.

-Un mare artist suferă şi asta se reflectă în muzica lui. Vivaldi, Paganini, Mozart, Beethoven, Chopin şi mulţi alţii, au suferit cu toţii şi asta s-a răsfrânt asupra muzicii lor, când au compus şi când au interpretat. Tu ai scânteia lor, dar poate că o anumită absenţă împiedică sentimentul să iasă la iveală şi să facă transferul transcendent al emoţiei, de la tine, către meloman. Atunci când concertezi, lasă toate gândurile parazite la garderobă şi dă frâu liber glasului inimii.

Doamna Malka Berkowitz, se oprise în pragul camerei cu tava în care aducea cafeaua. Privea uimită spre bărbatul ei care de luni bune nu mai fusese cuprins de un asemenea entuziasm. S-a gândit că tânărul vizitator era într-adevăr cineva, dacă reuşise să-l scoată pe Ralphy din starea de imobilism şi blazare. A luat loc lângă el şi cu gesturi preţioase, a turnat cafeaua în ceşcuţele din porţelan fin.

-De unde vii tinere? Şi ce gânduri te-au purtat până aici?

-Sunt din România doamnă, de fapt acum locuiesc la Paris, dar de un an, concertez aici. *Monsieur* Arleaux, impresarul meu, mi-a întocmit câteva contracte pe care le onorez cu plăcere. Îmi place America şi oamenii ei, am o prietenă aici, o fată extraordinară, cântăreaţă de *jazz*. O cheamă Sarah Vaughan.

Cei doi soţi s-au privit cu subînţeles, iar Vlad a priceput pe dată, toată lumea de aici era la curent din presa de scandal cu idila lor.

-Să nu mă înțelegeți greşit, este prietena mea şi n-am să mă dezic niciodată de relația cu ea. Cel puțin cu cea trecută, pentru că în prezent, nu ne-am văzut de multă vreme.

-Fata este de culoare băiete! Ştii ce crede lumea în America despre prieteniile intime între albi şi negri?

-Malka, îl jigneşti pe oaspetele nostru!

-*Madame*, părinții mei sunt țigani, adică *gipsys*, aşa li s-ar spune aici. S-au născut într-o colonie de țigani nomazi, dar credeți-mă, nu sunt mai puțin educați decât orăşenii, de ori unde ar fi ei. Iar eu sunt mândru de sângele care-mi curge în trup şi de ascendența mea.

-Vlad Cărămidaru, asta este cu adevărat emoția de care ai nevoie atunci când cânți. Tu Malka, te rog, cere-ți scuze, ai încălcat regulile casei de onorare a oaspeților.

Pe femeie o rodea ceva, se putea observa lucrul ăsta, dar Vlad nu dorea ca Malka să se umilească în fața lui.

-*Mister, escuse me*!-spuse, apoi părăsi camera.

-Trebuie s-o ierți, a primit educația într-o familie de habotnici, evrei ortodoxi care nu admit amestecul raselor. Între aceştia şi oamenii *Klu Klux Klan*-ului, aproape că nu există deosebire când vine vorba de populația afro-americană.

-Trist maestre!

-Trist, dar n-am ce face, doar pe această femeie am ales-o să-mi petrec restul vieții, cu bune şi rele, dar să ştii, de cele mai multe ori Malka este o femeie admirabilă.

-Se pare că am abuzat de timpul dumneavoastră, maestre.

-Mi-a făcut o deosebită plăcere să te am oaspete şi sper ca măcar odată pe lună să ne revedem.

-V-o garantez şi aş dori să veniți măcar la concertele pe care le susțin aici, la New York.

-Cu mare plăcere!

În acest mod a început o prietenie între doi oameni care vorbeau aceeaşi limbă, a muzicii. Pentru Vlad, observațiile pertinente ale lui Ralph Berkowitz, au constituit primul pas făcut pe un drum nou, cel al desăvârşirii. După multe ore petrecute singur în fața pianului, meditând profund şi lăsând emoțiile să-i cuprindă mintea şi trupul, a reuşit ceea ce-i sugerase muzicianul suferind din Brooklyn şi acest lucru n-a scăpat neobservat criticilor muzicali care populau sălile la concertele sale.

La unul dintre spectacole a fost onorat de prezența unui oaspete ilustru, marele dirijor şi compozitor, Leonard Benstein. Auzise de numele lui, dar nu-l văzuse niciodată în carne şi oase. Distinsul oaspete îşi cumpărase bilet pentru o lojă

retrasă, cu scopul de a trece neobservat. De fapt îl interesa doar pianistul, ascultase albumul Galei de la Londra, citise părerile criticilor, acum dorea să-l asculte *live*.

În vecinătatea lojei lui, primiseră locuri de favoare cei doi soți Berkowitz, iar Lenny, l-a recunoscut pe vechiul său prieten şi colaborator, Ralph. Se certaseră în urmă cu mulți ani, dintr-o prostie, o polemică idioată din care niciunul nu dorise să iasă făcând un pas înapoi. Pe atunci Lenny avusese un vis revoluționar, compunerea unui *musical* care să reprezinte calea de mijloc între clasic şi muzica pe care o doreau americanii, nu departe de divertismentalul vodevil. Avea de gând să aleagă o temă clasică, *Romeo şi Julieta*, să o transfere către periferia New Yorkeză, în cartierul de vest, unde locuiau portoricani şi albi săraci, care se duşmăneau de moarte. Îi dăduse lui Ralph cartea lui Arthur Laurents care-l entuziasmase, dar prietenul său a respins din start idea musicalului. Atunci drumurile lor s-au despărțit şi nu s-au mai văzut. Dar azi, erau amândoi aici în aceeaşi sală.

S-au regăsit în prima pauză, după ce l-au ascultat pe Vlad Cărămidaru, interpretând în primă audiție, una dintre cele mai dificile bucăți muzicale, *Tablouri dintr-o Expoziție*, creația compozitorului rus Modest Mussorgsky.

-Bună Ralph, nu ne-am văzut de ceva vreme. Am auzit că ai fost bolnav.

-Cu plămânii Lenny, aerul ăsta umed şi rece din New York mă omoară.

-De ce nu pleci mai spre sud, în California clima este mai blândă.

-Voi pleca în curând spre Albuquerque, New Mexico, unde împreună cu Malka ne-am cumpărat o casă. Dar mai am câteva trebuşoare aici, printre care un proiect.

-Cum ar fi?

-Tânărul ăsta pe care l-ai ascultat, va deveni unul dintre cei mai mari pianişti ai lumii. Acum o lună îi lipsea doar atât, şi făcu semn spre buricul degetului, dar acum atinge perfecțiunea, nu-i aşa?

-Nu pot să spun că nu m-a impresionat, băiatul are scânteie, într-adevăr poate ajunge foarte sus, dar fără scandaluri de presă.

-Şi tu *Brutus*? Vlad este dedicat numai muzicii, a terminat cu prostiile, deşi sunt convins că Sarah Vaughan n-a fost de loc o prostie. Această femeie a însemnat o etapă din viața lui şi pentru asta, cu toții ar trebui să-i fim recunoscători. În plus, este o cântăreață excepțională.

-Mă bucur că a început să-ți placă şi altfel de muzică.

-Lenny, Lenny, ai să mă ierți vreodată? Azi am curaj s-o spun, tu ai avut dreptate atunci, eu am fost orb, America merită o muzică nouă, care s-o caracterizeze social şi cultural.

-*West Side Story* este aproape gata, iar producătorii tocmai au trecut la *casting*. Împreună, vom revoluționa total arta spectacolul în America. O să-ți trimit invitații la premieră.

O bătaie de gong a semnalat începutului părții a doua din concert. Vlad Cărămidaru a continuat şi după pauză să-şi farmece audiența cu pianul său magic. Grieg, Mozart, Brahms şi în încheiere Lully, cu compozițiile lor, au contribuit la un adevărat triumf al românului. Sala în delir, l-a ovaționat minute în şir, spre încântarea lui Ralph Bercowitz şi uimirea lui Leonard Bernstein, dar marele dirijor nu mai avea motive de îndoială pentru ceea ce scriau criticii, Vlad Cărămidaru era cu totul altceva față de ceilalți şi mai ales era omul care-i trebuia, doar că el personal n-o ştia. Încă!

Într-o bună dimineață, portarul i-a transmis că-l căută cineva, o persoană care susținea că-l cunoştea, un compatriot. Curios în aflarea identității celui care bătuse atâta drum numai ca să-l vadă, şi-a dat consimțământul şi s-a trezit după două minute, față-n față cu Pavel Acatrinei, vechiul său prieten Pavka, omul care-i răpise iubita.

-Măi băiete, măi Vlad, bine mai arăți! Te-ai pricopsit în America, să nu-ți fie de deochi! Stai pe *Avenue Park*, chiar în Manhattan, inima New York-ului, am auzit de isprăvile tale de aici, ai cucerit lumea şi pe americani!

Repeta într-una cele două cuvinte, ca şi cum i-ar fi fost dator lui cu ceva, şi, poate că şi aşa era, dacă nu i-o lua pe Cici, azi cu siguranță că n-ar mai fi părăsit România şi trăia fericit acolo cu ea.

S-a uitat mai atent la noul-venit. Pavka îmbătrânise prematur, părul îi era sur, fața i se buhăise şi avea mici pete roşii, semnele unor afecțiuni cardiace şi mai ales, făcuse o burtică respectabilă. Doar ochii îi rămăseseră la fel, un verde spălăcit, cu care-l iscodea la fel ca pe vremuri.

-Pavele, mă aşteptam la orice, mai puțin cu prezența ta în America. Ce te aduce aici, şi mai ales la mine?

-În țara noastră s-au schimbat multe de când ai... plecat.

Ar fi vrut să spună „ai fugit”.

-Dar, după cum probabil ai aflat, noi, cei care te cunoaştem, ne-am pus chezaşi pentru tine că nu eşti un trădător. Asta m-a costat mai târziu funcția de la Comitetul Central. M-au mutat în Minister, la Externe, nu că ar fi fost ceva neapărat rău. Se pare că tovarăşii aveau nevoie de relațiile mele, expertiza mea. Vechea gardă stalinistă a fost măturată, dar eu am fost considerat util Partidului. De curând, a fost pus pe tapet dosarul tău. Tovarăşii te vor acasă, să dovedească imperialiştilor, că şi noi ne respectăm valorile.

-Deci dacă rămâneam un anonim, nu exista interes pentru mine!

-Vlad, am venit aici doar din prietenie. Există şi o cale mai oficială, convocarea ta în țară, *via* Ambasadă. Paşaportul îți expiră şi trebuie reînnoit, iar legația noastră de aici, n-are facilitățile pentru a o face.

-Cea mai bună cale să ajung în România şi să dispar în vreun lagăr de reeducare sau mai rău, într-o închisoare cu deținuți de drept comun. Nu dragă *tovarăşe* Pavka, cred că am să te refuz. Sunt convins că Departamentul de Stat, va fi bucuros să-mi acorde protecție ca refugiat politic. *Tovarăşe*, ai sosit prea târziu, amenințările tale mă lasă rece.

-Ai părinții în țară, pe naşa ta nemțoaică, asemenea. Fă un gest numai şi vor avea de suferit!

-Cici ştie cine-i omul cu care s-a măritat? Copiii tăi vor fi pe viitor mândri de ce face tatăl care i-a crescut, a scuză-mă, îi creşte soacră-ta Ona?

Vizitatorul îşi îndulci brusc tonul.

-Vlăduț, înțelege, şi eu sunt presat. Am primit sarcina de la tovarăşul Secretar General. Personal! Te admiră şi doreşte să te pună în fruntea comitetului care va organiza primul festival internațional George Enescu.

-Păcat, nu pot veni! Am aici contracte de onorat, iar de săptămâna viitoare încep repetițiile cu Orchestra Simfonică din New York, sub conducerea lui Leonard Bernstein. Am fost numit „prim solist" şi îți dai seama ce înseamnă asta pentru mine? Îi trimit „generalului" tău albumele cu autografele mele, să le asculte şi să se gândească la toți marii oameni pe care i-a zvârlit în puşcăriile comuniste. Sunt departe de țară, dar nu sunt prost Pavele, ştiu în fiecare moment ce se întâmplă acolo.

-Şi ce frumoase au fost vremurile petrecute împreună, acolo în apropierea frontului! Te-ai schimbat mult omule, ai devenit un afurisit de capitalist, zâmbi Pavel. O să mă întorc acasă cu mâna goală sau mă rog aproape goală, dar cu vestea că nu eşti trădător şi că îți iubeşti patria. Dar şi cu speranța că vei reveni curând.

-Uite că ne putem înțelege ca doi oameni civilizați! Spune-mi acum ce mai fac ai tăi.

Încercase marea cu degetul, pentru a-l stârni să-i povestească despre Cici. Pavel a zâmbit, cunoştea desigur vechea poveste de dragoste între soția lui, pe atunci nemăritată, cu puiul de țigan devenit azi peste noapte, mare vedetă internațională.

-Prietene, nu trebuie să te ascunzi de mine, ştiu că ai fost îndrăgostit de Cici şi poate că mai eşti. Dar din păcate pentru tine, eu am fost cel ales. Ea este bine, nu-ți face griji, trăieşte alături de mine o viață minunată, suntem fericiți împreună şi cred că te-a uitat, ştii doar cum se spune „ochii care nu se văd se uită".

Erau minciuni sfruntate, căsătoria lor era pe cale de dezagregare. Cici se mutase alături de copii la mama ei Ona, dar cei doi soți nu divorțaseră, toată lumea dorea să păstreze aparențele unei căsătorii reuşite. Draga lui Cecilia nu-l uitase pe iubitul ei Vlad, chiar zăvorâtă în colivia unei căsătorii pe care n-o dorise. Acum, Ona realizase că a greşit atunci când a pus cariera soțului mai presus decât fericirea

fetei. Se produsese ireparabilul, până şi Pavel era conştient că pentru Cecilia, el nu mai era decât tatăl copiilor pe care-i aveau împreună şi în rest, un simplu străin.

Vlad n-avea cum să ştie toate aceste lucruri, soarta îl aruncase departe de ţară şi de intrigile care se derulau acolo. Pavel îşi ascundea foarte bine slăbiciunile şi poza drept cineva, foarte stăpân pe situaţie.

-„Maestre", te înţeleg, chiar dacă nu sunt de acord cu optica ta. Am să le comunic tovarăşilor că din pricina contractelor, nu poţi reveni,... decât peste o vreme. O să le mai spun că nu te-ai dezis de ţara ta natală şi de drumul pe care s-a înscris, poporul român, cel de construcţie al socialismului. Ca să punem „bomboana pe colivă", o să le sugerez să trimită un ziarist de la o publicaţie culturală din România, căruia o să-i acorzi un interviu. Noul paşaport, poţi să-l ridici peste o săptămână, de la Ambasada României din Washington.

Deşi suferise un eşec în misiunea de a-l convinge să revină în ţară, Pavel a zâmbit, ca şi cum el ar fi fost învingătorul, dar Vlad se plictisise terbil în tovărăşia celui care cândva îi fusese prieten.

-OK, trimiteţi pe cine vreţi să mă intervieveze şi o să-l rog pe Morel, impresarul meu, să-l contacteze. Tot el o să-mi ridice paşaportul, atunci când ajunge în Statele Unite. Acum scuză-mă Pavele, am o întâlnire importantă cu o celebritate muzicală.

-Eu speram să luăm prânzul împreună, dar nu-i nimic, ne mai vedem. La revedere şi succes, „maestre"!

A părăsit apartamentul aşa cum venise, adică anonim. În România poate că era sau fusese cineva, în State însă, era o cantitate neglijabilă. Dar era soţul Ceciliei şi Vlad simţea firul care-l ţinea legat de draga lui Cici. Odată plecat, firul se rupsese iar.

Nu-l minţise pe Pavel atunci când i-a spus despre întâlnire. În ajun, Ralph îi telefonase şi-l rugase să treacă pe la casa lui, pentru o chestiune importantă. Marele dirijor Leonard Bernstein dorea să-l cunoască personal. Vlad ştia cine şi ce reprezenta muzicianul pentru noua cultură americană. O asemenea întâlnire poate că era râvnită de o mulţime de tineri virtuozi asemenea lui. A confirmat imediat că nu avea vreun alt angajament şi Ralph i-a comunicat ora întâlnirii, patru şi jumătate după-amiază, la un ceai cu biscuiţi oferite de Malka.

Cu cinci minute înainte de ora fixată, Vlad având în mână un buchet imens cu trandafiri de toate culorile, şi-a făcut simţită prezenţa, apăsând butonul soneriei pe a cărei carte de vizită, era trecut numele familiei Berkowitz. Doamna Malka, într-o frumoasă rochie *crêpe de Chine* de culoarea piersicii, i-a deschis surâzătoare, uşa.

-*Bonjour madame*, arătaţi splendid!

-Sunteţi un drăguţ domnule Cărămidaru. Intraţi! Ralph şi Lenny, vă aşteaptă!

-Scuzați-mă, cumva sunt întârziat?

-Da de unde *mister*, soțul meu nu s-a văzut de mult cu Lenny şi acum îşi împărtăşesc amintiri lor vechi. Domnul Bernstein a venit cam de un ceas.

Vlad şi-a făcut intrarea însoțit de Malka, care avusese timp să aşeze florile într-o frumoasă glastră din cristal.

-Lenny, ți-l prezint în carne şi oase pe acest pianist de mare viitor. Se numeşte Vlad Cărămidaru şi provine din țara părinților mei, România.

Bărbatul înalt şi semeț din fața lui, îi întinse lui Vlad o mână delicată, în totală distonanță cu trupul destul de viguros.

-Mă numesc Leonard Bernstein, prietenii îmi spun Lenny, iar duşmanii la fel, doar că pun un *bad* în față, adică *Badlenny*, Lenny cel Rău, dar nu trebuie să-ți fie teamă, până acum n-am mâncat pe nimeni, cel puțin deocamdată.

-Ăsta este Lenny, spuse Ralph, amestec de umor şi sarcasm. Dar ia loc alături de noi, Malka ne aduce imediat ceaiul şi biscuiții.

-Plus cubulețele de zahăr. În casa părinților mei, luarea ceaiului împreună cu familia, era un adevărat ritual. O făceam după vechea tradiție rusească, apă fiartă din samovarul cu cărbuni, pahare din cristal cu suport de argint, linguriţele, cleştele şi strecurătoare din acelaşi metal, zaharnița din porțelan. Zahărul nu se punea în ceai, ci se ținea în gură, până ce lichidul fierbinte şi aromat, îl topea. Să vă spun drept, eu consumam cinci sau şase bucățele, spre disperarea mamei mele.

Toți trei au râs de această relatare plină de umor şi Vlad s-a relaxat pe loc, Lenny Bernstein era un om agreabil.

-Am uitat să vă spun despre partea cea mai bună, ceaiul aşa-zis rusesc, provine din Azerbaidjan, din regiunea Şirvan, şi este cel mai bun din lume.

Doamna a intrat cu tava, iar Vlad s-a grăbit să-i dea o mână de ajutor.

-Lenny, noi ne-am învățat cu *Earl Gray*, ceai negru de Ceylon. Cât priveşte zahărul, mai am câteva bucățele, Ralph le ia cu el întotdeauna, este un fel de tată al răniților pentru câinii întâlniți în cale. Sper să vă placă şi biscuiții, sunt un pic amărui din cauza migdalelor amare puse în compoziția lor, dar ajută extraordinar la digestie. Acum vă las, ies un pic la plimbare.

După plecarea Malkăi, Ralph o lăudă în fața oaspeților săi.

-Este o femeie remarcabilă, un pic, prea entuziastă şi pătimaşă când vine vorba de religie.

-Prieteni, începu Lenny, acum să trecem la chestiunile cu adevărat importante. Tinere, se adresă spre Vlad, te urmăresc de ceva vreme, ți-am ascultat albumul Galei de la Londra, care indubitabil, este foarte reuşit. Am participat ca spectator anonim la câteva din concertele tale şi drept să-ți spun, ai har băiete, un har extraordinar şi mai ales, comunici cu publicul. Asta este ceva cu adevărat rar. În orchestra mea, un imbecil de pianist rus, Iura Uranin, îşi cam face de cap. De curând, nebunul a fugit în Hawaii să se însoare cu o balerină selecționată de *casting*

pentru musicalul meu, *West Side Story*. Două ciori împuşcate pe gard, *damn*! Acum am rămas descoperit pentru stagiunea care va începe în toamnă. Prietenul meu Ralph, mi-a sugerat să te contactez. Ce-ar fi să apari mâine la o audiție în sala Filarmonicii? Este ocazia unică să arăți ce poți şi să ajungi pe vârful *Everest*.

Vlad a rămas mut, era ceva la care doar visase. Una dintre cele mai prestigioase orchestre simfonice din lume, un dirijor mare vedetă internațională, îl solicitau şi îi creeau posibilitatea să cânte în fața sutelor şi miilor de auditori. Concertele Filarmonicii se transmiteau direct la radio, iar de curând şi la televiziune.

-Aş dori să-mi dați unele amănunte privind repertoriul.

-Piesa de bază pentru pian, va fi *Concertul numărul unu în si bemol minor* de Piotr Ilici Ceaikovsky, dar vom avea şi câteva seri tematice, Bach, Mozart, Brahms, Liszt, Hëndel, Haydn, Rachmaninov, în care pianistul va fi cel care va selecționa piesele.

-Destul de convenabil, dar timpul este scurt şi adaptarea cu orchestra va fi o chestie, destul de problematică.

-Tocmai de asta eu apelez la tine, eşti versatil şi asta este excelent, am ascultat şi unele înregistrări ale tale făcute cu *jazz band*-urile, da, nu te mira, eu ador această muzică. Dacă ai putut să cânți lângă Oscar şi Duke, aş fi fericit să te am colaborator. De fapt am auzit că povestea cu Sarah Vaughan a luat sfârşit, deci eşti liber pentru muzica şi „gaşca“ mea.

-Ar mai fi un „fleac”, un contract semnat cu impresarul meu.

-Veniți amândoi mâine şi în timpul audiției ne lămurim. Acum să ne bucurăm de ceaiul şi de biscuiții fermecătoarei doamne Malka.

Lui Morel Arleaux, nu-i prea convenea noua perspectivă care i se deschidea clientului şi amicului său, dar mai devreme sau mai târziu, acest lucru era de aşteptat. Vlad Cărămidaru era un tip fenomenal, un adevărat magnet pentru melomani. Avea în prezent solicitări din partea multor organizatori de pe întregul teritoriu al Statelor Unite, al Canadei şi chiar al Mexicului. Europa îl revendica şi ea, dar Filarmonica din New York era prima instituție cu adevărat serioasă care-l chema pe Vlad să iasă la rampă, iar Morel n-avea dreptul să se pună de-a curmezişul. Poate că va ieşi ceva bun din asta, pentru amândoi.

A fost debutul colaborării pe o perioadă de doi ani între un mare dirijor, un mare pianist şi o mare orchestră. Contractul întocmit de Morel, era fabulos. În afara concertelor, clientul său avea dreptul să facă înregistrări solo sau împreună cu alți muzicieni, reuniți în formații mai restrânse ca număr, dar asta, numai când nu era grevat de alte obligații. Banii curgeau spre bucuria francezului, care primise libertatea să-i administreze. Lunar, Vlad trimitea bani şi pachete în România, părinților şi naşei sale. De acolo soseau scrisori pline cu rânduri emoționante, cu

fotografiile celor dragi, care se bucurau nespus de succesele lui. Deja devenise o celebritate chiar în țara pe care o părăsise.

Într-una dintre scrisori, a găsit poza lui Cici alături de cei doi copii, Catrinel şi Traian. Femeia lui nu se schimbase, şi el, în singurătatea camerei de hotel, a plâns de bucurie. Era chiar seara când trebuia să interpreteze împreună cu orchestra şi sub conducerea lui Leonard Bernstein, *Concertul pentru Pian No.3 în Re minor*, compus de Rahmaninov. A fost un succes colosal, şi la sfârşit, Lenny a făcut un gest nemaivăzut de oamenii săi din orchestră, l-a îmbrățișat pe pianist, după ce i-a strâns mâna cu căldură. A doua zi, în toate ziarele din America s-a publicat acel instantaneu imortalizat de fotografi. Toți criticii, fără excepție, erau entuziasmați, emiseseră chiar părerea că se atinsese un prag practic de nedepăşit, cel al perfecțiunii.

Împreună cu Orchestra Filarmonică, Vlad a colindat lumea, Europa, cele două Americi, dar şi Asia cu Oceania, concertând la Londra, Paris, Viena, Montreal, San Francisco, Mexico-City, Tokyo, Singapore, Hong-Kong, Sydney. Turneul se încheia la Berlin, o decizie politică, oarecum îndoielnică. Autoritățile din estul Germaniei construiseră un zid, care despărțea partea din est, de cea din vest, cu scopul întreruperii exodul din lumea comunistă în cea liberă. Preşedintele în exercițiu al Statelor Unite, avea programată o vizită în Berlinul de Vest, pentru a dovedi berlinezilor şi germanilor, că America este solidară cu ei.

Lenny avea unele legături cu politicienii democrați din anturajul familiei Kennedy şi a primit oferta să-şi încheie turneul triumfal, tocmai aici. Era o propunere de nerefuzat, concertul se transmitea la radio *live,* în zeci de țări de pe mapamond.

Luându-şi inima în dinți, Vlad a solicitat prin intermediul Ambasadei României de la Paris, permisiunea de a da viză de călătorie în vest, mamei şi naşei sale. Se oferea să doteze şcoala de muzică din strada Lucaciu, cu instrumente muzicale şi de înregistrare, iar Conservatorului, îi dona patru *grand-piano*, de cea mai bună calitate. Foarte ciudat, dar autoritățile de la Bucureşti au fost de acord, însă cu amendamentul ca invitatele să fie însoțite de o a treia persoană. A fost integral de acord şi a cerut maestrului Bernstein, permisiunea să-i primească pe cei trei oaspeți din România.

Era ceva extraordinar, un grup de oameni a primit aprobarea în acele circumstanțe, pentru o călătorie în vest, dar Lenny i-a dat o explicație pertinentă pianistului său. România era prima țară din blocul comunist care dorea cu adevărat reconcilierea est-vest. De curând a trimis un ambasador la Bonn.

În preziua concertului cu pricina, Vlad aştepta nerăbdător pe culoarele aeroportului *Tempelhof* din Berlin, sosirea oaspeților dragi din România, care soseau cu o cursă de la Viena. Plecaseră cu trenul de două zile, probabil că erau obosiți crunt, mai ales că mama şi naşa nu mai erau la prima tinerețe. Inima i se

zbătea mai să-i rupă coşul pieptului, când le-a văzut coborând din autobuzului care le-a transferat de la bordul avionului.

Apoi, aproape că a scos un strigăt de uimire, cele două erau însoțite de... Cici, draga lui Cecilia, care călca mândră pe solul german. Explozia de bucurie, entuziasmul îmbrățișărilor, i-a uimit pe flegmaticii călători, în marea lor majoritatea germani, care desigur, îl recunoscuseră pe artist..

-Doamne, ce bine arăți Vlăduț!

-Măicuță, ce dor mi-a fost de tine şi de tine năşică, săraca de tine, singură, fără naşu'.

-A plecat, dar nu m-a lăsat singură. Mamă'ta, Ona şi Cici, sunt în fiecare zi alături de mine, iar finu' Goşu are grijă să nu duc lipsă de ceva. Dar uită-te la tine băiete, au trecut zece ani şi nu numai că te-ai maturizat, se pare că ai devenit un cuceritor. Toți de pe stradă aşteaptă seara zilei de miercuri, să te asculte în direct, la radio. Numele tău este pe buzele tuturor.

Virina îşi privea fiul şi plângea de bucurie. „Sărmana Mamaie, câtă dreptate avea, draga de ea! Vlad a devenit cel mai cunoscut om din lume şi ne aduce multă bucurie. Doamne, ce mai copil am crescut!"

Vlad se apropie de Cecilia, ar fi dorit să o sărute pe buze, apoi s-o răpească şi să fugă cu ea.

„Oare nu aşa au fugit mama cu tata?"

Dar Cici doar îl îmbrățişă, cu căldură e drept, dar numai atât. A privit-o în ochi şi acolo a zărit mugurii de lacrimi, abia reținuți să nu-i curgă pe obraz.

„Mă iubeşte încă şi asta face posibil orice, numai să vrem!"

O maşină pusă la dispoziție de organizatorii concertului, i-a lăsat pe cei patru în fața hotelului *Tiergarten*, unde le fuseseră rezervate două camere. Pe parcursul drumului, Vlad a ținut în mâna sa, palma Ceciliei. Grete a observat asta, dar a tăcut chitic.

„Să-i lăsăm în pace, o să lămurească siguri ce cale vor alege."

A fost cea mai cruntă zi din viața lui, a fost ziua când a ştiut că o pierduse definitiv pe Cici. Virina şi Grete, au pretextat că doresc să facă unele cumpărături, aveau de onorat câteva comisioane şi obligații, astfel încât au lăsat-o pe Cecilia la hotel. Vlad a invitat-o în bistroul alăturat, la o cafea. Femeia, desigur ca a fost de acord, pentru că ştia ce doreşte omul drag ei.

Au căutat o masă mai retrasă, iar Vlad a comandat cafele şi brioşe, iar alături, câte un *şnaps*. Au tăcut minute bune uitându-se unul spre celălalt. Amândoi se schimbaseră foarte mult, dar mai ales Cecilia. Prospețimea dispăruse de pe chipul ei, fiind înlocuită de un aer melencolic. Îşi păstrase frumusețea, trupul i se mai împlinise după cele două naşteri, dar căpătase ceva, care nu-i plăcea lui Vlad, o indiferență pe care o putea citi în limbajul trupului.

-Spune-mi Cici, începu el conversația, cum Dumnezeule, ai ajuns aici? Este o glumă a sorții sau semnul aşteptat de mine?

-Nici una, nici alta. Nu înseamnă decât că sunt unele persoane din țară, care sunt îngrijorate de situația ta de aici, din Occident.

-Ce legătură are asta cu tine?

-Pavel n-a reuşit acum ceva timp, trebuia să te convingă să te întorci în patrie, iar şefii lui au fost dezamăgiți. Astfel a fost concediat din Ministerul de Externe şi „avansat" pe funcția de director, la Institutul de Statistică. Apoi ziarele au scris de implicarea ta în evenimentele din Germania Federală. Au profitat de cererea pentru paşaport a mamei şi naşei tale şi m-au chemat propunându-mi să le însoțesc.

-Numai atât? Spune-mi că eşti în divorț cu Pavel şi ai venit aici să rămâi!

-Sărman copil! Ăsta este visul tău? Nu omule, m-au trimis aici cu singurul scop să te fac să revii acasă. Autoritățile îți garantează imunitate totală şi certitudinea că poți călători oriunde pofteşti după asta. Vor numai să arate lumii întregi că Vlad Cărămidaru este un cetățean onest, dedicat țării sale, Republica Populară România.

Dezamăgirea l-a cuprins în totalitate, avea în față nu o iubită, ci o afurisită de propagandistă de Partid. Simțea iar un gust amar, asemănător celui din timpul întâlnirii cu Pavel Acatrinei. Acum, soția acestuia încerca folosind alte cuvinte şi cu o altă strategie, acelaşi lucru.

-Draga mea, iubita mea, nu cred că este posibil cel puțin ca în viitorul apropiat să ajung în România. Desigur, îmi iubesc țara, aş dori să fiu alături de părinții mei şi de cei dragi, mai mult decât crezi, poate cel mai mult aş dori să-ți fiu în preajmă, dar din păcate nu este posibil, din două motive. Trebuie să le spui ... *tovarăşilor*, că am contracte de onorat, acum sunt angajatul Filarmonicii din New York, şi Vlad accentuă aceste ultime cuvinte. Concertez în toată lumea şi n-ar fi drept pentru spectatorii noştri să le produc o dezamagire din cauza amorului propriu al unor propagandişti de la Bucureşti. În al doilea rând, nu cred în promisiunile unor oameni fără cuvânt, care încearcă prin toate mijloacele, să-mi politizeze arta. Uite, aşa să le spui, draga mea.

Năucită de retorica clară a vechiului prieten şi a omului de care fusese îndrăgostită, Cici s-a trezit plângând. Acceptase să le facă jocul celor de acasă, numai ca să-l vadă pe Vlad, ştiind că poate va fi pentru cea din urmă oară când vor fi aşa de aproape unul de celălalt. Dar şi omul din fața ei se schimbase, anii petrecuți în exil printre străini, îi modelase o anumită atitudine. Îi plăcea şi nu-i plăcea noul Vlad, poate că şi dragostea lui se transformase din acea iubire nevinovată într-o dorință de a o poseda, care odată îndeplinită, va lăsa locul unei plictiseli şi ulterior abandonului, la fel cum se petrecuse cu Pavel.

-Scuză-mă, dar doresc să mă întorc în cameră, sunt foarte obosită şi doresc să mă odihnesc un ceas, două.

-Cici, iubita mea, izbucni Vlad, cum ai putut să mă abandonezi şi să te măriți cu Pavel? M-a durut atunci, mă doare rău şi azi!

-Dragule, n-am avut încotro, mama, tata, Pavel cu toții s-au aliat pentru ca să mă convingă de necesitatea mariajului. Tata era în pericol să-şi piardă funcția de judecător, poate că şi mai rău, exista posibilitatea să fie trimis în judecată, pentru fapte din trecut, iar Pavel părea unica lui speranță de a ieşi basma curată şi să-şi păstreze funcția. El mi-a cerut mâna şi am fost obligată să accept, deşi tu erai cel pe care-l iubeam. Dacă însă crezi că nu te mai port în inimă, că în fiecare clipă din aceşti blestemați ultimi zece ani, nu m-am gândit la tine, atunci într-adevăr, soarta n-a greşit că ne-a despărțit. Poate că nu ne meritățm unul pe celălalt.

-Nu vorbi aşa, cum să ne meritățm soarta? Dar acum lucrurile s-au schimbat, ni s-a deschis o portiță şi hai să trecem prin ea!

-Portița ta, este asemenea celei de la „vorbitorul" unei puşcării, ne vedem, dar nu ne atingem. Din păcate pentru tine, nu pot să-mi părăsesc familia, doar am doi copii admirabili, de care nu ştiu ce s-ar alege dacă aş renunța şi aş rămâne aici, alături de tine. *Tovarăşii* au ştiut asta când m-au trimis să le însoțesc pe tanti Ina şi tanti Grete. Probabil că Pavel are cunoştință de sentimentele dintre noi şi a marşat pe asta. Dar va fi dezamăgit, acum disprețul meu pentru el, este fără margini. Dar din păcate iubitule, nu putem rămâne împreună, tot ce-ți pot oferi, este doar o zi.

-Ştii ceva, eu dau concertul abia peste două zile, plec să-i spun maestrului Lenny Bernstein că mâine sunt indisponibil toată ziua şi mergem la Paris. Dacă va fi o zi, atunci aşa să fie, dar te iau cu mine în „oraşul îndrăgostiților".

Se înserase, iar Vlad avea o groază de drumuri de făcut pentru a-şi îndeplini visul. Ultimul pas a fost făcut la consulatul francez, unde a obținut cele două vize pe paşaport. Cu Lenny a rezolvat numaidecât. Deşi maestrul nu agrea să aibă absenți de la repetiții, cu Vlad a făcut o derogare, pe motiv că pianistul era... îndrăgostit.

Aproape de miezul nopții, avionul cu cei doi s-a oprit pe aeroportul *Orly*, iar Franța i-a primit cu brațele deschise. Parisul era numai al lor!

Nu-şi permiteau să irosească nici măcar o clipă, doar aceasta era ziua lor, aşa că un taxi i-a lăsat la hotelului-pensiune *Le Châtaigne*, undeva în centrul celui de-al unsprezecelea *arrondissment*, locul preferat de Vlad, atunci când paşii îl purtau aici.

Madame Leclos, portărița şi proprietara pensiunii, i-a întâmpinat pe îndrăgostiți, mormăind câteva cuvinte din care nu au înțeles mare lucru, dar a strigat către Jacque, paznicul de noapte, guyanezul cu pielea de culoarea mahonului:

-Jacque, avem oaspeți! Du-le te rog bagajele la camera opt.

Era cam prea mult spus bagaje, nu luaseră cu ei decât o sacoşă de voiaj, cu puține lucruri de schimb. Nu aveau să stea o veşnicie aici, dar doreau s-o transforme într-o eternitate.

-*Monsieur*, *madame*, dacă vă este foame, la bucătărie mai avem câte ceva, poate câte-o porție de *cassoulet, coq au vin* şi chiar o bucățică bună de *souris d'agneau*, dacă v-ar face plăcere, iar din pivniță, Jacque, vă poate aduce un vin pe cinste.

-*Merçi madame* Leclos, ca întotdeauna sunteți extraordinară şi să ne scuzați dacă vă facem deranj la ceas de noapte.

-*Monsieur Vlad*, doresc un singur lucru de la dumneavoastră, când concertați la Paris, trimiteți-i bătrânei doamne Leclos două bilete la spectacol, pentru ea şi pentru Abeille, nepoțica ei, care adoră să vă audă cântând *Clair de Lune.*

-Considerați-le de pe acum trimise, *madame*!

Era cea mai bună cameră pe care o putuse oferi gazda pensiunii, cu ferestrele şi terasa îndreptate spre Sena, cu minunata panoramă a Parisului sub ochii privitorilor.

Madame le făcuse o ultimă favoare, trimițându-l pe Jacque să le aducă pe un cărucior, cina în cameră. Nu lipsea eterna lumânare aprinsă şi trei garoafe roşii, prinse într-un frumos vas de *Gallé.* Tot bătrâna doamnă cu inima tânără, alesese pentru cei doi îndrăgostiți, nu o sticlă de vin, ci una de şampanie, un *Dom Perignon Rosé*.

Dar n-au vrut încă să se atingă de bunătăți. Dorința de a se îmbrățişa era prea mare. Doreau să recupereze cei zece ani acum, toate momentele pierdute din acel interval de timp, să le trăiască în acea cameră a pensiunii. Fiecare clipă trebuia transformată în oră, fiecare oră într-un an.

Erau tineri, ea nici măcar nu împlinise treizeci de ani şi pe deasupra, era înfometată de dragoste. Vlad îi putea oferi nu numai trupul, ci şi afecțiunea de care dusese atâta lipsă. Dezbrăcați de haine, se debarasaseră încă din avion de prejudecățile semenilor, care poate ar fi privit suspicioşi o legătură a unei femei măritate, mamă de copii, cu artistul cosmopolit care devenise Vlad. Dar ei se substituiseră acestor avatare, nu erau decât Cici şi Vlăduț, reîntorşi în *Oraşul Lumină*, la vârsta inocenței.

S-au iubit cum n-o mai făcuseră până atunci, Dumnezeu îi adusese împreună şi le oferise ceea ce le fusese refuzat de semeni. Trupurile lor se armonizau perfect, au simțit în fiecare clipă că trăiau cu adevărat, prin acea uniune fizică şi spirituală la care aspirau maeştri artelor orientale. Şi-au explorat reciproc trupurile şi s-au bucurat de dragostea lor.

Spre prânz, au simțit foamea şi au gustat din bucatele doamnei Leclos. Au băut şampania, nu prea rece şi au ieşit pe terasa, aproape goi, să respire aerul cald şi parfumat al Parisului.

-Ştii ceva iubito, facem un duş, apoi străbatem până diseară Parisul. Sunt atâtea lucruri frumoase aici!

N-avea de gând s-o târască prin muzee sau pe lângă alte obiective care constituiau ținte pentru turişti. Nu le-ar fi ajuns o lună, iar o zi, nici atât.

-O să mergem în cartierul boemei, în *Montparnasse*, să bem o cafea, iar un pictor student la *belle arte*, o să-ți facă un portret pentru douăzeci de franci. O să ne petrecem după-amiaza în grădinile oraşului, o să hrănim porumbeii din *Place Pigalle*. Apoi, seara o să bem şampanie la *Maxim* şi o să le vedem pe fetele de la cabaret.

-Avem timp să facem toate astea?

-Avem tot timpul din lume iubito!

A fost cea mai plină zi din viața lor, doreau ca fiecare clipă să înghețe, dar stăpânul nemilos al timpului hotărâse măsura lui şi nimic nu se putea schimba. La miezul nopții, erau îmbarcați amândoi, strâns îmbrățişați, în avionul care-i purta pe aripile lui, spre Berlin. Mai aveau doar o zi de stat alături, de a se vedea unul pe celălalt, dar nici măcar aceasta, în exclusivitate. Era seara concertului extraordinar de pian al maestrului Vlad Cărămidaru, oferit lumii întregi în general şi berlinezilor în particular. Dar totodată şi celor dragi lui.

Evenimentul era transmis *live* la radio şi televiziune, în majoritatea țărilor Europei de Vest. Companiile de televiziune americane, îl transmiteau cu decalaj, din cauza diferenței de fus orar, la oră de *prime-time*. Programul a fost ales cu grijă chiar de Leonard Bernstein în persoană. Simfonia *Eroica*, compusă de Ludwig van Beethoven, era capul de afiş, apoi la rampă ieşea Vlad, interpretând ca prim solist alături de orchestră, *Concertul Brandenburgic numărul 5, în Re major*, de Johann Sebastian Bach, unde pianistul folosea un clavecin pentru partitura sa. Ultima piesă programată pentru interpretare, *Concertul Numărul 1,* de Felix Mendelshonn Bartholdy, avea să încheie triumfal evenimentul. Din fericire n-a fost aşa, marele maestrul al ceremoniei din acea seară, dirijorul Leonard Bernstein, împreună cu orchestra, i-au rezervat o mare surpriză virtuozului pianist. Încă aplauzele nu erau stinse şi publicul se pregătea să părăsească *Auditoriumul*, dar dirijorul a făcut semn celor prezenți să aştepte câteva clipe, deoarece avea un anunț important de făcut. Vorbind o germană perfectă, se adresă tuturor:

-Stimați berlinezi, locuitori ai Germaniei Libere, dragi ascultători de pretutindeni care ne-ați onorat azi cu prezența dumneavoastră, după cum ştiți, am oferit acest concert extraordinar, nu doar germanilor, ci lumii întregi. Dar nu poate fi cu adevărat de neuitat, pentru că îi lipseşte ceva. În complicitate cu membri orchestrei, instrumentişti de marcă şi prieteni admirabili pentru mine, am pregătit

încă o piesa, o bijuterie, pe care doresc să i-o dăruiesc tânărului nostru pianist cu ocazia împlinirii frumoasei vârste de treizeci de ani, pentru ca el, la rându-i, să vă ofere dumneavoastră acest dar de neprețuit. Vă invităm să ascultați, aici la Berlin, în premieră, *Clar de Lună*, compoziția lui Claude Debussy.

Pentru Vlad a fost o surpriză totală. Cântase această piesă de nenumărate ori, dar nu cu această orchestră. Putea să iasă un *fiasco* total, nu existase nici măcar o singură repetiție, iar dificultatea consta în sincronizare. Singur s-ar fi descurcat, dar acum Lenny îi aruncase mânușa. S-a reaşezat în fața pianului şi nu a mai văzut dintre spectatori, decât cele trei perechi de ochi, cei ale celor la care ținea, mama, naşa şi Cici. Erau atât de mândre de băiatul modest, care ajunsese atât de departe, încât el n-avea dreptul să le dezamăgească. Deodată totul a dispărut şi s-a trezit pe malul unui lac, pe o bancă, sub un felinar care lumina palid. Era lipit de iubita sa de-o viață, Cici. Veşnici tineri, se sărutau sub luna clară care răsărise şi se ridicase pe bolta senină, mireasă aleasă cu mii de steluțe pe rochia de ceremonie.

Pianul a sunat uluitor, orchestra îl acompania la înălțime, condusă de un dirijor de geniu, care nu greşise deloc punându-şi toată încrederea în „micul pui de țigan". Publicul asculta siderat, i se oferise un *bonus* neaşteptat, dar cu atât mai fermecător. Când ultimul acord a ieşit din maşina producătoare de încântare, spectatorii s-au ridicat în picioare şi l-au ovaționat în egală măsură pe pianist, dirijor şi orchestră. Pe parcursul a unei jumătăți de oră, fuseseră martorii unui eveniment fără egal.

Lenny şi Vlad s-au îmbrățişat, în uralele oamenilor şi în saluturile muzicanților, care-şi băteau instrumentele cu arcuşurile sau cu palmele.

Oficialitățile vest-berlineze au oferit un banchet de gală, Vlad fiind prezent doar o jumătate de oră. Dorea din tot sufletul să-şi petreacă alături de familie, ultimele clipe de bucurie.

Numai el ştia ce durere avea în suflet, primăvara vieții lui trecuse, el nealegându-se decât cu o zi şi o noapte, admirabile de altfel, de neuitat, dar numai cu atât. Vor trece aproape patru decenii, până când soarta îi va pune iubita lângă el.

Din acea zi, nu mai rămăsese decât puțin, Vlad număra clipele, încercând asemenea marelui poet german, să spună: „*O, clipă, eşti aşa minunată, o rămâi!*"

La despărțire, pe aeroportul *Templehoƒ*, a îmbrățişat-o pe năşica, pe mama Virina şi a tras-o de-o parte pe Cecilia.

-Spune-le *tovarăşilor* că am să vin în țară, atunci când voi vrea, dar nu voi renunța niciodată la patria mea şi să mă numesc român. Dar tu să ştii draga mea iubită, voi sunteți cele mai dragi ființe mie şi pentru voi am s-o fac. Iar pentru tine Cici, am o veste, cândva, tot vei fi a mea. Voi aştepta ca fiica şi fiul tău să crească, să fie pe picioarele lor, iar tu să-ți recapeți libertatea şi să fi lângă mine, până la sfârşitul sfârşitului. N-am nevoie de nimic altcineva, decât de tine, iubita mea!

S-au îmbrățișat sub privirile aprobatoare ale Virinei şi ale lui Grete, care înțelegeau perfect ce iubire imensă era între cei doi.

Pe hubloul avionului, în zorii de zi berlinezi, se zărea un punct, un om care flutura o batistă albă, iar Cici, pasageră în acea zveltă aeronavă, ştia că este Vlăduț, iubitul ei de o zi, o noapte şi de-o viață. Îşi lua la revedere în felul său, transmițându-i fără echivoc mesajul că va fi aşteptată până la sfârşitul vremurilor.

●

Stuart Bannister Jr. simțea tristețea prietenului bunicului său. Asistase la multe dintre recitalurile unde întotdeauna Gordon primea invitații şi îi erau puse la dispoziție cele mai bune loje, cele pentru VIP-uri. În adolescență, nu fusese un mare meloman, un fan al muzicii culte, dar într-o bună zi, a descoperit într-o magazie plină de praf, într-un cotlon al fermei din Laramie, câteva discuri vechi care aparținuseră tatălui său, puse la păstrare în cutii de carton de Shay, mama lui, văduva neconsolată al lui Stuart Bannister Sr. Erau cu formații de rock precum The Beatles, The Rolling Stones, Credence Clearwater Revival, Led Zeppelin sau albumele câtorva cântăreți în mare vogă pe atunci, Elvis Priesley, Tom Jones, Bob Dylan. Le ascultase şi îi plăcuseră, dar nu devenise fan al acestui gen de muzică.

Într-o altă cutie găsise alături de câteva caiete ale tatălui său cu amintiri din timpul şcolii, un disc având pe învelitoarea foarte bine păstrată, un pianist în timp ce-şi executa numărul. Cu litere frumos caligrafiate, numele lui ieşea în evidență, Vlad Cărămidaru, iar deasupra, erau încă trei cuvinte, „The Best of". Curiozitatea l-a făcut să-l asculte, întrebându-se, oare ce-i plăcuse tatălui său atât de mult încât păstrase acest album?

Muzica maestrului Vlad Cărămidaru era într-adevăr celestă. Stuart ascultă întreaga zi discul, mai ales acel minunat „Clar de Lună" şi a realizat că de fapt, era cronica poveştii de iubire, între tatăl său şi soția sa, Shay.

Bunicul Gordon îşi asculta nepotul care venise la el cu lacrimi în ochi, aducând şi discul pe care chiar el îl oferise cândva lui Stuart Gordon Sr.

-Băiete, acest om, acest minunat pianist, pe care l-am cunoscut parcă în altă viață la Londra şi al cărui primă gală în favoarea refugiaților din Ungaria am sponsorizat-o, a reuşit prin acest disc să creeze o punte între mine şi tatăl tău. Un rebel pe atunci, cel puțin aşa credeam, era capabil de o iubire atât de mare, încât m-a înfruntat pentru a fi alături de ființa la care ținea, mama ta. Soarta lui a fost să moară pe câmpul de onoare, dar visul său merge mai departe, dus de voi doi. Oamenii din Wyoming, albi şi cheyenne, trăiesc în bună înțelegere, iar aici, la ferma noastră, vor avea întotdeauna prieteni. Cât priveşte pe maestrul Cărămidaru, de câte ori concertează în America, ne trimite invitații pe care din păcate nu pot să le onorez mereu cu prezența mea.

-Bunicule, cu primul prilej, lasă-mă pe mine să mă duc la concert!

-Mă bucur pentru tine, o să mergem amândoi şi o să-ţi fac personal cunoştinţă cu el. Dar trebuie să-mi promiţi că te vei abţine să-i pui întrebări. Maestrul suferă mult în urma pierderii tatălui său şi a despărţirii de iubită.

L-a văzut pe viu, prima dată la un concert dat la Seattle, unde venise însoţit de un grup de muzicieni tineri care-i stăteau alături. Adulat de public, veşnic vânat de presă, Vlad Cărămidaru ajuns în pragul celor cincizeci de ani şi a deplinei maturităţi artistice, avea un aer posomorât, pe care Stuart îl asocie unui personaj celebru, Don Quijote.

Nu a răspuns de fel întrebărilor ziariştilor care nu au reuşit să-l facă să reacţioneze. Doar o singură dată a tresărit vizibil, când a fost chestionat despre starea relaţiei cu cântăreaţă de jazz Sarah Vaughan. Atunci, ieşind puţin din apatie, l-a privit pe ziaristul care-l întrebase despre celebra cântăreaţă, de parcă ar fi avut în faţă un gândac greţos, dar a căzut imediat în aceeaşi stare de absenţă asemănătoare unei transe.

Concertul a fost minunat, Stuart era familiarizat cu acest gen de muzică, iar într-unul dintre antracte, Gordon i-a făcut cunoştinţă personal cu marele artist. Aşezat în faţa unei cafele, acesta şi-a invitat oaspeţii să i se alătureze. Fuma o ţigară fabricată manual, iar Stuart a simţit mirosul un pic iute al canabisului.

-Maestre, acesta este nepotul meu Stuart, un mare admirator al dumneavoastră.

-Gordon, pentru prieteni sunt simplu, Vlad. Mă bucur că te văd prieten vechi. Din păcate cam rar, drumurile ne poartă la mii de mile distanţă.

-Dar astă seară suntem aici, alături de tine şi de tinerii tăi învăţăcei.

-Sunt foarte talentaţi şi îmi amintesc de tinereţea mea. Poate cândva băiete, am să-ţi povestesc de aventurile mele de atunci. Dar acum spune-mi câte ceva despre tine. Ce faci? Înveţi? Unde?

-Sunt student la Universitatea din Laramie, studiez farmacia.

-Este o poveste întreagă Vlad, Stuart se trage după mamă dintr-un întreg şir de vindecători chayenne, de aceea s-a înscris la Şcoala de Farmacie a Universităţii. Putea să aplice la cele mai prestigioase şcoli din ţară, dar a dorit să rămână aproape de noi, în Laramie.

-Frumos băiete, Stuart. Eu aproape toată viaţa mea mi-am trăit-o printre străini, am învăţat de la mari pedagogi, dar preferam să rămân lângă părinţii mei, lângă naşa mea, lângă iubita mea. I-am pierdut pe rând, aproape toţi au dispărut, lumea mea se prăbuşeşte, nu mi-a rămas decât „iarba", care m-ajută să-mi uit necazurile.

-Maestre, muzica dumneavoastră este magnifică şi transmite tuturor ceea ce simţiţi, nu renunţaţi! Numai un monstru nu suferă, durerea nu este semn de slăbiciune, este o caracteristică a condiţiei umane. Cântaţi maestre, cântaţi pentru noi, pentru sufletul dumneavoastră.

-Doamne Gordon, ce mai nepot ai! Doreşti în mod deosebit să interpretez anume ceva.

-„Clar de Lună”, este tot ce doresc să ascult, pentru că-i revăd pe tata şi pe mama. Împreună!

A cincea parte

Nu s-au mai revăzut decât peste douăzeci de ani. Se petrecuseră atâtea în acest răstimp. Tatăl său, Goşu, fusese chemat în Împărăţia Domnului, să stea lângă părinţii săi, Lele şi Calia, iar probabil că Mamaie l-a întâmpinat la Poarta Raiului, cu şuviţe colorate în codiţe. A muncit până-n ultima zi şi a fost răpus de un atac de inimă în plină activitate, pe când arăta unui ucenic rostul aşezării cahlelor într-o sobă. Până să afle Vlad, telefoanele cu străinătatea fiind puse sub restricţii, Virina l-a îngropat în „căsuţa de odihnă veşnică” aflată în Cimitirul „Izvorul Nou”. Locul era lângă cel al Angheleştilor, unde odihnea de ani buni naşul Eduard.

Mama şi năşica, mergeau zi de zi la cimitir, aprinzând la căpătâiul celor doi, lumânări şi tămâie.

Cu Cici, Vlad purta corespondenţă, îşi scriau cam o dată pe lună unul celuilalt, el povestindu-i întâmplări din viaţa de zi cu zi, locurile văzute în peregrinările sale de artist. De fapt, alătura fiecărei scrisori o vedere minunată a celor mai pitoreşti locuri din lume, pe unde concerta. Cecilia îi trimtea poze cu ea şi copiii ei, mari acum şi cursanţi la şcoli superioare. Catrinel frecventa Institutul de Arhitectură, iar Traian se pregătea să intre la Drept. Pavel se apropia de vârsta pensionării, dar cei doi nu mai locuiau împreună de ani buni, de când Cici se mutase la Ona.

Murise şi Jean, iar Ona era văduvă, la fel ca Virina şi Grete. Cele trei erau nedespărţite, acasă şi prin cimitire, la cumpărături în magazine şi pieţe, preparând bunăţi în bucătărie.

Cici îşi cumpărase o maşină, autohtonă desigur, o Dacie derivată dintr-un arhaic Renault, cu care le ajuta să facă piaţa pe văduve. Luarea carnetului de şofer, fusese ultima intervenţie făcută de Pavel în favoarea soţiei, iar de atunci, nu dorise niciunul dintre ei, să mai dea ochii cu celălalt.

Toate acestea le aflase şi Vlad, Cici nu-i ascunsese nimic, iar el o implora să i se alăture. Aveau totuşi de trecut obstacole care păreau insurmontabile, divorţul oficial al soţilor Acatrinei, autorizaţia de căsătorie cu Vlad, care acum avea dublă cetăţenie, română şi franceză, eliberarea unui paşaport permanent pentru ea şi mai ales, imposibilitatea femeii de a se despărţi de cei doi copii, Catrinel şi Traian.

Marele om pe cele mai renumite scene ale lumii, ar fi renunţat imediat la toate onorurile şi distincţiile, pentru a fi alături de mamă, năşică şi de femeia iubită.

Parcursese cea mai bună parte a vieții şi se alesese doar cu gloria, haină frumoasă pe trup gol, care nu ținea de frig inimii, ci doar amăgea. Citea din *Ecleziast* în fiecare seară înainte de culcare. Virina îl îndemnase încă de când era copil să citească *Sfintele Scripturi*. Se regăsise în rândurile acelui Capitol, dar totuşi o mică străfulgerare, o scânteie, o speranță, tot mai purta în inimă.

Renunțase la contractele din Statele Unite, pentru a se întoarce în Europa, mai aproape de casă. Spera să se întâmple o minune şi chiar a crezut în 1968, că este pe cale să se realizeze. Părea că România doreşte să se rupă de „lagărul socialist" şi să se alăture lumii democratice. Urmărea cu sufletul şi cu inima, „primăvara de la Praga", o reeditare peste ani, a „revoluției maghiare". Apoi acelaşi deznodământ, intervenția brutală a Moscovei şi a sateliților ei, cu o excepție, România. Conducătorul acestei țări, într-o cuvântare fulminantă ținută în fața unui sfert de milion de oameni care-l susțineau frenetic, a incriminat agresiunea „Pactului" şi a cerut românilor să-şi apere patria.

În aceeaşi zi l-a chemat pe Morel Arleaux, cerându-i să organizeze un concert extraordinar la Bucureşti, cu o distribuție care să cuprindă cei mai mari artişti români ai momentului şi cu afişul pe al cărui frontispiciu să cuprindă titlul: „Pentru România, pentru libertate!" Seara, invitat la televiziunea franceză într-o emisiune culturală *live*, a dat glas susținerii pentru țara lui şi pentru conducătorul ei.

Dezamăgirea care a urmat, a fost cruntă. Deşi Morel contactase persoane influente, inclusiv Ministrul de Externe al Franței şi pe Ambasadorul român la Paris, răspunsurile primite au fost că: „...este prematur să organizăm un astfel de concert, evenimentul trebuie pregătit cu migală, într-un spațiu adecvat...", bla, bla, bla. Acum îi era clar că la Bucureşti nu se schimbase nimic, decât că garda veche, promoscovită, fusese înlocuită de una nouă, naționalistă, dar ideologia rămânea una şi aceeaşi, alinierea partizană la tezele comuniste. Nici măcar o urmă de adevărata libertate, cea după care tânjeau atâția.

L-a rugat pe Morel să anuleze totul şi să găsească o formă elegantă pentru anunțul schimbării planurilor sale.

Autoritățile de la Bucureşti însă, n-au renunțat să-l cheme în țară, deşi acum nu o mai făceau cu insistență. Atitudinea lui de la televiziunea franceză, nu trecuse neobservată, aducându-i susținători printre liderii români mai luminați.

Dacă nu acordaseră mai multe libertăți, cel puțin deschiseseră câteva portițe spre modernizare, eliberaseră drumurile spre univesități, creaseră unele noi pentru oricine dorea să învețe. Se încerca o reabilitare a personalităților din trecut, ale căror imagini fuseseră murdărite de aroganța proletcultiştilor stalinişti. Era totuşi o schimbare în bine şi Vlad ştia că era iminentă reîntoarcerea sa în țară.

A mai trecut un deceniu, iar el a mai îmbătrânit cu zece ani, nu mai era tânărul de altă dată, distant cu mulți, dar cald ca jarul din fierăria bunicului Lele, atunci când era vorba de părinți de Grete, dar mai ales față de Cici.

Focul din inimă i se mai domolise, avusese câteva încercări de a se împrieteni şi cu alte femei, unele celebre precum o mare soprană sau o ziaristă de la *Washington Post*, dar nu rămăseseră decât aventuri trecătoare, trădări ale trupului, care căutau flămânde un substitut al intangibilei Cecilia.

Purta rana şi ca orice reumatic, resimţea durerea când vremurile se schimbau, bolnavul de oase toamna şi primăvara, bolnavul din dragoste mult mai des, când melancolia îl cuprindea.

A fermecat cu sunetul pianului său măiastru sute de mii de oameni, în locuri unde nici nu visase să pună piciorul şi aproape întotdeauna, vestea apropierii concertelor maestrului, trezea emoţii şi emulaţie. Templele muzicii de pe cinci continente îl aşteptau pe cel care fusese denumit de fani, *mesia pianului*, poate şi pentru că acolo pe unde trecea, se întâmpla ceva bun.

Berlinul şi „noul său zid ridicat de comunişti", a fost primul care a cunoscut „cutremurul" germanilor, pe care în mod nedrept îi despărţea. El a contribuit în acea seară magică la producerea primelor fisuri în temelie, mulţi alţii au continuat subminarea metodică, până la prăbuşirea lui din 1989.

La Taj Mahal, în anul următor, invitat de guvernanţi, a ţinut un concert extraordinar în grădina unde *şahul* Shah Jahan, şi-a plâns până la moarte draga şi frumoasa soţie, Mumtaz Mahal. N-ar fi putut să-i refuze pe indieni, erau rudele lui îndepărtate în timp şi spaţiu, iar el dorea să vadă îndeaproape *lacrima pe obrazul timpului*, aşa cum caracterizase locul, marele poet Rabindranath Tagore. Acompaniat de un ansamblu de muzicanţi cu instrumente tradiţionale, stră-stră-nepotul celor născuţi între Gange şi Ind, a lăsat o amintire de neuitat.

La Teatrul Grec de la Taormina în Sicilia, s-a contopit cu istoria de două mii cinci sute de ani, producând unul dintre cele mai mediatizate evenimente ale anului. Marii tenori ai vremii, special invitaţi de Vlad, au electrizat publicul alături de prietenul pianist.

Mulţi dintre banii proveniţi din reţetele concertelor, din drepturile de difuzare şi înregistrări, au fost orientaţi la insistenţele sale, către cei defavorizaţi, copii talentaţi fără posibilităţi materiale, sau refugiaţi în urma războaielor.

De la Mexico City la Bahia Blanca, Cuzco, Buenos Aires, peste ocean în Australia, la Sidney şi Adelaide, Tokyo şi Hiroshima, Hong Kong, Cairo şi Jerusalem, numele lui Vlad, era pe buzele tuturor, iar televiziunile introduseseră ca *memento*, fragmente din concertele celebrele cu: *Clar de Lună, Pasajele Tablourilor dintr-o Expoziţie, Tristesse*.

Apoi, la începutul anilor '80, a fost nevoit să revină în ţară. Goşu Cărămidaru, tatăl său, murise. Părea încă în putere, lucra ca în tinereţe, niciun moment nu se gândise la odihnă sau să lase deoparte cahlele şi şamotele. S-a stins, pe neaşteptate, în mijlocul ucenicilor. Un băiat a sărit speriat când a văzut că se înveneţeşte la faţă, au chemat Salvarea, dar până să vină maşina, Goşu dus a fost.

Ucenicul i-a spus Virinei că ultimile cuvinte ale meşterului au fost numele ei şi al fiului său Vlad.

Pentru mama Virina, lovitura primită prin dispariția soțului, a fost aşa de mare, încât a vrut să-şi ia viața. S-a pus la pat şi nu mai voia să mănânce nimic, dorea să plece cât mai repede la soțul ei. Grete şi Cici au încercat s-o facă să se răzgândească, dar Virina părea că îşi terminase socotelile cu lumea nedreaptă care-i răpise fiul şi apoi bărbatul.

Naşa Grete l-a chemat pe Vlad să vină de urgență acasă, măcar pentru Virina, măicuța lui dragă, s-o convingă că încă nu era vremea plecării în lumea umbrelor. Maestrul Cărămidaru şi-a întrerupt turneul, anulând imediat cele două concerte de la Lisabona şi a cerut prin Ambasadă aprobarea din partea oficialităților de la Bucureşti să revină în țară, pentru a-şi rezolva unele probleme personale.

Când a coborât din aeronavă şi a pus piciorul pe pământul românesc, a realizat că fusese plecat de o viață, cel puțin una de om tânăr, trecuseră mai bine de treizeci de ani de când a părăsit patria, de vremurile când a respirat pentru prima dată aerul libertății la Viena. Gallis şi Hector Mamulakis, profesorul Gavrilescu, meşterul Mihalache şi Nuța, naşul Eduard Anghelescu, cu toții oameni buni, care-l ajutaseră în viață, plecaseră dintre cei vii. Chiar tatăl său, de la care nici măcar nu-şi luase rămas bun şi nu-l văzuse pe viu nici măcar o clipă timp de trei decenii, plecase şi o lăsase pe mamica singură şi neconsolată.

„Singură? Nu este singură, mă are pe mine, pe năşica şi pe Cici. Mămico vin, te rog nu pleca încă!"

Asta gândea în maşina care-l purta spre casa de pe strada Mircea Vodă şi nici măcar n-avea timp să privească oraşul care se schimbase asemenea unui om care trăise treizeci de ani din viața sa. Dar trecând prin centru, pe la Universitate, a văzut că vechiul Circ Globus a dispărut, lăsând loc unor edificii noi, Teatrul Național şi Hotelul Intercontinental. Piața Națiunilor Unite nu mai exista, ci doar un magazin imens, ca în occident. *Unirea* îi fusese scris pe frontispiciu cu litere mari, roşii ca de foc, iar vechea hală dispăruse şi ea.

Peste tot se demola şi se construia. Zeci de maşini cărau molozul, pentru a face loc unor noi construcții. În depărtare, spre Arsenal, o siluetă un pic stranie, se profila ca prin ceață.

Străzile din împrejurimile casei părinteşti, îi apăreau acum ca foarte străfmte, Mămularii, Căuzaşii, Labirintul şi însăşi Mircea Vodă, erau de nerecunoscut. Oare şi oamenii se transformaseră la fel? N-avusese vreme să-i observe, gândul îi zbura spre mama şi spre necazurile care-o cuprinseseră, pe care le simțea ca fiind şi ale lui**.**

Năşica îl aştepta la poartă, el îi telefonase de pe aeroport că a sosit cu bine, dar ea nu mai avusese răbdare, a ieşit afară din atmosfera de cavou a camerei

Virinei. Era îmbătrânită bine, parcă se şi împuținase un pic la trup de la ultima întâlnire din Berlin. În rest, era vioaie pentru vârsta ei, dar se vedea că este tristă.

-Năşică, Dumnezeule, ce dor mi-a fost de mata!

-Băiete, ai ajuns acasă, uită-te la tine! Acum ai fire albe, ți-a nins pe la tâmple. Hai la fina, pune-o pe picioare! Ce ne facem noi dacă pleacă şi ea la finu'?

A intrat în curtea măturată care fusese acoperită cu covor de beton şi asfalt de când plecase. Imobilele suferiseră la rândul lor transformări, erau acoperite în întregime cu tablă galvanizată şi vechea marchiză, coridorul unde locuise Moritz Blumfeld, devenise o frumoasă seră.

După ce Blumfelzii, Sol, Lenuş împreună cu copiii lor, au părăsit imobilul pentru altă casă mai arătoasă, în corpul principal de clădire se mutase familia Cărămidaru. Goşu şi Virina găsiseră mai adecvat acest spațiu pentru necesitățile lor. În locul rămas liber, Primăria, după lungi tergiversări, a dat aprobare Gretei, să se mute acolo. Nici una din casele familiei Anghelescu nu au rămăses în proprietatea stăpânilor de drept după naționalizare, astfel încât Grete a dorit să locuiască lângă fina ei, cu toate că spațiul era mai mic decât cel din vechea casă. Vlad a socotit că fusese o decizie înțeleaptă la vremea ei, cel puțin nu erau fețe necunoscute în curte.

O găinuşă moțată cu vreo zece pui mari, îl privea mirată pe noul-venit, care nu se putea hotărî să intre în casa pe care o ştia că aparținuse familiei Blumfeld. A reuşit cu greu să-i treacă pragul, iar el, care cunoscuse cele mai mari şi fastuoase hoteluri, nu şi-a putut reține un sentiment plăcut, neîncercat acolo. Deşi spațiul îi părea ridicol de mic, mirosul îi era familial, era cel al copilăriei şi al tinereții lui neterminate în România, era mirosul familiar, al mamei.

Virina se forțase şi se ridicase din patul în care suferea din greu pierderea unui om apropiat, dorind să-şi întâmpine fiul iubit.

-Mămico, de ce vrei să mori? Pe mine şi pe năşica vrei să ne laşi singuri? Mami, te iubim aşa de mult, l-am iubit şi pe tata, iar el n-ar dori să ne părăseşti!

-Vlăduț, băiețelul meu drag, te-ai întors acasă! Doamne, mulțumesc, nu credeam să mai apuc să trăiesc să te văd aici! Sigur că n-am să vă părăsesc, uite, m-am sculat şi ți-am făcut ce-ți place ție mai mult.

-Scovergi cu dulceață de gutui.

-De gutui puiule, Doamne ce-au trecut anii, dacă tu ai păr alb, noi cât de bătrâne suntem năşică?

-Important este că suntem cu toții aici, împreună.

-Hai să ne aşezăm la masă, eu fac pentru fiecare câte-o cafea.

-Tot la spirtieră o faci mami?

-Tot aşa, la douăzeci boabe de cafea, cinci boabe de năut, prăjite în tigaie cu praf de sare şi măcinată proaspăt, ca să iasă aromată cafeaua.

-Am auzit că în România nu prea se găseşte cafea boabe, iar năut, nici atât.

-S-o mai găsi câte ceva, puiule.

-Cecilia lui Ona să trăiască, ea ne face rost de tot ce nu găseşti prin magazine, spuse naşa, cu accent pe numele femeii.

Auzind-o despre cea pe care o iubea, Vlad a pălit un pic la faţă, dar cele două femei, au pus uşoara lui slăbiciune, pe seama oboselii călătoriei.

-Puiule, dacă eşti ostenit de drum, uite, noi te lăsăm să tragi oleacă de somn şi mergem să facem câte ceva de-ale gurii. Naşa m-a tras de ieri din pat, dar atunci nu doream decât să mor, azi însă, te-ai întors la mama şi gândurile negre m-au părăsit. Să-i fie ţărâna uşoară lui Goşu al meu, Doamne ce ne-am mai iubit, dar azi doresc să trăiesc pentru copilul meu, iar pe tatăl tău n-am să-l uit, o să mă duc la cimitir de câte ori pot, să-l tămâiez şi să-i aprind câte o lumânare la căpătâi.

Virina vorbise atât de mult, cum n-o făcuse aproape niciodată, şi acum, apoape ostenise, simţea din plin efectele nemâncatului şi ale întristării.

-Hai naşă, Vlăduţ trebuie să se odihnească, hai la bucătărie!

Rămânând pentru o clipă singur în sufragerie, Vlad a văzut vechiul pian, darul Angheleştilor, aşezat într-un colţ. Fusese îngrijit impecabil, nu avea nici măcar un fir de praf, iar mileurile care-l acopereau, păreau acum scoase de la spălat, apretat şi călcat. O mulţime de rame cu poze de-ale lui din timpul copilăriei, dar şi din anii care au trecut ca vântul, îşi găsiseră locul deasupra capacului mare. Pereţii erau tapetaţi cu alfel de rame, mai înguste, care încadrau articolele din ziare trimise acasă. Un tablou color, evident retuşat, cu mama şi tatăl său, probabil vechi de peste douăzeci de ani, i-a trezit dorinţa să fie alături de Virina şi Grete. Nu venise până aici doar să fie singur, cea mai bună parte a ultimilor ani tocmai aşa fusese. Cu excepţia lui Morel şi Sarah, poate că în mai mică masură a lui Ralph şi Lenny, nu avusese parte de prieteni sau confidenţi.

Inima încă îi sângera, trecuse binişor de cinzeci de ani, dar el era îndrăgostit de aceeaşi femeie pe care încă n-o văzuse. Oare cum va decurge întrevederea între Cici şi el?

Un miros plăcut de cafea proaspăt măcinată, i-a mângâiat nările, şi, după ce şi-a schimbat costumul pretenţios cu o ţinută lejeră, a intrat în bucătărie. Mama Virina plângea, iar năşica cu o linguriţă de argint, amesteca într-un ibric de aramă, cafeaua turcească făcută la spirtieră.

-De ce plângi mamă?

-De bucurie plâng Vlăduţ, că te-ai întors, că suntem bine. Uite, naşa ne-a făcut azi cafeaua, sub clopot sunt scovergile, iar dulceaţa, în borcanul de pe policioară.

Au mâncat în linişte câte o scovergă, au băut cafeaua foarte aromată.

-Mamă, mă simt un pic stingher în bucătăria Blumfelzilor, parcă o văd pe tanti Feica intrând cu tava ei plină de prăjiturele.

-Sărmana femeie, a murit imediat după ce ai plecat, un cancer netratat. Mişu s-a mutat în Vitan, după doi ani s-a recăsătorit şi apoi s-a dus şi el. Sol şi Lenuş

s-au mutat cu cei doi copii, dar ea săraca nu s-a bucurat decât să-l vadă pe cel mare însurat şi cu copil. Ştefănică a luat o fată de la țară care i-a născut un băiat şi o fată. Dar Lenuş a murit cu doar un an înainte de a se naşte Monica. Sol trăieşte, în „buna" tradiție a Blumfelzilor şi-a găsit nevastă nouă, o fostă actriță, acum pensionară. Peppi, sora lui, împreună cu bărba'su, au emigrat în Israel.

-Dar ce mai ştiți de Ona, Jean...

-...Cecilia, Pavel şi copiii lor. Drăguță, Cecilia şi Pavel nu s-au mai împăcat, amândoi nu au divorțat, dar trăiesc despărțiți. Jean s-a dus şi el, cam acum un an, sărmana Ona, dacă n-ar fi Cici s-o ajute, ar înnebuni de-a binelea. Cecilia stă cu maică-sa şi cu Traian, Catrinel s-a măritat, un țăcănit cu chitară a luat-o, unul care-şi zice ...cum fată?

-*Rockstar* năşică?

-Chiar aşa. Se mai ceartă, chiar o mai atinge când se îmbată, dar nici fata nu-i rămâne datoare, îl pocneşte cu sticla de *cognac* în frunte. Se lasă chiar cu semne, dar lui nici că-i pasă. Viață de artist, dragoste cu năbădăi. Au împreună o fată, Zina. Da, Cici este bunică, iar Ona străbunică.

-Cici ne ajută foarte mult Vlăduț, ea ne face cumpărăturile, poate că ai auzit de criza de alimente din România. Nu ştiu cum face, dar ține gospodăria lui Ona cu Traian şi nepoata Zina, dar îşi găseşte vreme să treacă şi pe aici cu sacul de merinde. Are şi serviciu, undeva prin minister.

-Vreau s-o văd neapărat, de fapt nu plec până n-o văd.

-Şi cât stai pe la noi Vlăduț? Poate că te-ai hotărât să revii pentru totdeauna în țară. Mami doreşte asta mai mult ca orice.

-Voi sta oricât este nevoie de prezența mea. Dar din păcate, până la urmă, tot voi pleca. Sunt legat prin contracte de impresari şi m-ar jupui de viu dacă aş renunța să concertez. Dar nu vă faceți griji, de această dată merg personal să negociez cu autoritățile şi ne vom vedea des de-acum înainte, în țară sau străinătate.

Dar pe Cici n-a văzut-o prea curând. Era plecată într-o delegație tocmai la Târgu Mureş. Vlad abia s-a stăpânit să nu dea o fugă acolo, după ea. Dorul de femeia vieții lui îl mistuia, însă nu putea să plece aşa tam-nisam de lângă ai săi. Virina era încă marcată de pierderea suferită recent, nu se întremase fizic şi mental, iar năşica, ei bine, îmbătrânise foarte mult în ultima vreme. Dispariția lui Goşu, era o ruptură a timpului, aproape toți la care ținuse au plecat dintre cei vii sau erau departe, Vlad şi Virina, erau singurele persoane de care se agăța şi care-i dădeau putere să meargă înainte, să-şi trăiască zilele rămase.

Profitând că era un început de septembrie frumos, au plecat împreună pentru o săptămână la Eforie Sud, unde au închiriat o casă. Pentru el, care bătuse mările şi oceanele, fusese pe plajele de pe Coasta de Azur şi Costa del Sol, pe Copacabana şi Cabo, la Brisbane şi Manilla, micul oraş de la malul Mării Negre, i

se părea mic şi pustiu. Dar aici era la el acasă, lângă mama şi năşica, iar asta îl făcea nu numai suportabil, ci chiar pitoresc.

În fiecare seară le scotea la micul restaurant din oraş, rămas deschis în extrasezon. Comandau mici şi bere, fripturele la grătar din carne de purcel sau văcuță, cu cartofi prăjiți şi salate de tot felul. Beau vin *rosé* de Murfatlar, sau bere Mamaia rece de la gheață. Profitând că localul era pustiu şi nu exista posibilitatea să fie recunoscut, Vlad se aşeza la pianul din capătul estradei şi cânta romanțe, acompaniat de glasul Gretei, care suna încă bine, cu toată trecerea timpului. Cei doi chelneri, soț şi soție, le rămâneau alături minute în şir, spectacolul oferit gratis de cei doi era minunat şi ar fi stat acolo chiar toată noaptea să-i asculte.

Ziua se sculau târziu, pentru că noaptea se mărise, luau micul dejun frugal şi stăteau la plajă până la prânz. Vlad îşi cumpărase o trestie din piper şi pescuia guvizi reuşind chiar să strângă destui să le sărure pe cele două femei, moarte după peşte.

A fost o săptămână fără pic de nor şi au profitat din plin de vremea bună, făcând băi de soare, băi în mare, dar şi câteva proceduri balneare la complexul din apropiere.

Casa de la Bucureşti fusese lăsată în lipsa lor lui Ona şi Traian, să aibă grijă nu de hoții care nu prea se înghesuiau să-i jefuiască pe oamenii din zonă, ci mai mult formal. Întorcându-se, au avut surpriza să găsească frigiderele umplute cu bunătăți.

-Desigur, Cici a trecut pe aici, remarcă Grete. Aşa face întotdeauna, noi suntem ca o familie pentru ea şi ne duce de grijă.

-Înseamnă că s-a întors şi ea. Vreau s-o văd năşică, te rog să o chemi.

-Acum e femeie aproape divorțată, poți să te duci la ea dacă doreşti. Nimeni n-o să clevetească pentru asta, dacă mă gândesc mai bine, *gura mahalalei* e moartă de mult.

Dar într-un final, tot ea s-a dus la Ona. Vlad fusese copleşit de o emoție inexplicabilă, dorea să fie singur cu Cici, îl dereanja dacă erau priviți de alți ochi, mai ales ai celor din familie.

-Spune-i că doresc o întâlnire privată, undeva, să facem o plimbare în doi şi să luăm prânzul împreună, îi zise Gretei înainte de a pleca la Ona.

Şi-au dat întâlnirea la intrarea din Parcul Herăstrău de la Piața Aviatorilor. Trecuseră mai bine de douăzeci de ani de la ziua fantastică petrecută împreună la Paris. Ea venise îmbrăcată foarte cochet, cu pardesiu *lilas* având gulerele mari răsfrânte, cu gâtul frumos acoperit de o eşarfă din mătase şi un batic asemenea, cu ochelari mari de soare şi cu pantofi comozi pentru plimbare. Nu îmbătrânise nici măcar o zi de când o văzuse ultima dată sau cel puțin, aşa i se părea. A grăbit pasul, nerăbdarea de a o strânge în brațe, îi dădea aripi şi într-adevăr, în momentul când au ajuns față-n față, n-a mai rezistat, a strâns-o cu putere şi a sărutat-o pasional, apăsat

pe buzele cărnoase. Doi puşti care se potriviseră să fie prin împrejurimi, probabil chiuliseră de la şcoală, au fluierat admirativ, şuierând către cei doi îndrăgostiți cam tomnatici, după opinia lor.

-Uşurel tataie, că rupi mireasa!

Cei doi adulți au izbucnit atunci în râs, gustau gluma prichindeilor, dar Cici n-a rămas datoare.

-Puştiulache, şase, aruncă țigara, cred că ăia care vin, sunt mă'ta şi tac'tu.

Tinerii au tresăririt speriați şi au strivit țigările sub adidaşii noi, abia cumpărați. Au aruncat apoi câte o privire un pic duşmănoasă şi s-au cărat de-acolo spre un loc mai ferit, din imensitatea parcului.

-Vlad, îmi pare bine că te văd! Ai slăbit, arăți foarte bine!

-Iar tu Cici, eşti la fel de proaspătă, la fel de tânără, la fel de frumoasă!

-Aş, pe naiba, uite, amândoi avem acum fire albe, anii au trecut peste noi, la fel ca peste alții.

-Dar tu, tot Cici a mea eşti. Te-am iubit şi păstrez aceeaşi dragoste pentru tine.

-Eşti un romantic incurabil Vlad. Hai să facem câțiva paşi în parc, să ne aşezăm pe o bancă, unul alături de celălalt şi să ne povestim cum a fost viața noastră până acum.

Vegetația parcului îmbrăcase din garderoba timpului, hainele de toamnă. Nuanțele de galben, roşu şi portocaliu dominau, iar în aer stăruia mirosul de frunze uscate, estompat de oxigenul degajat din plantele încă verzi. Deşi se apropia ora prânzului, nu era foarte cald, adia chiar o boare, o plimbare înaintea mesei, nu putea fi decât plăcută.

Au străbătut aleile parcului, reamintindu-şi clipele când au pus pentru prima dată piciorul aici, părea că trecuse o viață şi chiar aşa era. Pe acea vreme, copii fiind, Jean şi Ona i-au adus în părculețul cu distracții, care tocmai se deschisese. Apoi, au venit singuri şi s-au sărutat aici pentru prima dată, el ruşinat de propria îndrăzneală, ea puțin amuzată de timiditatea lui.

-Uite Vlad, acolo pe o bancă, alta decât aia, ne-am sărutat. Îți aminteşti?

-Curios, şi eu tot la sărutul ăla mă gândeam.

-Hai să ne aşezăm acolo, să închidem ochii şi să ne gândim că n-a trecut nici o clipă de atunci.

S-au sărutat ca în acele vremuri frumoase, până ce un paznic i-a deranjat şi le-a spus că nu se cădea ca doi oameni în toată firea, să se sărute pe o bancă într-un loc public. Apoi l-a recunoscut pe Vlad, îi văzuse probabil poza în ziare şi nu mai ştia cum să se scuze. Au părăsit locul amintirilor şi s-au îndreptat spre Restaurantul Bordei, unde Vlad rezervase o masă.

Spre surprinderea lui, localul era plin, iar dorința de intimitate nu putea fi adusă la îndeplinire, pentru că nu existau spații private. Arătând spre ocupanții celorlalte mese, Cecilia i-a spus:

-Vin aici permanent să sărbătorească pe câte cineva, coleg sau şef, ştiu pentru că şi noi tot aici venim. Mai există câteva locuri, toate aglomerate permanent, Cina, Grădinița, Podgoria, Minion sau Hora. Nu poți să refuzi colegilor o agapă, înaintea Paştilor, a Crăciunului, a concediilor.

-Deci eşti o adevărată cunoscătoare a localurilor bucureştene. În Occident sunt oameni care bat restaurantele, scriu cărți pentru a-i îndruma pe turişti şi sunt bine plătiți pentru asta.

-O să fie aşa şi la noi, peste o sută de ani!

-Ce comandăm? Ce-ai pofti mai mult?

-Dacă am ajuns aici, hai să ne facem de cap! Tipule, i se adresă ea primului chelner, adu-ne o tărie, să ne deschidă apetitul.

Aparenta grosolănie a Ceciliei, nu-l deranja, dimpotrivă. Era semnul că femeia vieții sale a luat viața în piept, nu s-a retras ca într-o cochilie de melc şi a trăit din plin zilele date de Dumnezeu, după ce netrebnicul ăla de Pavel a părăsit-o. Ar fi trebuit să i se alăture, nu să bată planeta cu blestematele de concerte.

-Am primit recent ceva special, o palincă de Bihor aromată, din prunele culese toamna târziu şi care-ți toarnă foc în vine.

-Câte o sută pentru fiecare şi un platou cu antreuri, nu în cantități mari, dar ce aveți mai bun.

-Se face domniță!

-Te-ai întors?

Tânărul a zbughit-o ca o rachetă, Cici fusese foarte convingătoare, iar omul de lângă ea părea să fie cineva cu adevărat important. Se profila un bacşiş consistent, aşa că imediat, a onorat comanda.

Au ciocnită paharele foarte înguste şi înalte, amândoi le-au dat peste cap dintr-o înghițitură, conținutul se dovedea a fi foc pur, aşa cum le-a sugerat chelnerul. Au servit câte o feliuță de pâine cu bobițe de icre negre şi cubulețe de lămâie, cârnați *Plai* bine usturoiați şi uscați ca salamul de Sibiu, telemea grasă de oaie adusă din Dobrogea, roşii, ardei graşi şi salată din castraveți proaspeți cu mărar.

Au discutat în timpul prânzului, trăgând de timp cât au putut mai mult. Grataragiul le-a pregătit frigărui cu carne şi legume, iar pivnicerul a trimis din cramă prin intermediul chelnerului, vin roşu demisec de Urlați, un *Cabernet Savignon* tocmai bun să le priască bucatele. Doar au gustat din tortul *Maréchal*, în stomace nu mai aveau aproape nici un locşor liber.

Vlad a plătit consumația, lăsând aşa cum se aşteptase chelnerul, un bacşiş rezonabil şi au pornit să străbată aleile parcului, până la lăsarea serii.

-Ştii Vlad, ce a fost între noi, nu ne poate lua nimeni, dar nici nu poate să fie mai mult decât cum a fost azi. Acum am familie mare, sunt bunică, am slujbă şi cred că realizezi, nu pot să părăsesc asta. Tu azi eşti aici, mâine în cealaltă parte a Pământului, dai concerte, lumea te adoră. M-aş simți prost să te oblig să-ți schimbi viața şi nici măcar să nu mă pot dedica ție în întregime. Poate că vom trăi şi alte zile la fel acelei de azi, dar nu-mi fac iluzii. Îmbătrânim, nu întinerim, iar dragostea este apanajul altora, mai puțin bogați în ani decât noi.

Vlad asculta în tăcere spusele femeii la care ținea la fel ca-n prima zi a copilăriei, şi, deodată, a realizat adevărata dramă pe care o trăia. Dumnezeu îi dăruise la naştere har cu carul, dar fericire cu dramul. Putea oare să se mulțumească doar cu atâta? Firea rebelă de urmaş al nomazilor, îi spunea că nu, îl îndemna să ia modelul tatălui şi mamei, să-şi ia iubita şi să fugă în lume. Rațiunea însă, se împotrivea, chiar mai abitir decât îi era dorința. Femeia din fața lui nu mai era Cici, micuța Cecilia, era o femeie matură cu responsabilități. Probabil că asemenea lui, îşi trăise cum putuse viața, cu aventuri trecătoare şi grija pentru ziua de mâine. N-o putea condamna, făcuse la fel, dacă nu chiar mai mult. Acum, pentru a nu pierde totul, era musai să accepte puținul strop de fericire pe care Cici era dispusă să îl ofere.

-Hai să ne înțelegem, îți mulțumesc şi pentru ziua de azi, ne-am simțit bine împreună, poate că vom repeta experiența până pleci, dar deocamdată să ne mărginim numai la prietenia noastră. Îmi trebuie timp să mă regăsesc pe mine, cea din trecut, asta fiindcă azi, Cecilia este cu totul alta decât cea pe care ai cunoscut-o.

Era o lovitură dură şi o confirmare a ceea ce gândise înainte, copiii care se sărutau pe banca de sub felinarul din *Clar de Lună*, dispăruseră, inimile lor fiind una mistuită de arsura dragostei şi transformată în cărbune, iar cealaltă pietrificată într-un sloi de gheață şi aruncată în refrigeratorul unei căsătorii eşuate.

A oprit un taxi cu care s-au întors acasă. În maşină n-au scos o vorbă, nici măcar nu s-au mai atins, cu toate că stăteau alături. La coborâre, a condus-o până-n dreptul curții Onei, i-a sărutat mâna cu gest ceremonios şi s-au despărțit, fără a-şi lua măcar la revedere. N-a mai văzut-o până la plecarea din România.

Şi-a petrecut şi luna octombrie alături de cele două femei, singurele rămase în viața lui, Virina mămica şi Grete năşica. Mergeau împreună la cimitirul unde odihneau cei doi vechi tovarăşi, soții lor.

În acea vreme, Vlad a început să scrie un jurnal cu amintiri. Asculta tot ce-şi aminteau despre viața lor Virina şi Grete, iar noaptea trecea în caiet relatările rememorate, fapte de mult uitate, unele de care nu ştiuse până atunci. Apoi alătura prin ce trecuse el personal, dar şi gândurile care le avea în acele momente. A completat un caiet de o sută de file, apoi un al doilea şi până la plecare, l-a început pe al treilea. Erau foarte multe lucruri pe care le afla pentru prima dată şi acum regreta că nu stătuse mai mult lângă tatăl său, ca să-i ceară lămuriri despre şatra

unde se născuse. Din fericire, Mituş-Drulă trăia, probabil că depăşise şaptezeci de ani şi îşi propusese ca în ultima săptămână să-l viziteze, acasă la el, în Satnoeni, la Cărămidărie, acolo de unde provenea numele de familie al lor săi.

A lăsat-o pe năşica în grija lui Cici, a luat-o pe mama Virina cu el şi s-au îndreptat într-acolo, parcurgând invers drumul făcut de părinții săi la naşterea micului Vlăduț. Din gara Însurăței, tot cu o căruță, au ajuns la Satnoeni. Curios, Virina i-a spus că era încă în picioare casa meşterului Lache. Însă hambarul unde trăise cu Goşu şi unde fusese conceput Vlad, lăsase locul unei case cu două etaje.

Au stat preț de câteva minute la porți, apoi Vlad a strigat către locatari.

-Hei, oameni buni, nea Drulă mai locuieşte aici?

-Un țăran sprijinit într-un ciomag din lemn de corn, negricios şi mai bătrân decât vremea, a ieşit din casă ocărând pe cei doi dulăi care făceau tărăboi zdravăn.

-Da' mai potoliți-vă cu lătratul! Cioară, Mițache, acu' pun ciomagul pe voi.

A durat o veşnicie până să ajungă la poartă, dar în momentul vederii Virinei, moşul nu şi-a putut stăpâni lacrimile.

-Draga mea, ai rămas fără Goşu, prietenul meu. Şi nimeni nu m-a strigat Drulă, de când? De-o viață de om! Da băietul aista e omul ăla mare de care povestea Mamaie că ai să-l aduci pe lume? Dar intrați păcatele mele, doar n-am să vă țin pe la porți. Am o rugăminte, față de copii strigați-mă Mituş, ei aşa mă ştiu.

Câte se schimbaseră oare pe aici? Toate şi aproape nimic! Dispăruse o generație, alta era pe cale s-o urmeze în tăcere, iar cele noi, veneau din urmă să le ia locul.

-Să nu vă supărați că sunt oleacă beteag, lucrul în cărămidărie mi-a ros oasele, iar restul a făcut-o umezeala, pricopsindu-ne cu reumatismele bătrâneții, dar nu mă plâng, am avut o viață frumoasă lângă meşter şi Nuța, cât au trăit, fie-le țărâna uşoară. Apoi, lângă nevastă-mea, cu care am patru copii, mari acum şi toți la casele lor, cu familii şi prunci. Pe cel mic, tot Mituş îl cheamă, a rămas în casa părintească să aibă grijă de noi la bătrâneți. Face teracote, aşa cum a visat Goşu al tău toată viața, şi e priceput nevoie mare, deh, sângele țigănesc îi fierbe vine şi n-are astâmpăr. Dar destul despre mine, acum că v-ați răcorit, povestiți-mi despre voi!

Au stat până a doua zi la Satnoeni, ca oaspeți ai lui Mituş. I-au cunoscut familia, alături de Mituş Junior se potriviseră să vină pe acolo Ioana, fata sa cea mare şi Eleodor, care se şcolise mult şi era profesor la un liceu din Brăila. Nu-i era ruşine bătrânului nici cu fata cea mică, inginer de telecomunicații care se stabilise cu familia în Cluj. Ea venea mai rar acasă din cauza marii distanțe care o despărțea de părinții ei, dar asta nu însemna că țineau unii la ceilalți mai puțin.

Virina o ținea minte pe Lina, soția lui Mituş, îmbătrânise şi ea, dar parcă mai puțin ca toți. Nu se văzuseră de ani de zile şi curiozitatea a împins-o pe

oaspetele de la Bucureşti s-o întrebe de Călin, fratele mai mare şi cel cu care au ajuns aici, în urmă cu peste cinzeci de ani.

-Sărmanul Călin, n-a scăpat până la urmă de cătănie, a făcut frontul de la Stalingrad până-n Moravia. S-a întors teafăr, după patru ani de război era sergent şi decorat. Toți ai lui se mândreau cu el, era un erou. Dar au venit comuniştii şi au luat pământurile oamenilor fruntaşi. Pe tata, îl ştiți, vrednic om, iar Călin la fel. Când a venit camionul cu *tovarăşii* din Feteşti să le confişte bucatele din hambare, au pus mâna pe furci, dar după roşii veneau trupele de securitate în două *Gaz*-uri ruseşti. Le-au pus cătuşe la mâini şi la picioare, după ce i-au bătut şi batjocorit în fața mamii, soției, norei şi a fraților noştrii. Apoi, duşi au fost, iar până-n ziua de azi, nimeni nu ştie ce s-a întâmplat cu ei. Mama le-a ridicat o troiță la fântână, pentru că ea ştia că sunt morți. S-a dus şi ea după ei, nu multă vreme mai târziu, iar femeia lui Călin, îl aşteaptă poate şi acum.

-Tare trist, noi l-am cunoscut pe fratele tău, l-am îndrăgit, cred că şi el ținea mai ales la răposatul de bărbată'miu, Goşu.

-S-au întâlnit în rai dragele mele, puteți fi sigure de asta.

Au băut câte o vişinată după ce-au stropit pământul în memoria dispăruților. Mituş păstrase tradiția băuturii făcute din țuică trasă a doua oară şi vişine coapte Băutura avea gustul licorii Nuței.

Vlad a înregistrat cu ajutorul unui casetofon, toate relatările celui mai vechi prieten al părinților săi. Moşul emana umor, dar şi o tristețe nostalgică, se vedea că nu întotdeauna se bucura de frumoasele amintiri din vremurile de demult.

Au plecat pe seară, precum naşii lor după botezul Virinei şi al lui Goşu. Şi-au luat la revedere, dar de fapt era un fel de adio, pentru că ştiau, n-o să se mai vadă niciodată, cât vor mai trăi. Moş Mituş plângea, strângând-o în brațe pe Virina cea bătrână. Trecuseră anii ca o clipire de pleoape şi bătrânul a crezut că dacă închide ochii şi apoi îi deschide, vor fi toți trei laolată, tineri, mâncând la gura vâlcelei porumbii furați şi fierți de Mamaie.

Ajunşi acasă, Vlad s-a descărcat nervos plângând, povestea lui cu Cici era dramatică, dar ce suferiseră oamenii pe care-i cunoştea de mai multă sau mai puțină vreme, întrecea orice închipuire. Poate că soarta lui era să cerceteze mai departe ce se întâmplase cu şatra lui Mozoncea, cum ajunseseră din Dobrogea, până în apropierea Bugului. Dar deocamdată era imposibil, dincolo de Prut puterea sovietică era încă atotstăpânitoare şi nu dorea să se facă lumină într-un capitol aşa de întunecat. Apoi, nici n-avea timp să facă asta, era un artist cu obligații, curând va pleca de acasă pentru cine ştie câtă vreme. Pentru o clipă s-a gândit că autoritățile comuniste n-o să-i permită plecarea. N-ar fi fost o tragedie, poate că-i făceau un bine.

A doua zi au primit un telefon, prin care maestrul Vlad Cărămidaru era înştiințat că va fi premiat de conducătorul statului în persoană. Chiar dacă n-avea o

părere prea bună despre acesta, era totuşi o mare cinste care i se făcea, deci s-a hotărât să accepte invitația, implicit să participe la ceremonie.

Îmbrăcat la patru ace, a coborât din taxi la poarta principală a Comitetului Central. Un ofițer de serviciu i-a cerut actele. Cum n-avea buletin, i-a înmânat paşaportul, iar omul după ce a parcurs o listă, a făcut semn unui alt ofițer să-l însoțească pe invitat.

Ceremonia s-a desfăşurat într-un cadru restrâns, nici măcar n-a fost decorat de Ceauşescu personal, ci de un pesonaj aparent ignisifiant, însoțit de doi băgători în seamă. După ce a primit distincția şi a mulțumit, Vlad a vrut să dispară la fel cum apăruse, adică rapid. Însă o chelneriță foarte şic cu minijupă, s-a ivit în fața lui, cu o tavă plină de pahare cu şampanie, iar pianistul neavând încotro, a trebuit să ciocnească şi să bea cu gazdele.

-Ştiți, tovarăşul este plecat în țară, oamenii muncii se pregătesc pentru Congres şi îl vor în mijlocul maselor. Dar mi-a lăsat în mod special sarcina să vă decorez pentru serviciile aduse țării. Are o mare rugăminte la dumneavostră, vă invită să concertați măcar o stagiune în România. S-ar bucura foarte mult, şi aici omul îşi accentuă cuvintele, dacă un concert l-ați oferi publicului peste trei luni, la deschiderea Congresului. N-o luați ca obligație, ci ca rugăminte, tovarăşului îi place foarte mult să asculte înregistrările dumneavoastră. Eu personal, îi cumpăr toate discurile.

Curios, după ce luase două-trei pahare cu şampanie, omul devenise volubil şi plăcut lui Vlad. Acum a realizat că numele lui reprezenta chiar ceva în țară, unde se bucura de apreciere. Aşa că a promis interlocutorului că se va gândi cum să găsească o fereastră în programul foarte aglomerat, dar formal a acceptat invitația să concerteze în România.

-Ar mai fi ceva, auzind asta Vlad îngheță. Tovarăşul este mare patriot şi doreşte valorificarea tezaurului cultural autohton. De aceea, programul concertului ar trebui să cuprindă numai piese româneşti. Sper că înțelegeți ce se aşteaptă de la dumneavoastră.

Acum, după ce-şi atinsese scopul, atârnându-i de rever o tinichea şi obținând un acord de la interlocutor, ce-i drept formal, omul devenise impertinent, aproape obraznic, folosind un ton imperativ. Vlad nu a dorit să tulbure apele, important era să iasă cu bine, „lasă-i pe dobitoci să creadă orice vor”, a gândit în momentul părăsirii citadelei comuniştilor.

După o săptămână era la Paris, oraşul care-l îndrăgea cel mai mult după Bucureşti. Ieşise din țară fără nici un fel de dificultate, dubla cetățenie îi fusese recunoscută acasă, primise un paşaport nou valabil zece ani. Acceptase oficial să dea concert în Bucureşti, însă fără acompaniament şi folosind un format nou, recital de muzică şi poezie. Vor fi doar patru oameni pe scenă, el, un actor care va recita versuri din lirica românească şi doi cântăreți, o soprană şi un bariton, care vor

interpreta cântece şi balade din aceeaşi lirică. Pentru că nu avea timp să se deplaseze în țară în vederea repetițiilor, a solicitat autorităților de la Bucureşti să propună artiştii şi să-i trimită zece zile la Paris, în scopul pregătirii spectacolului. Confirmarea a venit aproape imediat, şi, deşi numele artiştilor nu-i spuneau nimic, a fost de acord.

După două repetiții, a tras concluziile. Cu siguranță actorul era foarte bun, din informațiile pe care le găsise în presă reieşea că avea de-a face cu posesorul celei mai bune dicții din România. Era chiar un tip simpatic, dar din păcate îi plăcea să bea prea mult. Se împrietenise rapid cu Gicu, aşa îl strigau prietenii şi cu toate că pe scenă dădea o aparență de mare seriozitate, în viața cotidiană era un om vesel şi pus pe şotii. Ascultându-l recitind pe Mihail Eminescu, aveai senzația de *deja vu*, deoarece trăiai şi vedeai în acelaşi timp, scenele de luptă din *Scrisoarea a Treia* sau erai transportat printre spațiile siderale ale *Luceafărului.*

Necazurile îi erau pricinuite de cei doi cântăreți, prea tineri şi prea neexperimentați pentru asemenea spectacol. Pe banii lui, Vlad a chemat doi prestigioşi profesori de *canto* şi cinci zile din şapte, le-a oferit lecții lungi de trei ore. N-a fost zadarnic, pentru că aspiranții aveau ceva stofă de cântăreți, doar pregătirea era insuficientă. Vlad a meditat că poate asta s-ar fi întâmplat şi cu el dacă nu părăsea țara şi nu-şi continua studiile în străinătate.

Spectacolul nu s-a desfăşurat chiar în prima zi a Congresului, ci în ultima. Sala se umpluse, conducătorii ocupaseră lojele de gală, membrii delegațiilor din străinătate, cele mai bune locuri, restul se înghesuiseră pe cele două mii de locuri ale celei mai mari săli din România. A sărit peste formalitatea de a mulțumi „tovarăşului" şi „Partidului" pentru „onoarea" de a ține concertul şi deschiderea n-a făcut-o cu o piesă românească, ci cu *Tablouri dintr-o Expoziție*.

Unora, nu le-a căzut tocmai bine, dar după ultimul acord, a primit ca de obicei aplauze şi urale din partea spectatorilor. Afrontul a fost uitat curând, actorul şi-a recitat magnific întreg repertoriul de poezii, Vlad a folosit ca fond muzical, numai piese româneşti. Cei doi soliști vocali, au fost la rândul lor la înălțime, se vedea că le folosise şederea la Paris, mai ales lecțiile luate.

În final, au primit flori din partea conducerii Partidului, dar Vlad a rămas cu bucuria de a fi aplaudat de compatrioții cărora le adusese un pic de culoare, în paleta gri-cenuşie a vieții lor.

Dar în țară, oamenii o duceau tot mai rău, „iubitul conducător" înnebunise de-a binelea, dădea ordine să se doboare tot ce-i stătea în calea planurilor faraonice. Centrul istoric al Bucureştiului a fost demolat aproape în întregime, cele mai vechi cartiere, cu străzile care purtau parfumul oraşului de altă dată, au căzut pradă rând pe rând, cabestanelor, buldozerelor şi excavatoarelor. Odată cu imobile, mureau şi oamenii care locuiseră în ele.

Într-o zi sumbră de toamnă, majoritatea locatarilor de pe strada Mircea Vodă au primit ordine de a evacua locuințele în vederea demolării. Primiseră aproape cu toții repartiții pentru apartamente la bloc, în cartierul Vitanul Nou.

Naşa Grete a căzut la pat, grav bolnavă de inimă rea. Pierduse locuința unde stătuse cei mai buni ani ai ei cu Edi, soțul mult iubit, acceptase s-o părăsească şi să se mute alături, cu fina în aceeaşi curte, dar acum era prea mult şi biata femeie ajunsese la capăt de viață.

Virina s-a îngrijit de ea cât a putut, trupul ostenit la naşei nu primea nici mâncare, nici medicamente. Părintele Ştefan de la Biserica Olteni, a grijit-o şi a spovedit-o, cu toate că şi el trecea prin acelaşi mare necaz, doreau să-i doboare Casa Domnului unde slujea.

Grete a murit chiar în ajun de Sfântul Nicolae şi au îngropat-o la Cimitirul Izvorul Nou, în cripta familiei, alături de Eduard Anghelescu. Vlad s-a ocupat de toate formalitățile, anulându-şi toate concerte din următoarea lună de zile. O iubise pe năşica lui ca pe mama Virina şi acum o pierduse pentru totdeauna.

A treia zi după Anul Nou, trebuiau să părăsească definitiv locuința şi să se mute, dar Vlad nu dorea s-o ştie pe maică-sa închisă într-o colivie, o garsonieră dintr-un cartier plin de gropi şi fără apă sau gaz. I-a cumpărat un apartament mai decent, într-o zonă civilizată, aproape de cimitirul unde dormeau somnul de veci toți cei dragi lor. A găsit un apartament cu patru camere confort sporit, în zona Dristor, lângă un parc frumos, cu multă vegetație. A mobilat apartamentul cu piesele din cele două case, după ce un maistru ebenist le-a recondiționat şi le-a dat o față nouă. Dar Virina nu dorea să locuiască singură în acel apartament care i se părea imens, aşa că i-a cerut Ceciliei să se mute împreună cu ea. Femeia se pensionase, acum vedea de nepoți, dar n-a refuzat varianta Cărămidarilor, astfel bucuria şi veselia s-a instalat în casa care părea la început pustie şi destinată regretelor. Ona locuia la Traian şi ea îmbătrânise tare mult, intrase de multişor în al nouălea deceniu al vieții.

Vlad s-a bucurat că mama nu era singură şi venirea lui Cici în casa ei, putea să fie un semn. Poate că sosise timpul să încerce acum la bătrânețe, o apropierea de femeia vieții lui. Le-a invitat pe amândouă să-l viziteze la Paris, un sejur de o lună n-avea să le facă rău, mai ales că dorea să le ducă în Alpi şi pe Rivieră. Avea bani mai mulți decât îi trebuiau, el nu era o fire prea cheltuitoare şi trăia modest în acea pensiune a doamnei Leclos, condusă acum de nepoata ei. Păstrase camera cu privire spre Sena, care purta toate amintirile acelei zile cât o viață, petrecută lângă Cici.

Nebunia din Decembrie ’89, l-a surprins chiar la Bucureşti, unde venise să-şi petreacă sărbătorile alături de ființele iubite. Programase un concert de Crăciun la Cluj, unde fusese invitat de un fost elev al profesorului Mamulakis, ajuns în fruntea Filarmonici locale. Mircea Țărmure avea o casă de vacanță într-o

localitate de la poalele Apusenilor, şi-l invitase pe Vlad să-i fie oaspete după concert. O săptămână departe de aglomerație, în aerul curat şi ozonat al Carpaților, era oportunitatea dorită de un om, aproape bătrân.

A simțit cu o săptâmână înaintea Crăciunului că se va întâmpla ceva, n-a stat pe gânduri, împreună cu Virina, Cici şi micuța Zina, s-au suit în tren şi au luat drumul Ardealului. Concertul se anulase, dar invitația lui Mircea nu, aşa că au ajuns a doua zi în localitatea Meteş, pe Valea Ampoiului. Abia ninsese, nu prea mult ca să blocheze circulația, doar atât, ca să se simtă apropierea Crăciunului.

Era un loc de vis, aici timpul parcă se oprise în loc şi oamenii păstrau un farmec aparte, care părea desprins din cărțile cu poveşti. Vlad a înțeles de ce Mircea îşi clădise mica sa reşedință de vacanță tocmai aici.

Singurul televizor pe care l-a văzut, era la Căminul Cultural şi avea deasupra lui o notă care avertiza că funcționa numai între orele şapte şi zece seara. Nimic nou, la Bucureşti, postul național avea emisie între aceleaşi ore, dar acolo mai erau televiziunea bulgară şi cea de la Moscova, care transmiteau continuu.

-La Cluj, avem antene pentru televiziunea maghiară. Autoritățile, chiar au intervenit energic acolo unde se observa o prăjină ridicată prea sus, asfel că oamenii le maschează cum pot, mai ales folosindu-se de pomii foarte înalți.

Mircea a zâmbit un pic amar.

-Parcă mahării de la Bucureşti n-ar şti că toată lumea evită să se uite la televiziunea lui *to'arşu'*! Ne trebuie atât de puțin să fim fericiți, dar dobitocii ăştia care ne conduc, parcă au înnebunit, vor să ne ia totul.

-Asta-i cauza pentru care au anulat concertul?

-Maestre, chiar nu vă uitați la TV, nu ascultați radioul?

-De ce aş face-o? Știu pentru ce au fost inventatea instrumentele astea *mass-media*, scopul principal este curățarea minților oamenilor.

-Țara fierbe, oamenii nu mai vor să ne conducă indivizii ăştia care ne trag înapoi. Se spune că toată Timişoara este în picioare, s-a ieşit pe străzi şi se solicită demisia conducerii de partid, al lui Ceauşescu personal. Oamenii cer libertate. Toți ochii sunt ațintiți asupra Clujului, Iaşului şi mai ales Bucureştiului, de unde se aşteaptă să se întâmple ceva, cu adevărat important pentru țară.

-Omul ăsta de care spui, a fost prea ocupat ca să strângă mâna unui *lăutar*, mai ales că era țigan. A doborât cartiere întregi, cu biserici, situri istorice, cămine, a demolat destine. Va primi ceea ce merită în curând, iar de asta sunt sigur. Trist este că va curge sânge nevinovat şi alți netrebnici îi vor lua locul. Sunt sceptic, schimbarea va veni, dar nu va fi decât în folosul unora.

-Noi suntem artişti şi avem nevoie de schimbare. Sunt atâtea lucruri neexprimate, atâtea poveşti muzicale nerostite datorită odioasei cenzuri...

-Dar oamenii nu vor mai avea timp să ne asculte, decât peste multă vreme, când noi vom fi dispărut.

Mircea nu a înțeles ce vroia maestrul să spună. Vlad trăise mulți ani în Occident, văzuse încă de la începutul exilului său autoimpus, în Germania, Franța, Marea Britanie, cum se vindecau rănile războiului, cetățenii lor munciseră enorm şi nu prea le rămăsese multă vreme pentru distracție. Aveau o educație solidă, astfel încât arta supraviețuise, dar cu greu. Oare cu România se va petrece la fel?

-Ştii Mircea, poate că peste ani, dacă voi mai trăi, îmi voi face o casă aici, voi lua unul sau doi copii pe care-i voi învăța să cânte, în locul ăsta, gura de rai de la poalele muntelui.

Şi dintr-o dată s-a produs explozia, televizorul de la cămin era în funcțiune! Administratorul îl mutase în sala mare care permanent era înțesată de oameni. Toți doreau să afle ce se întâmplă la Bucureşti. Revoluția Română, tocmai începuse.

Au petrecut sfârşitul de an în Meteş, deşi ar fi dorit să se înapoieze în Capitală. Cele trei însoțitoare ale sale, se simțeau bine aici, aerul proaspăt îi alungase depresia Virinei, cea pricinuită de ultima pierdere. De Bobotează, au asistat la slujba de la Biserică, iar a doua zi au plecat spre Cluj, unde Vlad a oferit unul dintre cele mai minunate momente de magie muzicală, împreună cu orchestra filarmonică dirijată de Mircea. Triumful a fost inimaginabil, oamenii care umpluseră până la refuz sala, i-au aplaudat şi ovaționat pe artişti.

-Vezi maestre, spuse Mircea după concert, se pare că v-ați înşelat, oamenii au nevoie de cultură, va trebui să ridicăm săli mai mari.

Bătrânul pianist n-avea nici un chef să-l contrazică, ştia că o rană gravă nu se simte în mijlocul unei bătălii. Adrenalina face totul suportabil. Entuziasmul era cel care luase locul hormonului fabricat de glanda medulosuprarenală, şi, cu toții, pluteau pe aripile lui.

„În curând se vor trezi la realitate, foarte curând, mai repede decât ar crede”

Când au ajuns în Bucureşti, Vlad s-a trezit sunat de un personaj pe care-l cunoscuse bine, Pavel Acatrinei. Bătrân, dar nu suficient să stea deoparte, se auto-trecuse pe listele Frontului Salvării Naționale şi bifase numele maestrului acolo. Acum îi solicita prezența la o şedință, doreau să formeze o Direcție de Cultură şi aveau intenția să-l aşeze pe pianist în fruntea ei. L-a refuzat ferm, avea contracte de onorat şi timpul îi era împărțit între acestea şi familia lui.

-Tu ai familie Vlad? Ai stat departe de ai tăi vreme de patruzeci de ani, de vreo zece faci o navetă acceptată de ticăloşii care tocmai au fost îndepărtați.

-Şi din care ai făcut şi tu parte cândva. Multe am să-ți reproşez Pavele, dar să mă acuzi tu pe mine că sunt complice cu ei şi trebuie să plătesc pentru asta legimându-vă activitățile, este o ticăloşie. Ar fi bine să le spui foştilor *tovărăşei*, să facă Direcția, dar fără mine. Mie n-aveți ce-mi oferi, am pierdut aproape totul şi asta fără putință de reparare.

-Eu spun să te mai gândeşti! În altă ordine de idei, am auzit că Cecilia, locuieşte cu mama ta, probabil că tu ai pus la cale asta, numai s-o ai lângă tine. Vlad, femeia este încă soția mea, o aştept să se întoarcă la căminul ei.

-De unde ai alungat-o prin comportamentul tău. Nu trăim împreună, fii liniştit, dar nu se va întoarce la tine niciodată, împacă-te cu gândul ăsta!

Pavel a încercat să-l mai rețină la telefon, dar Vlad a pretextat oboseala drumului şi a încheiat o convorbire care nu-i făcuse nici o plăcere. Nu i-a spus lui Cici despre asta, nu dorea s-o tulbure, abia se liniştise.

Cu toate că îi crease mamei sale toate condițiile de confort, mergând până acolo că angajase o menajeră să le ajute pe cele două femei la treburile casnice, Virina se pierdea puțin câte puțin. Trecea prin aceeaşi stare ca naşa Grete în momentul primirii ordinului de a evacua locuința. Numai că bătrâna sa mamă, dorea să fie lângă soțul ei. Vlad terminase cronica familiei, pe care i-a citit-o, dar lectura nu avusese alt efect decât acela că i-a provocat o stare de nostalgie, aproape catatonică. Vedea totul cu ochii minții şi retrăia momentele tinereții, când fugise împreună cu Goşu din şatră.

Mai lipsea doar un capitol, cel în care trebuia să se facă lumină în ceea ce privea sfârşitul şatrei lui Mozoncea. Vlad era sigur că nu el era cel care va duce la bun sfârşit acest capitol, dar ştia că o va face totuşi cineva.

Schimbarea de putere de la sfârşitul anului 1996, a coincis cu moartea Virinei. Împlinise optzeci şi doi de ani, trăise destul, cu bune şi rele, iar în ultimii ani, fiul ei Vlad îi fusese aproape, alături de Cici. O îngrijiseră cât se putea de bine, dar femeia pur şi simplu nu mai dorea să trăiască. S-a stins încet, în brațele fiului ajuns şi el aproape de vârsta senectuții.

A îngropat-o lângă cel de care-şi legase destinul, de soțul ei mult iubit, pe care nu-l trădase niciodată şi de care nu fusese trădată vreodată.

Destinul a hotărât că maestrul Vlad Cărămidaru nu a suferit destul, aşa că i-a pregătit o altă lovitură. La un control de rutină, medicii au descoperit o tumoră de gradul trei, la unul dintre ovarele Ceciliei. Lui nu i s-a spus nimic luni bune, până când Zina s-a hotărât să-i telefoneze şi să-i comunice acestă veste cumplită. Pavel Acatrinei murise, falit şi urât de toți, familie şi cunoscuți. Catrinel şi Traian se depărtaseră de mama lor, singura care-i rămăsese apropiată, fusese nepoata Zina care adusese de curând pe lume, o fetiță pe care o botezase Virina, pentru că ținuse la femeia bătrână, ca la bunica ei. Toate trei locuiau în apartamentul din Dristor, pe care Vlad îl pusese la dispoziția lor. Numai că Zina se despărțise de bărbatul ei şi trăiau doar din pensia Ceciliei. Erau strâmtorate, iar acum boala bunicii, o făcuse pe Zina să apeleze la Vlad.

Acesta concerta la Londra, şi, profitând că stagiunea se încheiase, a luat primul avion şi a venit într-un suflet la Bucureşti.

Cici începuse un tratament cu citostatice, o chimioterapie care aproape a doborât-o. Zina i-a dat informații lui Vlad, referitoare la medicul care i-a consultat mama prescriindu-i tratamentul. Omul era o personalitate, un specialist cu reputație şi un pionier la procedurilor revoluționare în domeniul oncologiei, dar Vlad a vrut să discute personal cu el. I-a telefonat, dar secretara de la clinică, i-a spus să facă o programare... peste trei săptămâni. A înjurat-o cum nu mai făcuse niciodată cu altcineva şi a cerut o întrevedere particulară, pe care se obliga s-o plătească, oferind două mii cinci sute de lire sterline. Năucă, femeia a rămas mută de uimire, apoi i-a cerut numele şi ora l-a întrebat când dorea să fie primit de domnul doctor Ioanu.

-Vin acolo peste trei minute.

Ioanu l-a primit în cabinet şi a rugat-o pe asistentă, să nu fie deranjați. Vlad îi scrise deja cecul şi l-a oferit omului, care spre surprinderea lui, l-a refuzat.

-Maestre, doar nu vreți să iau bani de la dumneavoastră, spuneți-mi doar în ce chestiune mă solicitați?

Pe scurt, Vlad i-a spus de problemele Ceciliei, medicul a chemat-o pe asistentă, cerându-i să aducă fişa şi dosarul pacientei.

-Ştiți, dragă domnule, maestre, n-am să vă ascund, pacienta Vinersar Cecilia este într-o situație dramatică. A venit foarte târziu, tumora era de gradul trei, am fost obligați să folosim o terapie agresivă, pentru a o reduce şi a o extirpa. Totul depinde numai de rezistența ei. Din păcate, condițiile din țară nu sunt dintre cele mai bune, am stat un an la o clinică universitară din Franța şi am văzut ce decalaj există. Acolo, doamna Vinersar, ar avea şanse mai bune.

-Sunteți sigur de asta?

-Repet, nu medicația dinaintea operației este călcâiul lui Achile, ci intervenția în sine.

Vlad i-a mulțumit doctorului Ioanu pentru francheța de care dăduse dovadă, dar dorea şi o a doua părere. S-au despărțit în termeni amiabili, aproape de prietenie şi Vlad i-a spus că dacă pacienta va fi de acord, o va duce la o clinică din vest, dacă nu, rămânea sub tratamentul şi observația lui Ioanu.

Zina s-a chinuit aproape două săptămâni să-şi convingă mama că asta era ultima ei şansă.

-Fata mea, tu ce faci cu bebeluşul tău, rămâneți numai voi doi fără mine, cine ştie câtă vreme?

-Lasă Buni, fă-te tu bine, are grijă maestrul să nu ne lipsească nimic.

Cecilia tocmai terminase prima etapă a tratamentului cu citostatice. Vlad a urcat-o în avionul de Londra şi de acolo au zburarat peste ocean, la Chicago. Nepotul vechiului şi bunului său prieten Gordon Bannister, Stuart, lucra la unul dintre cele mai mari concerne farmaceutice, ocupând o funcție importantă şi având cunoştințe suficiente pentru a le deschide uşile adecvate.

El i-a întâmpinat chiar pe *O'Hare*, poarta de intrare aeriană a marelui oraş. Un tânăr chipeş, în costum de *blue jeans*, le-a atras atenția cu o plăcuță pe care scria cu cretă numele lui. Vlad o ducea pe Cici într-un cărucior pentru invalizi, era prea slăbită ca să meargă pe propriile picioarele. Au aşezat-o într-un monovolum, iar Stuart a pliat căruciorul şi l-a potrivit cu grijă în spațiul din spate alături de bagaje.

-V-am rezervat un apartament la *Hotel Allegro*, odihniți-vă, ați bătut ceva drum. Mâine suntem programați la cabinetul doctorului Basile DiNicola, iar peste două zile zburăm spre Laramie, o ducem pe doamna la şamanul *cheyenne* al tribului unde s-a născut mama.

Era cam ciudat băiatul ăsta, dar perfect de încredere, cel puțin aşa susținea bunicul său Gordon, iar Vlad n-avea nici-un motiv să se îndoiască de asta. Cici era un pic speriată, nu fusese nicicând aşa departe de casă, dar îşi dădea seama că situația ei era disperată şi nu voia să moară tocmai acum. Vlad se purta impecabil, ar fi trebuit să-şi dea seama că omul ăsta o diviniza, nici bolnavă, aproape moartă, nu o părăsea şi se implica total. A promis în fața lui Dumnezeu, că dacă-i dădea zile, n-avea să se mai despartă niciodată şi vor sta împreună până la sfârşit.

Consultația la doctorul DiNicola n-a reuşit să aducă nimic nou, tratamentul prescris de Ioanu era corect. Totuşi a solicitat un set de investigații noi, care i-au făcut să amâne cu o săptămână, plecarea spre Laramie.

După două luni petrecute în Statele Unite, consultațiile şi setul de investigații a dus la o singură concluzie, trebuia să înceapă un al doilea ciclu de *citostatice*. Tumora se redusese ignisifiant şi era încă imposibil de operat.

Au ajuns şi în Laramie, iar Stuart i-a condus la şamanul care a consultat-o pe Cici, el fiind în stare de transă.

La întoarcere, Vlad aducea cu el, unele remedii recomandate de vindecătorul care-l asigurase că vor avea efect. Trebuia însă urmată o procedură de purificare, post şi meditație timp de şase săptămâni. Pentru fiecare zi dintre acestea, exista o pungulița cu praf care trebuia să fie înghițit de Cici înainte de răsăritul soarelui. Era un pic straniu şi poate că periculos, dar Stuart şi mama lui, etnică *cheyenne*, au insistat ca bolnava să urmeze întocmai instrucțiunile şamanului.

Pentru Cici a fost extraordinar de greu, mai dificil decât după şedințele de chimioterapie. După numai două zile, avea dureri groaznice în zona uterină, apoi migrene, iar după trei săptămâni, membrele îi paralizau minute bune. Nu mai putea să vorbească, limba şi buzele i s-au umflseat, iar când Zina şi-a văzut bunica, s-a pus pe plâns, credea că până aici îi fusese dat să trăiască. În ultima săptămână dintre cele şase, s-a produs minunea, corpul Ceciliei s-a fortificat incredibil, tonusul i-a revenit. Indicația era să ia prafurile în continuare, să bea cât de multă apă şi să nu mănânce nimic. La sfârşitul curei, în prima zi fără post, Vlad i-a pregătit salată

cu fructe tropicale proaspete, aşa cum îi recomandase şamanul. Cici a mâncat-o, apoi a dormit două zile încheiate.

Investigațiile imagistice pe care le-a făcut, au relevat reducerea tumorii la dimensiuni care o făceau operabilă, iar Cici se simțea minunat.

Au programat procedura chirurgicală la un spital renumit din sudul Franței, în oraşul Toulon. De această dată au plecat cu toții, Vlad, Cici, Zina şi Virina cea Mică, aşa cum îi spusese chiar maestrul.

Timp de aproape trei ani, marele pianist n-a părăsit România decât foarte rar, numai în situații speciale sau pentru a-şi onora contractele semnate anterior. A dorit să-i rămână aproape Ceciliei, măcar atâta îi datora. Remuşcările nu-i dădeau pace, cum oare putuse fi atât de nebun încât să renunțe la ea uşor, groaznic de uşor? Viața lui aproape că se scursese, nici de a ei nu era sigur că va dura prea mult, şi ce Dumnezeu îi rămânea de făcut decât să-i ofere celei pe care o iubea, tot timpul rămas?

Operația n-a reprezentat sfârşitul suferinței, ci doar începutul sfârşitului ei. Vreme de trei ani, Cecilia s-a luptat cu boala, iar el a rămas alături de femeia în suferință. Zina şi Virina cea Mică, de asemenea. Se formase o mică familie, unită pentru acelaşi scop, salvarea lui Cici.

Stuart Bannister îi expedia cele mai noi şi eficace medicamente, de la început fusese alături de Vlad, dar ceea ce o ajutase cu adevărat pe suferindă, fuseseră remediile şamanului *cheyenne*.

În primăvara lui 1999, a dat un concert-recital în *Barbican-Hall*, la Londra. Era locul preferat de artist, unde avusese parte de clipele lui de glorie. Desigur, cei doi Bannister, bunic şi nepot, erau invitați speciali, iar banii strânşi din vânzarea biletelor, de loc ieftine, ajungeau într-un fond pentru lupta împotriva *cancerului*. Sala era ca de obicei arhiplină, pentru Virina cea Mică şi mama ei, era prima dată când ajungeau aici. La fel şi pentru Cecilia.

În pauza dintre cele două părți, o femeie îmbrăcată ciudat pentru o europeană şi având alte standarde vestimentare în comparație cu eleganța doamnelor care populau sala, s-a decis să se adreseze lui Vlad.

-Maestre, ați fost admirabil, este pentru prima dată când particip la un eveniment *live* cu dumneavoastră. Mă numesc Sofia, vă sunt compatrioată şi mâine plec spre țară, după cinci ani petrecuți departe.

-Mă bucur să vă cunosc. De unde spuneați că sunteți?

-Am o poveste lungă, ultima dată am locuit în Bucureşti, pe strada Mântuleasa, în casa fostului meu soț, dar parcă a trecut o veşnicie de atunci.

-Mântuleasa? Înseamnă că am fost aproape vecini, nu-i aşa Cici? Casa noastră era pe strada Mircea Vodă, până au demolat-o ca să construiască blocurile alea reci.

-Maestre, permiteți-mi să vă ofer o mică schiță în peniță, pe care v-am făcut-o în timpul primei părți.

Femeia aceea ciudată, i-a întins o carte poştală, care pe fața nescrisă, avea un desen extrem de bine făcut, aproape desăvârşit prin perfecțiunea sa. Maestrul, în fața pianului, în semiprofil, aşa cum stătea pe scenă şi era văzut din sală, cu trăsăturile bine conturate, astfel încât era imposibil să apară vreo confuzie, emanând forță, siguranță, dar şi o tristețe bine remarcată de artistă. Portretul, deşi simplu, impresiona pe privitor, avea ceva viu în liniile lui, numai aparent simple.

-Vlad, fă-ne cunoştință cu doamna, îl rugă Cici.

-Doamne, parcă m-am prostit! Deci dânsa este doamna Cecilia Vinersar, prietena mea, însoțită de nepoata şi strănepoata dumneaei, Zina şi Virina, iar dânşii, sunt distinşii domni, Gordon Bannister, fermier în Laramie şi primul meu sponsor, alături de nepotul său Stuart Bannister Jr. din Chicago, unul dintre promotorii Galei, în calitate de reprezentant al *board*-ului companiei *Bleythe Pharmaceuticals*.

-Eu sunt Sofia Polack, iar el este fiul meu, Angel, născut în *Laguna Glade*, un atol din Pacific, acum trei ani.

Din păcate gongul anunță debutul părții a doua, iar maestrul a trebuit să se grăbească, iar spectatorii să-şi reia locurile în sală.

-Poate că ne vom revedea în România, eu acolo dau cele mai multe concerte. Pe curând, *colega*!

-La revedere, *maestre*, îi răspunse Sofia, dezvăluindu-şi într-un surâs, dantura impecabilă. La revedere şi dumneavoastră, oameni buni!

Cei doi americani, o priveau strania femeie care aducea un pic a Shay prin ținută, dar şi prin volubilitate. Iar acel desen, ei bine, dovedea că avuseseră de-a face cu o artistă adevărată. Stuart nici măcar nu bănuia că peste un deceniu, îşi va lega soarta de a ei.

Zina o căută din priviri pe Virina, dar ea dispăruse, iar mămica s-a speriat rău, la fel şi Cecilia. O clipă de neatenție şi zgâtia de prichinduță nu mai era în preajma lor. Circulau tot felul de poveşti despre oameni bolnavi care răpeau copii, iar pe moment, cele două s-au temut că este adevărat. Împreună cu Bannisterii, au încercat să le dea de urmă, dar după câteva minute, Cici, obosită, i-a rugat pe ceilalți să anunțe pe cineva dintre supraveghetorii sălii. Şi au găsit-o imediat, dar nu era singură, ci cu Angel, fiul Sofiei. Amândoi sorbeau tacticos cu paiul, câte o răcoritoare la cafetăria teatrului *Barbican*. Bineînțeles că şi Sofia îşi căuta progenitura şi venise să reclame dispariția ei.

-Ce-i drept, Angel a crescut liber pe o insulă din mijlocul oceanului, dar niciodată nu pleacă fără să ştiu. Azi s-a întâmplat ceva cu adevărat ciudat. Priviți la ei, parcă se cunosc de când lumea.

Cecilia era şocată, cândva, de mult, trăise şi ea momentele acelea. Erau mulți ani de atunci, dar clipa din curtea soților Blumfeld, n-o uitase. Vlad alături de

părinții lui, stând pe o bancă sub teiul bătrân, îşi întindea braţele spre fetița care-i răspundea la fel, strigând cât putea: „*Mumu*, uite-o pe Cici, vine la noi şi o iubim!” Arcul peste timp se unise, transformându-se într-un cerc perfect, cei doi copii aveau să fie împreună, era sigură de asta. Cu toate piedicile puse de oameni, spațiu şi timp, erau destinați unul celuilalt, aşa cum fusese cândva ea şi Vlad. Zâmbi către copii, îmbrățişându-i spre surprinderea Zinei, dar sub privirile aprobatoare ale celor doi Bannister şi ale Sofiei.

-Ne-ați speriat un pic, dar nu-i nimic! Hai să rugăm plasatoarea să ne conducă la locurile noastre.

Trecuse o bucată de timp cât duraseră investigațiile pentru găsirea copiilor, astfel că au ajuns la loje, chiar când maestru atacase primele note din *Clar de Lună*, ultima piesă din program. Tăcerea se aşternuse în sală, spectatorii îşi țineau pur şi simplu respirațiile, de teamă să nu tulbure liniştea impusă de strania compoziție al lui Debussy. Vlad Cărămidaru, ca întotdeauna, se întrecea pe sine însuşi. La final, tunetele aplauzelor au lovit pereții şi tavanul sălii mai să le prăbuşească. Oamenii erau în delir, iar artistul era cel responsabil de asta. L-au ovaționat minute în şir, iar după ce s-a lăsat liniştea, a intrat iar în scenă, însoțit de Stuart Bannister Jr. şi unul dintre administratorii sălii. Vlad a făcut semn asistenței că dorea puțină atenție din partea celor prezenți, apoi se adresă acestora:

-Doamnelor, domnişoarelor şi domnilor, dragi melomani şi nelipsiți participanți la evenimentele oferite dumneavoastră în această admirabilă sală. Vă mulțumesc încă odată pentru primirea pe care mi-o faceți mereu, chiar de la începutul începutului, acum aproape o jumătate de secol. Părinții dumneavoastră m-au prețuit şi acest sentiment reciproc s-a transferat peste ani. Azi am un motiv în plus pentru a vă mulțumi, prezența dumneavoastră, cu tot prețul piperat al biletelor, aici se auziră câteva râsete din sală, are un scop aparte. Cu toții donăm rețeta spectacolului unei fundații de luptă împotriva cancerului, având ca „Preşedinte de Onoare“, pe domnul Stuart Bannister Jr., lângă mine pe această scenă. Domnul Gregory Pearse, Prim-Adminstratorul al *Barbican Hall*, ne va comunica suma strânsă. Este o cifră provizorie, mulți abonați care nu au putut veni, au anunțat că-şi vor trimite contravaloarea invitației prin poştă, iar o serie de filantropi, vor face donații. Cifra oficială, se va publica în câteva jurnale importante. Greg, te rog, ai cuvântul.

-Bună seara doamnelor, domnişoarelor şi domnilor! Sunt în măsură să vă comunic următoarele cifre: Din vânzarea invitațiilor, s-a strâns până acum, suma de o sută optzeci de mii *pounds*, din care se vor scade zece mii *pounds*, cheltuieli de întreținere şi amortizări. Casa *Red Apple*, care a primit exclusivitate pentru înregistrarea concertului, a plătit un avans o sută de mii *pounds*, urmând să cedeze ca drepturi, douăzeci şi cinci la sută din vânzări, estimându-se că în contul fundației

va intra altă jumătate milion *pounds*. Menționez că personalul sălii, a lucrat azi benevol, cu toții oferindu-şi onorariile fundației.

Aplauzele însoțeau fiecare anunț legat de primirea unei sume de bani.

În final, maestru a părăsit scena, însoțit de aceleaşi ovații de care avusese parte toată seara. Abia după ajungerea în culise i s-a spus despre mica încurcătură cu Virina cea Mică şi Angel. Cei doi micuți, fără să le pese de „vina" lor şi de îngrijorarea pricinuită adulților, se țineau de mânuțe, având acea drăgălăşenie remarcată mai devreme de Cecila.

Vlad era prea obosit ca să le facă vreun reproş, ultimele zile cu organizarea concertului şi repetițiile cu debutanții, îl epuizaseră şi dorea din tot sufletul să ajungă acasă în România. Îi încolțise în cap o idee, să-şi construiască o casă, numai pentru el şi Cecilia, în Meteş, acolo unde se simțiseră atât de bine în anul Revoluției şi apoi alți ani, până la vestea bolii iubitei lui din totdeauna. Mai era şi femeiuşca îmbrăcată ca o indiană din America, îl tulburase teribil cu portretul care i l-a dăruit. Oare aşa de bătrân era ca în schița ei?

A reîntâlnit-o mai repede decât se aştepta, la concertul de Crăciun din acelaşi an, pe care-l ținea tradițional în sala Filarmonicii din Cluj. Venise însoțită de puştiul ei, de care i-a destăinuit că era oarecum despărțită. Îi fusese încredințat primului soț spre a fi alături de fratele său mai mare şi alți doi frățiori mai mici, din cea de-a doua căsătorie a doctorului Octavian Comnen. Venise la mama sa stabilită chiar în Meteş, cu ocazia sărbătorilor de Crăciun. Îi plăcea lui Vlad teribil această femeie, care aducea cu el însuşi, acelaşi suflet de artist, aceeaşi dorință de a nu sta locului. El străbătuse lumea din cauza unei dragoste pierdute, Sofia făcuse la fel, dar din pricină că iubea să picteze în locuri exotice. Pictorița fusese îndrăgostită la fel de mult de cei doi soți, mărturisindu-i maestrului că încă îi adora pe tații celor doi fii ai ei, doctorul al primului, Cristian şi „prințul" din Oceania, părinte al celui de-al doilea, neastâmpăratul Angel.

I-a invitat pe cei doi, mamă şi fiu, să petreacă zilele de Crăciun alături de familia sa, în Meteş, unde închiriase casa de vacanță a dirijorului Filarmonicii, plecat în turneu peste Ocean.

Nu era prea greu ca Sofia să ajungă acolo, pentru că şi ea locuia cu chirie, în aceeaşi localitate. Dacă primele două zile ea le-a petrecut în casa lui, în cea de-a treia zi, Vlad, Cici, Zina şi Virina cea Mică, au venit în casa ei. Au descoperit cu bucurie că aveau de-a face cu o mare artistă, tot ce avea în casă, erau creațile mâinilor ei. Înainte de Sărbători, începuse să ia lecții de olărit, adusese cu ea din Pacific, lucrări de artizanat făcute acolo din materiale locale: trestie, scoici, pietricele, chiar alge marine uscate şi conservate, dinți de rechin, lemn exotic. Dar cel mai mult, pe Vlad l-a intrigat prezența celor două tablouri, două imagini pictate, a două căsătorii consumate. Cei doi soți ai ei, surprinşi în două ipostaze atât de diferite, dar în acelaşi timp, atât de familiare.

-Tu le-ai pictat Sofia? Sunt remarcabile şi cred că ar avea loc în orice muzeu de artă modernă din lume.

-Credeți asta maestre? Cel cu Tavi, a fost prima şi singura mea lucrare pe care am expus-o. Bunicul Apolodor a descoperit-o întâmplător şi a oferit o sumă de neconceput pentru acele vremuri, numai să intre în poseseia ei. Totul s-a schimbat, m-am despărțit de Octavian, bunicul său a murit, iar eu am străbătut pământul, până în cealată parte, l-am luat pe Kay, „prințul" polinezian ca soț şi l-am pictat, cu praf de perle am făcut-o, pentru că l-am iubit mult, la fel ca pe primul, dar el m-a părăsit, alegând să urmeze o tradiție stupidă a lagunarilor, care-i cerea să se ducă la zeii lor din ocean. Au rămas cele două tablouri să-mi amintească de cei doi şi că sunt moartă ca soție, dar încă vie ca mamă şi artistă.

-L-am cunoscut pe Apolodor Comnen, a trecut o viață de atunci. Eram undeva prin Tatra, în apropirea frontului. Da, cred că povestea vieții mele este la fel de dramatică şi poate cândva, o vei afla. Dar oricum, dacă putea cineva să mă mai impresioneze, tu Sofia, chiar ai făcut-o. Cred că ne putem numi prieteni.

De atunci pictorița s-a dovedit a fi un musafir şi o gazdă de neprețuit. Virina cea Mică s-a lipit imediat de femeie, iar vizitele lui Angel, erau evenimente mult aşteptate.

De *Florii*, puştiul a venit însoțit de unchiul său, arhitectul Grig Athanasiu, văr actual şi fost cumnat al Sofiei. În casa ei, bărbatul care suferea în tăcere despărțirea temporară de logodnica lui Diana, l-a cunoscut pe maestru, iar toți trei au pus la cale planul de construire al *Sălaşului Moțesc*, la poalele muntelui şi aproape de Izvoarele Ampoiului. Erau incorijibili, nişte visători cu sufletele de artişti, rănite de loviturile primite, dar care-şi canalizaseră dezamăgirile produse de viață, în acest proiect.

Grig luase drept model, imensa realizare a bunicului şi tatălui natural, o aşezare pe unul din ostrovurile înconjurat din trei părți, de brațele Dunării. Sosise vremea să dovedească lumii al cui fiu era.

Sofia, după acea vară dramatică care-i adusese finalizarea monumentalei lucrări din *Casa dintre Ape*, a găsit noi modalități pentru exprimare artistică, reîntoarcerea la tradițiile populare, la vechile meşteşuguri ale moților. Îi încolțise în minte să-şi ridice o casă, asemenea celor din zonă, dar nu o vilă opulentă, ci un aşezământ țărănesc.

Pentru Vlad, care bătea locurile acestea de câțiva buni ani, întâlnirea cu cei doi veri a fost o binecuvântare. Dorința lui arzătoare, era să-i ofere Ceciliei un loc departe de atmosfera coruptă a marelui oraş, unde amândoi pierduseră atâți oameni dragi, locurile unde se născuseră, crescuseră şi se iubiseră, fiind pulverizate. Cici a privit cu rezervă proiectul, încă era sub amenințarea permanentă a bolii, deşi prognozele concluzionate de medici erau optimiste.

Proiectul celor trei, nu implica planuri sofisticate, iar pentru materialele de construcție, Grig dorea să utilizeze resursele zonei; lemn din pădure, piatră din munte şi nisip din Valea Ampoiului. Restul celor trebuincioase, le-a găsit în oraşele din apropiere. Drept mână de lucru au angajat oameni din Meteş, care la îndemnul Primarului, au dat buzna să-şi ofere serviciile. Numele lui Vlad Cărămidaru era pe buzele tuturor, celebritatea de care se bucura şi care se răsfrângea indubitabil asupra zonei, a deschis multe uşi.

Doar un singur an a durat ridicarea micului sălaş, şapte case iar la mijloc o mică Bisericuță unde o dată pe săptămână, prin rotație, oficia un preot tânăr, trimis de Mitropolia Clujului şi Feleacului. Oamenii se îmbulzeau să asiste la slujbă, mai ales de marile sărbători. Senzația tuturora era că ajunseseră chiar în Rai, aşa de frumos era *Sălaşul*.

Un lac a fost amenajat de Grig, după ce asanase o groapă plină cu apă de ploaie sau rămasă primăvara în urma topirii zăpezilor. Deviase cursul Ampoiului, construind o buclă care aducea şi revărsa din şi în râu, ape limpezi precum cristalul. Aici veneau adesea Vlad şi Cici, bucurându-se de joaca celor doi copii, Angel şi Virina cea Mică, în zilele de vară ale tinereții lor fără de griji, bălăcindu-se precum Virina şi Goşu odinioară. Nopțile, când era foarte cald, cei doi, oameni bătrâni, dar cu inimile tinere şi înflăcărate de iubire, dormeau îmbrățişați, visând că viața şi dragostea lor erau la început şi fuseseră destinați unul celuilalt, pentru totdeauna. Luna, imensa mireasă de argint, se oglindea în apele lacului, iar povestea muzicală al lui Debussy, se metamorfozase deîndată din basm, în vis trăit aievea.

Epilog

Maşina părăsise teritoriul Republicii Moldova şi se îndrepta pe traseul care în urmă cu mulți ani, şatra lui Mozoncea călătorise pe ultimul ei drum, spre neant. Nu exista nici o autostradă sau şosea mai acătării, pur şi simplu rulau pe „macadam”. Singura îmbunătățire aprobată de autorități, fusese aducerea unor camioane cu pietriş care să facă practicabilă această cale secundară de acces către Vinnița. Nu oraşul acesta era ținta călătorilor, ci o mică aşezare, oarecum populată azi, dar loc al morții, pustiu pentru cele peste o sută de suflete care fuseseră condamnate fără apel, să dispară fără să lase urme în ținuturile Bugului.

Angel şi Virina citiseră însemnările din caietele bătrânului fiind impresionați de ceea ce au găsit acolo. Maestrul Cărămidaru nu fusese numai un muzician de geniu, care-l învățase pe Angel tot ce ştia, era unul dintre supraviețuitorii acelui popor oropsit şi avusese şansa de a se naşte datorită părinților fugari. Virina, căreia i se spunea cea Mică, pentru a fi deosebită de

mama maestrului, plângea ori de câte ori Angel citea însemnările, dar asta n-o împiedicase ca împreună cu el, să ia calea bibliotecilor şi arhivelor. Era o datorie de onoare pentru iubitul ei, să ducă mai departe nu doar arta maestrului, ci şi gândurile lui, visul de a face lumină în legătură cu soarta celor de-un sânge cu bătrânul dispărut.

Amândoi erau împreună încă de copii. Zina, mama Virinei, nu fusese prea bucuroasă de asta, dar Cecilia o împiedicase să-i despartă, iar câtă vreme trăise, avusese bucuria să vadă cele două mlădiţe din ce în ce mai apropiate. Dispăruse străbunica, iar după un an şi Vlad. Acesta-i lăsase lui Angel prin testament aproape toată averea, cu excepţia drepturilor de autor, care se vărsau în continuare pentru tinerele talente. Angel avea obligaţia să continue cercetările cu privire la destinul „şatrei lui Mozoncea" şi după finalizarea lor, să adauge concluziile în caiete, pentru a fi publicate.

Tânărului nu-i mai rămăsese de făcut decât un singur pas, mersul pe urmele nefericiţilor nomazi. Găsise într-un raft din Arhivele Statului, la secţiunea documentelor din perioada războiului, o notiţă pe care fuseseră trecute, traseele şi destinaţiile unde trebuiau îndreptate coloniile de ţigani. În dreptul grupului Mozoncea era trecută aşezarea Tivriv, din raionul Vinniţa, aflată cam la două sute kilometri dpărtare de teritoriul României. Oamenii lui Mozoncea parcurseseră până acolo timp de zece ani, aproape trei mii de kilometri, fiind obligaţi în permanenţă de autorităţi să părăsească locurile pe unde abia se stabileau. O sinistră epopee se profila, pe care Angel se simţea obligat s-o aducă la cunoştinţa oamenilor.

Profitând că amândoi erau în vacanţa de vară, el fiind student la Conservator, iar Virina la Drept, au luat autorizaţiile necesare, iar de la Legaţia Ucrainei, vizele de drum. Doctorul Octavian Comnen i-a înmânat fiului său adoptiv cheile maşinii de teren, fiind convins că se vor lovi de starea proastă a drumurilor. Angel a tunat maşina în atelierul unui descendent al cunoscuţilor familiei Cărămidaru, Yonn, strănepotul vechiului proprietar, Mişu Blumfeld. Bătrânul Nissan Patrol a fost transformat în câteva zile, într-o bijuterie de maşină pentru teren, confortabilă şi solidă în acelaşi timp.

N-au întâmpinat greutăţi la cele două graniţe, dar dificultăţile au început atunci când au cerut autorităţilor din Vinniţa să le permită cercetările la faţa locului, în Tivriv. În mod inexplicabil, comandantul de miliţie din zonă, cel care trebuia să semneze ultimul, s-a eschivat la început, apoi în cadrul unei audienţe cerute de cei doi români, a refuzat categoric să le permită deplasarea într-acolo. Au pierdut cam o săptămână fără să poată face vreun progres, Angel se gândea să se reîntoarcă în ţară, dar atunci Virina cea Mică a dovedit o tenacitate ieşită din comun. A telefonat la Kiev, a făcut presiuni asupra celor de la reprezentanţa României, ameninţând că vor face publice şicanele autorităţilor ucraineene şi

româneşti la un loc. Ambasadorul a cerut audienţă la Ministerul ucrainean al Afacerilor Externe şi aprobarea le-a fost acordată în regim de urgenţă.

Au străbătut înapoi cei aproape douăzeci de kilometri care-i despărţeau de ţinta lor, Tivriv. Ajungând acolo, au constatat că aveau în faţa ochilor un cătun incredibil de mic. Au găsit loc de cazare la o familie de oameni în vârstă, una din puţinele gospodării populate. Majoritatea locuitorilor fugiseră la oraş din pricina sărăciei, ca să-şi facă un rost, zăvorându-şi casele. Ivan şi Mila Vorona, rămăseseră aici, locul unde se născuseră amândoi. Moş Vania vorbea destul de bine româneşte, pentru că avea un bunic moldovean de dincolo de Prut. Le-au oferit bătrânilor o parte din alimentele aduse şi o sumă de bani pentru găzduire, iar moşul i-a condus a doua zi în locul unde se spunea că trăsese pe vremuri o şatră. Zona mai păstra urmele trecerii nomazilor pe acolo, dar Angel a observat că asta se întâmplase mult după război. În maldărul de gunoaie lăsate în urmă, a găsit câteva sticle goale de vodcă care aveau data fabricaţiei înscrisă pe hârtia îngălbenită de timp a etichetei. A citi anul care se vedea clar, 1959, mult după dispariţia şatrei lui Bozoncea.

-Înseamnă că nu au trecut pe aici! Angel, poate nu căutăm în locul potrivit.

-Oameni buni, dar de fapt, voi de ce faceţi cercetare aici?

-Tataie, căutăm urmele unei şatre dispărute în 1942, dorim să aflăm ce s-a întâmplat cu sărmanii oameni.

-Ştiţi, poate că n-ar trebui să pomenesc asta, dar tata care m-a crescut, mi-a spus o legendă înainte de a muri. El avea un alt nume decât mine, îi spunea Malinin, Igor, iar despre mine spunea că m-a găsit, că aş fi copilul unui prinţ, abandonat de tatăl său. Prinţul ar fi fost român şi l-ar fi chemat Cioară, aşa că pe acte figurez ca Vorona, care în limba ucraineană înseamnă tot Cioară. Mai spunea că pe tatăl meu l-a lovit o soartă groaznică, a murit îngheţat pe malul Bugului şi pe mine m-a găsit aproape mort, înfăşurat într-o pătură. M-a luat, m-a salvat şi m-a crescut ca pe fiul său, fără să spună nimănui cine sunt cu adevărat. Mai târziu, după război, trupele de securitate au cercetat locul, se spunea că românii au executat aici evrei şi circula o legendă că autorităţile au găsit un adevărat tezaur cu monede din aur curat.

-Moşule, spuneai că numele dumitale, cel românesc, ar fi Cioară? Şi cam câţi ani ai avea?

-Şaptezeci şi cinci, bătuţi pe muchie.

-Virino fată, tatăl moşului a fost în mod sigur Cioară, robul bulibaşei Miţache Bozoncea. Înseamnă că sărmanii ţigani au ajuns până aici şi tot în acest loc şi-au găsit sfârşitul. Deci moş Vania cu ai lui şi cei din familia lui Mituş Olac, sunt singurii urmaşi rămaşi în viaţă, ai nomazilor. Acum pot scrie sfârşitul dramei lor. Nu te supăra bătrâne, dar spune-mi, ai copii?

-Am tinere, ne-a binecuvântat Dumnezeu pe mine şi pe baba mea, cu patru fete măritate şi doi băieți însurați. Am unsprezece nepoți, care ne vizitează împreună cu părinții lor de sărbători, aducându-ne bucuria în casă.

-Hai să ne întoarcem şi rogu-te, spune-ne numele tuturor, să-i trec în cartea de aur a maestrului meu, ilustrul artist al pianului, cel care a făcut onoare oamenilor din ,,şatra lui Mozoncea".

Angel ştia că primele nume aşezate pe listă, vor fi cele al Mamaiei, ale părinților lui Goşu, Lele şi Calia, ale Mozoncilor cei buni şi răi, ale Olacilor lui Drulă, ale copiilor moşului Vorona, al Virinei celei mari, al Goşului şi ultimul, scris cu litere majusculele, caligrafiate în răbojul timpului, chiar al maestrului însuşi, Vlad Cărămidaru.

Doi tineri strâns îmbrățişați, admirau Luna de argint oglindită în apele limpezi ale lacului. Privighetoarea nopții îşi începuse recitalul, oferindu-şi serenada ei îndrăgostiților, acompaniată de mii de greieri care-i țineau isonul. Timpul se oprise în loc, iar eu, care le cunoşteam desigur povestea, nu puteam de fel să le desluşesc trăsăturile chipurilor, pentru că dacă istoria se repeta, tinerii erau imposibil de recunoscut, poate că erau Goşu cu Virina lui, Vladuț cu Cici sau poate Angel cu Virina cea Mică.

SFÂRŞIT

Bucureşti, iulie-septembrie 2012